WWW.KIESELBACH.HU

KIESELBACH

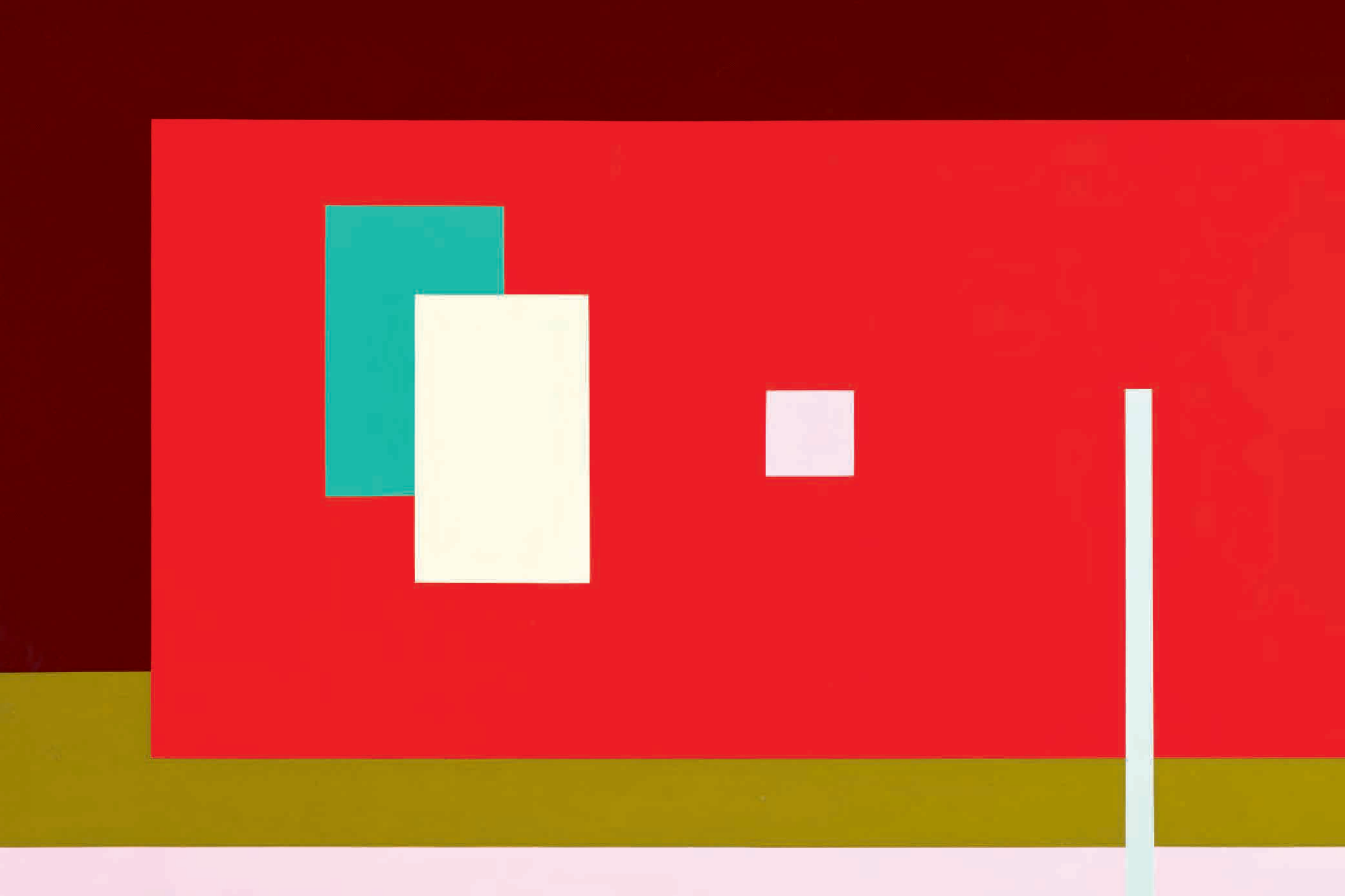
81

KÉPAUKCIÓ
2026

KIESELBACH

klasszikus és kortárs

Művészek ABC sorrendben

Aba-Novák Vilmos....220
Ámos Imre....132,165
Anna Margit....133
Bak Imre....60
Balázs János....149,191
Bálint Endre....195
Balogh István....18
Bánk Ernő....42
Barcsay Jenő....95,182
Barta László....15
Basch Andor....67
Batthyány Gyula....146,192
Benkhard Ágost....84
Benkő Erzsébet....142
Berény Róbert....59,118,157
Berkes Antal....151
Biai-Föglein István....22,123
Bienkowski, Kazimierz....209
Bloos, Richard....152
Bojár Iván (Id.)....202
Bornemisza Géza....78
Boromisza Tibor....32
Breznay József....122
Burghardt Rezső....51
Corini Margit....34,66
Czene Béla....3,14,140,159,234
Czóbel Béla....24,184,217
Csánky Dénes....121
Csató György....37
Csók István....85
Csuk Jenő....189
Dala Andor....109
Demjén Attila....82
Dou, Oleg....193
Endre Béla....70
Erdélyi Béla....136
Fajó János....198
Faragó Endre....134
Faragó Géza....41
Farkas István....174
Fenyő Andor....81
Ferenczy Noémi....143
Fiedler Ferenc (Francois Fiedler)....91
Frey Krisztián....62,89
Futásfalvi Márton Piroska....215
Gábor Móric....240
Gadányi Jenő....44
Galambos Tamás....39
Gergely Imre....103
Glatz Oszkár....125,127,210
Góth Sárika....147
Göldner Tibor....33
Gruber Béla....38
Gulácsy Lajos....166
Gyarmathy Tihamér....63
Halasi Horváth István....25
Halvax Gyula....28
Hanna Melánia....164
Harmos Károly....167
Háry Gyula....104,107
Hencze Tamás....61
Herrer Cézár....74
Holló László....208
Hollósy Simon....100
Huzella Pál....117
Ilosvai Varga István....94,126
Ismeretlen festő....71
Ismeretlen festő 20. sz. eleje (magyar?)....187
Iványi Grünwald Béla....27,54,69
Jakuba János....13
Jámbor Lajos....72
Jándi Dávid....79
Járitz Józsa....21
K. Spányi Béla....99
Kádár Béla....148,177
Kádár József....199
Kántor Andor....26
Karlovszky Bertalan....231
Katona Nándor....55
Kazovszkij, El....201
Kernstok Károly....119,154,156
Kézdi-Kovács László....87
Klein Ferenc....80
Klein József....128
Klie Zoltán....168
Kmetty János....6, 176
Kohán György....229
Kontuly Béla....179
Korga György....10
Korniss Dezső....194
Koszta József....53,185
Koszta Rozália....171
Kováts Albert....111
Körmendy-Frim Ervin....46
Kőszeghy Elemér....83
Lakner László....197
Lakos Alfréd....212
Laufberger, Ferdinand....101
Lotz Károly....236
Mácsai István....2,11,48
Márffy Ödön....5,7,98,139,155,218
Márk Lajos....105
Markó Károly (Id.) köre....235
Mattioni Eszter....8,141
Mattis Teutsch János....97
Maurer Dóra....120
Mednyánszky László
23,49,56,57,213,226,228
Medveczky Jenő....64
Mészöly Géza....241
Mihalovits Miklós....75
Mikola András....205
Molnár C. Pál....40,65,92,186,238
Molnár Sándor....90
Monostori Moller Pál....150
Nagy István....173
Neogrády Antal....88
Neogrády László....86
Onódi Béla....180
Orbán Dezső....131
Orosz Gellért....200
Ország Lili....175
Páll Lajos....135,190
Patkó Károly....161
Perlmutter Izsák....162,188
Perlrott Csaba Vilmos....108
Picasso, Pablo....196
Poll Hugó....29
Pólya Iván....12,163
Pólya Tibor....47
Pór Bertalan....158
Préjelan, René....239
Proday Lajos....153
Prohászka József....222
Redő Ferenc....172
Remsey Jenő György....144
Révész Imre....102
Révész-Ferryman Ferenc....110
Rippl-Rónai József....112,169,170,232
Rubovics Márk....68
Rudnay Gyula....230
Schadl János....130
Scheiber Hugó....20,30,31,93,113,129,
138,145,178,214,216,223
Schönberger Armand....36,224
Schubert Ernő....35
Solti Gizella....43
Szabó Vladimir....1,233
Szalay Ferenc....207
Szentgyörgyi Kornél....221
Szőnyi István....4,50,52,76,96,114,
124,160,183,219
Tagyosi Rátz Péter....73
Tálos Gyula....17
Thorma János....137
Tichy Gyula....45
Tihanyi Lajos....58
Tóth B. László....77
Tóth István....204
Tóth Menyhért....203
Turmayer Sándor....106
Vajda Lajos....181
Vastagh Géza....225,237
Vaszary János....19,115
Vaszkó Ödön....116
Vörös Géza....9,16
Zichy Mihály....227
Ziffer Sándor....206,211

Az aukció anyagát összeállította:
Kieselbach Tamás művészettörténész
Kieselbach Ákos művészettörténész
Máthé Ferenc festménybecsüs
Szűcs András festménybecsüs
Vékony Balázs festménybecsüs
A katalógusban szereplő analógiákat Kieselbach Ákos és Varga Zsófia válogatta

A katalógust szerkesztette:
Kieselbach Ákos, Varga Zsófia
Háttérkutatások a katalógushoz: Rieder Gábor, Varga Zsófia
A katalógusban szereplő tanulmányok szerzője:
Barki Gergely, Molnos Péter és Rieder Gábor művészettörténészek

Munkatársak:
Mester Dóra, Kolozsváry Gyöngyvér, Németh Ákos, Orlik Erika,
Vékony Balázs, Hauptman István, Metzger Zsolt

KIESELBACH

Kiadta: Kieselbach Galéria
Koordinátor: Sikari Anita
Fotó: Darabos György
Grafikai tervezés és nyomdai előkészítés: Czeizel Balázs
Nyomás és kötés: Keskeny és Társai 2001 Kft.

KIESELBACH

2026. OKTÓBER 12. 18 ÓRA

HOTEL MARRIOTT

1052 BUDAPEST, APÁCZAI CSERE JÁNOS U. 4.
AZ ÁRVERÉST VEZETI: KIESELBACH ÁKOS

Kedves Ügyfeleink!

Felhívjuk figyelmüket, hogy az online részvételi lehetőség bevezetésével, valamint a megváltozott szabályozás értelmében az árverésen való licitáláshoz is új típusú regisztráció szükséges. Amennyiben korábban nem regisztráltak weboldalunkon, kérjük, legkésőbb október 10-ig tegyék ezt meg.

A regisztráció menetéről bővebb információt az oldalunkon találnak, de kollégáink telefonon vagy személyesen is örömmel állnak rendelkezésükre.

Felhívjuk figyelmüket, hogy a Kieselbach Galéria aukciós jutaléka mostantól 23%-ról 25%-ra módosul.

Köszönettel a Kieselbach Galéria

kiállítás / exhibition

Kieselbach Galéria
2026. október 1. – október 11.
minden nap 10 – 18 óráig
.

árverés / auction

október 12. (hétfő) 18:00
HOTEL MARRIOTT
1052 Budapest,
Apáczai Csere János u. 4.

információ / information

Kieselbach Galéria, Budapest,
V. Szent István krt. 5.
Tel.: +36-1-269-3148,
Tel.: +36-1-269-3149
E-mail: gallery@kieselbach.hu
www.kieselbach.hu
www.facebook.com/kieselbach
Instagram: kieselbachgaleria

ÁRVERÉSI FELTÉTELEK

1. A Kieselbach Galéria Kereskedelmi Kft.(1055 Budapest, Szent István krt. 5.) - továbbiakban: Aukciósház – a jelen katalógusban szereplő előre meghirdetett időpontban és helyszínen az árverési tárgyak - továbbiakban árverési tételek – tulajdonosai, vagy eladásra jogosultjai, - továbbiakban: Árvereztetők - megbízása alapján árverést rendez és vezet. Az Aukciósház az árverést az Árvereztetők megbízásából mint kereskedelmi képviselő szervezi, rendezi és vezeti.

2. Az Aukciósház katalógust ad ki az aukciós tételekről, melyek az árverés előtti kiállításon megtekinthetők. A katalógus leírásai és az illusztrációk kizárólag azonosításként szolgálnak, így a vevőknek saját maguknak kell – az árverést megelőzően – meggyőződniük az árverési tételek állapotáról, és arról, hogy azok megfelelnek-e a katalógus leírásának. Az Aukciósház árverési katalógusai rendelkezésre állnak a kiállítás idejére a kiállítás helyszínén, illetve az árverés idejére az árverés helyszínén.
Az Aukciósház fenntartja a jogot, hogy a katalógusban szereplő egyes tételek árverésre bocsátását mellőzze.

3. Árverezni kizárólag – az aukció megkezdése előtt név, lakcím és telefonszám szerint regisztrált – licitáló tárcsával lehet. A vevők a tárcsa átvételével, mint rámutató magatartással kifejezik, hogy az Árverési Feltételeket magukra nézve kötelezőnek fogadják el.

4. Az árverés az angol-szász becsáras szisztéma szerint kerül megrendezésre. Az árverés vezetője az árverési tételeket a katalógusban megjelölt sorrendben előszóval röviden bemutatja és kihirdeti a kikiáltási árat – mely nem lehet magasabb az alsó becsértéknél -, az árverési vevők pedig a számozott licitáló tárcsa feltartásával teszik meg ajánlatukat. Ha a kikiáltási árra több vételi ajánlat érkezik, az árverésvezető a licitlépcsőnek megfelelően emeli az árat mindaddig, amíg csak egy licitáló marad és a leütéssel létre nem jön az adás-vétel. Így a tárgy vételi jogát leütéssel az az árverési vevő szerzi meg, aki a legmagasabb érvényes árajánlatot teszi, kivéve, ha védett tárgy esetében a 2001. évi LXIV. Tv.-ben biztosított elővásárlási jogát a magyar állam érvényesíti. A tételek a kikiáltási ár alatt nem vásárolhatók meg.

5. Tilos mindenféle összebeszélés vagy vállalkozás, amely arra irányul, hogy harmadik személyeket, a piaci árat lényegesen meghaladó vételár kínálatára rávegyen, illetve így megkárosítson.

6. Az első vételi ajánlat a kikiáltási ár összege, minden további ajánlat pedig az utolsó árajánlat szerint növelt összegű árajánlatot jelenti.

7. Ha a vevő személye az árverés során valamilyen okból nem állapítható meg, akkor az aukciós tétel árverezését újra lehet kezdeni. A vevők azonban az árverés végén az el nem kelt tételek újraárverezését kérhetik.

8. A vevő az árverési tétel tulajdonjogát akkor szerzi meg, ha a vételárat maradéktalanul megfizette és az árverési tételt az Aukciósháztól átvette.

9. A vételár összege a leütési ár, és a közvetítői díj együttes összegéből tevődik össze.

10. A vevő választása szerint vagy a teljes vételárat, vagy annak legalább 20 százalékát, mint foglalót az árverésen azonnal tartozik kifizetni készpénzben vagy bankkártyával. Ha a teljes vételár egy összegben az árverésen kifizetésre kerül, úgy a tárgy a helyszínen átvehető.

11. Az Aukciósház biztosítja annak lehetőségét, hogy az árverési vevő a foglalót meghaladó vételárrészt az árverés időpontjától számított 7 napon belül egyenlítse ki az Aukciósház székhelyén, a 1055 Budapest Szent István krt. 5. sz. alatt. Ez esetben az árverési vevő a tárgyat csak akkor veheti át, ha az árveréstől számított 7 napon belül kiegyenlítette a teljes vételárat. A vételárba a foglaló összege - határidőben történő teljesítés esetén- beleszámít.

12. Amennyiben a megadott határidőig a vevő a tárgy átvételére nem jelentkezik, úgy az Aukciósház fenntartja magának azon jogát, hogy az árverési vevő ajánlatát érvénytelennek tekintse és a foglaló összegét megtartsa.

13. A vevő közvetítői díjat tartozik fizetni, melynek összege alapesetben a leütési ár 25 százaléka, mely tartalmazza a közvetítői díjat is.

14. A vevő a vételár kiegyenlítését követően köteles gondoskodni a megvett tárgy elszállításáról saját költségére és felelősségére. Ennek elmulasztása esetén az Aukciósház nem felel a tárgy sérüléséért, vagy elvesztéséért, és az árverést követő 20. naptól a vételárra számított havi 5 % tárolási díjat számol fel. Ha az árverési vevő az árverést követően 6 hónapon belül nem szállítja el a tárgyat, úgy azt az Aukciósház - felszólítás után - szabadon értékesítheti és költségei levonása után a fennmaradt összeget a vevő javára letétként őrzi.

15. Az árverési katalógusban „VÉDETT", vagy „NO EXPORT" jelzéssel szereplő tárgyakat Magyarországról véglegesen kivinni nem lehet /2001. évi LXIV. Tv. 59. § (1) bek. b. /pont/.
A „VÉDETT" jelzésű tárgyak tulajdonosát a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal nyilvántartásba veszi a tulajdonos változás pedig bejelentési kötelezettség alá esik /2001. évi LXIV. Tv. 52. § (3) bek./
Amennyiben a tárgyat az árverési vevő exportálni szeretné, akkor az Aukciósháza kiviteli engedély költségét - exportköltség - továbbszámlázza az árverési vevőre.
Árverési vevő a kiviteli engedély elkészültét követően köteles gondoskodni a megvett tárgy elszállításáról saját költségére és felelősségére.
A kulturális javak külföldre viteléről a 2001. évi LXIV. Tv. rendelkezik.
A kulturális javak véglegesen csak az e törvényben meghatározott módon vihetők ki az országból. Kérjük, hogy exportálási szándékukat fizetés előtt előre jelezzék.

16. Amennyiben az árverési vevő személyesen nem kíván részt venni az árverésen, úgy az általa adott vételi megbízás alapján helyette az Aukciósház - a megbízásnak megfelelően – teszi meg a vételi ajánlatokat. Vételi megbízást a kiállítás ideje alatt fogadunk el.
Kérjük, hogy vételi megbízásaikat az árverést megelőzően 24 órával eljuttatni, vagy 00-36-1-269-2219 faxszámra elküldeni szíveskedjenek.

17. A vételi megbízás elfogadásához 20 % előleg befizetése szükséges, amely sikertelen licitálás esetén visszajár. Ha a vételi megbízás sikeres, az előleg teljes összegét foglalónak kell tekinteni, egyebekben pedig a személyesen jelenlevő vevőre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.
Ha ugyanarra a tételre harmadik személy magasabb összegű megbízást ad, vagy az árverési vevők magasabb vételi ajánlatot tesznek, a távollevő árverési vevő az árverés után az előleget minden levonás nélkül visszakapja.
Lehetőség van telefon keresztüli árverezésre is. Ebben az esetben bankgarancia szükséges. Telefonos vételi megbízás esetén, ha a hívott fél bármilyen oknál fogva nem elérhető, a megbízás kikiáltási áron való vételi szándéknak tekintendő. Az esetlegesen felmerülő telekommunikációs problémákért felelősséget nem vállalunk.
Azonos összegű vételi megbízások esetén a korábban érkező vételi megbízást részesítjük előnyben.

18. Amennyiben az árverési vevő a foglaló vagy a vételár összegét banki utalással egyenlíti ki, az a **S.W.I.F.T.: UBRTHUHB Raiffeisen Bank Rt-nél vezetett (1133 Budapest Váci út 116-118.) 12001008-00214850-00100003 sz. / IBAN HU05120010080021485000100003/ bankszámlára** utalandó. Az esetleges árfolyamkülönbségekből adódó problémák elkerülése végett kérjük külföldi utalás esetén a vételár összegét forintban megadni.

19. A vételár az árverési vevők nyilvános vételi ajánlatai alapján alakul ki, ezért a vételárért az Aukciósház nem tartozik felelősséggel, és nem kötelezhető arra, hogy az árverési tételt ugyanazon áron egy későbbi árverésre bocsássa.

20. Abban az esetben, ha az árvereztető és a nyertes ajánlattevő azonos személy, adás-vételi szerződés nem jön létre, a foglaló visszajár, az ajánlattevő azonban köteles az előbbiekben meghatározott közvetítői díjat az Aukciósháznak megfizetni.

21. Az árverési tételek szavatosság nélkül, minden hibájukkal és hiányosságukkal együtt abban az állapotukban kerülnek eladásra, amelyben az árverés idején vannak.

22. Az Aukciósház valamennyi árverésre kerülő tárgy eredetiségéért szavatosságot vállal. A leütés után kifogásnak, vagy felszólamlásnak nincsen helye kivéve, ha a tárgy hamis – bár a katalógusban eredetinek van feltüntetve. Ebben az esetben az árverési vevő írásban, a tárgy származásával, vagy eredetiségével kapcsolatban felmerült első kételyétől számított 3 hónapon belül, de legkésőbb az árverés napjától számított 5 éven belül felszólamlással élhet.

23. Az Aukciósház vállalja, hogy az adás-vételi szerződés megkötésétől számított 5 éven belül a felszólamlótól az értékesített tárgyat a leütési ár, valamint az árverési közvetítői díj összegének ellenében visszaveszi, amennyiben arról független igazságügyi szakértő hitelt érdemlően megállapítja, hogy nem eredeti.

24. A katalógusban jelzett euro árak kizárólag információs céllal szerepelnek a katalógusban. Az elszámolás alapja minden esetben a vételár kiegyenlítése napján érvényes valutaárfolyam.

25. Jelen feltételek pontjaiban nem szabályozott kérdésekben a Ptk. paragrafusai az irányadóak, vitás kérdések esetén a felek alávetik magukat a Fővárosi Bíróság illetékességének.

CONDITIONS OF SALE

1. Kieselbach Gallery Trade Ltd.(H-1055 Budapest, 5 Szent István krt.) (hereinafter referred as "Auction House") organizes and conducts an auction on the commission of the owners of the objects to be auctioned and listed in this catalogue (hereinafter referred as "Lots") - or those who have the right to sell them - (hereinafter referred as "Vendors").
The time and the venue of the auction was previously announced and published in this catalogue. The auction is organized, handled and conducted by the Auction House, acting as a trading agent on behalf of the Vendor.

2. The Auction House publishes a catalogue of the lots to be auctioned, which can be viewed during the exhibit prior to the sale. Descriptions and illustrations in the catalogue are for identification only, therefore buyers shall carefully inspect the conditions of each lot prior to the sale and shall decide whether the lot is in accordance with its description. The catalogues of the Auction House are available at the exhibition and at the venue of the auction during the sale. The Auction House reserves the right not to auction certain lots published in the catalogue.

3. It is only possible to participate in the bidding with a numbered bidding paddle.
The paddles shall be registered by name, address and phone number before the auction. Buyers acknowledge to accept the conditions of the sale by receiving the paddle, considered as implied conduct.

4. The auction is conducted according to the international practice by giving estimates to each lot. According to their order of appearance in the catalogue, the auctioneer briefly describes each lot and announces the starting price, which cannot be higher than the low estimate. Buyers indicate their wish to place a bid by raising their numbered paddles.
In case there is more than one bid for the starting price, the auctioneer increases the bid by increments until only one bidder remains and the purchase is made by the lot being knocked down. The highest bidder acknowledged by the auctioneer shall be the buyer at the hammer price, thus getting the right to purchase the lot unless, in case of protected objects, the Hungarian State exercises its preemptive right given by the Law of 2001./ LXIV. The lots are not allowed to be purchased below the starting price.

5. It is forbidden to collude or attempt to make any third parties offer a price, which considerably exceeds the market price therefore causing damage to these parties.

6. The first offer is the amount of the starting price, all the further offers mean the increased amount according to the last offer.

7. The item may be reauctioned provided for any reason the identity of the buyer remains unknown during the auction. Unsold lots may be reauctioned at the end of the sale upon buyers' request.

8. The possession of the item purchased can be handed over to the buyer on condition that the total purchase price is fully paid up and the buyer receives the lot from the Auction House.

9. The purchase price consists of the amounts of the hammer price and the agency fee.

10. The buyer shall pay the full purchase price in cash or by credit card immediately after the sale or a minimum of 20% of the purchase price as a deposit.
In case the total purchase price is paid at the sale, the lot purchased is handed over to the buyer on the spot.

11. The Auction House allows a 7-day grace period after the auction to pay the remaining amount above the deposit at the Auction House. (Address: H-1055 Budapest, 5 Szent István krt.) In such cases the buyer may only enter into possession of the lot when the full purchase price has been paid within 7 days from the auction. The amount of the deposit is included in the purchase price paid within the deadline.

12. The Auction House reserves the right to void the bid of the purchaser and keep the deposit if the buyer fails to take over the item until the deadline given.

13. The buyer shall pay an agency fee, which as default is 25% of the hammer price. The agency fee contains the resale royalty as well.

14. The buyer shall transport the item purchased at his own risk and cost immediately after the purchase price has been paid. In case of failure to do so, the Auction House will not be liable for any loss or damage. Furthermore, the Auction House will charge a 5% monthly storage fee starting from the 20th day after the auction. If the buyer fails to take away the items within 6 months after the auction, the Auction House will send a notice to the buyer. In case of non-compliance the Auction House will have the right to sell the item, and after deducting its costs and expenses keep the remaining amount to be handed over to the buyer.

15. No item marked „VÉDETT" (protected) or „NO EXPORT" may be taken outside Hungary permanently (2001./ LXIV. /§59./1./b.). Owners of protected lots will be registered by the National Office of Cultural Heritage (Kulturális Örökségvédelmi Hivatal). In case of any change in ownership, the Office must be notified immediately (2001./ LXIV. /§59./3.).
If the buyer would like the item to be exported, a certain amount will be charged by the Auction House for obtaining the export licence.
After the export licence is prepared, the buyer shall make the necessary arrangements to transport the item purchased at his own costs and responsibility.
The rules of the export of cultural goods are determined in the Law of 2001./LXIV.
Cultural goods are only allowed to be taken outside Hungary permanently according to this regulation. Please indicate your intention to export the items before making payment.

16. For absentee bids – when the bidder do not wish to attend an auction - the Auction House may be commissioned by the buyer to bid on his /her behalf. We accept orders during the exhibit before the auction. It is strongly recommended that you submit your bids at least 24 hours prior to the auction via fax at: +36-1-2692219.

17. To accept the order for an absentee bid, an advance payment of 20% of the bid shall be transferred which will be refunded if the bid fails to succeed. If the bid is successful, the total amount of the advance payment will be accepted as a deposit, otherwise the rules for personal bidding shall be applied.
If a third party places a higher bid for the same lot, or the bidders at the auction place a higher bid, the absentee bidder's advance payment will be refunded without any deduction.
You may also bid over the phone, which requires a bank guarantee to be attached.
In this case if the bidder cannot be reached for any reasons, the order shall be considered as the intention to buy the item at the starting price. We do not take any responsibility for problems which may occur related to telecommunications. In case of identical bids the earlier will take precedence.

18. You are kindly requested to transfer the amount of your deposit or purchase price to **our bank account Nr.: 12001008-00214850-00100003 /IBANHU05120010080021485000100003, S. W. I. F. T.: UBRTHUHB Raiffeisen Bank Rt. (Address: Hungary 1133 Budapest 116-118. Váci út)**
With the transfer, please indicate the amount in HUF in order to avoid problems arising from possible exchange rate differences.

19. As the purchase price is formed on the basis of the bids offered publicly, the Auction House will not bear any liability in respect of the purchase price paid. The Auction House may not be compelled to reauction the same item at the same price at a later time.

20. In case the identity of the buyer and the vendor is the same, the contract of the sale shall not be concluded and the deposit shall be refunded. However, the bidder shall pay the agency fee to the Auction House determined above.

21. All items are sold without any guarantee„ as is", meaning in the condition they are in at the time of the sale with all existing faults and imperfections.

22. The Auction House does guarantee the genuineness of all the items at the auction. The Auction House will not accept any complaints after the lot has been knocked down unless the item is not genuine despite being declared so in the catalogue. In such case the buyer may contest the sale in writing within three months of his/her initial doubt to the origins or the genuineness of the item, but no later than five years after the date of the auction.

23. The Auction House undertakes to re-purchase the item from the buyer for a price including the hammer price and the agency fee, provided an independent expert gives a reliable opinion proving that the item is not genuine.

24. The prices indicated in EUR in the catalogue are for information purposes.
The basis of the account shall always be the exchange rate on the date of the payment of the purchase price.

25. Matters not covered in present Terms and Conditions shall be governed by and interpreted in accordance with the Civil Law of Hungary. In case of any disputes parties agree that the Metropolitan Court of Budapest is to have jurisdiction.

kieselbach web shop

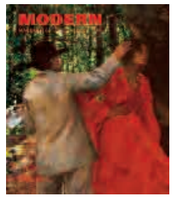
→ több ezer megvásárolható alkotás

→ naponta bővülő kínálat

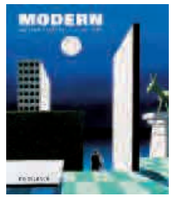
→ személyes megtekintés a galériánkban

kieselbach.hu/webshop

MODERN MAGYAR FESTÉSZET - ÁTFOGÓ KÖTETEK

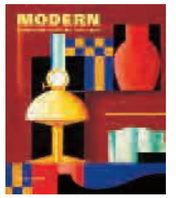
MODERN MAGYAR FESTÉSZET
1892-1919, Budapest, 2003

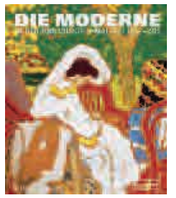
MODERN MAGYAR FESTÉSZET
1919-1964, Budapest, 2004

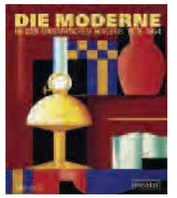
MODERN HUNGARIAN
PAINTING 1892-1919,
Budapest, 2003

MODERN HUNGARIAN
PAINTING 1919-1964,
Budapest, 2004

DIE MODERNE IN DER
UNGARISCHEN MALEREI,
1892-1919, Berlin, 2008

DIE MODERNE IN DER
UNGARISCHEN MALEREI,
1919-1964, Berlin, 2008

XX. SZÁZADI MAGYAR MŰVÉSZEK MONOGRÁFIÁI - VÁLLALÁSOK, MODELLEZÉS

ABA-NOVÁK,
Budapest, 2006

MOLNOS PÉTER:
GRÓF BATTHYÁNY GYULA,
Budapest, 2007

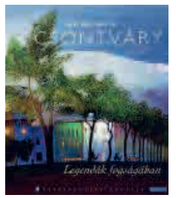
PÉTER MOLNOS:
COUNT GYULA BATTHYÁNY -
PAINTER OF A LOST HUNGARY,
Budapest, 2007

DERKOVITS, Szemben a világgal
Budapest, 2008

„Cigánymélltósággal"
BALÁZS JÁNOS,
Budapest, 2009

CSONTVÁRY,
Legendák fogságában
Budapest, 2009

FESTŐK MÚZSÁK SZERELMEK,
Budapest, 2016

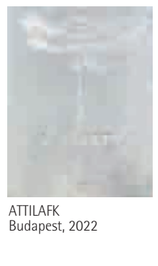
SZÉPSÉG ÉS HANGULAT,
VASS ELEMÉR FESTÉSZETE
Budapest, 2018

A CSÁBÍTÁS FEGYVERE,
Budapest, 2018

MOLNOS PÉTER
A VALÓSÁG SZERELMESE -
CZENE BÉLA FESTÉSZETE
Budapest, 2022

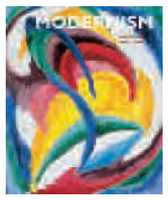

ATTILAFK
Budapest, 2022

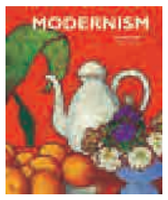
MŰGYŰJTÉS - MAGÁNGYŰJTEMÉNYEK

KIESELBACH GYŰJTEMÉNY
Magyar Festészet 1900-1945,
Budapest, 1996

HUNGARIAN MODERNISM
1890-1945
Selection from the Kieselbach
Collection, Budapest, 1996

HUNGARIAN MODERNISM
1890-1950
Selection from the Kieselbach
Collection, Budapest, 1999

MAGYAR MŰVÉSZET
1900-1950
Radnai-gyűjtemény,
Budapest, 2005

HUNGARIAN ART
1900-1950
Radnai Collection,
Budapest, 2005

Szenvedély és tudás,
BEDŐ RUDOLF
MŰGYŰJTEMÉNYE,
Budapest, 2010

ELVESZETT ÖRÖKSÉG,
Budapest, 2017

LOST HERITAGE,
Budapest, 2017

ROMVÁRY FERENC,
A KÉPTÁRCSINÁLÓ,
Budapest, 2017

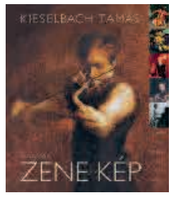
BUKTA IMRE,
Budapest, 2019

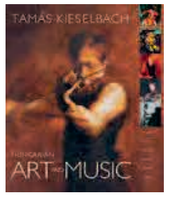
NAGY ISTVÁN
TISZTASÁG-TÖMÖRSÉG-TRANSZ-
CENDENCIA
Budapest, 2019

MŰTÁRGYHAMISÍTÁS
MAGYAR SZEMMEL
Budapest, 2019

MAGYAR ZENE ÉS KÉP,
Budapest, 2007

HUNGARIAN ART AND MUSIC,
Budapest, 2007

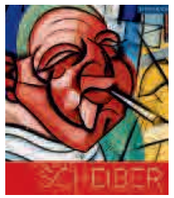
YOUHU
THE NEW GENERATION
OF HUNGARIAN CONTEMPORARY
ART, Budapest, 2022

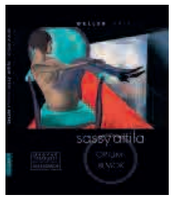
DURAY,
Budapest, 2013

SCHEIBER - A JAZZ
RITMUSÁBAN,
Budapest, 2014

SCHEIBER - PAINTING IN THE
RHYTM OF JAZZ,
Budapest, 2014

SASSY ATTILA, Ópium álmok
Budapest, 2014

GRÓF BATTHYÁNY GYULA,
Képek egy eltűnt világból,
Budapest, 2015

SZŐNYI ISTVÁN. DUNAKANYAR – ZEBEGÉNY – OTTHON – CSALÁD. I–III.
Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2023.

MŰGYŰJTŐK
MAGYARORSZÁGON,
Budapest, 2012

A TITKOS GYŰJTEMÉNY,
Budapest, 2013

ARANYKOROK ROMJAIN,
Budapest, 2015

POKOLI ARANYKOR,
Budapest, 2017

GORKA GÉZA ÉLETMŰVE CHO-
VANECZ BALÁZS
GYŰJTEMÉNYÉBEN
Budapest, 2020

EGRY JÓZSEF MŰVEI
A RESONATOR GYŰJTEMÉNYBEN,
2020

MOLNOS PÉTER: MEGTALÁLT
KÉPEK, 2024
Budapest, 2022

MOLNOS PÉTER: BUDAPEST
A FESTŐK SZEMÉVEL,
Budapest, 2026

KIESELBACH KÖNYVEK

SZEMÉLYES

BUDAPEST ÁTMENETI EMLÉKKÖNYV
Budapest, 2006

WARMING UP, Budapest, 2008

IDŐRŐL IDŐRE 1985,
Budapest, 2008

BÁTOR TÁJ,
Budapest, 2010

SZALAI ANDRÁS: KIS MAGYAR SNASSZ ÉS NEOCIKI, SBS Kft.,
Budapest, 2020

TAMÁSI MIKLÓS:
FORTEPAN ABC.
Budapest, 2025

KÁRPÁTMEDENCE KERÁMIAMŰVÉSZETE

ERDÉLY NÉPI KERÁMIA MŰVÉSZETE,
Budapest, 2008

HOLICS, TATA ÉS BUDA KERÁMIAMŰVÉSZETE,
Budapest, 2009

A HABÁNOK KERÁMIAMŰVÉSZETE,
Budapest, 2012

AZ ALFÖLD KERÁMIAMŰVÉSZETE,
Budapest, 2013

A DUNÁNTÚL, FELFÖLD ÉS A FELSŐ-TISZA-VIDÉK NÉPI KERÁMIAMŰVÉSZETE,
Budapest, 2013

A POSZTHABÁN KERÁMIAMŰVÉSZET,
Budapest, 2016

ERDÉLY NÉPI KERÁMIA MŰVÉSZETE 1700-1900,
Budapest, 2022

A XX. SZÁZADI MAGYAR TÖRTÉNELEM NÉGY MEGHATÁROZÓ TRAUMÁJA

I. VILÁGHÁBORÚ, TRIANON 1914–18–20,
Budapest, ...

A MAGYAR FORRADALOM 1956 NAPLÓ,
Budapest, 2008

TAMÁS KÖNYVE,
Budapest, 2009

AZ EUFÓRIA ÉVEI, 1988–1990,
Budapest, 2011

BIRI MAMA DEPORTÁLÁSI EMLÉKIRATA.
Szerk.: Molnos Péter,
Budapest, 2020

MOLNOS PÉTER: 1919
Budapest, 2024

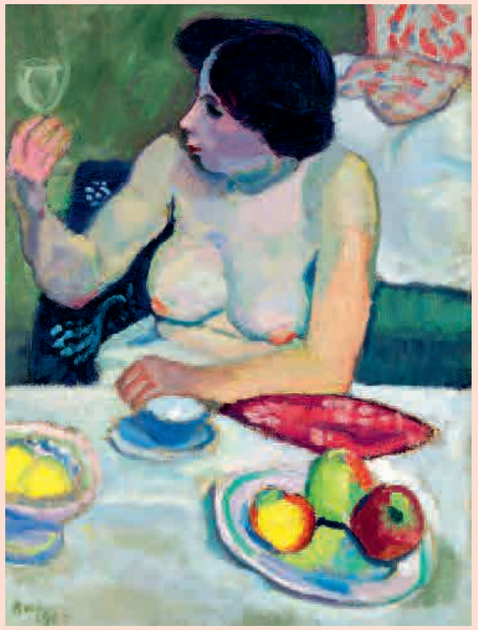
Megnyílt a K2
KIESELBACH KORTÁRS

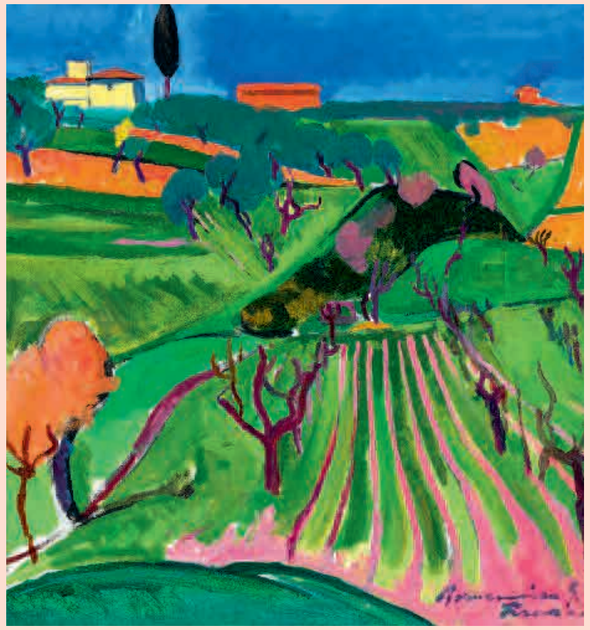

1055 Budapest, Falk Miksa utca 19.

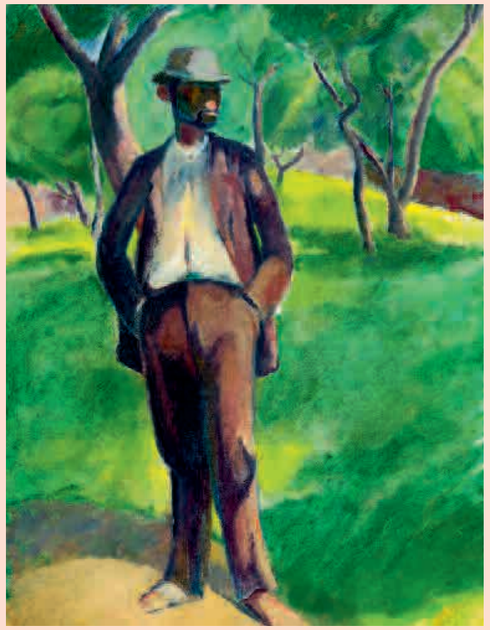
Fauvizmus | Nyolcak | Expresszionizmus

59 | Berény

78 | Bornemisza

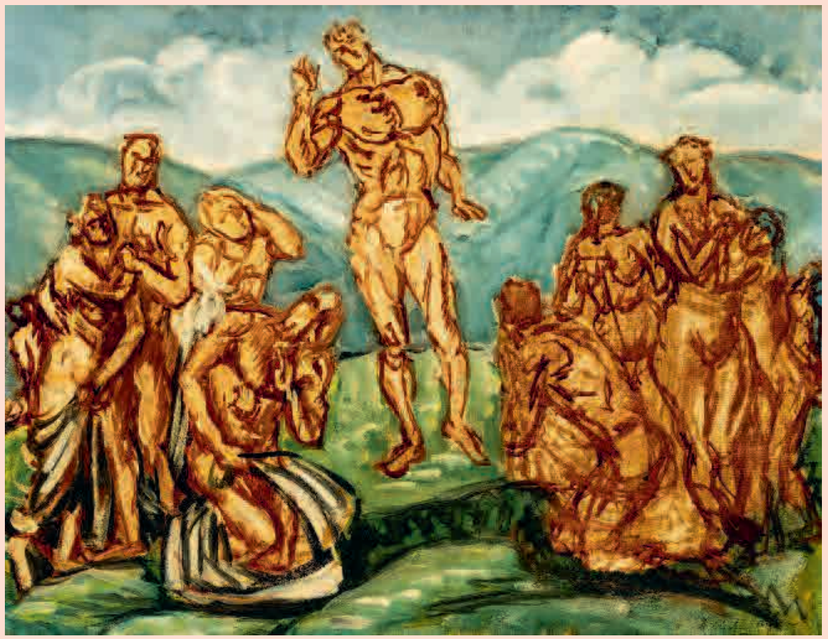
98 | Márffy

108 | Perlrott

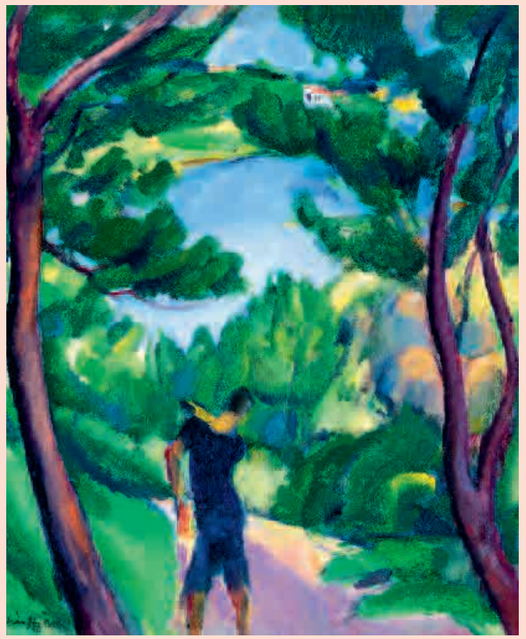
119 | Kernstok

158 | Pór

131 | Orbán

155 | Márffy

Női művészek

8 | Mattioni

21 | Járitz

34 | Corini

43 | Solti

66 | Corini

120 | Maurer

141 | Mattioni

142 | Benkő

143 | Ferenczy

147 | Góth

164 | Hanna

171 | Koszta

175 | Ország

215 | Futásfalvi

Budapest ábrázolások

1 | Szabó

2 | Mácsai

3 | Czene

6 | Kmetty

7 | Márffy

41 | Faragó

51 | Burghardt

106 | Turmayer

107 | Háry

108 | Perlrott

114 | Szőnyi

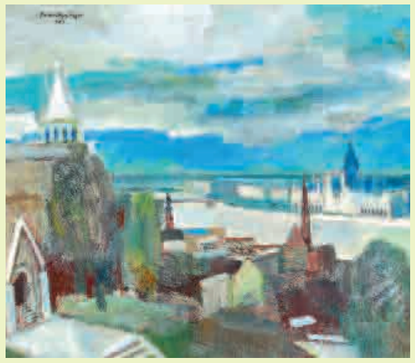
120 | Maurer

121 | Csánky

221 | Prohászka

222 | Szentgyörgyi

223 | Scheiber

224 | Schönberger

1 | Szabó Vladimir

(Balassagyarmat, 1905 –1991, Budapest)

Budapesti panoráma (Az újjáépült Budapest), 1970 körül
Budapest Panorama (Rebuilt Budapest), c. 1970

60 × 80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Szabó Vladimir |
Signed lower right: Szabó Vladimir

Kikiáltási ár: 460 000 Ft / 1 260 EUR
Becsérték: 750 000 1 400 000 Ft
Estimated price: 2 055 – 3 836 EUR

Rauscher Lajos: Budapest látképe, 1885,
BTM-Kiscelli Múzeum, Budapest

2 | Mácsai István

(Budapest, 1922 – 2005, Budapest)

Budapesti panoráma
az Erzsébet híd építésével (Minimum), 1963
Budapest Panorama with the Construction
of Elisabeth Bridge (Minimum), 1963

60 × 80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Mácsai 63 |
Signed lower right: Mácsai 63

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 329 EUR
Becsérték: 1 200 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 3 288 – 4 932 EUR

Szénás Gyula, a Ganz-Mávag
festő-mázolója az új Erzsébet híd
tartókábeleit festi, 1963, Budapest
(Fotó: Nemzeti Fotótár)

3 | Czene Béla
(Isaszeg, 1911 – 1999, Budapest)

Pest, Belváros (Haris köz, Ajándék), 1986
Pest, Downtown (Haris köz, Gift), 1986

75 × 80 cm
Akril, farost | Acylic on fibre board
Jelezve jobbra lent: Czene Béla 1986, Hátoldalon: Czene Béla Haris köz akril | Signed lower right: Czene Béla 1986, On the reverse: Czene Béla Haris köz akril

Kikiáltási ár: 1 600 000 Ft / 4 384 EUR
Becsérték: 2 400 000 – 4 600 000 Ft
Estimated price: 6 575 – 12 603 EUR

Haris köz a Váci utca felé nézve, 1986,
Fotó: Fortepan / Szalay Zoltán

4 | Szőnyi István
(Újpest, 1894 – 1960, Zebegény)

Zebegényi nyár (Hegyoldal fákkal)
Summer in Zebegény (Hillside with Trees)

20,5 × 29 cm
Gouache, papír | Gouache on paper
Jelezve a hátoldalon: Szőnyi István hagyatéki pecsét és K. dr.Szőnyi Jolán igazolása |
Signed on the reserve: inheritence stamp f István Szőnyi and certificate of Jolán Szőnyi

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Szőnyi István. Dunakanyar – Zebegény – otthon – család.
Szerk.: Kieselbach Tamás. Kieselbach Galéria, Budapest, 2023. III. 591.

Kikiáltási ár: 380 000 Ft / 1 041 EUR
Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft
Estimated price: 1 644 – 2 465 EUR

5 | Márffy Ödön
(Budapest, 1878 – 1959, Budapest)

Kertben (Vízparton), 1930-as évek
In the Garden (By the Water), 1930-as évek

28 × 40 cm
Akvarell, papír | Watercolor on paper
Jelezve jobbra lent: Márffy | Signed lower right: Márffy

Kikiáltási ár: 200 000 Ft / 548 EUR
Becsérték: 400 000 – 700 000 Ft
Estimated price: 1 096 – 1 918 EUR

6 | Kmetty János
(Miskolc, 1889 – 1975, Budapest)

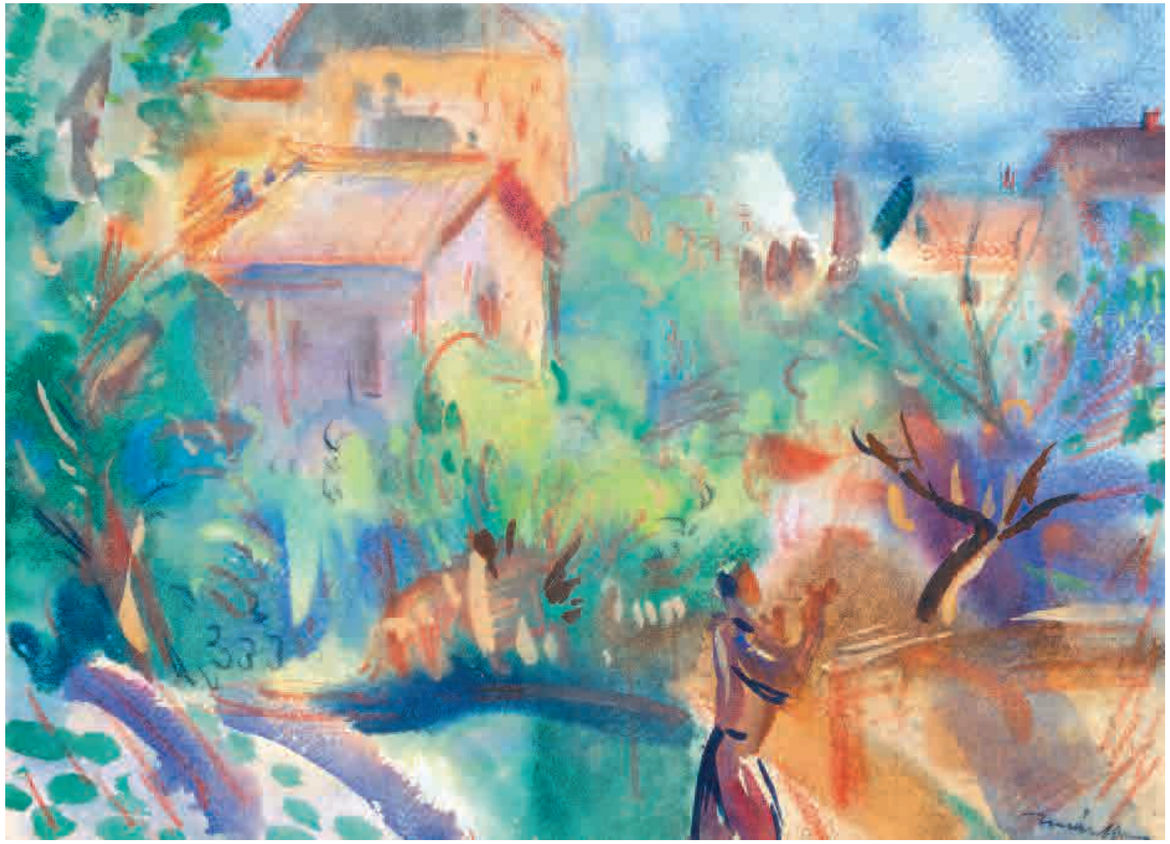
Pest a budai rakpartról,
1920-as évek második fele
Pest from the Buda Quay,
Second Half of the 1920s

37,5 × 47,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve balra lent: Kmetty |
Signed lower left: Kmetty

Kikiáltási ár: 3 200 000 Ft / 8 767 EUR
Becsérték: 4 400 000 – 6 500 000 Ft
Estimated price: 12 055 – 17 808 EUR

Mintha szivemből folyt volna tova,
zavaros, bölcs és nagy volt a Duna.
József Attila

7 | Márffy Ödön
(Budapest, 1878 – 1959, Budapest)

Tavaszi kertben
(Diós-árok, Szamóca utca), 1930-as évek
In a Spring Garden (Diós-árok, Szamóca Street), 1930s

28 × 40 cm
Akvarell, papír | Watercolor on paper
Jelezve jobbra lent: Márffy | Signed lower right: Márffy

Kikiáltási ár: 240 000 Ft / 658 EUR
Becsérték: 400 000 – 700 000 Ft
Estimated price: 1 096 – 1 918 EUR

8 | Mattioni Eszter
(Szekszárd, 1902 – 1993, Budapest)

Nyár Nagymaroson háttérben Visegráddal
Summer in Nagymaros with Visegrád in the Background

48 × 59 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Mattioni E. | Signed lower right: Mattioni E.

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 507 EUR
Becsérték: 800 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 2 192 – 3 836 EUR

9 | Vörös Géza
(Nagydobrony, 1897 – 1957, Budapest)

Art deco virágcsendélet, 1930-as évek
Art Deco Floral Still Life, 1930s

101 × 81 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Vörös Géza |
Signed lower right: Vörös Géza

IRODALOM | LITERATURE
· A rivalda fényén innen és túl. Uj-Somogy, 1928. december 2.
· CV. csoportkiállítás. Vörös Géza, Domanovszky Endre, Hollós-Mattioni Eszter, Medveczky Jenő festők és Kelemen Emil, Vadász Endre rajzai. Ernst Múzeum, Budapest, 1929.
· Farkas Imre: A „modern illemkodex" fő szabályai. A Pesti Hírlap Naptára, 1937, 235–241.
· Virágot a világnak! Friss Ujság, 1938. november 4.
· Vörös Géza emlékkiállítása. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1961.
· Muladi Brigitta: Egy „fészeklakó" festő megmentett világa. In Merítés a KUT-ból VIII. Vörös Géza (1897–1957) festőművész emlékkiállítása. Haas Galéria, Budapest, 2004.

Kikiáltási ár: 4 400 000 Ft / 12 055 EUR
Becsérték: 5 500 000 – 8 500 000 Ft
Estimated price: 15 068 – 23 288 EUR

Moïse Kisling: Virágok kosárban, 1941, magántulajdon

Vaszary János: Virágcsendélet ablakban (Nagy virágcsendélet), 1930-as évek (részlet), magántulajdon

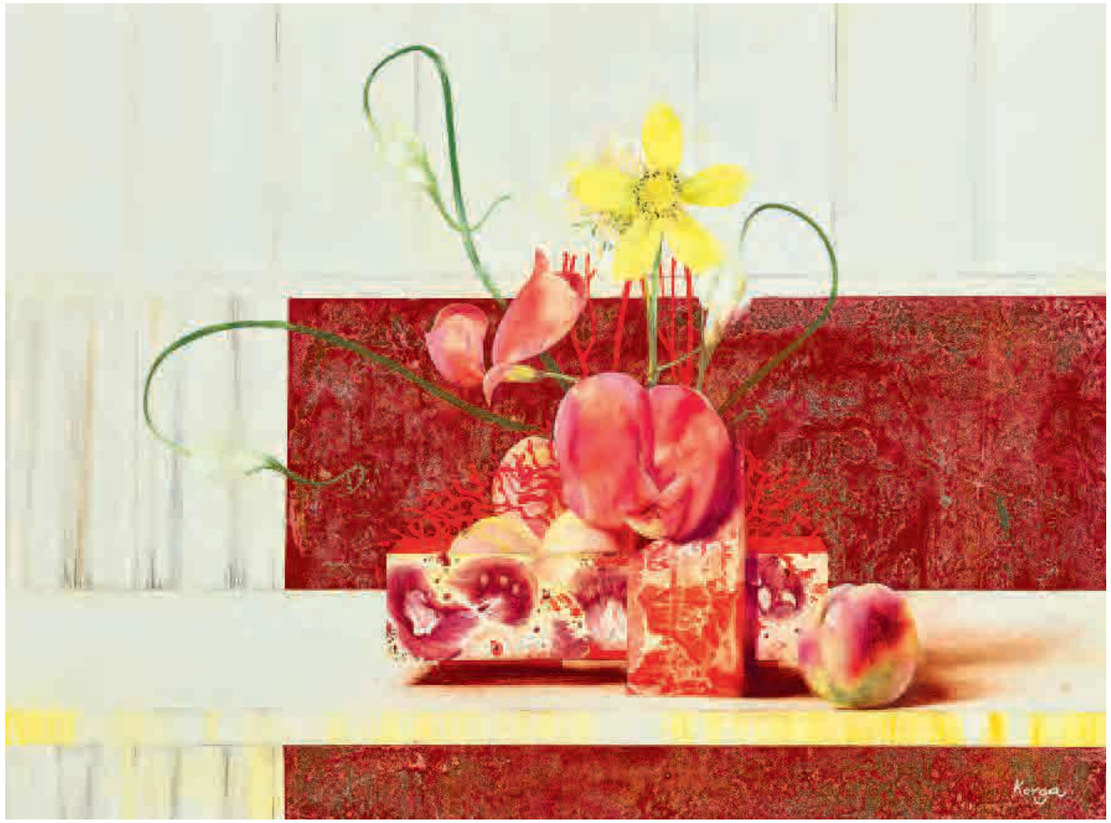
Vaszary János: Virágok kék égbolt előtt, 1936 körül, magántulajdon

»Hajdan, délben virágot küldtünk, éjjel táncoltunk és pezsgőztünk az imádattal, hajnal felé éjjeli zenét adtunk és reggel – megverekedtünk a vetélytárssal!«

FARKAS IMRE, 1937

A virágküldés a boldog békeidők gavallér gesztusa volt. Így emlékezett rá vissza a *Pesti Hirlap* újságírója a harmincas évek végén: „Hajdan, délben virágot küldtünk, éjjel táncoltunk és pezsgőztünk az imádattal, hajnal felé éjjeli zenét adtunk és reggel – megverekedtünk a vetélytárssal!" A színésznők és primadonnák udvarlóinak reménykedő tömege megállás nélkül küldette a virágokat az öltözőkbe. Egy kaposvári operettnaiva például – körülbelül a Vörös-festmény születése idején – valóságos tornyot kapott virágokból, ahogy a korabeli sajtó beszámolt róla: „A virágküldés ezen a héten sem szünetelt. Az Adelmann Guszti bácsi boltja ontja a szebbnél szebb kosarakat, csokrokat. A direktornét egy kedves ismerőse óriási csokorral lepte meg. A kis Horváth Nusi meg a Cárevics második előadásán kapott akkora kosarat egyik lovagjától, hogy az már szinte virágtorony volt és nem kosár." De nemcsak a kiváltságos színésznők részesültek ilyen csodálatos ajándékban, hanem más nők és asszonyok is, a csinos cselédlányoktól az előkelő dámákig. Sőt expressz is lehetett küldetni virágot a világ másik pontjára személyes sürgöny kíséretében, a Fleurop hálózat helyi kirendeltségének segítségével. Vörös Géza art deco csendélete – a rózsákkal, margarétákkal, dáliákkal és kardvirágokkal – egy romantikus kosár titkos történetét állítja a középpontba.

A modern művészet fővárosába, Párizsba sokat járó Vörös Géza olyan art deco ihletettséggel formálta a virágcsendéletet, mintha Moïse Kisling kiállításáról érkezett volna műtermébe. Az egymás mellé válogatott, különböző színű virágfejek szimmetrikus csokra köré mintázott fekete-fehér felületekből varázsolt hátteret. Az 1929-es Ernst múzeumbeli kiállítás katalógusának előszavában Lázár Béla pontosan megragadta Vörös jellegzetes stílusát: „Vörös gyöngéd harmóniákat ad, tiszta színeket és finom vonalhálózatot. Képzelete vonalon épül fel, olyan hullámzó, lágyan onduláló vonalon, melybe belefoglalja alakjait. Ez a vonalvezetés a szemet gyönyörködteti, határozott, biztos, éles kontúrokkal fogja körül tárgyait s ezen belül lapos színeit. Emlékeztet a görög vázákra, de nem utánozza őket. Csak hangsúlyozza a vonalat és tele van finom belső rajzzal is. Nyugalmat és megnyugvást ad a szemnek, olyan hatást, mely minden színesség ellenére a vonal uralkodását biztosítja. A plasztikai erőt kerüli, hogy a síkszerűség éreztetésével statikai hatásokat érjen el. Gazdag dekorativitás jellemzi műveit." A kép a lineáris karakterű, síkban tartott Vörös Géza-féle art deco festészet egyik legkiválóbb remekműve.

10 | Korga György
(Budapest, 1935 – 2002, Kisoroszi)

Szürreális csendélet őszibarackkal, tengeri korallal, hóvirágokkal, nárcisszal, vörös és fehér márványon, 1970-es évek
Surrealist Still Life with Peaches, Sea Coral, Snowdrops, and Daffodils on Red and White Marble, 1970s

60 × 80 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve jobbra lent: Korga | Signed lower right: Korga

Kikiáltási ár: 340 000 Ft / 932 EUR
Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft
Estimated price: 1 644 – 2 466 EUR

Shinichi Nagatsuka: Modern Japanese Ikebana. Tuttle, 2021

11 | Mácsai István
(Budapest, 1922 – 2005, Budapest)

Kék vázás csendélet kagylóval
Still Life with Blue Vase and Shell

80 × 60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Mácsai |
Signed lower right: Mácsai

Kikiáltási ár: 480 000 Ft / 1 315 EUR
Becsérték: 800 000 – 1 500 000 Ft
Estimated price: 2 192 – 4 110 EUR

12 | Pólya Iván

(Szolnok, 1889 – 1939, Budapest)

Szőke hajú lány hangszerrel (A kék gyöngysor)
Blonde Girl with Musical Instrument (The Blue Pearl Necklace)

56 × 67 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve balra lent: Pólya Iván | Signed lower left: Pólya Iván

IRODALOM | LITERATURE
· Vaszary János képei. Ernst Múzeum, Budapest, 1930.

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 6 575 EUR
Becsérték: 3 200 000 – 4 800 000 Ft
Estimated price: 8 767 – 13 151 EUR

Nehéz elönteni, hogy Párizsban vagyunk, Berlinben vagy talán Budapesten. A két világháború közötti korszak igazi art deco figurája, egy modern bubifrizurás szőke nő pengeti a húrokat a festményen. Arcán merész smink, ruházata a független, öntudatos, emancipált nők viselete. Pólya Iván alkalmi modellje a pisztáciazöld mellényhez – a kép kedvéért – nagy gömbökből fűzött kék nyakláncot társított, de a fő festői motívum a kezében tartott bendzsó, a két világháború közötti modern világ egyik emblematikus hangszere. Elődei a fekete rabszolgák révén jutottak el az Újvilágba, ahol az afrikai eredetű, bőrrel fedett húros hangszerekből a 19. század folyamán kialakult a modern bendzsó. A századforduló után az addig egzotikusnak számító hangszer új életre kelt: éles, pergő hangja remekül érvényesült a korai dzsessz és a tánczenekarok világában. Az 1920-as években már a Jazz Age egyik jellegzetes kelléke volt, együtt érkezett Európába a gramofonlemezekkel, a foxtrottal, a charlestonnal és az amerikai életforma divatjával. Budapest kávéházaiban, mulatóiban és orfeumaiban is otthonra talált. Nem véletlenül vette bele Vaszary János abba az 1930-as nagy felsorolásba, amelyben a modern nagyváros jellegzetes motívumait gyűjtötte össze: „A házak tetején antennák meredeznek, lakásunkban szól a százmérföldes zene a rádión és mindenféle bábeli nyelveken konferálnak és szónokolnak hozzánk – az utca mindennapos reklámvilágítása káprázatos fénycsóváival felülmúl tűzijátékot, […] a kirakatok, plakátok szellemessége versenyre kel az ipari és művészi kiállításokkal – a megváltozott városi térben a klasszikus, reneszánsz és barokk paloták mint idejétmúlt anakronizmusok bámulnak az autókra, gépomnibuszokra és a hirtelen kimúlt lóalkalmatosságokra – a bulvárok megszázszorosodott forgalma mindenkit gyors új ritmusra kényszerít, ha akarja, ha nem – a tömegek átformálódnak fényeikben, táncaikban, sportolásukban: benjo és charleston, […] színházak: tömegek, fantasztikus emberfajták halmozása Alaszkától a Tschad-tóig, New Yorktól a Bermudákig."

Brigitte Bardot rövid szőke hajjal, férfiruhában és keménykalapban bendzsón játszik egy zongorán ülve a *Happy New Year Brigitte* című televíziós műsor forgatásán.

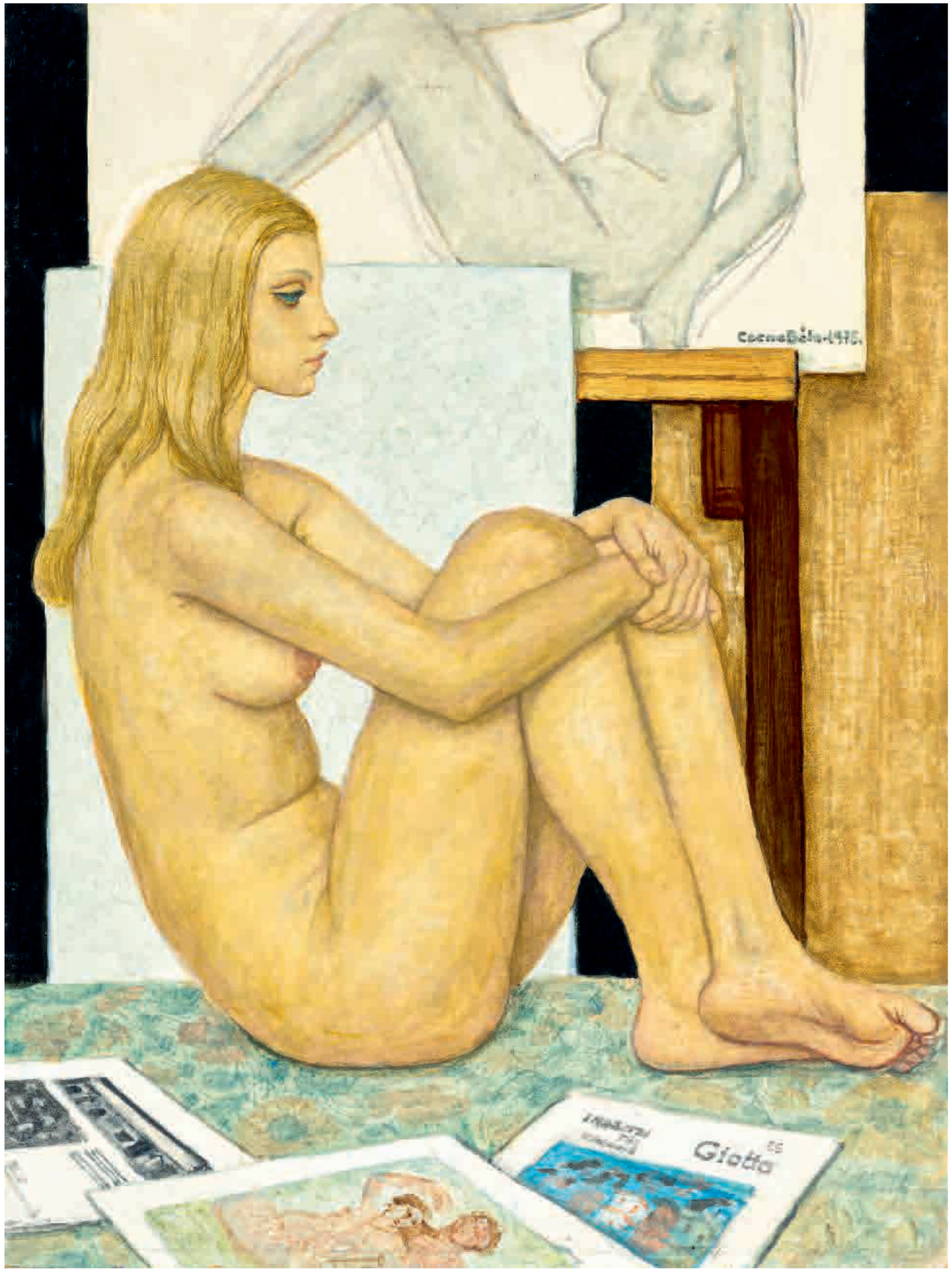

13 | Jakuba János
(Békéscsaba, 1909 – 1974, Budapest)

Strandolók a Balaton-parton
Bathers on the Shore of Lake Balaton

60 × 80 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve balra lent: Jakuba | Signed lower left: Jakuba

Kikiáltási ár: 320 000 Ft / 877 EUR
Becsérték: 600 000 – 800 000 Ft
Estimated price: 1 644 – 2 192 EUR

14 | Czene Béla
(Isaszeg, 1911 – 1999, Budapest)

Ülő akt (Lilla, Giotto), 1978
Seated Nude (Lilla, Giotto), 1978

80 × 60 cm
Akril, farost | Acrylic on fibre board
Jelezve jobbra fent: Czene Béla 1978,
Hátoldalon: autográf felirat és kiállítási raglap (Nagykanizsa) | Signed upper right: Czene Béla 1978, On the reverse: autograph inscription and exhibition label (Nagykanizsa)

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 288 EUR
Becsérték: 1 400 000 – 2 200 000 Ft
Estimated price: 3 836 – 6 027 EUR

15 | Barta László
(Nagykőrös, 1902 – 1961, Párizs)

Párizsi modell mintás párnákkal, 1930-as évek
Parisian Model with Patterned Pillows, 1930s

91,5 × 144 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Barta | Signed lower right: Barta

Kikiáltási ár: 3 800 000 Ft / 10 411 EUR
Becsérték: 4 800 000 – 6 500 000 Ft
Estimated price: 13 151 – 17 808 EUR

Henri Matisse: Odalisque szürke nadrágban, 1927, Musée de l'Orangerie, Párizs

Henri Matisse: Kék szemű fekvő akt, 1936, The Barnes Foundation

Picasso azt mondta, amikor idősebb pályatársa, Matisse meghalt, hogy művészi örökségül az odaliszkokat hagyta rá. Az odaliszkok a francia festők körében a török háremek meztelen szépségeit jelölték, vagyis tulajdonképpen a női aktokat. A párizsi modernséget, az egész széles értelemben vett École de Paris-t bűvöltében tartotta a meztelen női test erotikumának művészi ábrázolása. A fiatal magyar festő, Barta László ehhez a hagyományhoz csatlakozott az 1930-as években. A matisse-i örömfestészet leplezetlen hedonizmusát széles, expresszív, zsíros ecsetvonásokkal fogalmazta újra. Nagy szerepet jutatott a fal vérből vörösének és a modell mögötti mintás párnáknak, különösen a szemérem fekete háromszögét megismétlő körpárna virágdíszítésének. Ez a korai főmű egészen meglepő kvalitású alkotás az egzotikus odaliszkok világát jól ismerő, Afrikát megjárt Barta Lászlótól.

A festő nevét könnyű összetéveszteni a pár évvel később Kolozsváron született Bartha Lászlóéval (1908–1998), aki római iskolásként kezdte pályáját, a második világháború után megfordult Franciaországban, és a posztnagybányai festészettől jutott el a lírai absztrakt kompozíciókhoz a hatvanas években. A most vizsgált, nem th-val írt nevű Barta Lászlóval ellentétben rendszeresen szerepelt kiállításon Magyarországon a 20. század második felében. A most elemzett aktot jegyző Barta 1902-ben született Nagykőrösön, tanulmányait az első világháború után kezdte a budapesti Képzőművészeti Főiskolán, Vaszary János növendékeként, de hamarosan Párizsban képezte tovább magát. (Stílusában a szintén Vaszary-tanítvány Móricz Margit áll közel hozzá, aki a harmincas évek közepétől kezdve járt festeni Algériába.) Barta a húszas évek elején több főiskolás kiállításon is bemutatkozott a Nemzeti Szalon és az Ernst Múzeum falai között. A források alapján 1924-ben ellátogatott a nagybányai művésztelepre is. A Vaszaryt követő, fiatal moderneket tömörítő UME csoporttal állított ki 1928-ban a Nemzeti Szalonban, neve mellett ekkor már a Párizs helymegjelölés szerepelt. Ugyanebben az évben – több Vaszary-tanítvánnyal együtt – részt vett az UME csoport Bécsben, Hagenbundnál rendezett tárlatán is. Ekkor már Párizsban is ismerték a nevét (akár Ladislas Barta formában), 1927-ben az Őszi Szalonon állította ki *Marcel és virágok* című kompozícióját. A harmincas évektől a francia Riviérán, St. Tropez-ban telepedett le. Motívumok után vadászva megfordult Észak-Afrikában, Olaszországban és Korzikán is. Készített könyvillusztrációikat és színpadi terveket, a második világháború után itáliai ihletettségű, absztraktba hajló mozaikjaival vált híressé. A Vaszary-tanítványok könnyed, párizsias, Matisse-on iskolázott stílusvilágát követő festészete a közelmúltban kezdett visszaintegrálódni a magyar művészetbe.

16 | Vörös Géza
(Nagydobrony, 1897 – 1957, Budapest)

Art deco akt műteremben, 1930-as évek
Art Deco Nude in the Studio, 1930s

60 × 73 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra fent: Vörös Géza |
Signed upper right: Vörös Géza

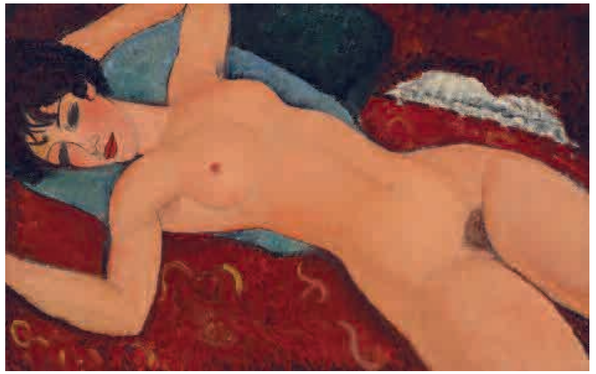
IRODALOM | LITERATURE
· CV. csoportkiállítás. Vörös Géza, Domanovszky Endre, Hollós-Mattioni Eszter, Medveczky Jenő festők és Kelemen Emil, Vadász Endre rajzai. Ernst Múzeum, Budapest, 1929.
· Vörös Géza emlékkiállítása. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1961.
· Muladi Brigitta: Egy „fészeklakó" festő megmentett világa. In Merítés a KLIT-ból VIII. Vörös Géza (1897–1957) festőművész emlékkiállítása. Haas Galéria, Budapest, 2004.

Kikiáltási ár: 6 500 000 Ft / 17 808 EUR
Becsérték: 8 000 000 – 16 000 000 Ft
Estimated price: 21 918 – 43 836 EUR

Henri Matisse: Akt ornamentális háttér előtt,
Musée National d'Art Moderne, Párizs

»A rendszerváltás óta előkerült puzzle-darabok egy olyan következetes művész képét vetítik elénk, aki a körülötte fellelhető tárgyakkal népesítette be japánosan síkszerű, rajzos festészetének enteriőrökbe zárt mikrokozmoszát.«

Amedeo Modigliani: Fekvő akt, 1917, magántulajdon

A párizsi avantgárd nagymestere, Henri Matisse több variációban is megfestette a neves orosz modellt, Lídia Delektorszkaját hímzett román blúzában. (A párizsi Pompidou Központban őrzött leghíresebb variáció vezette fel a fauve ikon 2021-es életműkiállítását.) Mintha az örökké Párizsban forgolódó Vörös Géza pont ugyanezt a nőt kérte volna fel, hogy vesse le népi mintás blúzát és a kereveten elheveredve meztelenül üljön neki modellt. A bronzszínűre barnult akt keresztbe teszi lábait, bal karját feje felett átvetve nézi a festőt munka közben. Szépen metszett arca az art deco korszak ideálját követi. A kompozíció, a modell és a stílusvilág hibátlanul hozza a párizsias életérzést, az École de Paris szellemét, ahogy az egzotikus faliszőnyeg és ágytakaró is. A folklorisztikus hatások megidézése sokaknál megjelent Párizs sokszínű olvasztótégelyében: Picasso a spanyol gitárt és a bikaviadalt hozta magával, Chagall az oroszországi ortodox falusiak szokásait, Foujita a japán fametszetek rajzi világát, Vörös Géza pedig különféle egzotikus néprajzi elemeket.

Vörös a két világháború közötti pesti művészek csapatába tartozott. Nappal újlipótvárosi műtermében dolgozott, az estéket a Fészek Klub asztalainál töltötte kártyázással és karikatúrák rajzolásával. (Nemcsak a Fészek Bálok meghívóit készítette, hanem a művészklub megsemmisült, szellemes freskóit is.) Tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán, valamint Kernstok Károly és Fényes Adolf szárnyai alatt végezte, majd megfordult a szolnoki és a nagybányai művésztelepen, az 1930-as évek során pedig Szentendrén is. A legnagyobb hatást – saját bevallása szerint is – a párizsi élmények gyakorolták rá, ahol Kees van Dongen, Foujita, Modigliani és Matisse műtermét látogatta. Az École de Paris és az art deco rajzos érzékenységével megfogalmazott műveivel, csendéleteivel, enteriőrjeivel és feleségéről festett képmásaival rendszeresen szerepelt a fővárosi modern kiállítóhelyeken az Ernst Múzeumtól a Tamás Galériáig, a Nemzeti Szalontól az Alkotás Művészházig. A vészkorszakot vidéken bujkálva élte túl, a szocreál legsötétebb éveit pedig művésztelepekre menekülve. A két világháború közötti időszak népszerű figuráját, Vörös Gézát szó szerint fel kellett fedeznie a rendszerváltás után újraéledő műkereskedelemnek. Kevés képe vészelte át az art decót és a két világháború közötti festészetet mereven elutasító évtizedeket. A rendszerváltás óta előkerült puzzle-darabok egy olyan következetes művész képét vetítik elénk, aki a körülötte fellelhető tárgyakkal népesítette be japánosan síkszerű, rajzos festészetének enteriőrökbe zárt mikrokozmoszát.

17 | Tálos Gyula
(Budapest, 1887 – 1975, Budapest)

Art Deco enteriőr
(Látványterv az I. Országos Magyar Iparművészeti Tárlat előcsarnokához), 1938
Art Deco Interior (Design for the Foyer of the 1st National Hungarian Applied Arts Exhibition), 1938

34,5 × 36,5 cm
Vegyes technika, karton | Mixed technique on cardboard
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Tálos Gyula terve és rajz 193(?)

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 288 EUR
Becsérték: 1 600 000 – 2 400 000 Ft
Estimated price: 4 384 – 6 575 EUR

Tálos Gyula otthona

Az 1887-ben született, ma még kevesek által ismert Tálos Gyula az univerzális, műfaji korlátokat nem ismerő tehetségek szűk táborába tartozott: bámulatos kézügyessége és párját ritkító kreativitása az építészet, az iparművészet, a grafika és a festészet területén egyaránt megmutatkozott. Tervezett apró ötvöstárgyakat éppen úgy, mint grandiózus középületeket és art deco bútorokat, miközben lakberendezőként is kiérdemelte kortársai egyöntetű elismerését. Ha létezett volna a fogalom akkoriban, Kozma Lajoshoz hasonlóan ő lett volna a 20. század első felének egyik legdivatosabb dizájnere.

Családi indíttatása szinte determinálta későbbi pályafutását: édesapja a századforduló jó nevű műbútorasztalosa volt, aki az Ipartestület alelnökeként, majd az Első Bútorcsarnok Szövetkezet alapító igazgatójaként szerzett hírnevet magának. Fia 1908-ban Toroczkai Wigand Ede tanítványaként belsőépítész diplomát szerzett az Iparművészeti Iskolában, majd hároméves tanulmányútja során Bécsben, Münchenben, Berlinben, Brüsszelben és Párizsban bővítette tudását. Ezekben az években dolgozott a Deutscher Werkbund és a Wiener Werkstätte műhelyeiben, hogy hazatérte után előbb Lajta Béla, majd Málnai Béla építészirodájában belsőépítészeti és dekorációs terveket készítsen. A Magyar Építészeti Múzeumba került hagyatékán végigtekintve egyértelműnek tűnik, hogy Tálos Gyula formateremtő fantáziája és művészi tehetsége leginkább az építészeti grafika területén tudott érvényesülni: ezek a lapjai messze felülemelkednek az alkalmazott műfajok másodlagos jelentőségén, és mind kvalitásban, mind vizuális erőben az önálló festmények rangjára törnek.

A művész otthonának sajátkezűleg készített látványterve

Tálos Gyula ideálterve, mely emléket állít a magyar haza mártírjainak dicsőítésére

Ezen a téren Tálos az 1930-as évek második felében aratta legnagyobb sikereit. 1935-ben az Iparművészeti Társulat fennállásának ötvenedik évfordulóját ünneplő kiállításon ő tervezte a bőr- és könyvművészeti részleg kiállítóterét. A következő évben a társulat kezdeményezésére nagyszabású kiállítássorozat indult az északi országokban és Hollandiában, hogy bemutassa a magyar népművészet, a háziipar és a városi iparművészet alkotásait. A tallinni bemutató kialakítását Tálosra bízták. 1938-ban a berlini Nemzetközi Kézműves Kiállításon egy általa tervezett enteriőrrel mutatkozott be, idehaza pedig az Első Országos Magyar Iparművészeti Tárlat kiállítási tereit tervezte meg. Belsőépítészeti munkái közül ez kapta a legnagyobb elismerést: munkáját a társulat aranyéremmel ismerte el.

Óriási szerencse, hogy a most bemutatott lap minden bizonnyal éppen ennek a monumentális kiállításnak a virtuóz festőiséggel megoldott, egyetlen ismert enteriőrterve. Az egykori Lloyd-palotában, az Apáczai Csere János (korábban Mária Valéria) utca 12-es szám alatt álló, sajnos Budapest 1944-es ostroma során végzetes bombatalálatot kapó épület egy részét az Iparművészeti Társulat 1938-ban bérelte ki, hogy földszinti és első emeleti helyiségeiben reprezentatív kiállításon mutassa be – elsősorban az idelátogató külföldiek számára – a magyar iparművészet kimagasló értékeit. A november 5-én megnyitott tárlat a képző- és alkalmazott művészet legjobbjait vonultatta fel: a

> »Tálos Gyula formateremtő fantáziája és művészi tehetsége leginkább az építészeti grafika területén tudott érvényesülni: ezek a lapjai messze felülemelkednek az alkalmazott műfajok másodlagos jelentőségén, és mind kvalitásban, mind vizuális erőben az önálló festmények rangjára törnek«

hatalmas előcsarnokban Ohmann Béla – Tálos képén is látható – Szent István-szobra fogadta a látogatókat, de helyet kaptak a termekben többek között Borbereki Kovács Zoltán, Varga Oszkár, Mattioni Eszter, Pekáry István, Kontuly Béla, Kovács Margit, Gorka Géza, Tüdős Klára, Jaschik Álmos és Konecsni György alkotásai is. Miként a *Magyarország* című lap tudósítója a november 5-ei számban írta: „A tárlat korszerűen átépített, fülkékkel, modern arányokban tagolt kellemes levegőjű termeiben (Tálos Gyula munkája) bontakozik ki a mai magyar iparművészet szelleme és minden törekvése. […] Szobrászat, kisplasztika, egyházművészet, ötvösség, kerámia, szőnyegszövés, könyv- és plakátművészet, divattervezők, üvegművészet, fényképezők, modern otthon belső berendezői, porcelánok, mind a magyar iparművészet diadalmas virágba borulását hirdetik."

A hatalmas sikert arató kiállítás tereit a háború könyörtelen pusztítása mindörökre eltüntette. Közel kilencven év távolából csupán Tálos Gyula most felbukkant enteriőrterve ad betekintést a magyar iparművészet 20. századi történetének egyik legfontosabb vállalkozásába.

MOLNOS PÉTER

Az egykori Lloyd-palota az 1944-es bombatalálat után

18 | Balogh István

(Nagyvárad, 1890 – 1956, Nagyvárad)

Art deco hölgy, 1925
Art Deco Lady, 1925

12,5 × 14 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent: Balogh I. 1925 |
Signed lower right: Balogh I. 1925

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 507 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 2 740 – 4 932 EUR

Constantin Brancusi: Danaïde, 1913, magántulajdon

19 | Vaszary János

(Kaposvár, 1867 – 1939, Budapest)

Párizs, Moulin Rouge, 1925
Paris, Moulin Rouge, 1925

23 × 17 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve balra fent: Paris, 1925 Vaszary J.,
Jelezve jobbra fent: Moulin Rouge | Signed upper left:
Paris, 1925 Vaszary J., Signed upper right: Moulin Rouge

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 781 EUR
Becsérték: 1 200 000 – 2 400 000 Ft
Estimated price: 3 288 – 6 575 EUR

Vaszary János: Cirkuszrevü jelenet (Revue a Moulin Rouge-ban), 1920-as évek eleje, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

20 | Scheiber Hugó
(Budapest, 1873 – 1950, Budapest)

Varietében (Táncosnő zenekarral), 1937
In the Variety Show (Dancer with Orchestra), 1937

67,4 × 47,5 cm
Gouache, pasztell, karton | Gouache, pastel on cardboard
Jelezve balra lent: 1937 Scheiber H. |
Signed lower left: 1937 Scheiber H.

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor külföldi magángyűjteményben

Kikiáltási ár: 5 500 000 Ft / 15 068 EUR
Becsérték: 6 500 000 – 9 500 000 Ft
Estimated price: 17 808 – 26 027 EUR

Henri de Toulouse-Lautrec: Varieté táncosnő, 1894, magántulajdon

Scheiber Hugó: Berlini mulató (Revü, kánkán), 1926 körül, magántulajdon

»A témát csak eszköznek használtam fel a kompozícióra. Csak a ritmus, a mozdulat és a kontrasztok érdekelnek«

SCHEIBER HUGÓ

Scheiber Hugó: Sportaréna (Stadion), 1926 körül, magántulajdon

A nagyváros bűvöletében

1932 januárjában az *Esti Kurir* riportere egy kávéházi márványasztal mellett beszélgetett a hatvanéves Scheiber Hugóval. A festő ekkor már maga mögött tudhatta berlini sikereinek jelentős részét, a Herwarth Walden által rendezett Sturm-kiállításokat, idehaza mégis szerény megélhetésről ábrándozott. Ádám László portréjából a pesti éjszaka jól ismert alakja lép elénk, akit a nap különböző óráiban más és más kávéházban, később a lokálok valamelyikében lehetett megtalálni. „Szervesen hozzátartozik Pesthez, éppen úgy, mint az Opera szfinkszje. […] Aki beszélni akar vele – a kávéházban keresi fel. Pontosan tudják róla, hogy délelőtt, délután vagy este melyik kávéházban található. A Körúton-e, az Andrássy úton, vagy éjszaka a lokálok valamelyikében!" Az ugyanebben az esztendőben készült *Éjszakai mulatóban* című képen ennek a személyesen megélt világnak, a két világháború közötti mondén Budapestnek a festői sűrítménye jelenik meg: a színpad káprázata, a táncosok lendülete és a zenekar lüktetése egyetlen, szinte az egész képfelületet megmozgató, futurista látomássá olvad össze.

A látvány ritmusa

A most bemutatott kompozíció meredek rálátásban ábrázolt tere már az első pillanatban bevonja a nézőt az előadás sodrásába. Az alsó képrész zenészei fölött a revütáncos élénken megmozgatott alakja tűnik fel. A vörös, zöld és kék mezőkre tördelt környezet, a ferdén futó hangszerformák és a fehér ívek hullámzása folyamatos átjárást teremt a zenészek és a színpad között. Mintha a zenekari árokból kiáradó zene a szemünk előtt öltene testet: a dzsessz szaggatott ritmusa a felső képrészben könnyed, szélesen kibomló mozdulatokká, az egész teret meghódító lebegéssé alakul.

A kompozíció legszembetűnőbb motívuma a táncost körülölelő, ruhafodrokat idéző fehér ecsetvonások rendszere. Ezek a hol keskenyedő, hol legyezőszerűen szétterülő formák szinte önálló életet élnek. Egyszer a test hajlását követik, máskor eltakarják vagy továbbvezetik annak körvonalát, így a mozdulat lendülete túlfut az emberi alak határain. A gyors ecsetvonásokkal megfogalmazott részletformák, a haj, az arc, a keblek, a kezek és lábak foltjai csupán néhány biztos tájékozódási pontot adnak ebben a sodró forgatagban: Scheibert a legkevésbé sem foglalkoztatja az anatómiai részletezés, sokkal inkább a tánc egész teret betöltő energiáját akarta a néző elé tárni.

Lent a hegedűsök és fúvósok zöld, kék és sárga ecsetvonásokkal megformált, maszkszerű arcai és sötét szemfoltjai adják a jelenet groteszk ellenpontját. A hangszerek sárgával és fehérrel kiemelt részei, a karok és a hangszertestek határozott átlói egymást keresztező irányokat rajzolnak a képbe, mintha egy kaleidoszkóp színes üvegdarabkáin szűrődne át a fény: nincs olyan nyugalmas részlet, ahol a tekintet hosszabban megpihenhetne. A vörös háttérbe ékelődő kék és zöld négyszögek ismétlődése tovább fokozza ezt a hatást. A mulató berendezése és szereplői ugyanannak a képi ritmusnak engedelmeskednek, a dzsessz mozgásra ingerlő üzemeit idézik fel.

Scheiber Hugó: Cirkusz, 1930, magántulajdon

Scheiber Hugó: Színpadon, 1930-as évek, magántulajdon

Festészet a dzsessz ritmusában

„A témát csak eszköznek használtam fel a kompozícióra. Csak a ritmus, a mozdulat és a kontrasztok érdekelnek" – nyilatkozta Scheiber a *Tolnai Világlapja* 1930. márciusi összeállításában. Az *Éjszakai mulatóban* című kompozíció szinte tételesen igazolja e rövid ars poeticát. A dzsessz és a festmény stílusának rokonsága a hangsúlyok váratlan áthelyezésében, az ismétlődések és megszakítások váltakozásában, a szögletes és íves formák egymásnak felelő játékában ismerhető fel. Tamás Ernő már 1929-ben a „jazz-festészet" megjelöléssel írta le Scheiber művészetét, a neves kritikus, Ybl Ervin pedig így jellemezte 1931 februárjában mindazt, amit képein látott: „Ezt a művészetet a természetutánzás nevében lehet őrültnek minősíteni, azonban senki sem tagadhatja, hogy szellemes, ötletes, dekoratív és fantasztikus összefoglalása mindannak az éjjeli káprázatnak, amit a modern világváros villogó villanyreklámaival, vakító fénycsodáival, a jazz-band vad ritmusaival szemünkbe és fülünkbe harsog. Szín- és formarapszódiák a lokálok groteszk félvilágából."

A mozgás egész képfelületre kiterjedő lendülete a futurizmushoz kapcsolja a művet, míg a mondén téma, a revü látványossága, a dekoratív egyszerűsítés és a vonalak eleganciája az art deco világát idézi. Scheiber azonban az eltérő ösztönzéseket saját festői temperamentumán szűri át. A geometrikus tagolást szabad ecsetjárás oldja, a mutatós színpadi jelenetet a zenészek groteszk karaktere teszi elevenné.

MOLNOS PÉTER

21 | Járitz József
(Budapest, 1893 – 1986, Budapest)

Tavaszi virágzás
Spring Blossom

46 × 40 cm
Olaj, vászon kartonon | Oil, canvas on cardboard
Jelezve jobbra lent: Jaritz | Signed lower right: Jaritz

Kikiáltási ár: 320 000 Ft / 877 EUR
Becsérték: 500 000 – 750 000 Ft
Estimated price: 1 370 – 2 055 EUR

Elhivatottak – Magyar képzőművésznők a 20. század első felében címmel időszaki kiállítás nyílik a Magyar Nemzeti Galériában 2026. október 21-től.

22 | Biai-Föglein István
(Besztercebánya, 1905 – 1974, Budapest)

Orchidea
Orchid

32 × 21 cm
Olaj, fa | Oil on wood
Jelezve a hátoldalon: Biai Föglein István Orchidea |
On the reverse: Biai Föglein István Orchidea

Kikiáltási ár: 320 000 Ft / 877 EUR
Becsérték: 480 000 – 650 000 Ft
Estimated price: 1 315 – 1 781 EUR

23 | Mednyánszky László
(Beczkó, 1852 – 1919, Bécs)

Tengerszem a Tátrában
Tarn in the Tatras

28,5 × 36,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Mednyánszky |
Signed lower right: Mednyánszky

Kikiáltási ár: 3 200 000 Ft / 8 767 EUR
Becsérték: 4 600 000 – 7 500 000 Ft
Estimated price: 12 603 – 20 548 EUR

Mednyánszky László: Tátrai téli táj, 1910 körül,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Mednyánszky László: Dombos táj, 1890-as évek,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

24 | Czóbel Béla
(Budapest, 1883 – 1976, Budapest)

A művész kertje gyümölcsfákkal
The Artist's Garden with Fruit Trees

80 × 100 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Czóbel | Signed lower right: Czóbel
A hátoldalon kiállítási címkék
(R. S. Johnson International Gallery, Műcsarnok).

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Korábban R. S. Johnson (Chicago).

IRODALOM | LITERATURE
· Kállai Ernő: Új magyar piktúra 1900–1925.
Amicus, Budapest, 1925.
· Kállai Ernő: Czóbel Béla. Bisztrai Farkas Ferenc,
Budapest, 1934.
· A Czóbel kiállítás (Jean Bouret cikkének fordítása).
Magyar Művészet, 1948, 197.
· Genthon István: Czóbel. Képzőművészeti Alap,
Budapest, 1961.
· Philipp Clarisse: Czóbel. Corvina, Budapest, 1970.
· Kratochwill Mimi: Czóbel Béla. Kossuth – Pest Megyei
Múzeumok Igazgatósága – Magyar Nemzeti Galéria,
Budapest–Szentendre, 2009.
· Czóbel. Egy francia magyar. Szerk.: Barki Gergely –
Bodonyi Emőke, Ferenczy Múzeum, Szentendre, 2014.
· Barki Gergely: Újragondolt Czóbel 4.0.
Ferenczy Múzeum Centrum, Szentendre, 2019.

Kikiáltási ár: 6 500 000 Ft / 17 808 EUR
Becsérték: 8 500 000 – 14 000 000 Ft
Estimated price: 23 288 – 38 356 EUR

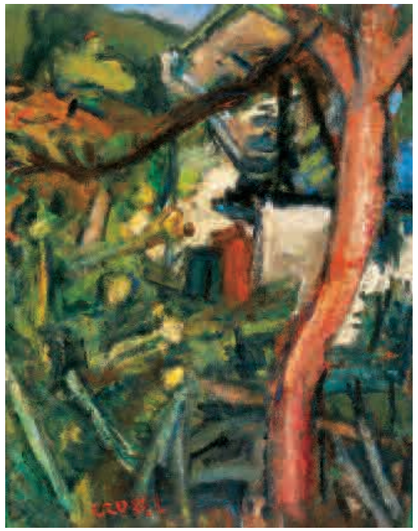
Czóbel Béla: Dél-francia táj narancsfával (Cagnes), 1936–37, magántulajdon

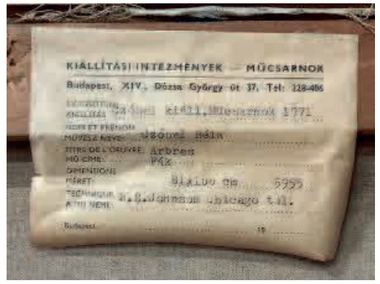
»Nem fitymálja az embert, a fát, a sziklát, az eget, az almát, a virágot, hanem felmagasztosítja, átadja, mint a természet üzenetét a mohó és mindent befogadó szemnek«

JEAN BOURET

A zöldellő fákon felvillanó élénk színfoltú gyümölcsök mindig is vonzották Czóbel Béla franciás szemét. Legyen az a gyümölcs narancs a Riviérán vagy alma Szentendrén. Nagy méretű, most vizsgált képén is ezt látjuk: a törzsek, ágak, kerítések és házak vibrálóan eleven, zöldes szőttessé állak össze, amiből kiharsognak a vörös és narancsos színfoltok. Az érett czóbeli piktúra vattásan keszekusza festőiségét mutató képhez jól illenek a párizsi műkritikus, Jean Bouret meglátásai, aki az 1948-as kiállítása kapcsán írt a francia *Arts* folyóiratba egy szépen csengő esszét a modern magyar festőről: „Szinte hallom néhány kortársam ellenvetését: »Megöregedett«! Persze, hogy megöregedett! De hogy öregedett meg? Nagyszerűen. Megaranyozódott, meleg, patinás lett. […] Czóbel elszántan ragaszkodott a nagy hagyományokhoz, Rouault és Bonnard hagyományához, a kifejezés festészetéhez, amely túlélte a fauvizmust. Ragaszkodott ehhez a gazdag festészethez, amelyben az anyag szerepet játszik, amelyben a tragikus az örömmel változik, a hús megtartja húsértékét, megtelik napfénnyel, megdagad az esőtől és nemcsak felület, amit össze lehet kenni, mint a kifestő füzetek ábráit, lilával, pisztácia zölddel, vagy nyers rózsaszínnel. […] Nem fitymálja az embert, a fát, a sziklát, az eget, az almát, a virágot, hanem felmagasztosítja, átadja, mint a természet üzenetét a mohó és mindent befogadó szemnek: maga a kifejezés és nyelv, nem titkos nyelv, mint a háborús jelentéseké, hanem egy nyelv, amelyben világosan csengenek a barátság, a melegség, az öröm, a művészet szavai, egy gyönyörű emberi nyelvezet, ami Czóbelt a modern Magyarország legelső festőjévé avatja."

Czóbel Béla: Táj, 1930-as évek, magántulajdon

A hátoldalon kiállítási címkék (Műcsarnok, R. S. Johnson International Gallery)

A kép hátoldalán található a chicagói galériás, Robert S. Johnson műcédulája és az 1971-es műcsarnoki nagy életműkiállítás címkéje. Bár a katalógusban nem szerepelt a festmény, azért beválogatták a Czóbel életében rendezett utolsó nagyszabású seregszemlére. Johnsontól több képet is kölcsönöztek, elsősorban a magyar fauvizmus ikonikus főművét, a *Szalmakalapos férfi*t (1906), valamint a *Berlini utcá*t (1920). Az előbbi kép még a Magyar Vadak 2006-os kiállításakor is a család tulajdonában volt. A befutott, érett mester műveivel két nemzetközi galériás foglalkozott a második világháború után, a párizsi Galerie Zak és az amerikai R. S. Johnson Fine Art (amely mindmáig rendszeresen rendez kiállítást műveiből). A kiváló nyugati műkereskedőkkel dolgozó Czóbel legjobb alkotásai mindig külföldre kerültek. Egyedül leghűségesebb propagálója, Fruchter Lajos választhatott a legkvalitásosabb képekből, de a minőségi főművek többsége rendre elhagyta Magyarországot. Nem véletlen, hogy legjobb gyűjtői között olyan neveket találunk, mint a genfi Petit Palais-t alapító Oscar Ghez, az expresszionistákat vásárló, a *Das Boot* szerzőjeként ismert Lothar-Günther Buchheim (Buchheim Museum) vagy éppen az amerikai R. S. Johnson.

»A befutott, érett mester műveivel két nemzetközi galériás foglalkozott a második világháború után, a párizsi Galerie Zak és az amerikai R. S. Johnson Fine Art«

25 | Halasi Horváth István
(Budapest, 1904 – 1994, Budapest)

Balaton part vitorlásokkal, Tihany
(Binnenjollék és 25-ös jolle), 1986
Sailboats on the Shore of Lake Balaton, 1986

40 × 50 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: 1986 Halasi Horváth I. |
igned lower right: 1986 Halasi Horváth I.

Kikiáltási ár: 340 000 Ft / 932 EUR
Becsérték: 550 000 – 750 000 Ft
Estimated price: 1 507 – 2 055 EUR

26 | Kántor Andor
(Budapest, 1901 – 1990, Budapest)

Balatoni móló vitorlásokkal (Tihany)
Balaton Pier with Sailboats (Tihany)

65 × 80 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve a hátoldalon: Kántor Andor |
Signed on the reverse: Kántor Andor

Kikiáltási ár: 380 000 Ft / 1 041 EUR
Becsérték: 460 000 – 650 000 Ft
Estimated price: 1 260 – 1 781 EUR

27 | Iványi Grünwald Béla
(Somogysom, 1867 – 1940, Budapest)

A szikrázó Balaton Földvár felől előtérben vonattal, 1930-as évek
Sparkling Lake Balaton from Földvár with Train in the Foreground, 1930s

69,5 × 93,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Iványi Grünwald Béla,
Hátoldalon | On the reverse: hagyatéki kiállítási címke 1941, Balatonföldvár

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Szabó László: Iványi-Grünwald. Corvina, Budapest, 2007, 51. kép.
· Szabó László: Iványi-Grünwald. Magyar Nemzeti Galéria – Kossuth, Budapest, 2010, 73.

IRODALOM | LITERATURE
· Nádor Jenő: Utazás a Balaton körül. Ujság, 1925. augusztus 1.
· Szabó László: Iványi-Grünwald. Corvina, Budapest, 2007.
· Ligeti Gábor: Intermezzo Iványi-Grünwald Bélának. Lelle története. Balatonlelle, 2009/7., 13.
· Szabó László: Iványi-Grünwald. Magyar Nemzeti Galéria – Kossuth, Budapest, 2010.
· Kovács Emőke: Amerikában is csodálták a magyar festészet újítójának pazar alkotásait. Somogyi Hírlap, 2025. április 3.

Kikiáltási ár: 7 500 000 Ft / 20 548 EUR
Becsérték: 9 000 000 – 14 000 000 Ft
Estimated price: 24 658 – 38 356 EUR

Egry József: Fehér Balaton, 1925, magántulajdon

»Valamennyi fürdőhely között a legarisztokratikusabb Földvár.«

Mintha a 20. század eleji festők leosztották volna egymás között a Balatont: Egry Józsefé volt Badacsony, Csók Istváné Aliga, Iványi Grünwald Béláé pedig Balatonlelle. Nádor Jenő újságíró beszámolója szerint Lelle valósággal összeforrt saját festőfejedelmével, Iványi Grünwalddal: „A balaton-parti fürdőhelyek között különös jó csengése van Lellének. Vagy ezer ember választotta ezt a helységet nyaralójának. Lelléért minden nyári lakója lelkesedik, mert itt egészen különlegesen kedves és szép minden. Rengeteg művész, festő, színész, újságíró választja nyaralóhelyéül. Van tudniillik egy nagyon jó tulajdonsága, az, hogy a villák mind a Balaton partján épültek, úgyhogy a nyaralók a hálószobájukból egyenest besétálhatnak a vízbe. […] Lelle közel van Siófokhoz, közel Fonyódhoz, gyorsvonati megállóhely, és mód adódik arra, hogy az ember akármerre utazhasson. Lelle most Iványi-Grünwald Béla miatt izgult, aki családjával együtt itt nyaral. […] Ha végigmegy az utcákon, úgy köszöntik, mintha egy fejedelem haladna el."

A somogyi születésű Iványi Grünwald már beérkezett, sikeres művészként tért vissza a számára otthonos déli partra. Az 1910-es évektől kezdve rendszeresen megfordult a magyar tenger mellett. Lellén később nyaralót is vásárolt, de egy ideig csak tehetős tanítványát, Kandó Lászlót látogatta. A helytörténetet kutató Ligeti Gábor szerint Kandóék villájában nagy társasági élet folyt: „Ez a villa nyitott kapukkal várta a korszak művészeit, jeles személyiségeit. Amolyan lazítás volt ez, borozgatásokkal, kedélyes beszélgetésekkel, és vérre menő tarokkpartikkal. Iványi-Grünwald Béla rendszeres vendége volt Kandó Lászlónak. S rendszerint a legutolsó is, aki elhagyta szezon végén a házat."

Szőnyi István: Zebegényi táj a Dunával és a felhőkön átszűrődő napsugarakkal (Duna, bárányfelhők, vonat), 1920-as évek második fele

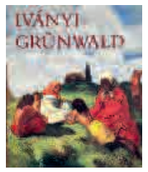
A balatonföldvári villák, 1900 (fotó: Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum / Történeti Fényképek Gyűjteménye / Fortepan)

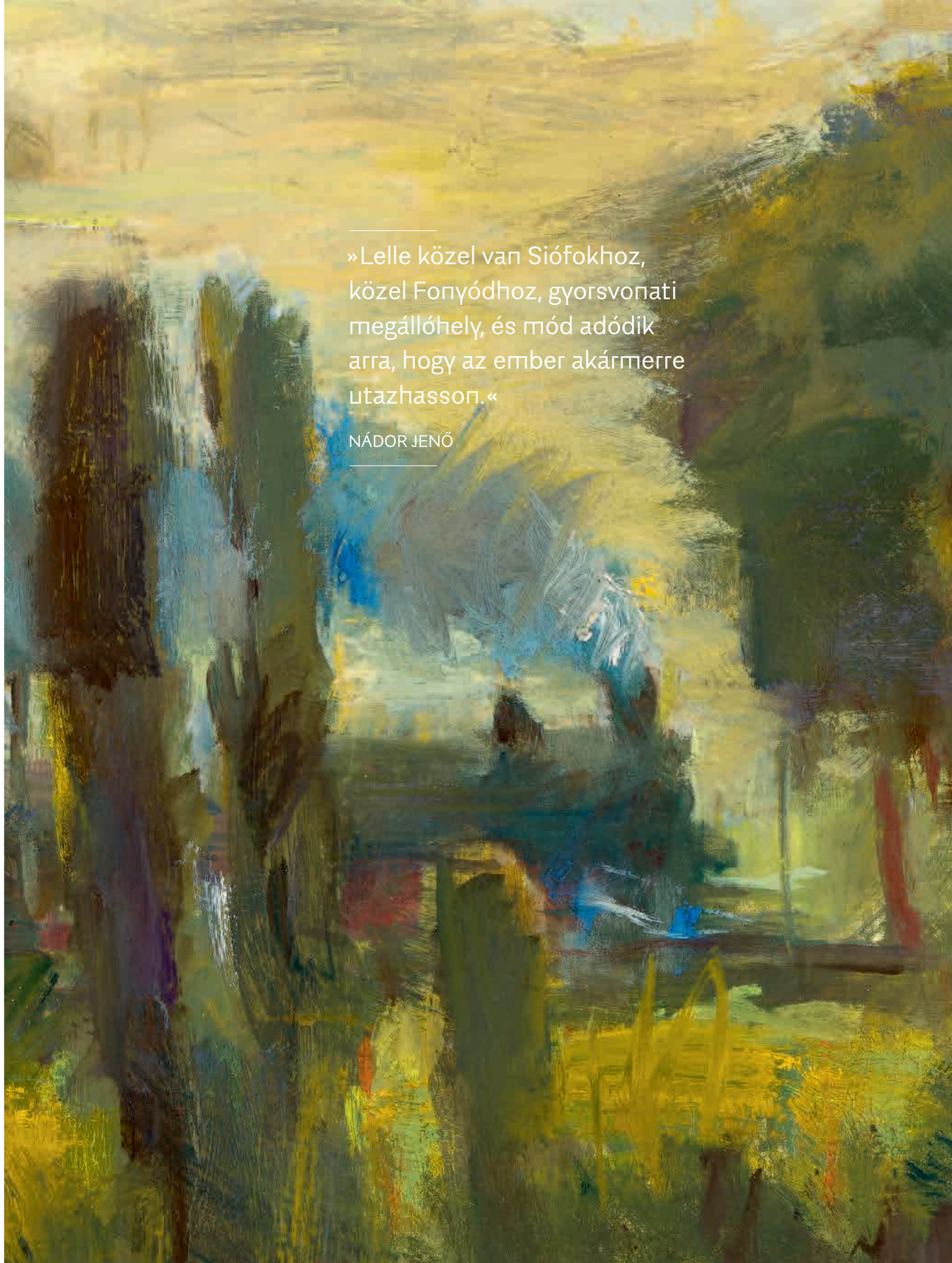
A most vizsgált festmény viszont nem Lellén, hanem kicsit messzebb a déli parton, Földváron készült, a villasornak otthont adó domb tetejéről. Iványi Grünwald körbenézett a lemenő nap aranyló fényében fürdőző panorámán. Az előtérben már az ősz által megérintett fák sorakoznak. Közöttük egy nyaralóvilla teteje tűnik fel, valamint a modern kényelmet biztosító mozdony, ahogy kék füstöt eregetve szalad a sínpályán. De a központi motívumot a nádasos part mögött kitáruló magyar tenger fényözönbe burkolózó felszíne jelenti. A háttérben pedig – ellenpontként – az északi part kéklő dombsora húzódik, a Tihanyi-félszigettel. Lellei törzsvendégként Iványi Grünwald fel-felbukkant Balatonföldváron is. De nem tudjuk, hogy az ott nyaraló híresség közül kinél vendégeskedett. Földvár ugyanis arisztokratikus nyaralóiról volt híres. Adjuk át a szót ismét a korabeli krónikásnak, Nádor Jenőnek: „Valamennyi fürdőhely között a legarisztokratikusabb Földvár. A legfelsőbb tízezer találkozóhelye ez a hatalmas parkban épült, csodaszép telep. Exkluzivitásáról rég ismert Földvár, és talán ennek tulajdonítható, hogy amíg a többi balatoni hely zsúfolva van, Földváron nincsenek túlságosan igénybe véve a férőhelyek." A Balaton nagy festőjének, Iványi Grünwald Bélának azért jutott hely!

»Lelle közel van Siófokhoz, közel Fonyódhoz, gyorsvonati megállóhely, és mód adódik arra, hogy az ember akármerre utazhasson.«

NÁDOR JENŐ

28 | Halvax Gyula
(Kaposvár, 1906 – 1984, Budapest)

Balatoni alkonyat vitorlásokkal
háttérben a Badacsonnyal
Balaton Dusk with Sailboats
and Badacsony in the Background

81 × 100 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Halvax Gyula |
Signed lower right: Halvax Gyula

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 507 EUR
Becsérték: 700 000 – 1 200 000 Ft
Estimated price: 1 918 – 3 288 EUR

29 | Poll Hugó
(Pest, 1867 – 1931, Budapest)

Vitorlások (Franciaország, Normandia)
Sailboats (France, Normandy)

80 × 64 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: Poll H.,
Hátoldalon | On the reverse: Országos
Képzőművészeti Tárlat, 1908 tavasz kat. 19.,
Nemzeti Szalon 1908, 666. szám

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor Radó Vilmos tulajdonában

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 329 EUR
Becsérték: 1 500 000 – 2 800 000 Ft
Estimated price: 4 110 – 7 671 EUR

30 | Scheiber Hugó
(Budapest, 1873 – 1950, Budapest)

Art deco műterem (A művész otthona)
Art Deco Studio (The Artist's Home)

44 × 32 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve balra lent: Scheiber H. | Signed lower right: Scheiber H.

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 6 575 EUR
Becsérték: 3 000 000 – 5 500 000 Ft
Estimated price: 8 219 – 15 068 EUR

„Hatvanadik életévét jubiláló művészember általában be van rendezve interjúkra. A fehérbóbitás szobalány vagy az inas, ha ajtót nyit, tudja már, hogy a kék vagy a vörös szalonba vezesse-e az ünnepi alkalomkor kopogtató idegent. Scheiber Hugónak azonban senki nem tudja, hol fekszik ez a hatszobás lakása. Ő nem ad nagy estélyeket ragyogó műtermében, gőgös elzárkózottságában nem nyitja meg kapuit a művészetre éhes vásárlóközönség előtt. Vagy talán az is lehet, hogy nincs hatszobás lakása s albérletben lakik a Kertész-utcában?" Az *Esti Kurir* 1932-es interjújában olvashatjuk a fenti bekezdést, amelynek tartalma – a rengeteget dolgozó, de örökös anyagi gondokkal küzdő művész sajnálatra méltó karaktere – a Scheiberről szóló írások visszatérő toposzává vált. Mindezek fényében furcsa paradoxon, hogy a két világháború között éppen Scheiber Hugó festette meg szinte legtöbbször a „műtermét". Az a művész, aki örökös anyagi gondjai miatt valójában sosem birtokolt igazi műtermet, csupán Kertész utcai bérelt lakásának egy apró szobáját használta alkotásra.

Ha végigtekintünk a téma évszázadokra visszanyúló múltján, már nem tűnik annyira meglepőnek ez a jellemző vonzalom. A műterem évszázadokon át a festők kitüntetett témája volt: megjelenítésével az alkotó saját hivatásáról, anyagi és társadalmi helyzetéről, sőt művészi eszményeiről, az őt megihlető művekről és művészekről is vallott. Vermeer a festészet allegóriájává, Courbet társadalmi és művészi hitvallásának médiumává emelte. A modern mesterek közül Matisse és Picasso különösen gyakran tért vissza ehhez a témához, míg Magyarországon Nagy Balogh János kapcsolta kivételesen erős szál saját mikrokörnyezetéhez: társadalmi helyzete és elmélyült festői karaktere egyaránt kitűnik ezekből a végtelenül puritán, de lélekkel átjárt képekből.

Ezzel a hagyománnyal szorosan összefonódik a „kép a képben" motívuma, amely a műteremábrázolások szinte mindegyikén, így Scheiber most bemutatott alkotásán is kivételes hangsúllyal jelenik meg. A festményen belül megjelenő másik festmény újabb jelentésrétegeket nyit: utalhat a szereplők vagy alkotók ízlésére, értelmezheti a jelenetet, bővítheti a kép szimbolikus jelentésrétegeit, vagy magát az ábrázolás folyamatát, a kép megszületésének időbeli és technikai vonatkozásait is beemelheti a mű értelmezésének asszociációs terébe.

Scheiber Hugó 1930-as években készült pasztelljén az alkotás mindennapi környezete tárul fel. Az ajtókeret hangsúlyos fekete függőlegese kettéosztja a képfelületet, miközben a kék árnyékok átlós mezői a hátsó szobába, a műteremként használt apró helyiségbe vezetik a tekintetet. Balra festőállvány látható egy elkezdett kompozícióval, tőle jobbra rajzlapokkal borított asztal áll, a falon kész festmények sorakoznak. Ezek a néhány lendületes vonallal és élénk színmezővel „feldobott" kompozíciók könnyen azonosíthatók Scheiber kedvenc képtémáival: találunk itt vörös reflektorfényben pózoló revütáncost, fekete bérházak között húzódó pesti utcát és piros tetős parasztházakkal tarkított falusi tájképet egyaránt. A festmény a falon lógó sok bekeretezetlen képpel együtt az életmű sűrített bemutatásává válik, miközben a festőállványon pihenő, még munkában lévő kompozíció és a befejezett művek együttese az alkotás folyamatát is érzékelteti. Az üresen hagyott rajzlap színének a kompozícióba emelése, a lebegő ceruzavonalak és a pasztell szemcsés, transzparens felülete szintén a kép élő, lélegző, folyamatosan változó karakterének illúzióját kelti.

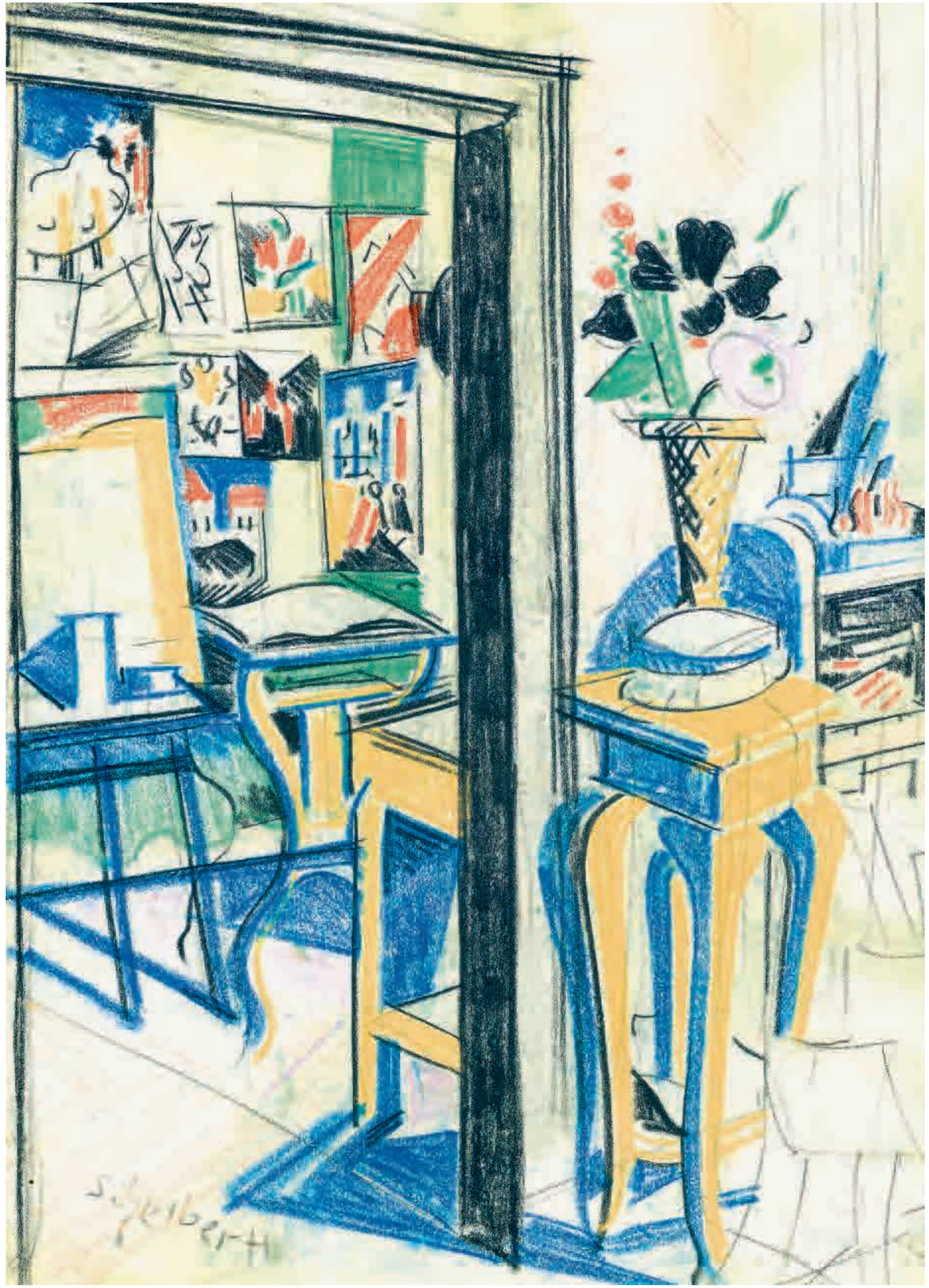
A homogén, geometrikus színfoltok és a jól látható fekete kontúrok plakátszerű hatást keltenek. A kevés eszköz, a végletes stilizálás, a részletek tömörítése és a tónusos formaalakítás mellőzése azonnali erős vizuális élményt eredményez. A kék árnyékok elsődleges feladata a térillúzió felkeltése és a dekoratív összhatás erősítése, miközben a tárgyak plasztikus modellálása háttérbe szorul.

Scheiber visszatérő, évtizedeket átfogó műteremábrázolásait anyagi helyzete és fáradhatatlan alkotókedve egyaránt ösztönözhette: közvetlen környezete mindig elérhető, újraértelmezhető, ingyen rendelkezésre álló „modellt" kínált számára. A kész képekkel zsúfolt enteriőr ezért az önmegerősítés helyeként is értelmezhető. A nélkülözések és a hazai elismerés hiánya közepette a saját művekkel benépesített szoba az alkotói teljesítmény bizonyosságát jelenthette: emberalak nélküli, tárgyakból és festményekből felépített önarcképpé vált.

MOLNOS PÉTER

Scheiber Hugó:
Síkok – ablakok – fények
(Virágok a művész műtermében),
1930-as évek vége,
magántulajdon

31 | Scheiber Hugó
(Budapest, 1873 – 1950, Budapest)

A művész műterme háttérben festményekkel, 1917 körül
The Artist's Studio with Paintings in the Background, c. 1917

66× 54 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzés nélkül | Unsigned

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Molnos Péter: Scheiber Hugó. Festészet a jazz ritmusában. Kieselbach Galéria, Budapest, 2014, 243.
Molnos, Péter: Hugó Scheiber. Painting in the Rhythm of Jazz. Kieselbach Galéria, Budapest, 2014, 243.

Kikiáltási ár: 4 600 000 Ft / 12 603 EUR
Becsérték: 5 500 000 – 7 500 000 Ft
Estimated price: 15 068 – 20 548 EUR

Scheiber Hugó: Szobában, 1919 körül, magántulajdon

Scheiber Hugó életének és művészi pályájának egyik legfontosabb, szinte emblematikus helyszíne volt a VII. kerületi Kertész utcában lévő otthona. A festő édesanyjával és lánytestvéreivel egy szerény szoba-konyhás lakásban élt, s a korabeli riportok tanúsága szerint ez a szűkös tér egyben műteremként és képraktárként is szolgált. 1925-ben *Az Ujság* riportere egy udvari szobáról számolt be, amelynek falait szinte kitapétázták Scheiber festményei és rajzai. Negyedszázaddal később egy nekrológ már szerzetesi cellához hasonlította a helyiséget, amelynek berendezését mindössze egy vaságy, egy kopott asztal és két ócska szék alkotta.

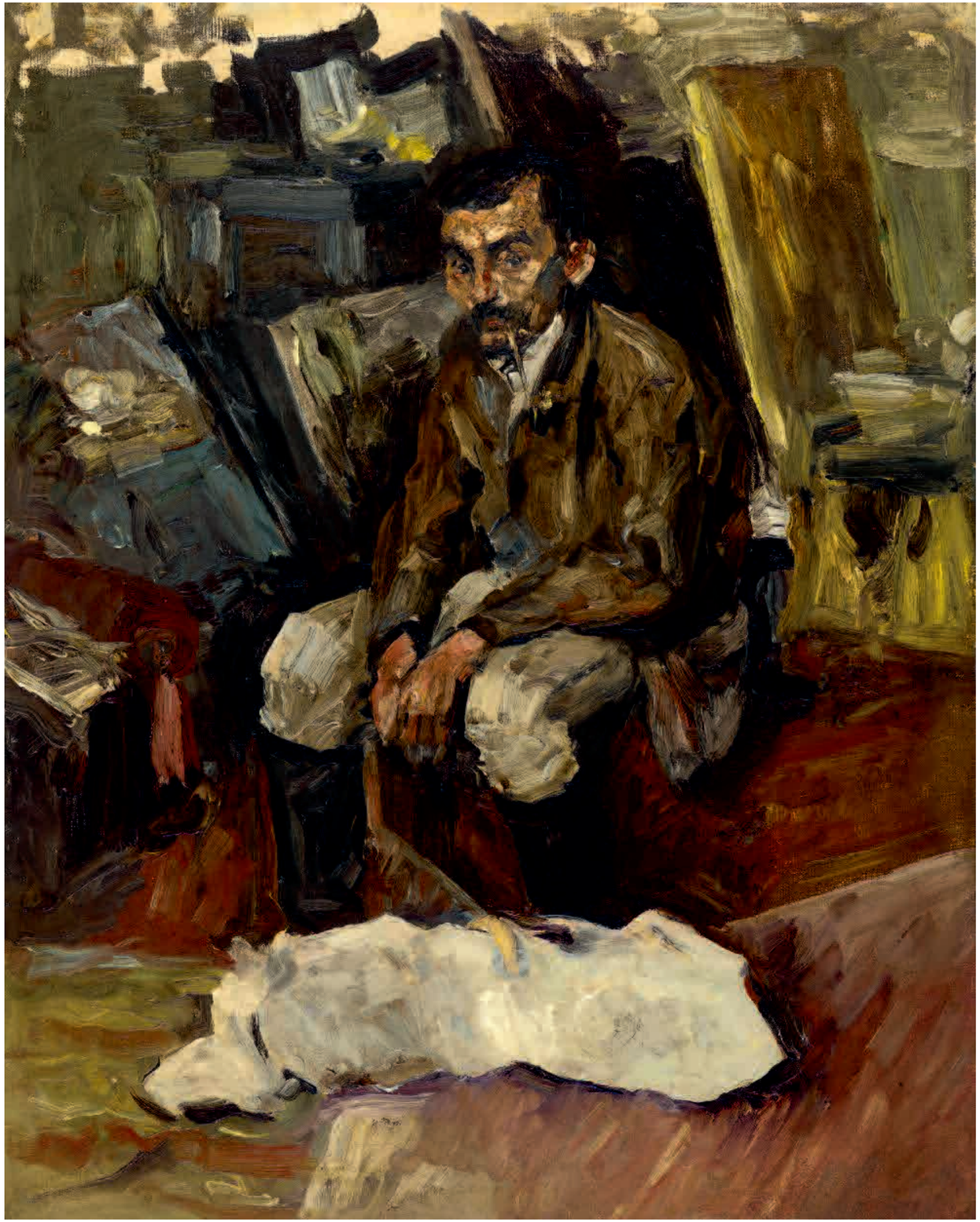
Ebbe a világba enged bepillantást a most vizsgált festmény. A képekkel, rámákkal és egymásra halmozott tárgyakkal zsúfolt műterem közepén egy pipázó férfi ül, lábánál békésen elnyúló fehér kutyával. A festő nem rendezi reprezentatív színpaddá környezetét: a falnak támasztott vásznak, a ferdén egymásra torlódó síkok és a látszólag esetlegesen szétszórt tárgyak a mindennapi használat keresetlen rendezetlenségét, a műhely nyers közvetlenségét őrzi. A műteremkép régi műfajának lényege éppen ebben rejlik: Courbet-tól Matisse-ig, Nagy Balogh Jánostól Czene Béláig számos festő használta saját munkaterét közvetett önarcképként, az alkotói lét és a személyes élettér sűrített megfogalmazásaként. Scheibernél azonban mindez mindenféle művészi póztól mentesen, szinte dokumentarista, brutális őszinteséggel jelenik meg.

A kép igazi főszereplője mégis inkább a modell, akinek érzékeny megragadása drámai felhangot ad a festménynek. Mélyen ülő szeme, előrehajló tartása és térdére ejtett, csontos keze szinte egy egész élettörténetet sűrít magába. A lélekábrázolás mélysége szoros rokonságot mutat a Scheiber által az első világháború idején készített katonaportrékkal és önarcképekkel, amelyeken a karakter precíz megragadása a megfestés artisztikumával párosult. Ugyanez az elementáris festőiség jellemzi a mostani művet is: a barokkosan zaklatott ecsetjárás, az olajfesték szaftos, fokozottan érzéki használata, a hol hosszan kitartott, hol apró, pasztózus foltokká sűrűsödő ecsetvonások szinte reliefszerűvé formálják a felületet. A barnák, okkerek, tompa zöldek és feketébe hajló tónusok között felvillanó arc, a kezek és a kutya világos foltja a festői anyag érzéki kavargásából bontakozik elő.

Scheiber virtuóz ecsetkezelése itt sem öncélú bravúr. A „ropogós", tapintásra ingerlő faktúra mögött ugyanaz a leleplező léleklátás és ösztönös emberismeret működik, amely korai katonaportréinak legjobb darabjait is a korszak magyar festészetének kiemelkedő teljesítményei közé emeli. A névtelen modell, a lábánál szunyókáló kutya és a zsúfolt Kertész utcai műterem együttese ezért jóval több egyszerű életképnél: Scheiber korai festészetének egyik rendkívül bensőséges, egyszerre nyers és megrendítő erejű vallomása.

MOLNOS PÉTER

32 | Boromisza Tibor
(Bácsalmás, 1880 – 1960, Szentendre)

Kubista tájkép, 1913
Cubist Landscape, 1913

50 × 70 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Boromisza Tibor 1913 |
Signed lower left: Boromisza Tibor 1913

IRODALOM | LITERATURE
· Hevesy Iván: Boromisza Tibor. Amicus, Budapest, 1922.
· Jurecskó László: Boromisza. Tibor. Nagybányai korszaka (1904–1914). MissionArt Galéria, Miskolc, 1996.
· Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904–1914. Szerk.: Passuth Krisztina – Szücs György – Gosztonyi Ferenc, · Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006.
· Boromisza Tibor önéletrajzi feljegyzései. Szerk.: Török Katalin, Rectus, Szentendre, 2011.
· Boromisza Tibor 1880–1960. MűvészetMalom és Kortárs Művészeti Központ, Szentendre, 2012.

Kikiáltási ár: 10 000 000 Ft / 27 397 EUR
Becsérték: 14 000 000 – 18 000 000 Ft
Estimated price: 38 356 – 49 315 EUR

Szobotka Imre: Nagybányai táj, magántulajdon

Boromisza Tibor: Felhők mögül kisütő nap, 1920, magántulajdon

Boromisza Tibor hosszú idő után végre a helyére került: a huszártisztből lett modern piktor elsőrangú alkotásai illő áron találnak gazdára a legjobb fauve és nagybányás művészek társaságában. Akárcsak Berény Róbert, aki a kubizmustól az expresszionizmusig számtalan stílusregisztert kipróbált párizsi inspirációra, Boromisza is többféle hangon szólalt meg. Korai képeit nézve tetten érhető a fauvizmus, az impresszionizmus, a neoimpresszionizmus és az expresszionizmus hatása is. Ahogy első monográfusa, Hevesy Iván írta korai éveiről: „Az 1906–1909 közötti években is felbukkannak egyéb törekvések, de a dekoratív színhatás sosem hiányzik belőlük. […] Tájképek ezek majdnem kivétel nélkül, tulajdonképpen a pleinairizmus rendkívül érdekes és erőteljes felfokozásai, tele ragyogó fényeffektusok és mély árnyékok mozgalmasságával. […] Itt csupán az eleven színfoltocskák tudatos felületi vibrálása az, amely kétségtelenül ezeknek a tájképeknek is határozott dekoratív karaktert ad."

Boromisza Tibor: Debreceni Nagyerdő, 1927, magántulajdon

Kmetty János: Városliget, magántulajdon

A franciák érdeme, írta Boromisza Tibor *Igazság a vásznon* című 1908-as cikkében, hogy a „szabadban keresték és találták föl a színek ragyogó, üde igazságát. […] Oly képek, melyek a mi életünkről, környezetünkből hozzánk beszélnek." Boromisza is franciás szemüvegen át nézett körül a magyar ég alatt. Számba vette a hazai tájképi elemeket, a gémeskutat, a legelőt, a nyárfát, a mező szélén álló gyümölcsöst és a távoli falu háztetőit. Ebből a motívumgyűjteményből egy népies Petőfi-vers is születhetett volna, de Boromisza a franciás modernek lencséjén át írta felül a valóságot, a mezőt és a délibábot a kubizmus éles síkjaival korbácsolta fel, Szobotkát vagy Kmettyt idéző kompozícióba rendezve a látványt. Átüt rajta Boromisza esztétikai felfogása, amely a természeti látvány naturalizmusát írja át stilizált, magasabb rendű művészetté (ahogy egy másik 1908-as szövegében írta): „Naturalizmusból kell kiindulni és stílusban végződnie minden igazi művészeti törekvésnek."

»Naturalizmusból kell kiindulni és stílusban végződnie minden igazi művészeti törekvésnek.«

BOROMISZA TIBOR

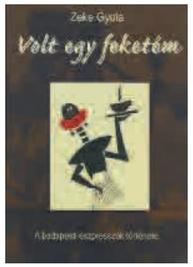

33 | Göldner Tibor
(Szolnok, 1929 – 2023, Baja)

Pesti presszó, 1969
Café in Pest, 1969

54,5 × 74 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve balra lent: Göldner T. 69 |
Signed lower left: Göldner T. 69

Kikiáltási ár: 360 000 Ft / 986 EUR
Becsérték: 650 000 – 950 000 Ft
Estimated price: 1 781 – 2 603 EUR

Zeke Gyula: Volt egy feketém – A budapesti eszpresszók története. Balassi Kiadó, 2015

Édouard Manet: A Folies-Bergère bárja, 1881–1882, Courtauld Institute of Art, London.
A festmény egykor a Hatvany Gyűjtemény éke volt, ma már a londoni Courtauld Galériában csodálja a világ.

34 | Corini Margit
(Kolozsvár, 1897 – 1982, Gyomaendrőd)

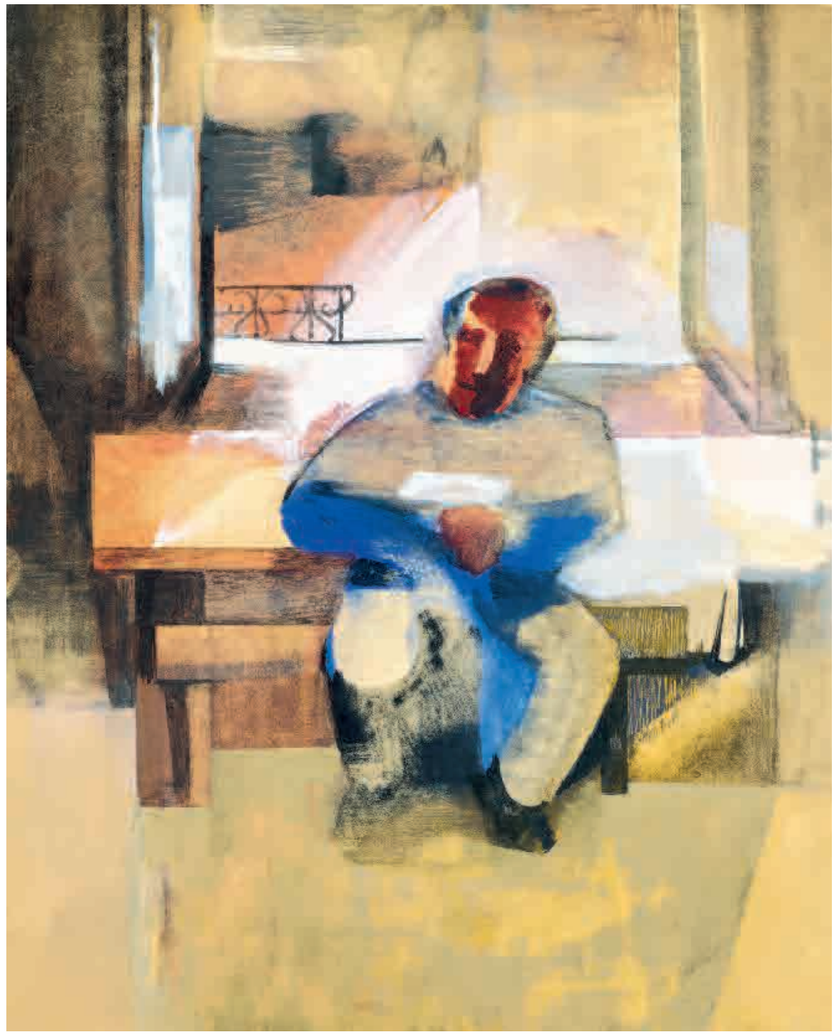
Párizsi randevú
Parisian Rendezvous

40 × 30 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: M de Corini |
Signed lower left: M de Corini

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 781 EUR
Becsérték: 900 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 2 466 – 3 836 EUR

George Brassai: Passage de Clichy, 1930-32

35 | Schubert Ernő
(Bácsfa, 1903 – 1960, Budapest)

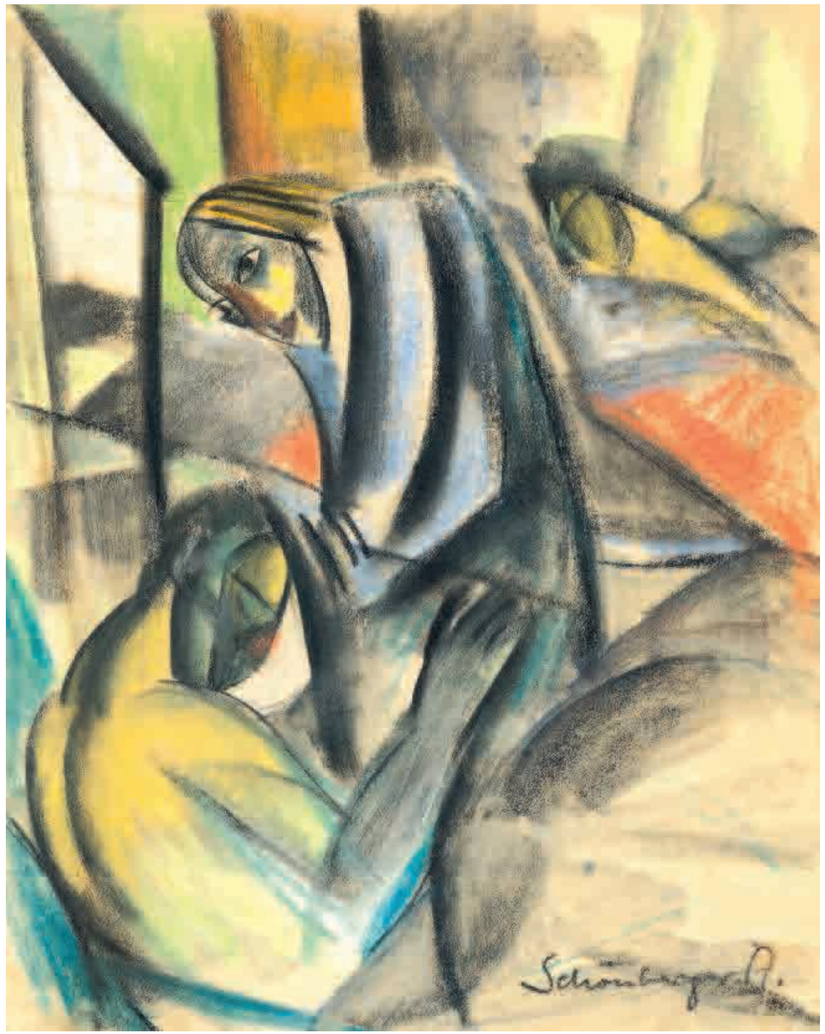
Férfi kékben
Man in Blue

30 × 25 cm
Vegyes technika, falemez | Mixed technique on panel
Hátoldalon | On the reverse: Igazolom, hogy ez a kép Schubert Ernő munkája özv. Schubert Ernőné dr. és Magyar Nemzeti Galéria bírálati raglap

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 781 EUR
Becsérték: 800 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 2 192 – 3 836 EUR

Mario Sironi: A tanítvány, 1924, magántulajdon

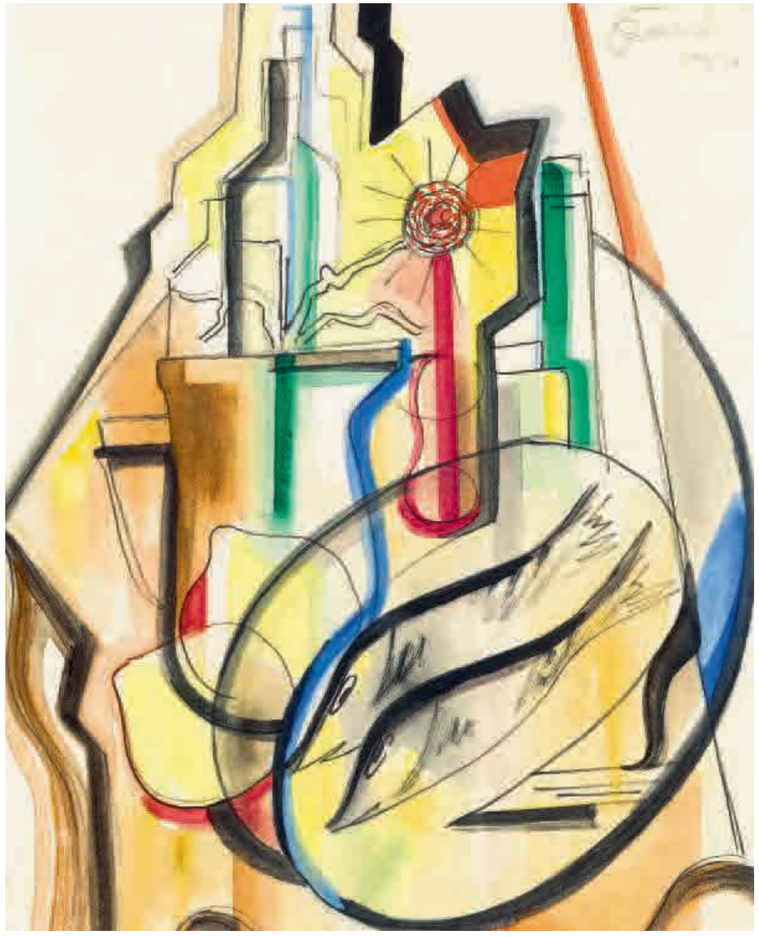

36 | Schönberger Armand
(Galgóc, 1885 – 1974, Budapest)

Dinamikus jelenet (Férfi-nő), 1930 körül
Dynamical Scene (Man and Woman), c. 1930

29 × 22,5 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent: Schönberger A. |
Signed lower right: Schönberger A.

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 2 055 EUR
Becsérték: 1 300 000 – 2 400 000 Ft
Estimated price: 3 562 – 6 575 EUR

37 | Csató György
(Budapest, 1910 – 1983, Párizs)

Art deco csendélet, 1930
Art Deco Still Life, 1930

26 × 21 cm
Vegyes technika, papír |
Mixed technique on paper
Jelezve jobbra fent: Csató 1930 |
Signed upper right: Csató 1930

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 781 EUR
Becsérték: 800 000 – 1 200 000 Ft
Estimated price: 2 192 – 3 288 EUR

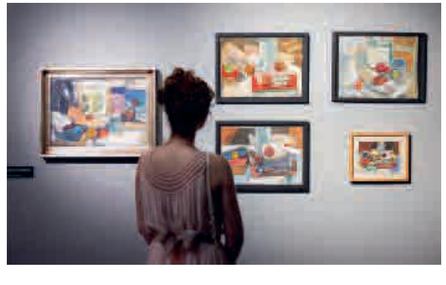

38 | Gruber Béla
(Budapest, 1936 – 1963, Budapest)

Csendélet könyvekkel
(Két piros alma), 1963
Still Life with Books
(Two Red Apples), 1963

35,5 × 45 cm
Vegyes technika, papír |
Mixed technique on paper
Jelzés nélkül, Hátoldalon: Gruber Ágota igazolása és kiállítási információk |
Unsigned, On the reverse: certificate of Ágota Gruber

Kikiáltási ár: 2 600 000 Ft / 7 123 EUR
Becsérték: 3 600 000 – 5 500 000 Ft
Estimated price: 9 863 – 15 068 EUR

Kiállítási enteriőr
és plakát. 2026:
a *Vágyott remekmű – Gruber Béla (1936–1963) művészete*

39 | Galambos Tamás
(Budapest, 1939)

Városka, 1988
Small Town, 1988

30 × 50 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra fent: Galambos 1988 |
Signed upper left: Galambos 1988

Kikiáltási ár: 480 000 Ft / 1 315 EUR
Becsérték: 550 000 – 800 000 Ft
Estimated price: 1 507 – 2 192 EUR

40 | Molnár C. Pál
(Battonya, 1894 – 1981, Budapest)

Romantikus táj (Itáliai táj vándorokkal)
Romantic Landscape
(Italian Landscape with Wanderers)

40 × 52,5 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve balra lent: MCP | Signed lower left: MCP

Kikiáltási ár: 440 000 Ft / 1 205 EUR
Becsérték: 650 000 – 1 100 000 Ft
Estimated price: 1 781 – 3 014 EUR

Budapesti randevú
Városliget

41 | Faragó Géza
(Budapest, 1877 – 1928, Budapest)

Budapesti randevú (Városliget), 1903
Budapest Rendezvous (City Park), 1903

63 × 48 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: FG monogrammal,
Hátoldalon | On the reverse: Az 1903-mas Nemzeti Szalon őszi kiállításának címkéje (23. tétel)

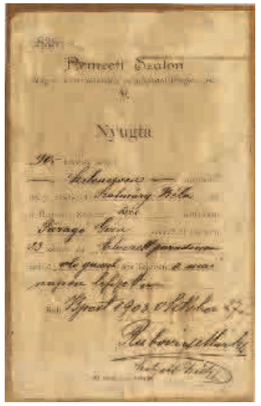
PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor Szatmáry Béla tulajdonában

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· A Nemzeti Szalon őszi kiállítása, 1903 (23. tétel, *Az elveszett paradicsom*).

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Modern Magyar Festészet 1892-1919,
szerk.: Kieselbach Tamás, Budapest, 2003. 296. kép

IRODALOM | LITERATURE
· Walter Crane: Vonal és forma (fordította: Mihalik Gyula).
Lampel, Budapest, 1910.

Kikiáltási ár: 3 600 000 Ft / 9 863 EUR
Becsérték: 4 400 000 – 6 500 000 Ft
Estimated price: 12 055 – 17 808 EUR

1903: Nemzeti Szalon
őszi kiállításának címkéje
(23. tétel)

Alphonse Mucha: A toll,
1899, magántulajdon

Faragó Géza: Karcsú nő macskával
lámpafényben (Tungsram plakát), 1913,
Kecskeméti Képtár, Kecskemét

Faragó Géza: Tavasz, 1908, magántulajdon

Korabeli divatfotó

»a rajz élő szervezet, mely fejlődési fokozatait a természet élő formáinak analógiájára éli át lelkünkben«

WALTER CRANE

Faragó Géza: Koratavasz (Fiatal szépség), 1909 körül, magántulajdon

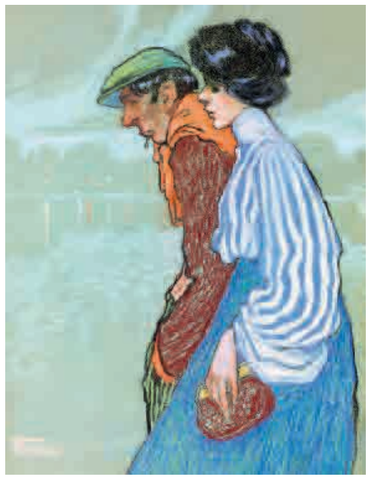

Faragó Géza: Virágok között, 1911, Kecskeméti Képtár Egykor Nemes Marcell gyűjteményében

Így tanította az angol rajzművészet zsenije, Walter Crane a művészi vonal természeti eredetét: „Valamely rajz elkészítésénél mindig valamely vezető vonalra, uralkodó tömegre, formára vagy ívre [...] kell gondolnunk s számot vetnünk az ismétlés lehetőségével; mivel pedig egyik forma vagy vonal elkerülhetetlenül – szinte logikusan – követeli a másikat, azért más formákkal bővítjük a rajzot, amíg végre elkészül. Nem szabad ugyanis elfelednünk, hogy a rajz élő szervezet, mely fejlődési fokozatait a természet élő formáinak analógiájára éli át lelkünkben." Az itthon is nagy kultusz övezte Crane a szecessziós századforduló kerek évében, 1900-ban jelentette meg *Vonal és forma* című nagy hatású könyvét. Magyarul csak tíz évvel később látott napvilágot, de okkal gondolhatjuk, hogy a legjobb párizsi grafikusok között forgolódó Faragó Pál már ismerte ezeket a sorokat az 1903-as kép születésekor is. A szárnyak redőzete, a drapériák organikus hullámzása, vagyis az egész szecessziós vonalkultúra erről tanúskodik.

Faragó Géza élete és művészete a boldog békeidők pesti miliőjéből sarjad ki. Tanulmányait Párizsban folytatta 1897-től, különféle iskolákat látogatott, köztük a neves Arts Décoratifs-t. A párizsi szecessziós plakáttervezés legnagyobb zsenije, a cseh Alfons Mucha műhelyében dolgozott évekig, majd a saját lábára állt és hazaköltözött Budapestre. Friss szellemű, szecessziós rajzkultúrájú grafikái valóságos forradalmat robbantottak ki a hazai plakátművészetben, miközben festőként is szerepelt a főváros kiállítótermeiben. Ennek ékes bizonyítéka, hogy a most vizsgált gouache a Nemzeti Szalon 1903-as őszi kiállításán talált gazdára. Bár egyké főbb művét mindenki ismeri (például a Tungsram-plakát és annak festett variánsa), csak a rendszerváltás utáni műkereskedelem fedezte fel művészetének igazi kvalitásait.

A most vizsgált alkotás a Paradicsomból való kiűzetés modernizált változata. A tölcsérujjas kosztümöt és széles karimájú kalapot viselő nőalak kezét tördelve nyitja a sort, mögötte halad csíkos öltönyben, cilinderben a megfáradt férfi, kezében a darázsderekat varázsoló női fűző, vállán cipelve a jó és rossz tudás fáját az Édenkertből. (Önarcképi karaktere önéletrajzi ihletettséget sejtet, a megoldott fűzővel együtt.) Leghátul a csendőr – a lángpallosú angyaltól kölcsönzött szárnyakkal – jegyzi fel a pár közös vétkeit: a titkos légyottot és az orfeumban átmulatott éjszakát. Az ovális formára komponált jelenet mögött a századfordulós éjszakai élet pezsgő központja, a Városliget jellegzetes sziluettje tűnik fel. Faragó a japán fametszőktől ellesett kihagyásos bravúrral, az üresen hagyott papírlap negatív formáival teszi érzékelhetővé a teret.

Faragó Géza: Fiatal lány csíkos blúzban (Séta az esti tóparton), magántulajdon

42 | Bánk Ernő
(Szalmatercs, 1883 – 1962, Budapest)

Virágoskert rózsafával, 1914
Flower Garden with Rose Bush, 1914

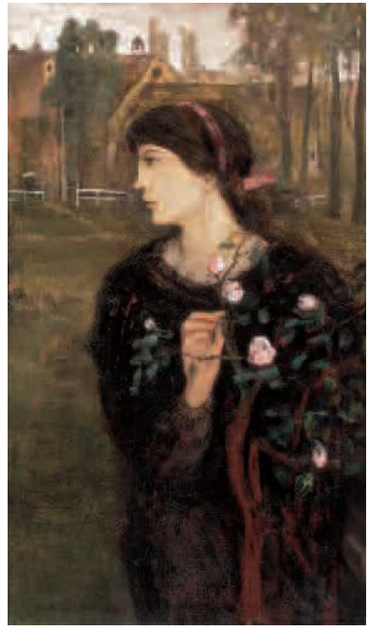
69 × 56 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve balra lent: Bánk Ernő 914 |
Signed lower left: Bánk Ernő 914

IRODALOM | LITERATURE
· Bánk Ernő (1883–1962) emlékkiállítása (előszó: Vayer Lajos). Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1978.
· Szinyei Merse Anna: Rippl-Rónai Franciaországban és kapcsolata a Nabis csoporttal. In Rippl-Rónai József gyűjteményes kiállítása. Szerk.: Bernáth Mária – Nagy Ildikó, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1998, 49–68.

Kikiáltási ár: 4 400 000 Ft / 12 055 EUR
Becsérték: 5 500 000 – 8 500 000 Ft
Estimated price: 15 068 – 23 288 EUR

Rippl-Rónai József: Vörösruhás nő, 1898, Iparművészeti Múzeum, Budapest

Gulácsy Lajos: Dal a rózsatőről, 1904, magántulajdon

»ezek a képek súlyosan
dekoratív, erősen színezett
és energikus határozottsággal
körülkerített felületek voltak,
erős kontúrokkal elhatároltak,
hiszen innen a cloisonnizmus,
illetve a japánizmus elnevezés.«

MAURICE DENIS

Gustav Klimt: Gyümölcsös rózsákkal, 1912,
magántulajdon

Vayer Lajos a festőművész Bánk Ernő 1979-es, a Magyar Nemzeti Galériában megrendezett kiállításának katalógusában a művészettörténet-írás hiányosságaira mutatott rá: „A hazai kutatás sürgető kötelessége, hogy az utolsó századfordulóval induló művészeti irányzatok teljesebb összképét felrajzolja, mozgásuk szélesebb körét megvonja, terjedésük mélyebb hatását kibontsa. Még az élenjáró mesterek monográfiái sem készültek el mind, még a vezető iskolák fejlődésének vizsgálata is sok tennivalót ró az »art contemporain« történetének magyar művelőire." Bár azóta közel fél évszázad telt el, Vayer szavai még ma is igazak a befejezetlen kutatásokról. Még ma is meglepődhetünk Bánk Ernő újonnan felbukkanó képének kivételes festői kvalitása láttán. Bánk a parki sétaútból, a virágos parterekből és a rózsafa együtteséből dekoratív, szőnyegszerű kompozíciót formált, mint amilyen a középkori táblaképeken és régi gobelineken a „hortus conclusus" (zárt kert). A semmiből előkerülő remekmű legfőbb párhuzamait a rózsák között kertészkedő Rippl-Rónai József szecessziós kompozíciói jelentik, de méltán idézhetők fel Gustav Klimt vagy Ferdinand Hodler dekoratív tájképei is.

Rippl-Rónai József: Üvegfestmény terve, 1899,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

A pesti Iparművészeti Iskolát elvégző, 1911-től kiállító Bánk képeire elsőként a később nagy sikereket elérő kollégája, Kádár Béla figyelt fel. A történelmet és földrajzot is tanuló Bánk életművét – rendszeres kiállításai ellenére – alig ismeri a szélesebb közvélemény. Pedig korai alkotásain a legjobbfajta szecessziós modernség érhető tetten. Dekoratív felfogása Rippl-Rónain keresztül a Nabis csoporthoz és fő idoljukhoz, Gauguinhez vezethető vissza. A nabik álmodozó fő teoretikusa, a fiatal Maurice Denis így írt arról a nagy 1890-es találkozásról, amikor Gauguinék dekoratív színmezőkből építkező újszerű festészete elvarázsolta: „Ahelyett, hogy ablakot nyitottak volna a természetre, mint az impresszionista festmények, ezek a képek súlyosan dekoratív, erősen színezett és energikus határozottsággal körülkerített felületek voltak, erős kontúrokkal elhatároltak, hiszen innen a cloisonnizmus, illetve a japánizmus elnevezés. Hiszen ezekben a művekben fellelhető volt a japán metszetek hatása [...] meg a cégtáblafestés, a román stilizálás hatása is." Nem lehet kétséges, hogy a fiatal Bánk ismerte Gauguin és a posztimpresszionizmus dekoratív, rajzos színfoltokból építkező cloisonnizmusát. Ez a stílusregiszter jelenti a nemzetközi összefüggésrendszert most előkerült kompozíciója körül.

Rippl-Rónai József
és Lazarine a Róma
villa kertjében, 1912

43 | Solti Gizella
(Budapest, 1931 – 2015, Budapest)

Erdő
Forest

104 × 164 cm
Gobelin | Gobelin
Jelezve jobbra lent: SG | Signed lower right: SG

Kikiáltási ár: 700 000 Ft / 1 918 EUR
Becsérték: 900 000 – 1 200 000 Ft
Estimated price: 2 466 – 3 288 EUR

Solti Gizella, aki 1955-ben diplomázott a Budapesti Képzőművészeti Főiskolán Ferenczy Noémi tanítványaként, a magyarországi kárpitművészet egyik első, leginkább autonóm, érzékeny és lírai egyénisége. Egy személyben festő, kartontervező és szövő, aki a falikárpit-készítés klasszikus francia hagyományait követve maga szövi és maga vágja le a szövőszékről a műveit. Bár ragaszkodik a bevett formákhoz, megpróbálja kitágítani azok határait: olyan modern, nem konvencionális anyagokkal kísérletezik, mint a műanyag, a fém vagy a fólia, emellett meglepő kontúrokat, trompe-l'oeil (szemfényvesztő) hatásokat, frottázsokat, színes újságkivágásokat és tipográfiai elemeket tartalmazó papírrátéteket alkalmaz.

44 | Gadányi Jenő
(Budapest, 1896 – 1960, Budapest)

Kertrészlet (Ház, kukorica), 1956
Garden Detail (House, Corn), 1956

21,5 × 30,5 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve balra lent: Gadányi Jenő 956,
Jelezve jobbra lent: Gadányi Jenő |
Signed lower left: Gadányi Jenő 956,
Signed lower right: Gadányi Jenő

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 781 EUR
Becsérték: 900 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 2 466 – 3 836 EUR

45 | Tichy Gyula
(Rimaszombat, 1879 – 1920, Rozsnyó)

Varázsvilág (Ópiumálom), 1910 körül
Magical World (Opium Dream), c. 1910

68 × 49 cm
Tempera, papír | Tempera on paper
Jelzés nélkül | Unsigned

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor a művész családjának tulajdonában, majd Kiss-Horváth László gyűjteményében

IRODALOM | LITERATURE
· Vadas József: A magyar festészet remekei. Corvina, Budapest, 2004.

Kikiáltási ár: 3 400 000 Ft / 9 315 EUR
Becsérték: 4 000 000 – 7 000 000 Ft
Estimated price: 10 959 – 19 178 EUR

Gulácsy Lajos *Az ópiumszívó álma* című klasszikusán elemezte így a tengermélyi motívumokat Vadas József: „A felület kétharmadában vizet látunk, ahonnan e képletes tó fenekéről vízi növények, gombák emelkednek a felszín felé, ahol néhány emberi testrész is felfedezhető; a víz fölött pedig fejek, virágok, növények sejtelmes halmaza. […] Mintha történetesen ópiumot szívott volna, miként a hasonló élményekről számot adó orvos író, Csáth Géza." Az *Ópiumszívó* szürreális világához csak Tichy Gyula különös univerzuma mérhető. A most vizsgált alkotáson a fejét elgondolkodva félrebillentő női akt fantasztikus környezetben áll. Mögötte azúrkék tenger és a sziklákat arabeszkszerűen ellepő különös növényzet: óriási egzotikus virágok, varázslatos gombák, fantasztikus vegetáció. A rajzosan megfogalmazott női akt és a szőnyegszerű ornamentikává szövődő növényi háttér csak Gulácsyhoz vagy a Gustav Klimt szecessziós festészetéhez mérhető.

Gulácsy Lajos: Az ópiumszívó álma, 1913-1918, Janus Pannonius Múzeum, Pécs

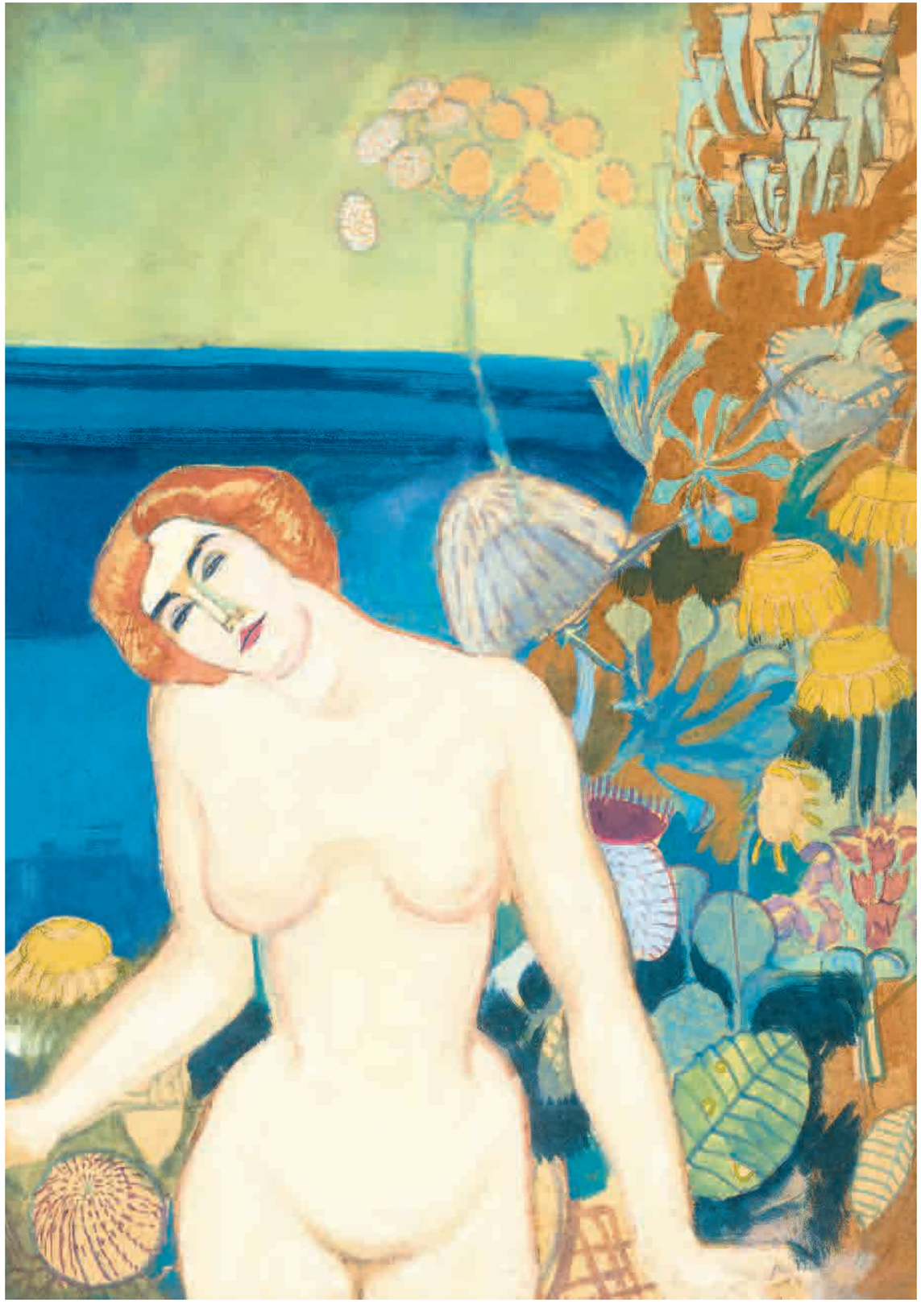

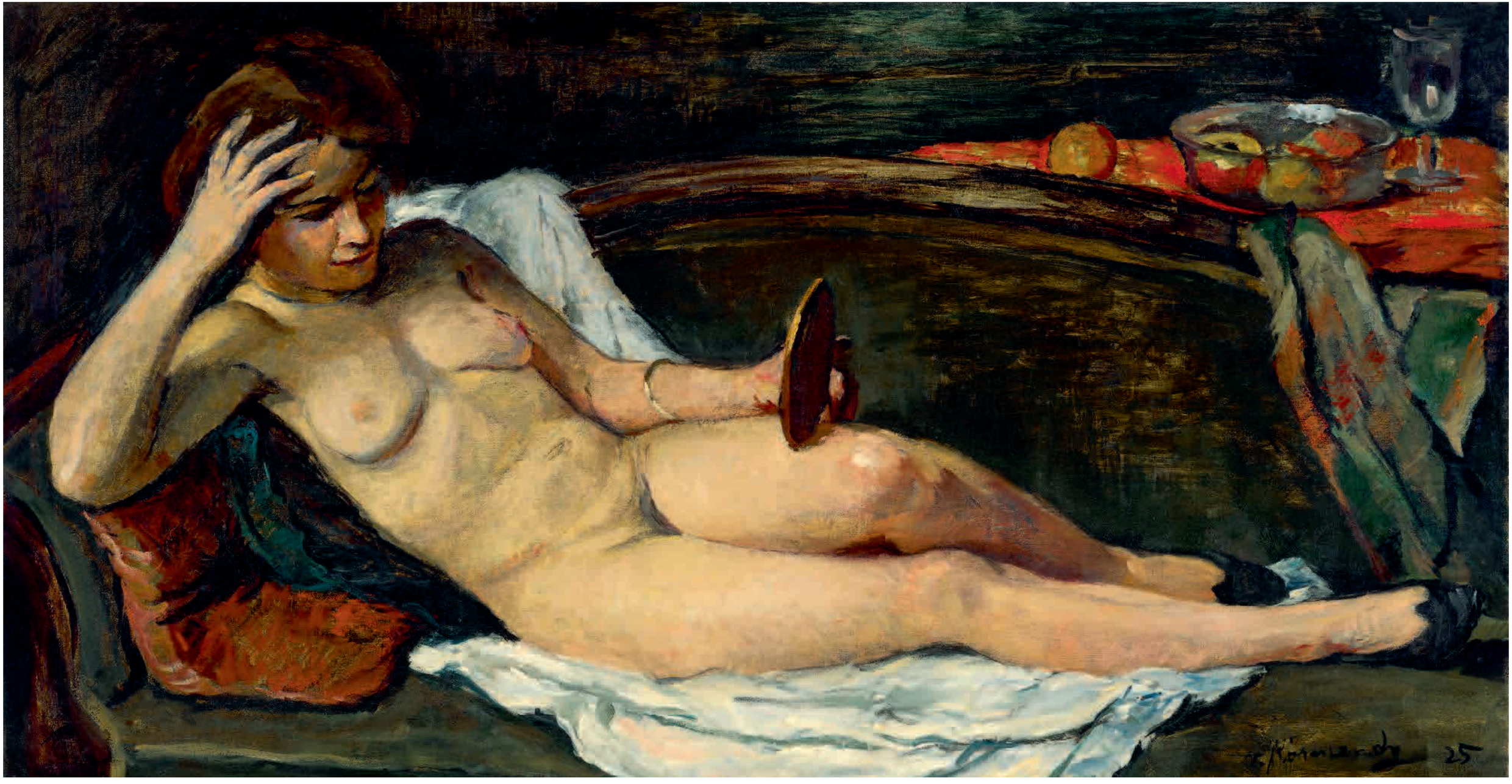
Gustav Klimt: Ádám és Éva, 1916–1918, Belvedere Museum, Bécs

Louis Comfort Tiffany: Ablak tengeri rózsával („Nyár"), 1885–95, Művészeti Múzeum (Museum of Art), Dallas

Tichy a 20. század elején fogant modern fantasztikum egyik legeredetibb képzőművészeti képviselője volt. A ma Szlovákiához tartozó Rozsnyón született zárkózott, finom lelkű képzőművész fővárosi tanulmányait leszámítva a felvidéki udvarházak világába bezárkózva élte életét. Képi univerzumát szecessziós grafikusok műveiből, képes újságokból, élclapokból, botránykönyvekből, kalandregényekből és természettudományos kiadványokból építette fel. A táblabírók szürke miliőjébe finom vonalkultúrája révén becsempészte a bűnös erotikát ünneplő fin de siècle atmoszféráját. Ahogy a rozsnyói múzeumban őrzött önéletrajzi jegyzeteiben írta környezetéről: „A padlón rongypokrócok, amelyeknek egyhangú primitív tarkaságát jobb szeretem a legdrágább perzsaszőnyegnél. És a két kedves – anyám ízlése –, nagy virágú, bársonyplüssel bevont karszék, az öreg fotelek, ahová izzó erotikus fantáziám habfehér leánytesteket képzel kontrasztnak." Tichy a nappaliba, a kiskertbe vagy az erdőbe lépten-nyomon kihívó női aktokat helyezett. Rövid élete vége felé pedig már teljesen a fantasztikum megszállottjává vált. Ő jegyzi a sajnos torzón maradt első modern magyar sci-fi regényt is. Most vizsgált festménye varázslatos világának esszenciáját nyújtja.

46 | Körmendy Frim Ervin
(Budapest, 1885 – 1939, Budapest)

Párizsi akt (Modell tükörrel), 1925
Parisian Nude (Model with Mirror), 1925

60 × 113 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: V. Körmendy 25
Signed lower right: V. Körmendy 25

Kikiáltási ár: 2 600 000 Ft / 7 123 EUR
Becsérték: 3 600 000 – 4 800 000 Ft
Estimated price: 9 863 – 13 151 EUR

Körmendi-Frim Ervin arcképe

Édouard Manet: Olympia, 1863–1865, Musée d'Orsay, Párizs

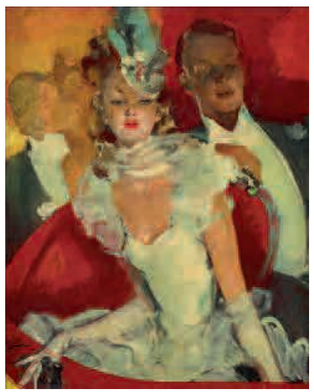
47 | Pólya Tibor
(Szolnok, 1886 – 1937, Szolnok)

Operában (Páholyban), 1925 körül
At the Opera (In the Box), c. 1925

33 × 33 cm
Olaj, vászon, kartonon | Oil, canvas on cardboard
Jelezve balra lent: Pólya T., Jelezve a hátoldalon: Pólya T. |
Signed lower left: Pólya T., Signed on the reverse: Pólya T.

Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft / 6 027 EUR
Becsérték: 2 800 000 – 3 800 000 Ft
Estimated price: 7 671 – 10 411 EUR

A Micsoda nő! (eredeti cím: Pretty Woman) 1990-ben bemutatott amerikai romantikus vígjáték ikonikus jelenete Julia Roberts és Richard Gere főszereplésével, miközben a Traviata című operaelőadást nézik.

Jean-Gabriel Domergue: Operában, magántulajdon

48 | Mácsai István
(Budapest, 1922 – 2005, Budapest)

Téli hangulat
Winter Mood

30 × 40 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve balra lent: Mácsai | Signed lower left: Mácsai

Kikiáltási ár: 420 000 Ft / 1 151 EUR
Becsérték: 500 000 – 800 000 Ft
Estimated price: 1 370 – 2 192 EUR

49 | Mednyánszky László
(Beczkó, 1852 – 1919, Bécs)

Koratavasz (Tátra)
Early Spring (Tatra)

28 × 47 cm
Akvarell, papír | Watercolor on paper
Jelezve jobbra lent: Mednyánszky | Signed lower right: Mednyánszky

Kikiáltási ár: 460 000 Ft / 1 260 EUR
Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft
Estimated price: 1 644 – 2 466 EUR

50 | Szőnyi István
(Újpest, 1894 – 1960, Zebegény)

A zebegényi Dunakanyar a Dunában tükröződő felhőkkel (Nyár, délután, rózsaszín)
The Danube Bend at Zebegény with Clouds Reflected in the Danube (Summer, Afternoon, Pink)

60 × 80 cm
Tempera, vászon | Tempera on canvas
Jelezve jobbra lent: Szőnyi I. | Signed lower right: Szőnyi I.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Szőnyi István. Dunakanyar – Zebegény – otthon – család III. Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2023, 247. és 561.

IRODALOM | LITERATURE
· Fenyő Iván: Szőnyi István. Bisztrai Farkas Ferenc kiadása, Budapest, 1934.
· Szőnyi István: Kép. Megjegyzések a művészetről. Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága, Vác, 2004.
· Köpöczi Rózsa: Szőnyi István. Kossuth – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2009.
· Szőnyi István. Dunakanyar – Zebegény – otthon – család I–III. Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2023.

Kikiáltási ár: 9 500 000 Ft / 26 027 EUR
Becsérték: 12 000 000 – 16 000 000 Ft
Estimated price: 32 877 – 43 836 EUR

Szőnyi István: Szürke Duna, 1935, magántulajdon

Szőnyi István

»Ilyesféle tünékeny, naptól elvakított, már-már metafizikus optikai jelenségeket rögzített Monet is«

Claude Monet

Monet nyomában

„Monet sziklái (Etretat-ban), akárcsak vásznainak száz és száz remekműve, csodálatos sorozatként maradnak fenn az utókor számára. Ott lesz majd a Louvre-ban, bizonyosan, Constable és Turner oldalán. Sőt, az ördögbe is: még náluk is nagyobb. Ő festette meg a föld színjátszó ragyogását. Ő festette meg a vizet. Gondoljunk csak a roueni katedrálisokra (Monet roueni katedrálisról festett sorozatára)" – így áradozott Paul Cézanne (Joachim Gasquet feljegyzései szerint). Ha ismerhette volna a magyar Szőnyi Istvánt, az ő Duna-sorozatát szintén beilleszthette volna a felsorolásba. Ugyanis Szőnyi a mai Magyarország egyik legszebb látványát, a Dunakanyar fenségesen elterülő ívét avatta fő témájává. Ez a messzeségbe elnyúló ezüstös vízszalag vált érett festészetének főszereplőjévé. Ahogy a nagy impresszionista előfutár, Claude Monet megfestette ezerszer is a roueni katedrálist, szikrázó napsütésben és esőfelhők alatt, alkonyi fényekben és hajnalhasadáskor, úgy ragaszkodott Szőnyi is legkedvesebb motívumához.

Szőnyi ez alkalommal a Duna fölé emelkedett, mintha drónfelvételt készített volna. Méterekkel a víz felett lebegve örökítette meg az éteri látomást. A távlat a türkiz és a pisztáciazöld opálos fehérrel átitatott, pasztellszínű párájában úszik. Ilyesféle tünékeny, naptól elvakított, már-már metafizikus optikai jelenségeket rögzített Monet is a roueni katedrális előtt állva. De míg ott a gótikus faragványok olvadnak fel a napsütésben, Szőnyinél a Börzsöny zöld hegyháta, a parti mezők és a szemközti városka épületei. A háztetők pasztelles rózsaszínre „anyagtalanodnak el", azt sem tudjuk pontosan, hogy Zebegényt vagy a szomszédos Szobot látjuk-e. A topográfiának és az evilági konkrétumoknak itt nincs jelentőségük: Szőnyi a fényt ünnepli. A pára és a napsütés közös ölelésében felolvadnak azok a reáliák, amelyeket az olajfesték széles ecsetvonásokkal traktált pettyei varázsolnak elénk. A part és a távlat mellékszereplővé válik, a kép kétharmadát foglalja el a türkizes-rózsaszínes tűzijátékban fürdőző folyam. A Duna, amely egyszerre lélegzik, hullámzik és lüktet, miközben

Néző Monet roueni katedrálisa előtt

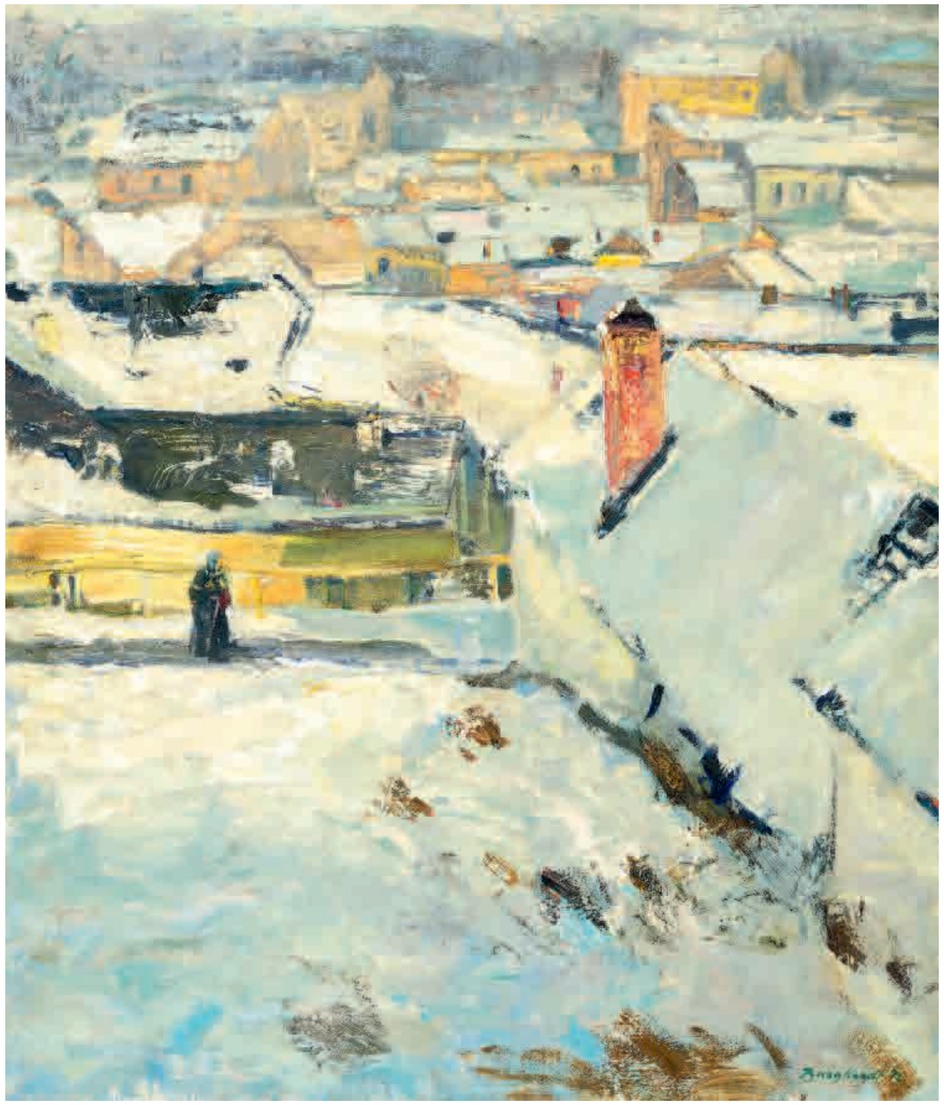

Szőnyi István: Zebegényi Dunarészlet, 1930 körül,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest (Washingtoni letétben)

Zebegényi varázsló

Szőnyi neve összeforrt Zebegénnyel, a Dunakanyar varázslatos szépségű településével. „Életem alakulására és munkásságom kifejlődésére – emlékezett vissza időskorában – elhatározó és döntő jelentőségű esemény volt, hogy 1924-ben megnősülve kikerültem Zebegénybe, ahol azután megtaláltam a művészetem kibontakozásához szükséges minden élményt. A táj és az emberek összefüggő, elválaszthatatlan egységét láttam itt meg olyan miliőben, mely nagyon megfelelt elgondolásaimnak." Egy szerencsés véletlen vezette a kirándulók és üdülők által frissen felfedezett és fokozatosan benépesített környékre. 1924-ben elvette feleségül Bartóky Melindát, aki földbirtokos férjét hagyta ott művész szerelméért. Közös életüket a Bartóky család zebegényi nyaralójában kezdték el, egy Kós Károly tanácsára átalakított kis parasztházban. Minden megtalálható volt itt, amire a természet titkait fürkészni szándékozó fiatal festőnek szüksége lehetett: Zebegényben végre megtalálta saját Árkádiáját és a magyar festészet új Nagybányáját. Ahogy Perneczky Géza írta róla: „A tisztuláshoz és a harmónia megtalálásához a vidék, Zebegény segítette. Itt találta meg művészetének fő élményét: a Dunakanyar táji szépségét és az ott dolgozó emberek munkáséletét."

Szőnyi ezt a természeti motívumot lényegítette át festői látomássá. A Képzőművészeti Főiskolai mestereként először 1943-ban megfogalmazott elméleti szövegében alaposan leírta ezt a folyamatot: „A fantázia is csak a természetből ismert elemeket, fogalmakat, jelenségeket csoportosítja át – esetleg meglepően újszerű módon –, de a semmiből a fantázia sem tud teremteni. Hogyan tudhatna a festő, akinek éltető eleme az őt környező világ optikai képe. Ebből alkothat, ezt alakíthatja, ízlése, adottsága, tehetsége szerint dolgozhatja fel. Ha van tehetsége, ha éles a megfigyelőképessége, jó a szeme, finom és érzékeny a színérzéke, akkor a látható világból olyat tud kiragadni és megjeleníteni, amit jóformán mindenki lát, de csak ő veszi észre s csak ő tudja belőle megteremteni azt az egyéni művet, mely a nézőt magával ragadja, gyönyörködteti, élményt nyújt neki." Szőnyi észre is vette a Dunakanyar egyedi szépségeit, és képes is volt nagy hatású, költőien emelkedett kompozíciókba rendezni azokat.

51 | Burghardt Rezső
(Zsombolya, 1884 – 1963, Budapest)

Téli Budapest (Tabán)
Winter Budapest (Tabán)

67 × 57 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Burghardt R. | Signed lower right: Burghardt R.

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 329 EUR
Becsérték: 1 300 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 3 562 – 4 932 EUR

Budapest a festők szemével című könyv borítója

52 | Szőnyi István
(Újpest, 1894 – 1960, Zebegény)

Havas háztetők
Snowy Rooftops

30 × 22 cm
Gouache, papír | Gouache on paper
Jelezve jobbra lent: Szőnyi I. |
Signed lower right: Szőnyi I.

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 507 EUR
Becsérték: 700 000 – 950 000 Ft
Estimated price: 1 918 – 2 603 EUR

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Szőnyi István. Dunakanyar – Zebegény – otthon – család.
Szerk.: Kieselbach Tamás. Kieselbach Galéria, Budapest, 2023. III. 578.

53 | Koszta József
(Brassó, 1861 – 1949, Budapest)

Szélmalom a folyóparton, 1910-es évek
Windmill by the Riverbank, 1910s

49 × 59 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Koszta J.
Hátoldalon | On the reverse: a Szépművészeti Múzeum – Új Magyar Képtár címkéje és Annuska vázlat

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Szinyei Merse Anna: Koszta József főművei köz- és magángyűjteményekben. Koszta József Múzeum, Szentes, 2006, 15. kép.
· Szinyei Merse Anna: Koszta József 1861–1949. Élete és művészete a dokumentumok tükrében. Kogart, Budapest, 2014, 75. kép.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· Koszta József főművei köz- és magángyűjteményekben. Koszta József Múzeum, Szentes, 2006.
· Koszta József 1861–1949. Kogart, Budapest, 2014.

IRODALOM | LITERATURE
· Bényi László: Koszta József 1861–1949. Szentes, 1976.
· Egri Mária: Koszta József. Corvina, Budapest, 1989.
· Szinyei Merse Anna: Koszta József 1861–1949. Élete és művészete a dokumentumok tükrében. Kogart, Budapest, 2014.

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft / 32 877 EUR
Becsérték: 16 000 000 – 24 000 000 Ft
Estimated price: 43 836 – 65 753 EUR

Piet Mondrian: Oostzijdse molen, 1905, Kunstmuseum Den Haag

»Nem azt kell mondani a kép előtt: ilyen a természet, hanem: ezt érezte a festő«

KOSZTA JÓZSEF

Koszta József: Szélmalom, Koszta József Múzeum, Szentes

Nehéz elképzelni, hogy a fiatal Koszta – a brassói reáliskolák elvégzése után – fényképésznek állt, és csak e rövid kitérő után került fel Budapestre a Mintarajziskolába, majd a Müncheni Akadémiára. Bár a portréfotózás akkoriban összefolyt az arcképfestészettel, Koszta művészi kifejezésmódja a lehető legtávolabb sodródott a fénykép leíró nyelvezetétől. Ahogy Herman Lipótnak mondta 1937-ben: „Nem azt kell mondani a kép előtt: ilyen a természet, hanem: ezt érezte a festő, s lám, ki is fejezte. Nehéz definiálni, hogy is jött létre, hiszen sokszor csakis a pillanat transzában teremtődik meg a kifejezési mód is." Koszta mély tüzű, teljesen egyéni, expresszív ecsetkezelése ebből a különleges „transzállapotból" táplálkozott, abból a megrendülésből, ahogy elvarázsolta az alföldi tanyavilág semmi máshoz nem hasonlítható zamata. A most elemzett festményen az ellenfényben magasodó malom ecsetfoltjainak szétbontott pettyei Rippl-Rónai kukoricás képeinek stílusát idézik. A folyópart zöld sávvá absztrahálódik, a szélmalom fekete idommá, az ég és a víztükör fehér pöttyök expresszív tengerévé.

Az elhúzódó iskolai évek után Koszta József 1910-ben jutott ki Párizsba. Bár sosem akart a friss avantgárd izmusokhoz csatlakozni, művészete mégis felszabadult. Az ekkor megtalált nyugtalanul vibráló színkavalkád, erőteljes foltfestészet és gyors rögtönzőképesség a fauvizmus gesztusait vegyítette a poszt-impresszionizmus tanulságaival. Párizsból visszatérve végre volt hová hazautaznia: a Szentes melletti tanyavilágba. Itt talált rá egyik legikonikusabb motívumára, a berekháti szélmalomra. A hatalmas épület szinte uralta a környező tájat, a Lakos-tanya szomszédságában található, Aranyszigetnek nevezett lápos-vizes vidéket. A Magyar Nemzeti Galériában őrzött változaton a malom sötétlő barna kúpként magasodik a vakítóan fehér falú épületek fölé (*Tájkép szélmalommal,* 1915 körül), a szentesi múzeum példányán koronás királyként uralja az őszi tájat (*Szélmalom,* 1915 körül, Koszta József Múzeum). Az itt vizsgált variáción a Tisza túlsó partjáról nézzük az ellenfényben sötétlő foltjelenéssé lényegített épületmotívumot. Rippl-Rónait idéző megoldásaival a legmodernebb Koszta-képek közé sorolható: egy „kukoricás" Koszta.

54 | Iványi Grünwald Béla
(Somogysom, 1867 – 1940, Budapest)

Koratavasz (Nagybányai udvaron),
1900-as évek eleje
Early Spring (In a Nagybánya Courtyard),
early 1900s

31,5 × 39,5 cm
Olaj, fa | Oil on wood
Jelezve jobbra lent: GB | Signed lower right: GB

IRODALOM | LITERATURE
· Nagybánya művészete. Kiállítás a nagybányai művésztelep alapításának 100. évfordulója alkalmából. Szerk.: Nagy Ildikó, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1996.
· Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig (1904–1914). Szerk.: Passuth Krisztina – Szücs György – Gosztonyi Ferenc,
· Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006.
· Szabó László: Iványi Grünwald, Corvina, Budapest, 2007.
· Szabó László: Iványi Grünwald Béla.
Kossuth – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2010.

Kikiáltási ár: 2 600 000 Ft / 7 123 EUR
Becsérték: 3 400 000 – 4 600 000 Ft
Estimated price: 9 315 – 12 603 EUR

Rippl-Rónai József: Falusi udvar,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Iványi Grünwald Béla: Nagybányai kert gyerekekkel
(Tavaszi virágzás), 1902 körül, magántulajdon

»Gyorsan és elhatározottan, töprengés, gondolkodás nélkül lépett az új ösvényre, amelyen komponáló ereje, intenzív színes dekoratív harmónia-érzéke új sikereket ígértek neki«

RÉTI ISTVÁN

Ferenczy Károly: Domboldal, 1900-as évek második fele, magántulajdon

Mikor a friss, fauve-os esztétikát képviselő neósok 1906-ban felforgatták a nagybányai művésztelepet, az alapítók közül ki mogorva ellenszenvvel, ki érdeklődő kíváncsisággal figyelte őket. Iványi Grünwald ez utóbbiak táborába tartozott, egyetlen tanárként maga is kísérletezni kezdett a nagy színfoltok vad társításával. Ahogy Réti István tanártársa írta a művésztelep történetét feldolgozó 1912-es művében: „Gyorsan és elhatározottan, töprengés, gondolkodás nélkül lépett az új ösvényre, amelyen komponáló ereje, intenzív színes dekoratív harmóniaérzéke új sikereket ígértek neki". Rum Attila így foglalta össze a váltást a Magyar Vadak kiállítás katalógusában: „Iványinak a legmodernebb művészeti fejlemények iránti fogékonyságát jellemzi, hogy korábbi tanítványainak új látásmódját a többi vezető nagybányai mestertől eltérően nemhogy elutasította, de hatásukra – 1906-tól kezdődően – maga is új kifejezési formák után kezdett kutatni. A döntő impulzus Iványi Grünwaldot 1907 májusában érte, amikor a budapesti Nemzeti Szalon tavaszi kiállításán szembesült a francia posztimpresszionista mesterek, elsősorban Paul Gauguin műveivel." Ez a ropogós frissesség érhető tetten a nagyvonalú, széles ecsetvonásokkal élővé varázsolt nagybányai jeleneten, amelynek kompozíciós megoldásai a másik mestert, Ferenczy Károlyt idézik.

Rippl-Rónai József: Anella és Lazarine a virágok közt, 1912, magántulajdon

55 | Katona Nándor
(Szepesófalu, 1864 – 1932, Budapest)

Téli csend (Tél a Tátrában)
Winter Silence (Winter in the Tatras)

25 × 35,5 cm
Olaj, falemez | Oil on panel
Jelezve jobbra lent: Katona Nándor | Signed lower right: Katona Nándor

Kikiáltási ár: 360 000 Ft / 986 EUR
Becsérték: 500 000 – 900 000 Ft
Estimated price: 1 370 – 2 466 EUR

56 | Mednyánszky László
(Beczkó, 1852 – 1919, Bécs)

Fények a vízparton, 1905 körül
Lights on the Waterfront, c. 1905

27 × 42 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Hátoldalon: hagyatéki bélyegző
és Pálmai József aláírása |
On the reverse: probate stamp
and signed by József Pálmai

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft / 4 932 EUR
Becsérték: 2 600 000 – 3 800 000 Ft
Estimated price: 7 123 – 10 411 EUR

Mednyánszky László: Végtelen, 1900-1905, magántulajdon

57 | Mednyánszky László
(Beczkó, 1852 – 1919, Bécs)

Kalapos csavargó
Tramp in a Hat

30 × 50 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent: Mednyánszky és hagyatéki bélyegző |
Signed lower right: Mednyánszky and Probate stamp

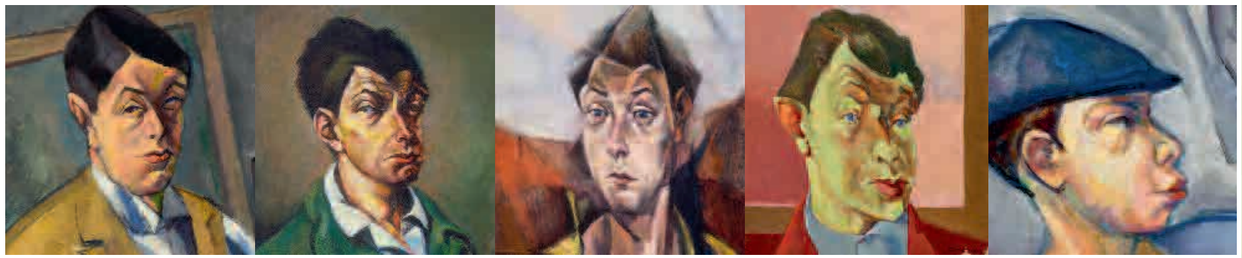
Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 507 EUR
Becsérték: 750 000 – 950 000 Ft
Estimated price: 2 055 – 2 603 EUR

58 | Tihanyi Lajos
(Budapest, 1885 – 1938, Párizs)

Önarckép, 1912 körül
Self-Portrait, c. 1912

23 × 18,5 cm
Tus, papír | Indian ink on paper
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 288 EUR
Becsérték: 1 500 000 – 2 400 000 Ft
Estimated price: 4 110 – 6 575 EUR

Berény Róbert
1905

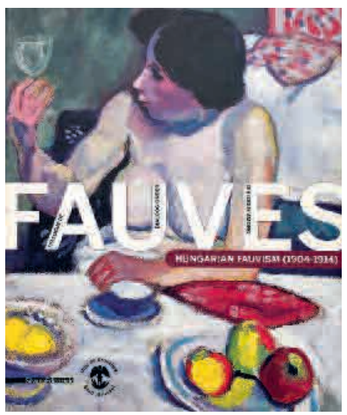
59 | Berény Róbert
(Budapest, 1887 – 1953, Budapest)

Fauve akt, Párizsi modell,
(Fauve akt csendélettel, Nő pohárral), 1905
Fauve Nude, Parisian Model (Fauve Nude with Still Life, Woman with a Glass), 1905

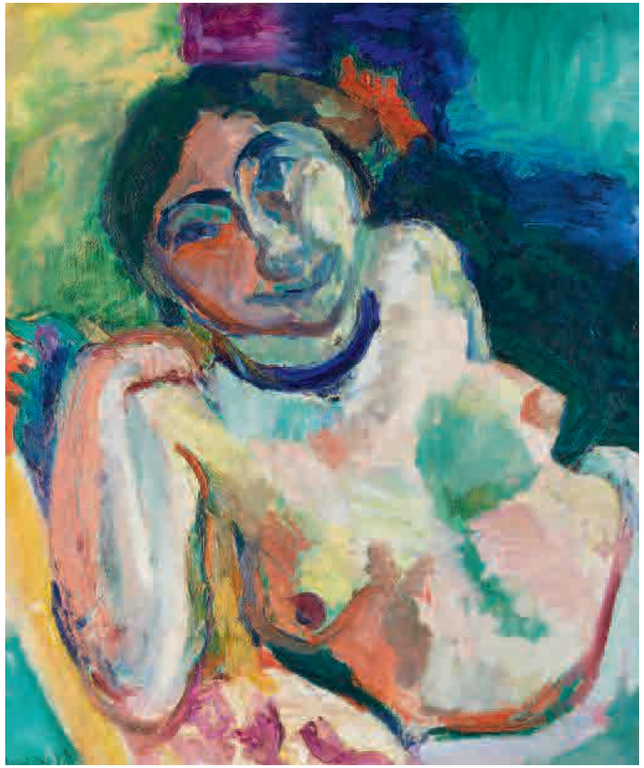
61 × 46 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Berény 1905 | Signed lower left: Berény 1905

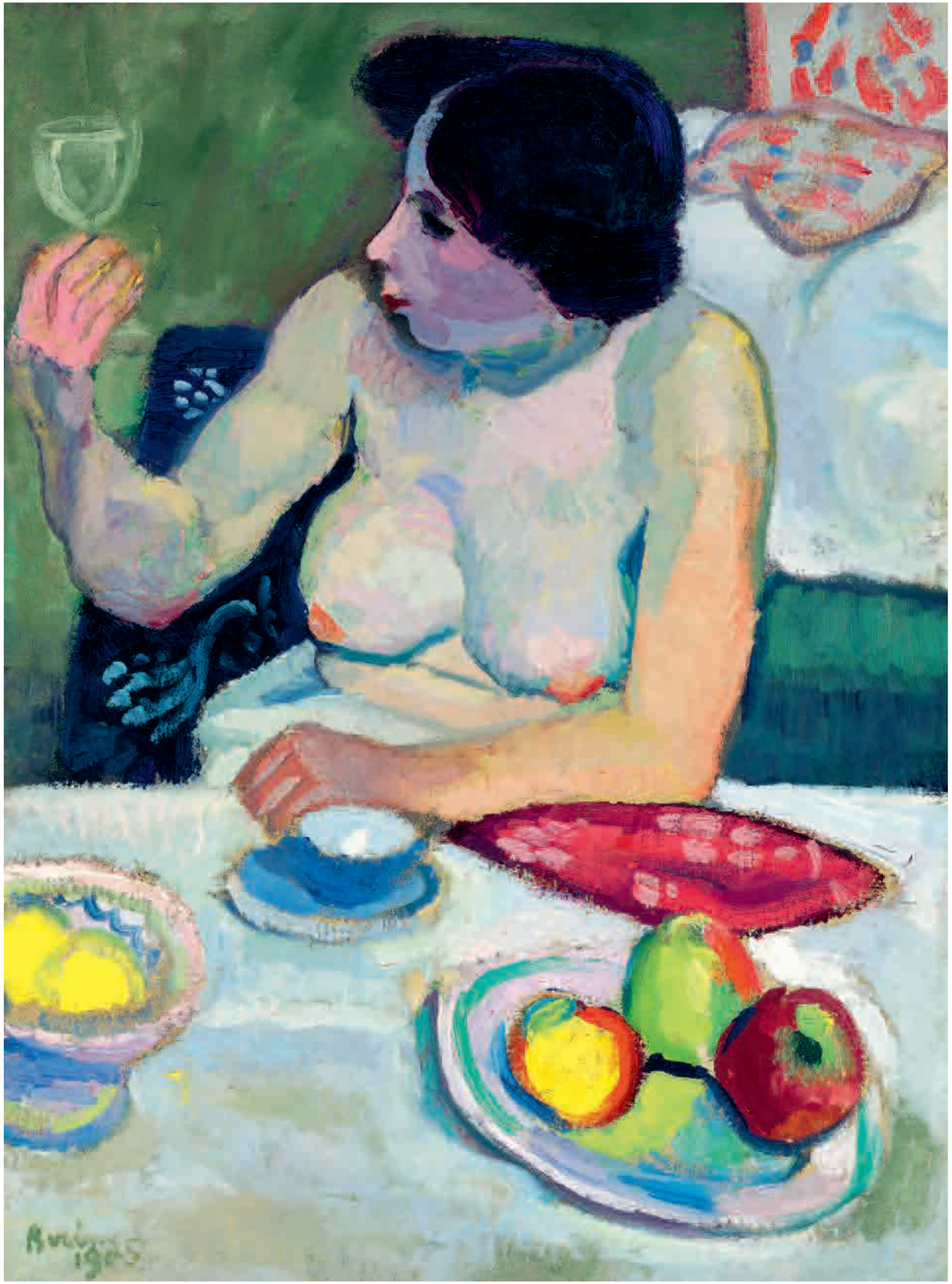
KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904–1914.
Magyar Nemzeti Galéria,
Budapest, 2006. március 21. – augusztus 20.
· Fauves hongrois, 1904–1914. Musée d'Art Moderne,
Céret, 2008. június 21. – október 23.
· Fauves hongrois, 1904–1914. Musée départamentale Matisse,
Le Cateau-Cambrésis, 2008. október 26. – 2009. február 22.
· Fauves Hongrois (1904–1914): la leçon de Matisse.
Musée des Beaux-Arts, Dijon, 2009. március 14. – június 15.
· Dialogue de Fauves / Dialoog onder Fauves / Dialog among
Fauves. Hungarian Fauvism (1904–1914).
Városháza, Brüsszel, 2010. december 1. – 2011. március 20.
· A Nyolcak. Szépművészeti Múzeum, Budapest,
2011. május 17. – szeptember 11.
· Die Acht (A Nyolcak) Ungarns Highway in die Moderne. Bank
Austria Kunstforum, Bécs, 2012. szeptember 12. – december 2.
· Allegro barbaro. Béla Bartók et la modernité hongroise,
1905–1920. Musée d'Orsay, Párizs,
2013. október 14. – 2014. január 5.

Kikiáltási ár: 120 000 000 Ft / 328 767 EUR
Becsérték: 150 000 000 – 190 000 000 Ft
Estimated price: 410 959 – 520 548 EUR

Fauves. Hungarian Fauvism (1904–1914).
Szerk.: Gergely Barki – Zoltán Rockenbauer,
Silvana, Bruxelles–Milano, 2010

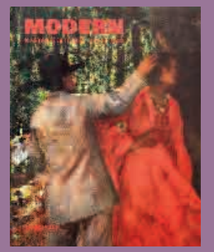

Henri Matisse: La Gitane, 1905, Musée de l'Annonciade, Saint-Tropez

· Bizományi aukciós katalógus, 1990. december (12. kép).
· Szabadi Judit: Berény Róbert: Nő pohárral. In Kieselbach gyűjtemény. Magyar festészet 1900–1945. Szerk. Szabadi Judit, Kieselbach Galéria, Budapest, 1996, 48. (49. kép).
· Modern magyar festészet 1892–1919. Szerk. Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2003 (664. kép).
· Barki Gergely: Berény Róbert, az „apprenti fauve". Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904–1914. Szerk.: Passuth Krisztina – Szücs György, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006, 217–234. (221. kép).
· Barki, Gergely: Róbert Berény, the „apprenti fauve". Hungarian Fauves from Paris to Nagybánya 1904–1914. Szerk.: Krisztina Passuth – György Szücs, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006, 217–234. (221. kép).
· Rockenbauer Zoltán: A fauve-os hatások alakulása a modern magyar csendéletfestészetben (1905–1914). In Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904–1914. Szerk.: Passuth Krisztina – Szücs György, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006, 173–184. (174. kép, részlet).
· Rockenbauer, Zoltán: Les influences fauves dans la peinture hongroise de nature morte. Fauves Hongrois. 1904–1914. Biro, Paris, 2008, 154–159. (222. kép).
· Barki, Gergely: Róbert Berény, l' « apprenti fauve ». Fauves Hongrois. 1904–1914. Biro, Paris, 2008, 200–207. (222. kép).
· Rockenbauer, Zoltán: Qui sont ces „Fauves Hongrois"? (Wie Zijn die Hongaarse „Wilden"?; Who Are Those Hungarian „Wild Beasts"?). Dialogue de Fauves / Dialoog onder Fauves / Dialog among
· Fauves. Hungarian Fauvism (1904–1914). Szerk.: Gergely Barki – Zoltán Rockenbauer, Silvana, Bruxelles–Milano, 2010, 16–26., 50–62., 90–100. (a katalógus borítója és 33. kép)
· Barki Gergely: Berény Róbert. A Nyolcak. Szerk.: Markója Csilla – Bardoly István, Janus Pannonius Múzeum, Pécs, 2010, 140–199. (143. kép).

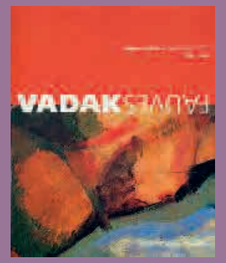

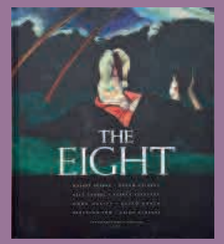

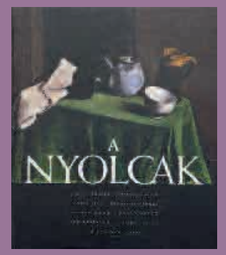

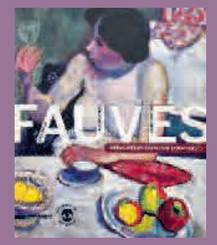

Allegro Barbaro, Musée d'Orsay, 2013

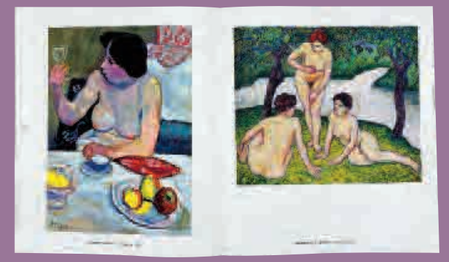

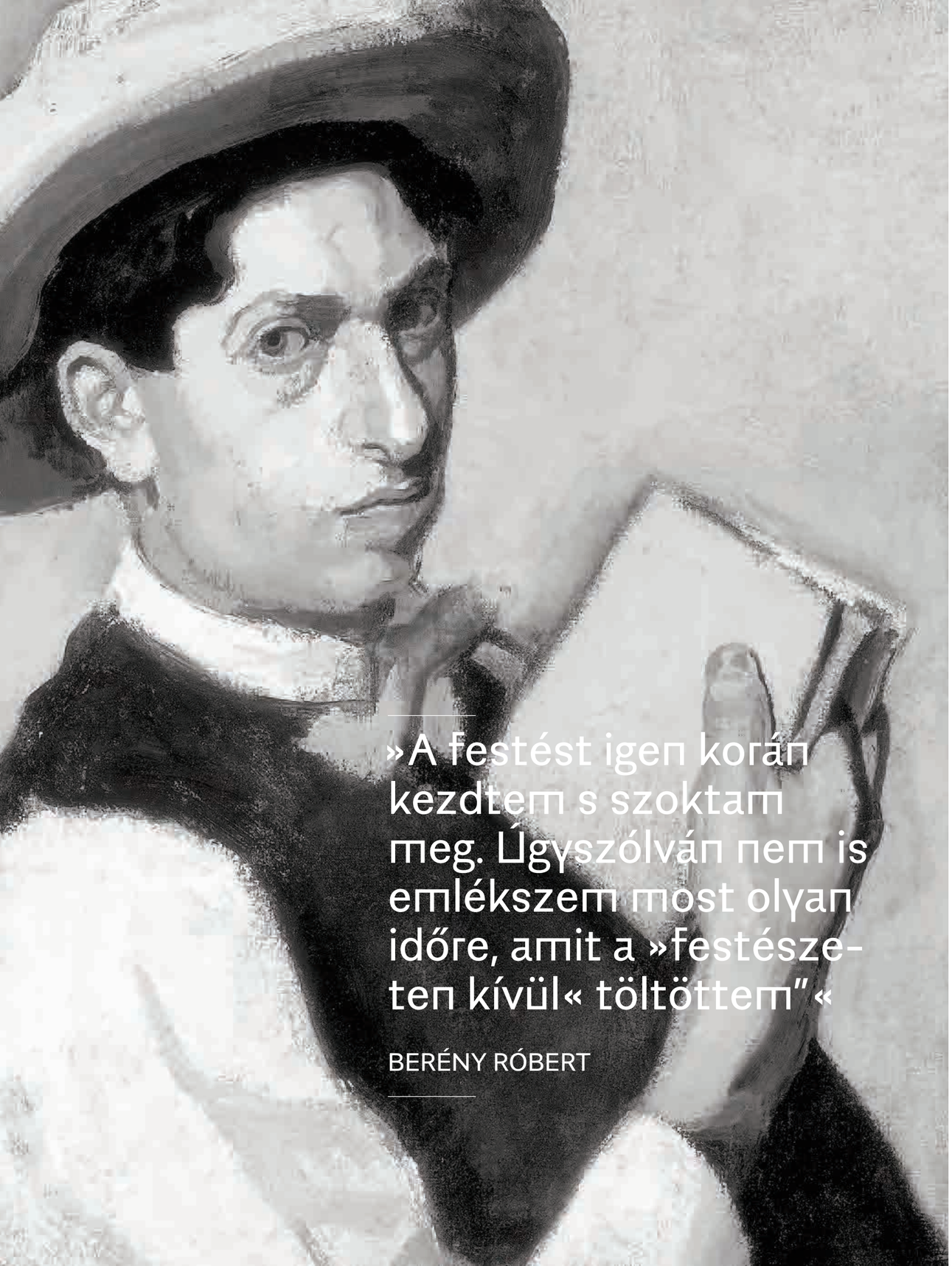

· Barki Gergely: Róbert Berény. The Eight. Szerk.: Csilla Markója – István Bardoly, Janus Pannonius Múzeum, Pécs, 2010, 140–199. (143. kép).
· Barki Gergely: Yes, Gertrúd! Czóbel lappangó aktja. Emléktöredék a századelő Párizsából. Artmagazin, 2010/2., 40.
· Barki, Gergely – Rockenbauer, Zoltán: Von den fauvistischen Anfängen zu den „Neuen Bildern", 1905–1910. In Die Acht. Ungarns Highway in die Moderne. Szerk.: Gergely Barki – Evelyn Benesch – Zoltán Rockenbauer, Bank Austria Kunstforum – Deutscher Kunstverlag, Wien, 2012, 28–37. (43. kép).
· Barki, Gergely: Róbert Berény. In Die Acht. Ungarns Highway in die Moderne. Szerk.: Gergely Barki – Evelyn Benesch – Zoltán Rockenbauer, Bank Austria Kunstforum – Deutscher Kunstverlag, Wien, 2012, 180–181.
· Barki, Gergely: La première avant-garde hongroise: du fauvisme au groupe des Huit. In Allegro Barbaro. Béla Bartók et la modernité hongroise, 1905–1920. Szerk.: Gergely Barki – Claire Bernardi – Zoltán Rockenbauer, Musée d'Orsay, Hazan, Paris, 2013, 73–84. (143. kép).
· Rum Attila: Berény kontra Czóbel. Szúrópróba (Műkereskedelmi rejtvények 1.). Artmagazin, 2013/10., 40–46. (43. kép).
· Barki Gergely: Mégis Berény! (Műkereskedelmi rejtvények 1.). Artmagazin, 2014/1., 42–49. (47. kép, részlet).
· Rum Attila: Berény kontra Czóbel. Napi Gazdaság, 2014. szeptember 1., 16.
· Jankó Judit: Erős fauve-os képek és bizakodó hangulat a Kieselbach-árverés előtt. Napi Gazdaság, 2014. október 6., 16.
· Jankó Judit: Bemelegítés a festménypiacon, Világgazdaság, 2014. október 31., 14.
· Párizs–Budapest 1890–1960. Képzőművészeti kapcsolatok Párizs és Budapest között (kiállítási katalógus). Virág Judit Galéria, Budapest, 2017, 50.

»A festést igen korán kezdtem s szoktam meg. Úgyszólván nem is emlékszem most olyan időre, amit a »festészeten kívül« töltöttem"«

BERÉNY RÓBERT

»Berény nem látogatott semmilyen élet után rajzoló osztályt, ahogyan azt a világ minden tájáról ott tanuló művésznemzedékek többsége tette. Kora ifjúságától kezdve szemben állt az akadémiai diszciplínákkal.«

Mint „Szécsi Páltól a Sex Pistolsig"

Tipikus feltörekvő, asszimilációpárti zsidó kispolgári család másodszülött fiaként jött világra Berény Róbert 1887 tavaszán, Budapesten a Damjanich utcában. Első festményeit, rajzait még Backofen Róbertként szignálta, míg tőzsdeügynök édesapja a századfordulót követően Berényre magyarosította a család nevét.

„A festést igen korán kezdtem s szoktam meg. Úgyszólván nem is emlékszem most olyan időre, amit a »festészeten kívül« töltöttem"– emlékezett vissza később Berény,[1] másutt pedig így írt kezdő éveiről: „Egyéni fejlődésemre döntő kihatással volt, és attól kezdve, hogy 10 éves koromban először vettem festéket ecsetemre, igen sokáig Munkácsy volt az ideálom. Mindenekfelett és csodálatosképpen Munkácsy szeretete – véletlen vagy monográfiák megismerése okozta-e – Rembrandt szeretetéhez vezetett."[2]

1904 őszétől már szervezett képzésben részesült a Mintarajziskolában, Zemplényi Tivadar korrigálása alatt. Ekkori, földszínekkel mélyített, tónusos festményein valóban Munkácsy Mihály és Rembrandt ihletettsége érződik, de egy-egy Tahitótfaluban született plein air tájképén már az impresszionistáktól ellesett megoldásokat is alkalmazta. A következő év, 1905 kora tavaszától a modern festészet centrumában, Párizsban képezhette tovább magát, beiratkozott az Julian Akadémiára, ahol a magyarok körében különösen népszerű Jean-Paul Laurens lett a korrigáló tanára. Néhány, akadémikus mércével mérve is figyelemre méltó, szerencsésen megmaradt aktstúdiuma is igazolja későbbi beszámolóját, mely szerint hamar a legjobb rajzolók között tartották számon, díjat is nyert. Négy hónap elteltével azonban elhagyta az intézményt, mert továbbfejlődésének nem látta lehetőségeit az iskola falai között. Bár a szülei még további négy éven keresztül abban a hitben éltek, hogy gyermekük párizsi festőakadémiára jár, az ifjú Rob – ahogy cimborái hívták – 1905 kellős közepén, éppen elérve a felnőttkor határát, titokban iskolakerülővé vált. A szakadatlanul érkező apai apanázs továbbra is lehetővé tette, hogy önálló műtermet tartson fenn a Montparnasse egyik legelőkelőbb műteremházában, így tovább élhette a párizsi bohémok életét.

Ezzel az időszakkal kapcsolatban érdemes feleleveníteni egy kortárs visszaemlékezést, mely Max Webertől, Henri Matisse egyik első tanítványától, az amerikai kubizmus úttörőjétől származik: „Egy életre szóló vonzalom és Berény Róbert drága emléke 1906 tavaszán Párizsban plántálódott belém. Azon magyar barátaink közreműködésével találkoztunk, akik osztálytársaim voltak a Julian Akadémián Jean-Paul Laurens műtermében. Berény nem látogatott semmilyen élet után rajzoló osztályt, ahogyan azt a világ minden tájáról ott tanuló művésznemzedékek többsége tette. Kora ifjúságától kezdve szemben állt az akadémiai diszciplínákkal. Húszéves korához képest érettség benyomását keltette, és olyan alapvető esztétikai törvényeket értett meg, ami csak nálánál jóval idősebb embertől lett volna feltételezhető. Beszéde élvezetes volt és szórakoztató, egyszerre dogmatikus, szárazon szakértői s ugyanakkor érdeklődést keltő és humoros. Egyedül dolgozott Campagne Première 9. alatti tágas műtermében. Műterme takaros volt és tiszta, viszont rendetlenül szétszórva benne néhány komoly és játékos, groteszk rajz, vázlat. Egyik nap különböző kötőanyagokkal képeket festett műtermének falára, hogy eltávolítva azokat, később helyet csináljon más szeszélyes technikai gyakorlatoknak és kísérleteknek. Megértette és messzemenően csodálta Cézanne-t, Degas-t, Toulouse-Lautrec-et és a primitíveket. […] Szerette a zenét, s a legváratlanabb pillanatban felkapva hegedűjét, szélesen, lágy rezonálással folyó hangon, keleti szenvedéllyel improvizált. Saját kompozícióinak vagy a klasszikusoknak kottalapjai mindig ott voltak asztalán. Elkerülte a nélkülözés és a lemondás fájdalmát. Kényelemben élt és rendszerint jól öltözködött. Szülei tehetősek voltak és jól gondoskodtak róla. Csaknem egyenlő időközönként kapott otthonról, Budapestről anyagi és élelmiszer-ellátást. Ezeket általában megosztotta kevésbé szerencsés magyar barátaival, ünnepi összejöveteleken műtermében. Engem mindig szívesen láttak."[3]

Berény egyébként nem lustálkodott naphosszat, csupán a Juliant kerülte el, hiszen továbbra is szorgalmasan eljárt az Académie Humbert és az Académie de la Grande Chaumière esti krokizgatásaira, ahol néha felbukkant Henri Matisse is. Emellett sokkal inkább vonzotta Párizs élő, lüktető, alakuló művészete, sorra járta a rue Laffitte műkereskedéseit, rendszeresen benézett Ambroise Vollard boltjába Van Gogh-okat, Cézanne-okat tanulmányozni, s figyelte a vernisszázzsal oly sűrűn megáldott város új törekvéseket bemutató kiállításait. Szerencséjére jókor volt jó helyen.

Berény Róbert: Fiatalkori önarckép pipával, 1905, magántulajdon

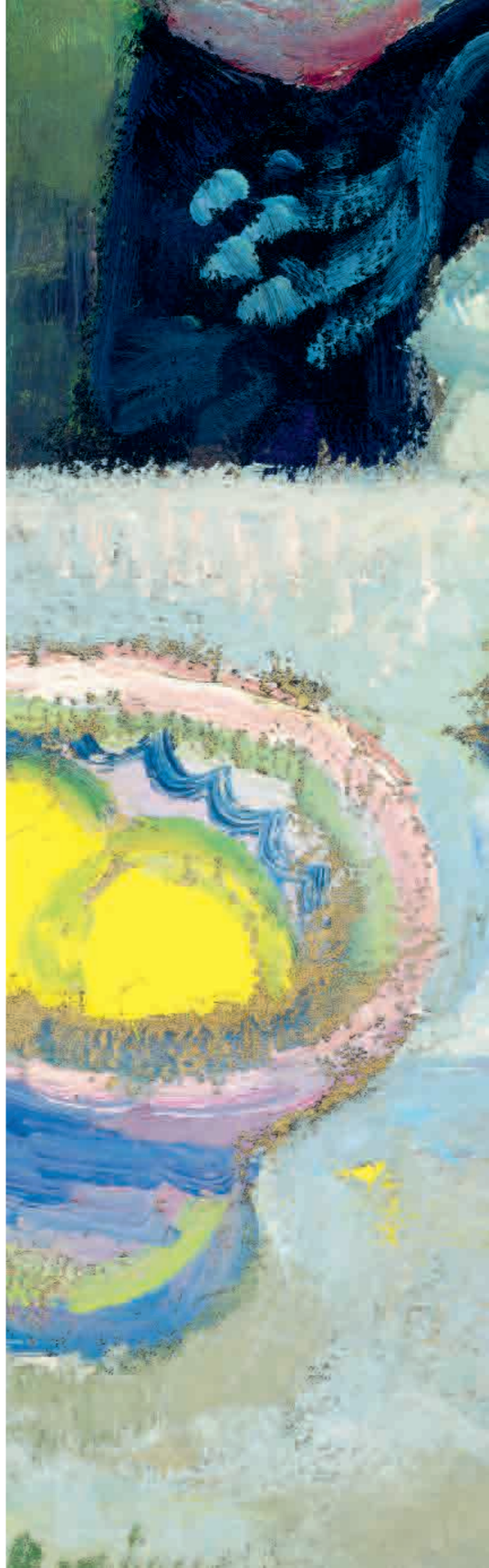
»ez az elképesztő sebességű és minőségű stílusfejlődés körülbelül olyan mértékű, mint Szécsi Pál tinglitanglijától eljutni a legprogresszívabb punk zenéig, a Sex Pistols korszakot meghatározó, paradigmaváltó, mindent felforgató muzsikájáig«

Az 1905 őszén a Salon d'Automne-on Matisse vezetésével debütáló radikális festőcsoport, a fauve-ok fellépése mérföldkövet jelentett az egyetemes művészet történetében és döntő impulzust gyakorolt sok fiatal magyar festőre, köztük Berényre is. Hatásukra szinte azonnal, zökkenő és komolyabb átmenet nélkül jutott el Munkácsytól Matisse-ig. Néhány 1905-ös datálású grafikáján ugyan már érződik a modern Párizs sokszínű modernizmusa, de hogy ezt a szédületes stílusugrást érzékelni lehessen, érdemes összevetni a már biztosan Párizsban készült 1905-ös *Pipás önarckép*ét az ugyanabban az évben festett *Fauve akt csendélettel* című, itt tárgyalt festményünkkel. Zenei hasonlattal élve: ez az orgonaklaviatúrán is nehezen lezongorázható különbség, ez az elképesztő sebességű és minőségű stílusfejlődés körülbelül olyan mértékű, mint Szécsi Pál tinglitanglijától eljutni a legprogresszívabb punk zenéig, a Sex Pistols korszakot meghatározó, paradigmaváltó, mindent felforgató muzsikájáig. A hasonlat talán nem is annyira túlzó, hiszen a punk zsigerekig ható nyerssége és a banda polgárpukkasztó attitűdje párhuzamba állítható a francia fauve-ok fellépésével, akik ha nem is tűzték zászlajukra szándékosan az *épater la bourgeoisie*, a polgárok megbotránkoztatása jelszavát, festményeik meghökkentő újszerűsége még az olyannyira felvilágosult Párizsban is polgárpukkasztónak számított.

Berény festménye egyértelmű bizonyíték arra is, hogy néhány magyar festő nem évekkel későbbi követőként vált a korszak legújabb irányzata, a fauvizmus képviselőjévé, hanem ott, Párizsban, ugyanakkor hozták létre fauve műveiket, amikor francia társaik. Sőt! Merész állításnak tűnhet, de bizonyos értelemben Berény képe közelebb áll Matisse collioure-i fauveizmusához, mint számos francia festőtársáé, akikkel a „vad mester" közösen állított ki a Salon d'Automne ún. fauve termében. Érdemes Berény aktos kompozícióját összehasonlítani azokkal a festményekkel, amelyek reprodukciói a botrányos fellépés szemléltetéseként jelentek meg a *L'Illustration* hasábjain 1905 novemberében. A szűkebb fauve csapat (Matisse, Derain, Vlaminck és Dufy) képei mellett is határozottan megállja a helyét, de a fauve teremben szereplő egyéb festők és a szakirodalom által később kiszélesített fauve társaság tagjaihoz (Braque, Camoin, Chabaud, Czóbel, Delaunay, Van Dongen, Friesz, Manguin, Marquet, Metzinger, Le Fauconnier, Puy, Rouault, Valtat, stb.) mérten is figyelemre méltó Berény festményének par excellence fauvizmusa. Ha összevetjük a felsoroltak ismert 1905-ös képeivel, szembetűnik, hogy Berény jóval előbb sajátította el a fauve stílust, mint például Camoine, Manguin, Marquet, Puy vagy Valtat, sőt tulajdonképpen többen el sem jutottak erre a szintre, amiből az következik, hogy a fiatal magyar festő – legalábbis ezzel a képével – nemzetközi mércével mérve is az úttörők között érdemelhetne helyet, míg honfitárs kollégái sorában verhetetlenül a legprogresszívabb festővé avatja. A későbbi Nyolcak *enfant terrible*-jeként elhíresült festő modernitását egyik kortárs kritikusa így értékelte néhány esztendővel később: „A most bemutatott képei – körülbelül ötven – egy csapásra az elsők közé emelik őt. Ott kezdte, ahová sokan csak húsz év múlva jutnak, és akkor ő megint előttük lesz néhány tíz esztendővel."[4]

Ha mindehhez még hozzávesszük, hogy 1905-ben Berény akkori 18 évével még éppen csak átlépte a gyermekkort, teljesítményének értéke meghatványozódik. Nem csoda, hogy alig két évvel később, 1907 tavaszán, amikor már ő is a fauve-ok termében állított ki a Salon des Indépendants-on, a csoport keresztapja, Louis Vauxcelles kritikus – nyilvánvalóan Berény ifjú korára is utalva – az *„apprenti fauve"*, azaz „fauve tanonc" bélyeget sütötte rá, megjelölve őt a francia fauve csoport tagjaként. Berény maga pedig így emlékezett: „Fauv-nak (sic!), vadnak kereszteltek el akkor bennünket, s mi is megkaptuk a magunkét."[5]

1905

Az első
magyar
fauve
festmény

»a szakértők számára eddig elérhetővé vált képanyag ismeretében tárgyalt művünk tekinthető az első magyar fauve festménynek, ugyanakkor nemzetközi szinten is csak az élvonalhoz tartozók közé sorolható«

Henri Matisse: Edények és gyümölcsök, 1901,
Ermitázs Múzeum, Szentpétervár

Az első magyar fauve festmény

Festményünk *super up-to-date* státuszát datálása teszi még inkább jelentőssé. Berény *Fauve akt csendélettel* című képe a fauvizmus születésének évében, 1905-ben készült, azonos időben a csoport első bemutatkozásával, és ez egyértelművé teszi, hogy a szakértők számára eddig elérhetővé vált képanyag ismeretében tárgyalt művünk tekinthető az első magyar fauve festménynek, ugyanakkor nemzetközi szinten is csak az élvonalhoz tartozók közé sorolható.

De miben is áll a festmény naprakészsége, újszerűsége? Rockenbauer Zoltán több tanulmányában is felhívta már a figyelmet, hogy „ugyan elsősorban aktkép, mégis a magyar vadak csendéletfestészetének is egyik első példája. A kompozíció alsó harmadában lévő asztal, a rajta könnyedén felvázolt piros-sárga-zöld gyümölcsök, a felülről láttatott, torzított formák meglepően érett fauve szemléletről tanúskodnak, egyidőben Matisse-ék fellépésével."[6]

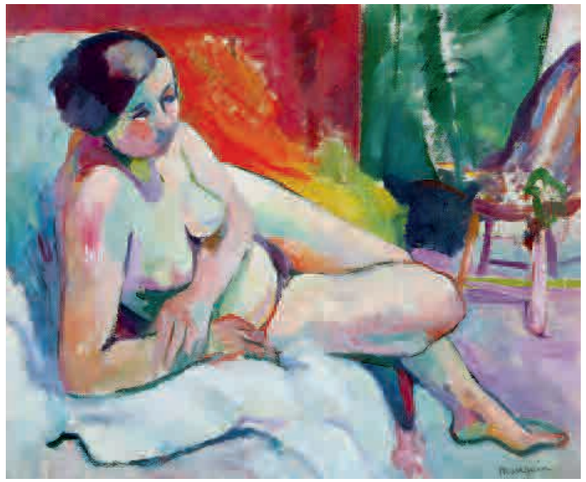

Valóban, a plasztikusabban kezelt félakt és az előtte elterülő csendélet primer színeket felvillantó, spontán, lendületesen feldobott, síkszerűbb motívumai között izgalmas feszültség keletkezik, és a festmény legfauve-osabb jegyei egyértelműen a csendéleti részen érhetők tetten. A festői spontaneitás látszatát imitáló, hirtelen gesztussal húzott, nyers kontúrok és az azok között itt-ott meglepően vaskosan felrakott, erős tubusszínek, az ezek reciprokaként néhol szabadon kivillanó alapozatlan festővászon kompozíciót befolyásoló foltjai, valamint a látványos komplementerütköztetések mind-mind *par excellence* fauve stílusjegyek, s Matisse Collioure-hoz köthető vásznait, de leginkább az ebben az időszakában, 1905–1906 körül festett csendéleteit idézik.

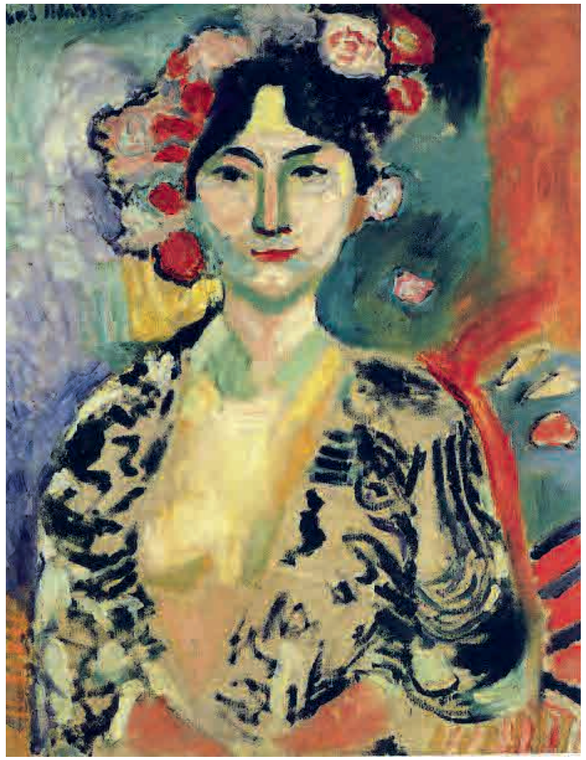
A sík nézetre komponált csendélet torzított, absztrahált elemei mintha csak rá lennének dobálva a vászonra, szinte lecsúszni látszanak a fehér asztalterítőről. Tömegük érzékeltetése és elhelyezkedésük a térben – ahogy a fauve műveken általában – korántsem egyértelmű, főleg, ha összevetjük a fölöttük asztalra könyöklő, jóval plasztikusabban megjelenített, ruhátlan nőalakkal. Berény láthatóan nem tudott ellenállni az újonnan felfedezett szabadságnak, túláradó szenvedéllyel merült el a kivilágosodott koloritban. Zabolátlan élvezettel keni egymásra és egymás mellé a harsogó színeket, élénkzöldekkel hangsúlyozza a test reflexeit, az árnyékba burkolódzó profilt már nem földszínekkel, barnával, okkerrel vagy sienával festi – mint ahogy azt még pár hónappal korábban is tette önarcképén –, hanem a mély rózsaszínből sötét mályvába merülő foltot padlizsánlilával mélyíti, s ahol még sötétebb szükségeltetik, kékesszürkét helyez

Henri Matisse: Csendélet kék kancsóval, 1900–1903 körül, San Francisco-i Modern Művészeti Múzeum

Henri Manguin: Cigány nő a műteremben, 1906,
Musée de l'Annonciade, Saint-Tropez

Henri Matisse: A kedves, 1906, magántulajon

Max Pechstein: Vörös lány az asztalnál, 1910

a különböző zöldek mellé. A szemlátomást nehéz súllyal gravitáló keblek tömegszerűségét, plaszticitását is tisztán színi elemekkel oldja meg. Csak a nő testén legalább harmincféle színt halmoz fel, telhetetlen tobzódással. Minden ecsethúzással egy újabb tónusfokozatba kapcsol. „Nem modellál, modulál."[7] És ez már valójában túlmutat a fauvizmuson, inkább Cézanne tömeget érzékeltető törekvéseinek elmélyült tanulmányozása érhető tetten benne. Berény tehát nem ragad le, nem másol, nem imitál, nem utánoz, hanem egyéni invenciót követve hasznosítja a látottakat, azokra építve teremt önálló, sajátos atmoszférát vásznán. Már a két műfaj, az akt és a csendélet ilyetén ötvözése is egyéni leleményéről árulkodik, a megvalósítás módja pedig sziporkázó karakterre utal.

»Csakhogy én nem asszonyt teremtek, hanem 'képet festek'«

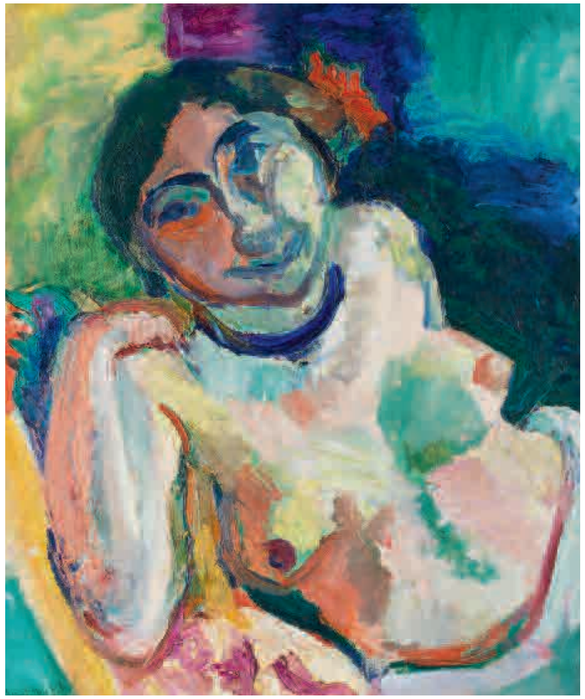
HENRI MATISSE

Matisse átütő hatása azonban így is nyilvánvaló. A kép egyik legközelebbi analógiája a fauve mester 1905-ös *La Gitane*-ja. Matisse vastagon, zsírosan kent, széles, ugyanakkor kurta ecsetvonásai révén megjelenő színkavalkádhoz igen hasonló jelenik meg Berény vásznán. Ahogy Matisse, úgy Berény is szándékosan nem a testiségre helyezte a hangsúlyt, fontosabb volt számukra a kép színbéli és hangulati egysége, annak a nézőre gyakorolt hatása.

Egy alkalommal azt kérdezte egy francia újságíró Matisse-tól, hogy ő olyannak látja-e az asszonyokat, amilyennek ábrázolja őket. Így válaszolt: „Ha az életben hasonlóval találkoznék, rémülten menekülnék. Csakhogy én nem asszonyt teremtek, hanem »képet festek«."[8]

Henri Matisse műtermében

Henri Matisse: La Gitane, 1905, Musée de l'Annonciade, Saint-Tropez

Berény aktképe sem erotikus a szó eredeti értelmében, de a képfelület festői gazdagsága, kulturált, érett festésmódja kifinomult érzékiséget kölcsönöz a műnek. Berény maga így fogalmazott: „Minden érzékelés okozta belső feszültség erotikus. […] Ez a feszültségérzés differenciálható: hol színerotika, hol irányerotika, hol tónuserotika, hol formaerotika, hol ezek legkülönbözőbb kombináltsága, hol meg egészen valódi erotikus erotika."[9] Bár ezt az eszmefuttatást Pór Bertalan képei kapcsán vetette papírra, nem nehéz felismerni, hogy Berény itt tulajdonképpen saját műveinek immanens aspektusaira világított rá. Erre korábbi párizsi lakótársa, a kritikus Bölöni György is felfigyelt: „Valójában minden művészet erotika, de ez az értelmezés éppen az ő maga, a Berény képeire illik, az ő munkáinak természete. Amint a képei készülnek, amint erőteljesen kerülnek egymás mellé, egymás ellentétének fokozására a színek, amint bemélyed képei tárgyaiba, a maguk térfogatába, köb-voltában át- és átdolgozza azokat, női testek formáit megszabja, testrészek jelentőségében összehangolja, mindez a férfias hevülések hevességével történik, az erotika adja meg ezeknek nagy lendülését még akkor is, ha szelíd csendéletek keletkeznek."[10]

Berény egyik legkorábbi műve kapcsán szintén az erotikát emlegette Bölöni: „Az első képe jelentéktelen volt, hanem témájában erotikus hevesség ült."[11] Nem tudni, hogy a poharas nőt ábrázoló képre gondolt-e, vagy talán arra a ma

Berény Róbert Párizsi bordélyban című festménye előtt, 1905––1906 körül, Vészi Margit felvétele

sajnos lappangó, nagy méretű festményre, melyet csak fekete-fehér fotóról ismerünk, de az bizonyos, hogy otthonossága ellenére valami furcsa budoárhangulat árad tárgyalt képünkről is. Kortársai beszámolói alapján ismerve az ifjú Berény bohém életvitelét, sejthető, hogy az egész napos biliárdozások végeztével olykor megfordult bizony bordélyokban is. Az imént említett, közel életnagyságú, ma lappangó képe is minden bizonnyal egy párizsi kuplerájbeli jelenetet örökített meg. A nőalak profilja feltűnő hasonlóságot mutat festményünk modelljének arcával és jellegzetes frizurájával, tehát feltehetően ugyanaz a nő pózolhatott mindkét mű esetében.

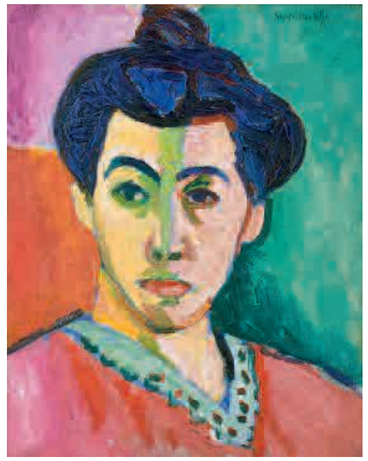
A frivol érzülettől mentes nőalak domesztikált meztelensége nélkülöz mindenféle közönségességet, mégis valami furcsa feszültség érződik, ami feltehetően abból adódik, hogy a Berény műtermében festett akt tulajdonképpen egy otthonos környezetbe plántált hivatásos modell (vagy esetleg valóban kurtizán?), aki mesterkélt pózában idegenül viselkedik új környezetében. Ez az artisztikusan beállított, megkomponált póz azonban örök érvényűvé, muzeális rangúvá nemesíti a képet.

»Minden érzékelés okozta belső feszültség erotikus«

BERÉNY RÓBERT

»azon frissiben dolgozta át művét és áttetsző poharat varázsolt a citrom helyébe«

Henri Matisse: Felesége portréja (A zöld vonal), 1905, Statens Museum for Kunst, Koppenhága

Max Pechstein: A narancshámozó, 1910

Pentimenti, avagy egy abszintos pohár felcsendülése

Lépést tartva a technika gyorsuló fejlődésével, a legrangosabb külföldi és most már a hazai múzeumok is egyre komolyabb és meglehetősen költséges vizsgálatok alá vetik akár a hosszú évtizedek óta a falaik között őrzött remekműveket, ugyanis számos esetben felmerült a gyanú: átfestett képről lehet szó. A szakirodalomban pentimentónak nevezett festői eljárás gyakori, sőt tulajdonképpen mindennapos, nagyon általános jelenség, de sok esetben éppen a megfelelő technikai vizsgálatok hiányában nem derül fény arra, hogy az adott festmény részleges vagy éppen teljes átfestésen esett át. Több korai Picasso-képről is kiderült, hogy a ma látható művek alatt olykor nem is egy, hanem akár több korábbi kompozíció lapul. Matisse festményeinél pedig leginkább az tapasztalható, hogy a festő szándékosan „benne felejtette", tudatosan otthagyta, belekomponálta az új kompozíciókba az előző verziók bizonyos részleteit. Ehhez hasonló hazai példákra hívta fel a figyelmet Kemény Gyula a magyar vadak festészetét feldolgozó tudományos katalógusban is.[12] Az általa elemzetteken felül is akad példa bőven: Perlrott Csaba Vilmosnak a Magyar Nemzeti Galériában őrzött korai önarcképén például hasonló „bennfelejtett motívum " látható, és a képet megfordítva nyilvánvalóvá válik, hogy az önportré alatt egy kalapos úr arcmása rejlik. Egyelőre ez a megfigyelés is publikálatlan sok egyéb feltáratlan hazai példa mellett.

Berény esetében szintén jó néhány „pentimentivizsgálat" vár sorára, így például tisztázandó, hogy a Miskolcon őrzött 1909-es *Csendélet*en vajon maga Berény vagy egy ügybuzgó restaurátor hozta-e újra felszínre azt a piros almát, amelyet festője – feltehetően nem sokkal a kép elkészülte után vagy akár azonnal – egyszer már eltakart.

Azokat a műszeres vizsgálatokat, amelyek tárgyalt képünk 1905-ös datálását is egyértelműen igazolták, eredetileg más szempontból kezdeményeztem. A felsorolt példákhoz hasonlóan ebben az esetben is nyilvánvaló volt, hogy a kép alatt egy másik mű lapul, a festmény hátoldalán ugyanis egy fiú- vagy férfifej szinópiája látszik, amely a körvonalból ítélve akár önarckép is lehetett. Sajnos az eddigi átvilágító felvételek nem tudtak egyértelmű képet mutatni, de a technika fejlődésével talán egyszer erre is választ kapunk.

Annak megállapítására, hogy a ma látható festmény egy apró része is módosításon esett át, gépi vizsgálatra sem volt szükség, hiszen szabad szemmel is látható, hogy a modell eredetileg nem poharat, hanem citromot tartott a kezében. A sárga folt ismétlődése okán vélhetően elégedetlen lehetett a festő, aki a jelek szerint azon frissiben dolgozta át művét és áttetsző poharat varázsolt a citrom helyébe. Mindamellett, hogy Berény nem palástolta el a változtatást, hanem bepillantást engedett az alkotási folyamatba, az átdolgozott verzió a kép egészét és a színkompozíciót tekintve is előnyös változtatásnak tűnik, hiszen ez az egyedi megoldás különös asszociációkra ad lehetőséget, és egyfajta emelkedettséget, ünnepélyességet kölcsönöz ennek az egyetemesen is muzeális rangú remekműnek.

Mivel a modern magyar piktúra egyik első számú nagykövetéről van szó, reméljük, hogy a mű új tulajdonosa hozzájárul ahhoz, hogy Berény fauve aktképe továbbra is méltó módon reprezentálhassa festészetünk egykori nemzetközi rangú újszerűségét.

pentimento (ol. 'megbánás'): a művész által a festményen alkotás közben végrehajtott változtatás

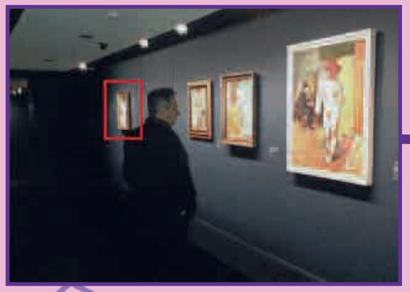
Európai körút

Képünk a Musée départamentale Matisse (Le Cateau-Cambrésis) Fauves hongrois, 1904-1914 c. kiállításán, 2008-2009

Képünk a Musée des Beaux-Arts de Dijon Fauves Hongrois (1904-1914): la lecon de Matisse c. kiállításán, 2009

Képünk a párizsi Musée d'Orsay-ban rendezett Allegro barbaro c. kiállításon, 2013.

Képünk a Musée d'Art Moderne, (Céret) Fauves hongrois, 1904-1914 című kiállításán, 2008

Képünk a bécsi Kunstforumban rendezett Die Acht – Ungarns Highway in die Moderne c. kiállításon, 2012

»Flam professzornak különösen két festményen akadt meg a tekintete, elismerve mindkettő abszolút nemzetközi rangúságát, magas kvalitását. Az egyik Czóbel parkos jelenete volt, a másik Berény poharat tartó nője«

Epilógus

A mű korábbi címe *(Nő pohárral)* megváltoztatását véleményem szerint igazolják a fentiek, ugyanis egy olyan unikális magyar festményről van szó, amelynek esetében fel sem merülhet stílusának megkérdőjelezése, sőt az ellenkezője érvényes, azt mindenképpen hangsúlyozni kell. S mivel éppen a csendéleti része a legerősebben stílusazonos, és abszolút egyidejű a francia fauve-okéval (leginkább Matisse-éval), ezért a címben szükségesnek tartom azt *akt* mellett hangsúlyozni a *csendéletet* is.

Zárásul hadd tegyek néhány személyes megjegyzést. Berény monográfusaként természetesen a szememre lehet vetni az elfogultságot e festménnyel kapcsolatban, ám igyekezve a legobjektívebben értékelni a mű jelentőségét sem tartom indokoltnak a szuperlatívuszok mellőzését, ugyanis hosszas keresgélés után sem találtam olyan magyar festményt, amely fauve jellegét és naprakészségét tekintve akár a közelébe is jöhetne. Nemzetközi merítésben is alig, hiszen Matisse és Derain merészségéig francia társai sem értek fel még ekkoriban, 1905-ben.

Az objektivitást valóban komolyan véve, had elevenítsek fel néhány régebbi emléket ezzel a képpel kapcsolatban. Több mint két évtizede, amikor a magyar vadak kutatásának kellős közepén jártunk, hívásunkra Budapestre érkezett a korszak, ezen belül is leginkább a fauvizmus és a kubizmus egyik leginkább elismert, világhírű szaktekintélye, prof. Jack Flam New Yorkból, aki nem mellesleg Matisse monográfusa is. Mivel akkor a Magyar Nemzeti Galériában éppen nem állt módunkban nagyobb számban fauve jellegű műveket mutatni az amerikai tudósnak, megkértem Kieselbach Tamást, hogy a saját gyűjteményéből és az éppen nála deponált aukciós anyagból válogasson ki számunkra néhány erős fauve-os képet. Mivel Tamás ekkor külföldön tartózkodott, nem tudott személyesen fogadni bennünket, de távollétében is a rendelkezésünkre bocsátotta irodáját, ahol már feltornyozva vártak bennünket a kiválogatott alkotások. Flam professzornak különösen két festményen akadt meg a tekintete, elismerve mindkettő abszolút nemzetközi rangúságát, magas kvalitását. Az egyik Czóbel parkos jelenete volt, a másik Berény poharat tartó nője. Utóbbi kapcsán álmélkodott azon, hogy miként lehetséges, hogy egy magyar művész – amúgy a nemzetközi szakma által teljesen ismeretlen – festménye ugyanabban az évben, amikor Matisse legelső fauve képei készültek, ugyanolyan frissességgel nyűgöz le. Véleménye szerint Berénynek látnia kellett Matisse 1905-ös képeit a nagy botrányt okozó Őszi Szalonon, de lehet, hogy már korábban, Berthe Weill galériájában, az év tavaszán rendezett csoportkiállításon megismerkedett Matisse akkori alkotásaival.

A Musée d'Orsay-ban 2013-ban rendezett kiállításunk megnyitójára ellátogatott több angol és amerikai múzeum vezetője és kurátora is. A Metropolitan Museum főkurátorával beszélgetve a kép előtt sajnálatát fejezte ki, hogy ezt a képet annak idején nem kölcsönözték ki a MET The Steins Collect című kiállítására. E tárlat kapcsán egyébként meghívást kaptam magam is a MET-be, ahol előadást tartottam Gertrude és Leo Steinék magyar kapcsolatairól az ún. Scholars' Dayen, és természetesen kivetítettem Berény legkorábbi fauve művét is. Datálása hallatán felszisszentek a téma amerikai kutatói is a teremben. És még hosszasan sorolhatnám az elismerő, pozitív visszajelzéseket.

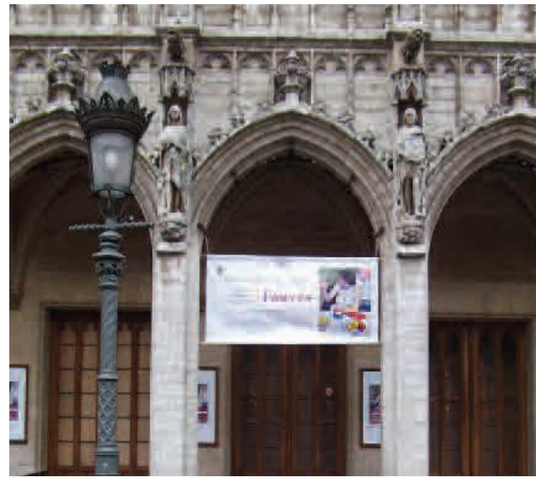
Mivel a képet ezt követően számos külföldi tárlatunkon is bemutattuk, alkalmam nyílt minden esetben a francia, belga, osztrák és amerikai kollégák véleményét is meghallgatni. Nem volt kérdés egyetlen esetben sem, hogy Berény fauve aktjának a beválogatott törzsanyagban kell szerepelnie, sőt Brüsszelben egyenesen főszerep jutott neki, ugyanis ezzel a festménnyel hirdették óriásplakátokon és egyéb módokon a patinás főtéren lévő elegáns városházán rendezett tárlatunkat. A szervezők elmondása szerint a poszter csalogató hatásának köszönhetően a magyar vadak kiállítását több mint dupla annyian látták, mint bármelyik korábbi tárlatukat.

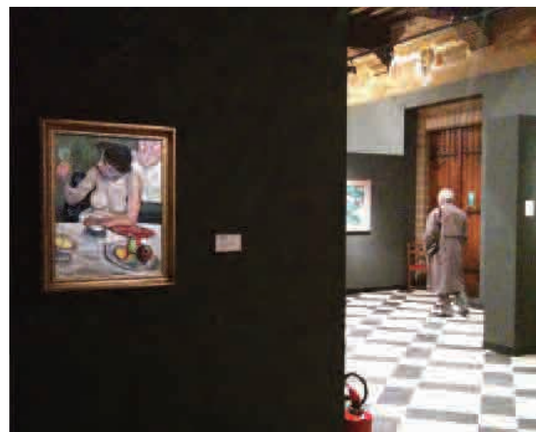
»Brüsszelben egyenesen főszerep jutott neki, ugyanis ezzel a festménnyel hirdették óriásplakátokon és egyéb módokon a patinás főtéren lévő elegáns városházán rendezett tárlatunkat.«

Idén nyáron a Côte d'Azure-on nyaralva ismét ellátogattam az elegáns fürdővárosba, Saint Tropez-ba, ahol a városi művészeti múzeum, a Musée de l'Annonciade állandó kiállításán abszolút highlightként szerepel 1972 óta Matisse 1905-ben festett *Gitane* című vászna, festményünk legközelebbi nemzetközi analógiája. Lefotóztam, majd hazatérve Berény fauve aktja mellé tettem. Sokáig néztem a két azonos évben festett művet egymás mellett, összevetettem a részleteket, vizsgálgattam az ecsetjárás és a paletta hasonlóságait, és ma sem értem, hogy egy 18 éves fiatal magyar piktor miképpen juthatott ennyire magas szintre, az akkori nemzetközi avantgárd élvonalának közelébe néhány hónapnyi párizsi tartózkodás alatt. Kétlem, hogy lenne bárki, aki az összehasonlítás láttán nem gondolja azt őszintén, hogy Berény korszakos főművének, a modern magyar festészet e remekének is minimum ennyire rangos gyűjteményben lenne a helye! Ugyanis ezen az egyetlen festményen keresztül el lehet magyarázni a fauve festészet lényegét, el lehet mesélni egy egész korszak történetét, de leginkább a nemzetközi fauvizmusét, s benne a magyar vadakét.

BARKI GERGELY

Fauves hongrois

De Paris, Nagybánya, Budapest, Bruges... à l'Hôtel de Ville de Bruxelles*

Plus qu'une école, le fauvisme hongrois est le résultat d'un dynamisme pictural d'individualités. Mêlant tradition naturaliste, art du portrait, élégances symbolistes et couleurs éclatantes matissiennes.

ROLAND DOUDELET

Au début du siècle dernier, nombre de jeunes artistes hongrois se rendent à Paris pour parfaire leur formation picturale. L'Académie Julian est leur établissement de prédilection. Ils aiment fréquenter de petites galeries d'art comme celle d'Ambroise Vollard et de Durand-Ruel. Les salons du samedi de la célèbre collectionneuse Gertrude Stein les familiarisent avec les tendances modernistes. À travers les expositions, ils découvrent les œuvres de Cézanne, Gauguin, Van Gogh, s'imprègnent de leurs couleurs et de leurs formes.

Précurseur à la fin du XIXe siècle, l'artiste décorateur aux tableaux et œuvre de Mihály **Rippl-Rónai**, qui fut le seul reçu durant son séjour en France, rencontra Gauguin et introduisit en Hongrie le raffinement du symbolisme et de l'Art nouveau, mais aussi les couleurs vives de son monde intérieur dans ses intérieurs. Comme tous les artistes hongrois, ses œuvres sont présentes dans des expositions parisiennes. Notamment au Salon d'automne, puis au Salon des indépendants. En 1905, **Béla Czóbel** expose à côté de la vague aux fauves (Maurice Denis) puis avec eux, devient parmi les plus sauvages. Ce sera également le cas de **Robert Berény** un peu plus tard. Le critique d'art Louis Vauxcelles, à l'origine de l'appellation «fauves», attribuera le titre aux éloges de «vase modèle au premier Et n'oublions pas Matisse dont Picasso disait qu'il «porte un soleil dans le ventre», ouvre sa propre académie.

DESSINER LA COULEUR

Que fréquentent **Vilmos Perlrott-Csaba** – voir ses nus féminins et masculins colorés et son *Autoportrait avec statue* (vers 1910) à l'Hôtel de Ville de Bruxelles – et **Géza Bornemisza** – voir ses paysages de Nagybánya et son *Nu couché* (1913) où se juxtaposent d'éclatantes formes sinueuses rouges, vertes et bleues. Ils sont les condisciples de peintres scandinaves, allemands et américains. Sorte de «Barbizon hongrois» dès la fin du XIXe siècle, Nagybánya (aujourd'hui Baia Mare, en Roumanie) fut un centre artistique libre sur le motif accueillant la plus grande colonie de peintres d'Europe centrale. Surnommés là-bas «Nagyk» (pour néo-impressionnistes), les fauves hongrois y œuvrèrent.

De forme inattendue, l'image du durcissement des créateurs français aux couleurs libératrices qui frappe le fauvisme hongrois ressemble aux natures mortes aux couleurs de Matisse (dans Bornemisza), des intérieurs rappelant le thématique bien connue de Van Gogh (dans Perlrott) des autoportraits décorés évoquant Gauguin (László Fényes) et des paysages reflétant déjà les résultats du cubisme (Henri Gallimberti). Ceci explique pourquoi on rencontre des difficultés à les intégrer dans une seule tendance ou concept unique. Analyse à la Zoltán Rockenbauer, commissaire de l'exposition avec Gergely Barki, dans le **catalogue** (Silvana/Editoriale) de l'exposition bruxelloise.

Forts de leur expérience parisienne, de nombreux peintres résidant à Budapest fréquentent aussi le petit village de Nyergesújfalu le long du Danube, pour rendre visite à l'artiste graphiste **Károly Kernstok**, et former le Groupe des huit. József Rippl-Rónai et Samuel Gallimberti visitent à Kecskemét voit dans l'exposition l'atelier de Rippl-Rónai à Kaposvár peint par celui-ci et par Gallimberti pour découvrir et apprécier combien le fauvisme hongrois est constitué d'individualités marquées par le modernisme de leur temps. Horma Paris et la Bretagne, de nombreux étudiants en peinture hongrois visitent aussi Bruges, Bruxelles. Ostende à la recherche de motifs picturaux, selon le souhait de leurs commissaires, cette exposition hors peut-être resurgir du passé certaines œuvres jusqu'ici considérées comme perdues ou non localisées nées en Belgique.

Ancrée sur la France, la Hongrie et la Belgique, l'exposition bruxelloise se situe dans la foulée de celle de Budapest. Au printemps 2006, elle présentait pour la première fois le modernisme hongrois (ier 350 peintures et dessins aux côtés de chefs-d'œuvre fauves français. Elle s'ouvre sur *Femme au verre* (1905), de Robert Berény, à la fois nu et nature morte d'une blancheur «fauve» contrastée par le noir intense de la chevelure du modèle, poitrine dénudée, appelant le regard à se focaliser sur le cristal du verre qu'elle vient d'essuyer. Rappelant Cézanne, la partie inférieure du tableau est faite d'une table à la nappe blanche garnie de fruits aux tons jaunes, rouges et verts acidulés.

Caractéristique du fauvisme hongrois, le portrait et l'autoportrait, forma l'œuvre de Perlrott-Csaba évoquée plus haut, sont présents chez **Ödön Márffy**, dans une approche picturale mêlant couleurs vives et construction cézannienne. Au Salon d'automne à Paris en 1906, cet artiste présenta quatre intérieurs peints en Belgique.

L'aventure inventive fauve hongroise européenne se terminera avec l'éclatement de la Première Guerre mondiale et la France et la monarchie austro-hongroise devenues ennemies. Les artistes magyars fuient Paris. Certains deviennent peintres de guerre. Des œuvres sont dispersées, voire détruites.

Inscrite dans le passé de la première présidence marocaine du Conseil de l'Union européenne (www.eu2010.be), cette exposition sera suivie par la présentation, au palais des Beaux-Arts de Bruxelles, dès le 4 février, du travail de huit artistes hongrois contemporains. Dont **Péter Forgács**, artiste vanguardiste de la mémoire, commissaire de cette sélection et d'une programmation multidisciplinaire (www.bozar.be), qui présentera son installation multimédia *Danube Exodus*, revisitant le thème intérieure de la migration.

Róbert Berény, «Femme au verre», 1905, huile sur toile, 61 x 46 cm (collection Tamás Kieselbach, Budapest)

* «Classique et Fauves. Fauvisme hongrois (1904-1914)», jusqu'au 20 mars, Grand-Place. Du mardi au dimanche de 10:30h à 18:00h. Infos: www.bozar.be

[1] Berény Róbert kéziratos önéletrajza. KEMKI, Budapest, ltsz.: 23306/1992.
[2] T. E.: Munkácsyról és az „elbeszélő" festészet megújhodásáról beszél Berény Róbert, aki munkásjelenetet fest az Alkotmány-kiállításra. *Kis Újság*, 1950. július 18., 4.
[3] Max Lieber levele Varró Istvánhoz, New York, 1958. május 19. KEMKI, Budapest, Varró–Szíj-dokumentumok. A levél egyes részleteit közli Béla Szíj: La vie de Róbert Berény, de son enfance à son émigration à Berlin. / Berény Róbert életútja gyermekévitől a berlini emigrációig. *Bulletin de la Galerie Nationale Hongroise. / A Magyar Nemzeti Galéria Közlemények* 4. 1963, 114–115.
[4] Bálint Aladár: Nyolcak kiállítása, *Népszava*, 1911. május 10., 1–2.
[5] Berény Róbert: A kezdeményezés szerepéről a művészetben (kézirat), KEMKI, Budapest, é. n., ltsz.: 23306/1992/IX/29.
[6] Zoltán Rockenbauer: Qui sont ces „Fauves Hongrois"? (Lie Zijn die Hongaarse „Wilden"?; Who Are Those Hungarian „Wild Beasts"?). Dialogue de Fauves / Dialoog onder Fauves / Dialog among Fauves. Hungarian Fauvism (1904–1914). Szerk.: Gergely Barki – Zoltán Rockenbauer, Silvana, Bruxelles–Milano, 2010, 16–26., 50–62., 90–100.
[7] A kifejezést Berény Cézanne-nal kapcsolatban használta egy feltehetően főiskolai előadásához írt kéziratos jegyzetében. Berény Róbert kézirata az impresszionizmusról. KEMKI, Budapest, ltsz.: 23306/IX/12/1992.
[8] Román József: *Matisse*. Gondolat, Budapest, 1975, 102.
[9] Berény Róbert: Pór Bertalan kiállítása a „Könyves Kálmán"-ban. *Nyugat*, 1911/4., 408.
[10] Bölöni György: Berény Róbert. *Aurora*, 1911. április 15., 65.
[11] Uo.
[12] Kemény Gyula: Francia nyomvonalak a magyar Vadak és a neósok festészetében. Egy restaurátor feljegyzései. In *Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904–1914*. Szerk.: Passuth Krisztina – Szücs György, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006, 198.

Bak Imre

60 | Bak Imre

(Budapest, 1939 – 2022, Budapest)

Felidézett (Tériesülés, A piros fal), 2006
Evoked (Spatialization, The Red Wall), 2006

80 × 120 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve a hátoldalon: Bak/2006 Felidézett |
Signed on the reverse: Bak/2006 Felidézett

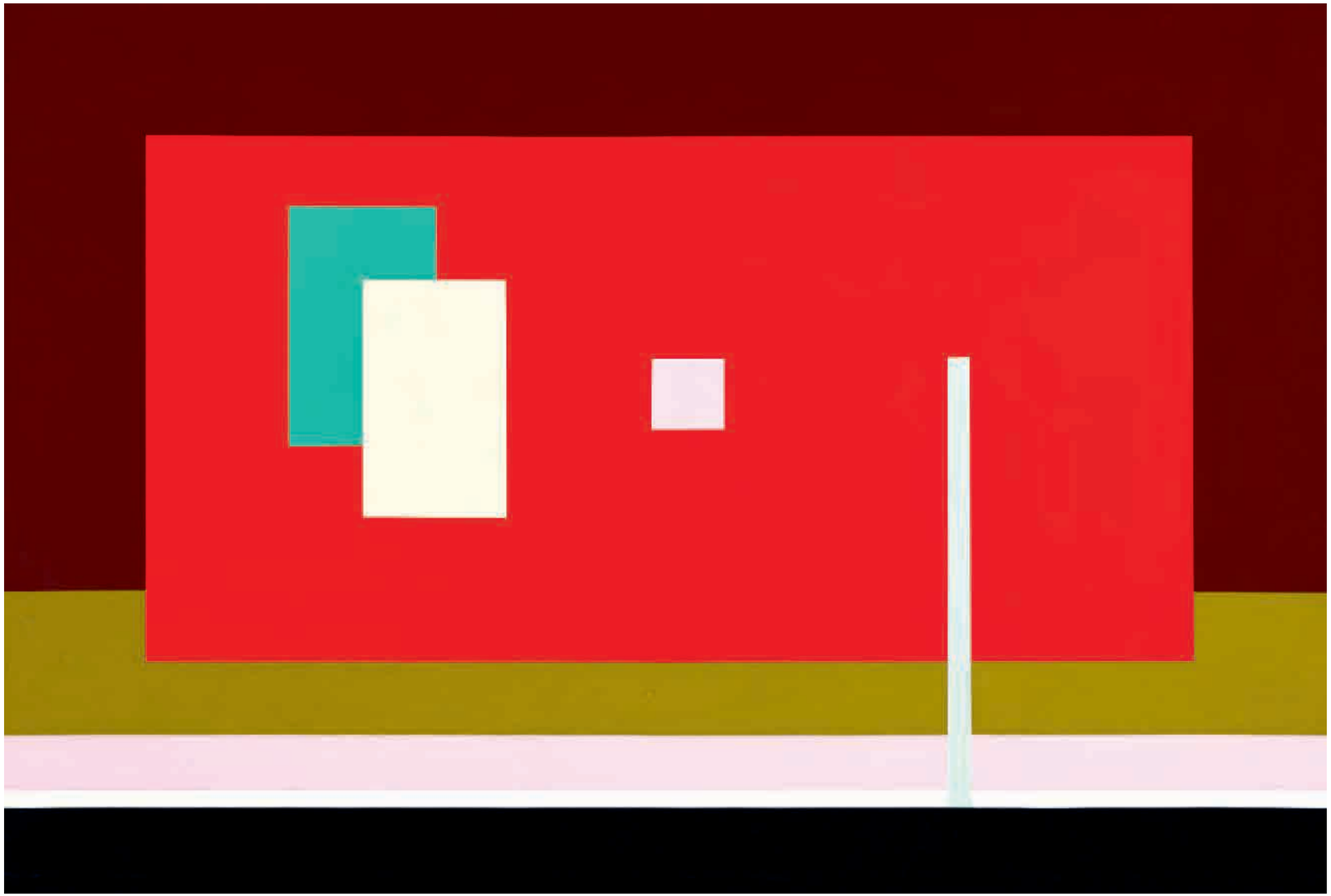
IRODALOM | LITERATURE

· Hajdu István: Bak Imre. Gondolat, Budapest, 2003.
· Bak Imre. 2004–2007. A történet folytatódik
(Fehér Dávid tanulmányával). Budapest Kiállítóterem, 2007.
· Bak Imre. Helyzetek. Művek 2004–2022.
Szerk.: Fehér Dávid, Vaszary Galéria, Balatonfüred, 2023.

Kikiáltási ár: 8 500 000 Ft / 23 288 EUR
Becsérték: 12 000 000 – 18 000 000 Ft
Estimated price: 32 877 – 49 315 EUR

Bortnyik Sándor: Mértani formák a térben, 1924. MNB/MNG

Bak Imre, a magyar geometrikus absztrakció közelmúltban elhunyt nagymestere különös érzékenységgel nyúlt a kiszerkesztett idiomokhoz. Míg az 1960-as években megismert amerikai hard-edge festők szenvtelen minimalizmussal kezelték a geometriát, Bak Imre kezei között a mérnöki formakészlet megtelt költészettel, érzelmi játékkal és művészettörténeti utalásokkal. „Bak Imre a legkövetkezetesebb magyar festők közé tartozik. Életművét, akár egy gondosan felépített gondolatmenetet, apró változások mozgatják. […] Autonóm, lebegő fényforrások, látszólag megközelíthetetlenek, ridegek, érintetlenek – az akril felületen nincsenek ecsetnyomok, eltűnik minden individuális gesztus, a felület mintha lepergetné magáról a tekintetet – hosszabb szemlélés után azonban megnyílik, végtelen térré, vibráló tisztássá válik" – írta Fehér Dávid, Bak Imre egyik legjobb kutatója a 2000-es évek elején született egyik hasonló kompozícióról.

Most vizsgált, *Felidézett* című képe az ezredforduló után készült, amikor az alapvetően síkszerű geometriát megtöltötte építészeti struktúrákkal. Megidézi – a címmel szólva: felidézi – a modernista hagyományt, mintha egy Bauhaus épület síkmetszetét látnánk, Molnár Farkas *Vörös kockaház*át vagy éppen Bortnyik Sándor *Mértani formák a térben* című kompozícióját. „Minden kép alatt egy másik kép van" – idézte Bak a digitális kor nagy teoretikusát, Peter Weibelt. De a kép nemcsak képeket idéz meg, hanem színeket és színélményeket is, hiszen Bak kivételes kolorista volt. A vörösen ragyogó „háztest" alatt a „kerti fű" olajos zöldje a piros és a rozsdabarna háttér társaságában arannyá lényegül át. Ügyes optikai trükk ez, amely a klasszikus színskála irányába viszi el a kompozíciót. De Bak Imre mindig érzékeny volt a korszellemre, a hagyományos avantgárd spektrumról is ismerős tónusok mellé társított divatos kortársakat is a sötét türkiztől kezdve a csajos rózsaszínen át a pasztelles pisztáciazöldig.

RIEDER GÁBOR

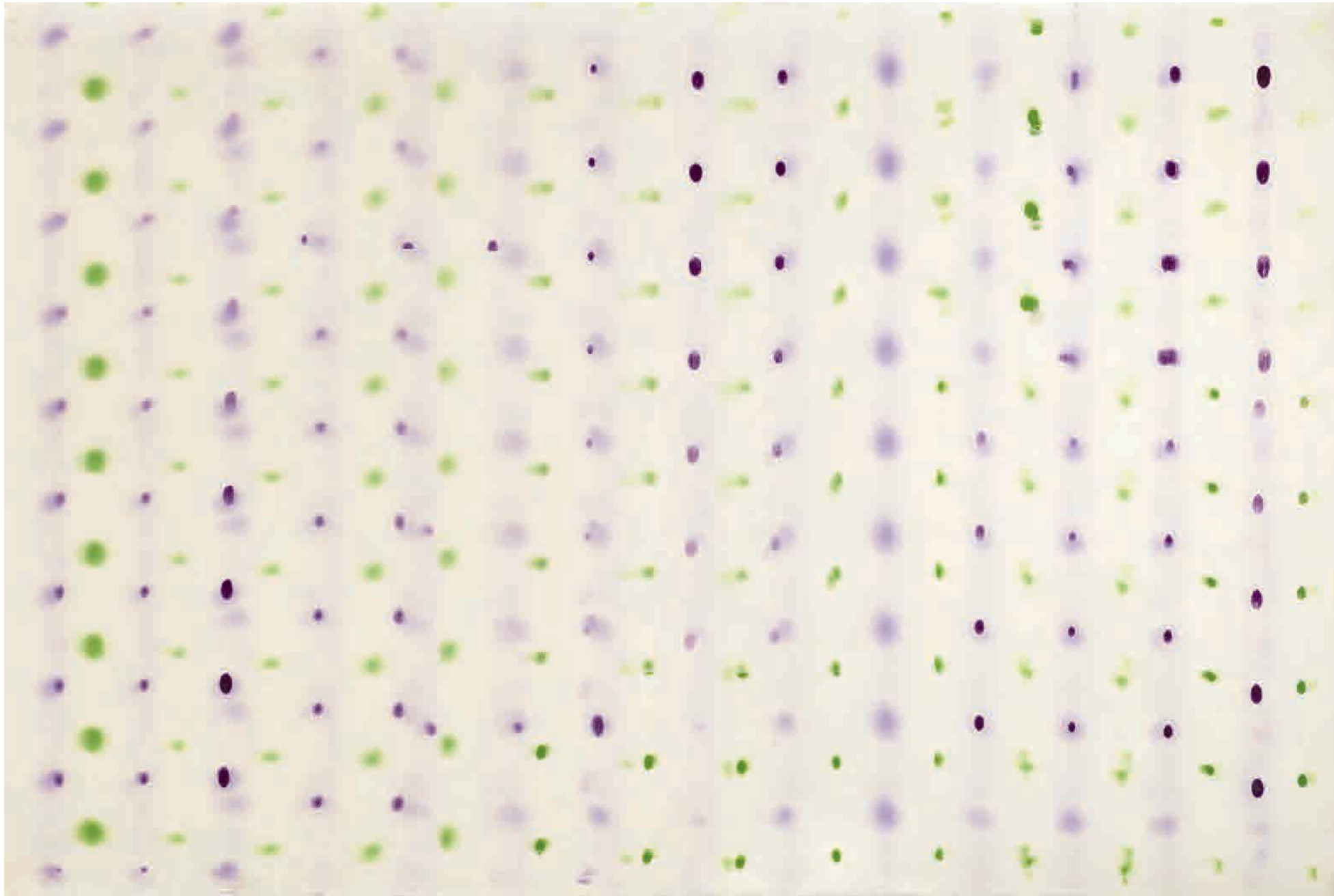
61 | Hencze Tamás
(Szekszárd, 1938 – 2018, Budapest)

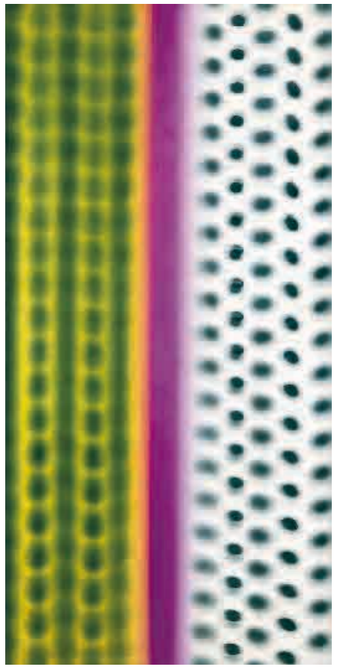
Kompozíció (Dinamikus struktúra), 1968
Composition (Dynamic Structure), 1968

100 × 150 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve a hátoldalon: Hencze 968 |
Signed on the reverse: Hencze 968

IRODALOM | LITERATURE
· Hencze Tamás. Festmények (1963–1997). Szerk.: Kozák Csaba – Pócs Péter – Sík Csaba, Műcsarnok, Budapest, 1997.
· Hajdu István: Hencze Tamás. Kogart–PolgArt, Budapest, 2004.

Kikiáltási ár: 3 600 000 Ft / 9 863 EUR
Becsérték: 5 000 000 – 8 500 000 Ft
Estimated price: 13 699 – 23 288 EUR

Hencze Tamás: Árnyék és struktúra, 1967–1969, magántulajdon

1962-ben a fiatal Hencze Tamás, akit sehogyan sem vettek fel a szocreál Képzőművészeti Főiskolára, kiszabadult Párizsba. A fejét elcsavarta a nyugati modernitás, ahogy visszaemlékezett a sokkoló élményre: „megérezem, hogy van szabad művészet, van más művészet is, aminek korlátlanok a lehetőségei, és hogy létezik más rendszer is." Ennek az elementáris hatásnak köszönhetően vált festőművésszé és kezdett bele a japános absztrakt gesztusfestészeti kísérletekbe a Zuglói Körhöz tartozó barátokkal. Hencze eredetileg a kirakatrendező iskolában tanult (akárcsak Andy Warhol egy évtizeddel korábban), az Elektromos Műveknél töltött dekoratőri munka során pedig megismerte a gumihengert. Ez vált legalapvetőbb festészeti munkaeszközévé. A gumiköpenyre kent, „széthengerelt" pigmentfoltoknak köszönhetően tudta megteremteni hűvösen elegáns, a gépi esztétikát idéző képi világát, amivel kivívta helyét a neoavantgárd nemzedék legjobbjai között. Most vizsgált 1968-as – az iparterves debütálás évében született – kompozíciója szokatlanul játékos modern színekkel, lilával és világoszölddel készült. A pettyeket emblematikus festőeszközével, a gumihengerrel kente-sokszorozta meg a fehér vászonfelületen. Így alakul ki az irizáló-lüktető, megfoghatatlanul derengő pigmentpöttyökből álló kompozíció. A tág asszociációs mező megidézi a vasarelyánus op art szellemét, a bauhausos gyáripari esztétikát és a modern zene repetitivitását is.

62 | Frey Krisztián
(Budapest, 1929 – 1997, Zürich)

Pár csók (1992. VI. 14.), 1992
Kisses (1992. VI. 14.), 1992

69,5 × 49,5 cm
Vegyes technika, hajtogatott papír |
Mixed technique on folded paper
Jelezve balra lent: 1992. VI. 14., Jelezve jobbra lent: Frey |
Signed lower left: 1992. VI. 14., Signed lower right: Frey

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· {Script:Abstract} Frey úr ír. Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum, Budapest, 2022 (kat. 193.).

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· {Script:Abstract} Frey úr ír / Herr Frey Frei. Szerk.: Rieder Gábor. Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum, Budapest, 2022, 268.

IRODALOM | LITERATURE
· {Script:Abstract} Frey úr ír / Herr Frey Frei. Szerkesztő: Rieder Gábor. Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum, Budapest, 2022.

Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft / 6 027 EUR
Becsérték: 3 000 000 – 5 500 000 Ft
Estimated price: 8 219 – 15 068 EUR

Cy Twombly: Mars és a művész, 1975, Cy Twombly Foundation

Cy Twombly: Cím nélkül, 1954,
Museum of Modern Art, New York

Frey Krisztián életművét mindvégig az írásjelek és az absztrakció egyéni hangú kombinációja határozta meg. Frey megközelítésmódja egyedülálló a hazai művészet történetében, legközelebbi párhuzamaiként olyan nemzetközi alkotókat lehet csak említeni, mint az amerikai Cy Twombly vagy a katalán Antoni Tàpies, akik szintén beépítették a firkált, expresszív írásgesztusokat absztrakt kompozícióikba. Pályakezdése az ötvenes évek közepére esett. Vidéki fogorvos fiaként osztályidegennek bélyegezték, és nem kerülhetett be a Képzőművészeti Főiskolára. Ennek köszönhetően sem a szocreál ideológiája, sem a főiskola konzervatív látványfestői eszköztára nem akadályozta meg belülről fakadó esztétikai világának kibontakoztatását. 1957–1965 között teremtette meg az absztrakt expresszionizmus egyéni variációját, amelyet meghatározó szöveges karaktere miatt „szkripturális absztrakciónak" nevezhetünk. Ezzel a festői univerzummal szerepelt a legendás Iparterv-kiállításokon, majd ezt a nyelvezetet fejlesztette tovább a svájci emigrációban. Frey mindig a személyes őszinteség és a megfejthetetlenség között ingázott. A most vizsgált mű esetében az összehajtogatott papírlap egyes kockáiba írt többnyelvű kézírásos feljegyzések kecsegtetnek a kiolvashatósággal („adios", „pár csók" stb.). De a szürke ecsettel felvitt görög Khí (Krisztián betűje!) és a festékfoltok együttese áthatolhatatlan, megfejthetetlen absztrakt gesztusrendszerré alakítja az expresszív betűtengert.

63 | Gyarmathy Tihamér

(Pécs, 1915 – 2005, Budapest)

Gondolati terek és struktúrák (Idő, dimenzió, kvantumtér), 1983
Thought Spaces and Structures (Time, Dimension, Quantum Space), 1983

100 × 90 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve a hátoldalon: Gyarmathy Tihamér 1983 V. 83/9 Gondolati terek és struktúrák 100 x 90 olaj, vászon |
On the reverse: Gyarmathy Tihamér 1983 V. 83/9 Gondolati terek és struktúrák 100 x 90 olaj, vászon

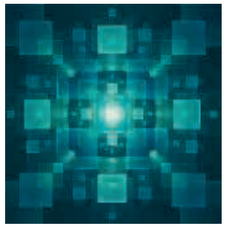
KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Gyarmathy Tihamér – Kozmosz a műteremben. Műcsarnok, Budapest, 2026.

IRODALOM | LITERATURE

· Sinkovits Péter: Gyarmathy. Új Művészet Alapítvány, Budapest, 1991.
· Hornyik Sándor: „A természet rejtett arca." Gyarmathy Tihamér festészete. Ars Hungarica, 2000/2., 309–320.
· Várkonyi György: Gyarmathy Tihamér. Festmények. Körmendi Galéria, Budapest, 2004.
· Gyarmathy Tihamér. Kozmosz a műteremben. Szerk.: Garami Gréta, Műcsarnok, Budapest, 2026.

Kikiáltási ár: 4 400 000 Ft / 12 055 EUR
Becsérték: 6 000 000 – 9 500 000 Ft
Estimated price: 16 438 – 26 027 EUR

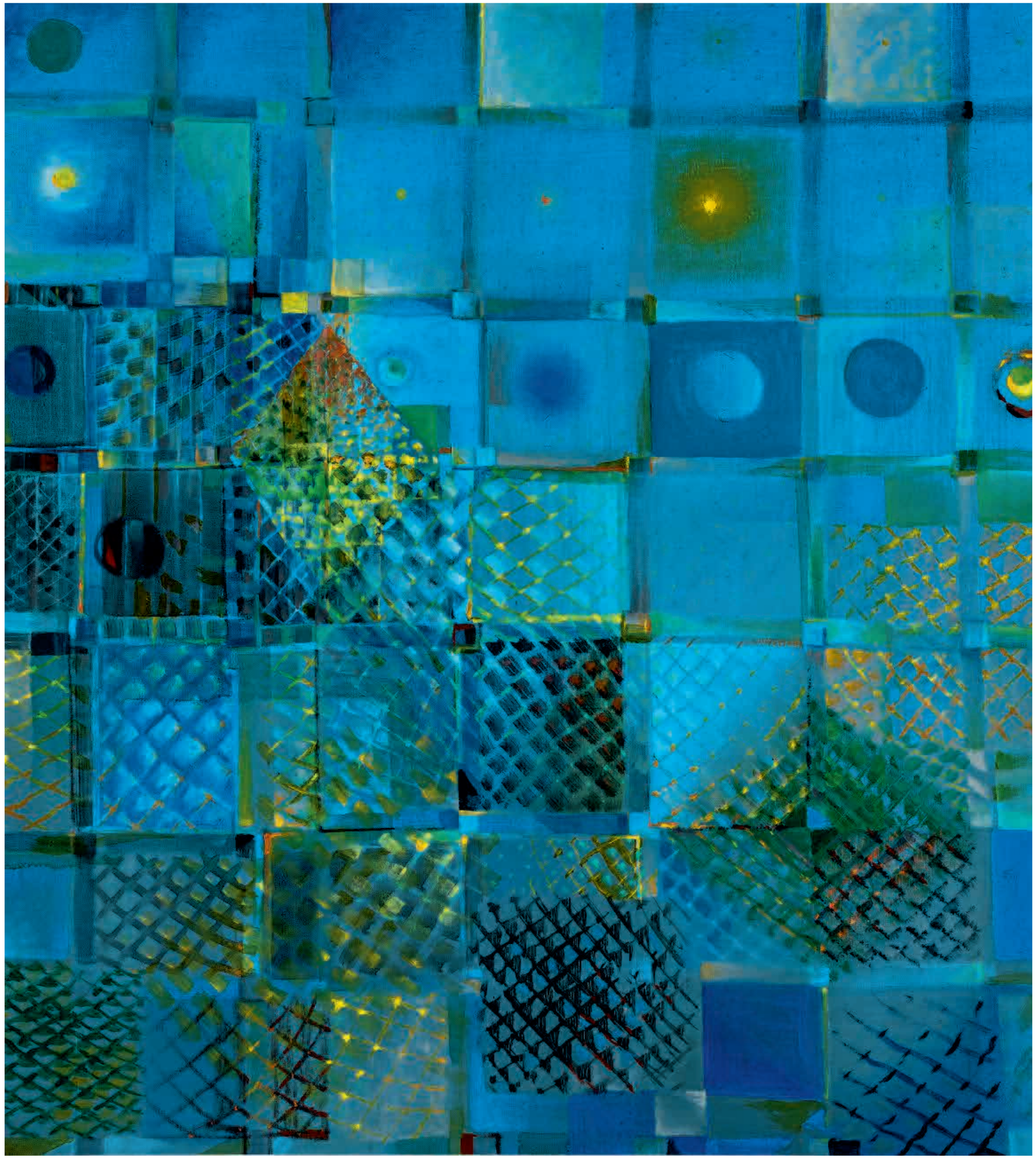

A kvantumtér elképzelt struktúrája (grafika: AI)

Gyarmathy Tihamér a pécsi bauhäuslerek örökségét hordozó Gábor Jenőnél tanult középiskolásként, majd a pesti Képzőművészeti Főiskolán. Az 1930-as évek során megjárta Olaszországot, majd Párizst, ahol felkereste a geometrikus absztrakció legendás mesterét, Piet Mondriant és a szürrealisták fiatal vezérét, André Bretont, de megismerkedett Hans Arppal és Max Bill-lel is Svájcban. A nonfiguratívitás és a szürrealizmus a negyvenes évek közepén ért össze életművében. A nyugatos avantgárdot a zászlajára tűző Európai Iskola, majd az absztrakciót felvállaló Galéria a Négy Világtájhoz társaságában lelt esztétikai otthonra. 1947-ben ugyanúgy szerepelt hazai, mint párizsi nonfiguratív tárlaton, művein amorf formák, áthallásos idomok, organikus lények sorakoztak. Egy-két év leforgása alatt művészetének intézményes formáit elsodorta a szocreál, Gyarmathy és elvbarátai évtizedekre marginalizálódtak. Belső emigrációba vonult, de nem adta fel szürreális-absztrakt elköteleződését, társtalanul is rendíthetetlenül dolgozott tovább. Gyarmathy festészetét nem lehet értelmezni lelkes támogatója és barátja, Kállai Ernő nélkül. „Szerinte is – írtja kutatója, Hornyik Sándor – azonos struktúrák szerint működik a parányi és a kozmikus is, mivel Isten saját képére teremtette a világot. E rejtett struktúra azonban nem ábrázolható a hagyományos festészet euklideszi terében, megjelenítéséhez több dimenziós tér szükségeltetik." Ez a tér alakult-bővült tovább az 1980-as években „gondolati térré". A most vizsgált képen látható kéklő négyzetek és derengő pikkelyek egy középpont nélküli dimenziót fednek fel. Ahogy a művész feljegyzései között olvasható: „Nincs a művészetben térperspektíva, mert ott, ahol elkezdődik, utak nyílnak rögtön a végtelenbe."

Gyarmathy Tihamér festménye a Műcsarnok jubileumi Gyarmathy Tihamér – Kozmosz a műteremben című kiállításán, 2026

64 | Medveczky Jenő
(Savnik, 1902 – 1969, Budapest)

Az igazgató (Vörös nyakkendős férfi monoklival), 1930 körül
The Director (Man in Red Tie with Monocle), c. 1930

80 × 60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Medveczky | Signed lower right: Medveczky

IRODALOM | LITERATURE
· Szegi Pál: Medveczky Jenő. Tér és Forma, 1947/1., 16–21.
· Devecseri Gábor: Homérosz megszállottja. Látogatás Medveczky Jenőnél. Tükör, 1965/16., 14–15.
· O. Jobbágyi Zsuzsa: Medveczky Jenő centenáriumi kiállítása. Képzőművészeti, Budapest, 1982.
· P. Szűcs Julianna: A „római iskola". Corvina, Budapest, 1987.
· Jobbágyi Zsuzsa: Medveczky Jenő centenáriumi kiállítása. Ernst Múzeum, Budapest, 2002.
· European Realities. Realism Movements of the 1920s and 1930s in Europe. Szerk.: Anja Richter – Florence Thurmes, Hirmer – Kunst Sammlungen Chemnitz, 2025.

Kikiáltási ár: 6 500 000 Ft / 17 808 EUR
Becsérték: 7 500 000 – 10 000 000 Ft
Estimated price: 20 548 – 27 397 EUR

European Realities. Realism Movements of the 1920s and 1930s in Europe.

Max Beckmann: Cigarettázó önarckép, MoMA, New York

Medveczky Jenő: Önarckép, 1929, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Korabeli fotó monoklival; Joó Tibor irodalomtörténész Péter András házavatóján, 1938 (fotó: Fortepan / Paczolay család)

A finom realista ecsettel megfestett, elegáns férfi modell magas társadalmi presztízst sugároz: felvont szemöldöke alá csíptetve monokli csillan, ingének ujján arany mandzsettagomb. Vörös nyakkendője meggyűrődik, miközben ujjai között egy meg nem gyújtott cigarettát forgat, komoly tekintettel meredve maga elé. A realisztikus karakterjegyek miatt egyértelmű, hogy valóságos személyről van szó, de az art deco klasszicizmusának mestere, Medveczky Jenő többet akart ábrázolni, egyetemesebb érvényűt: *a* vezérigazgatót, *a* minisztert vagy *az* igazgatótanács elnökét. A nagy hatalmú férfit a maga modern kellékeivel. Nem karikatúraszerűen, ahogy Derkovits Gyula vagy Otto Dix festette meg hájas tokával a nagytőkéseket; Medveczky inkább általánosított, a neoklasszicizmus és a Római Iskola örök ideáljai felé vitte el a realizmust. Hiszen tudományos felkészültségű, nagy műveltségű pictor doctus volt, aki a festészet elméleti oldalát, a képépítés harmóniarendjeit és zenei törvényszerűségeit tanulmányozta. („A kép csak a dilettánsoknak nem matematika" – hangoztatta öregkorában.) Az arckép érlelt, tökéletesen kiegyensúlyozott kompozíciójában minden a helyén van, a háttér zöld sávjának arányától a vörös díszzsebkendő vízszintes vonaláig.

Medveczky 1921-től járt a Képzőművészeti Főiskolára Vaszary János osztályának egyik legígéretesebb tagjaként. Az epreskerti növendékéveiben – az úgynevezett Zseni-magazinban – került szoros barátságba Patkó Károllyal, Pátzay Pállal és Barcsay Jenővel, de nem sokkal később felbukkant a zebegényi Szőnyi-kör közelségében is. A húszas évek közepén készült korai művei a cézanne-i képépítés és a franciás kubizmus szerkezetközpontúságát tükrözik. A reményteli fiatal festő 1927-ben elnyerte a Szinyei Társaság Herczog Lipót-féle párizsi ösztöndíját, így eredetiben is megismerkedhetett az avantgárd izmusok és az art deco esztétikai világával, de olyan múzeumi klasszikusokkal is, mint Ingres vagy Poussin. Kassák Lajos a *Nyugat* hasábjain már 1928-ban felfigyelt rá: „Talán huszonöt éves sincs ez a fiatalember, s képeit nem a hangos színek, nem az érdekes véletlenszerűségek, hanem az ember belső harmóniája, s a síkra fölrakott színek és formák puritán egyszerűsége és egyensúlyba szerkesztése karakterizálja." Az évtized végén Medveczky a görögös, klasszicizáló szellemiséget képviselő vásznaival keltett nagy feltűnést a pesti művészeti színtéren. Magától értetődő módon kapta meg a római ösztöndíjat az éppen formálódó Collegium Hungaricumba 1929–1930-ban. Bár csak rövid időt töltött az Örök Városban 1929-ben, rendszeresen kiállított a római iskolásokkal.

»Medveczky Jenő többet akart ábrázolni, egyetemesebb érvényűt: a vezérigazgatót, a minisztert vagy az igazgatótanács elnökét. A nagy hatalmú férfit a maga modern kellékeivel.«

Medveczky sosem áhítozott a hivatalos művész státuszára, sikeres „római" művészként mégis megtalálták a monumentális templomi falképekre szóló megbízások is az 1930–40-es években. Számos reprezentatív nemzetközi seregszemlén szerepelt a Velencei Biennálétól kezdve a Milánói Triennálén keresztül a párizsi világkiállításig. A második világháború után a „római iskolás" titulus már hátránynak számított, így Medveczky ellenszélben dolgozott 1969-es haláláig antikizáló, idilli hangulatú vásznain. Nem élhette meg azt, hogy az 1980-as években elkezdődött a két világháború közötti realista tendenciák rehabilitálása. Az igazi újrafelfedezéshez 2025-ig kellett várni, ekkor szerepelt az Európai realitások című történeti összefoglaló tárlaton Chemnitzben. A chemnitzi európai kulturális év keretében ugyanis nagyszabású kiállítás született rengeteg nemzetközi múzeumi részvevővel. Spanyolországtól Lettországig, Olaszországtól Finnországig sorakoztak az intézményi kölcsönzők. Az első világháború után, az expresszionizmus trónfosztását követően Európa-szerte divatba jött a realizmus. A különféle megközelítésekre különféle neveket aggattak, hívták új tárgyilagosságnak, mágikus realizmusnak, verizmusnak vagy neoklasszicizmusnak. Ebből a nagy áramlatból Medveczkytől az 1929-es *Nővérek* (Magyar Nemzeti Galéria) került be a nemzetközi kiállításba a modern női emancipáció szimbólumaként. A most felbukkant portré ennek a múzeumi remekműnek férfi párdarabja.

Tamara de Lempicka: Pierre de Montaut portréja, 1931, magántulajdon

»felvont szemöldöke alá csíptetve monokli csillan«

65 | Molnár C. Pál
(Battonya, 1894 – 1981, Budapest)

Itáliai táj
Italian Landscape

60 × 80 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve jobbra lent: MCP | Signed lower right: MCP

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 2 055 EUR
Becsérték: 900 000 – 1 300 000 Ft
Estimated price: 2 466 – 3 562 EUR

66 | Corini Margit
(Kolozsvár, 1897 – 1982, Gyomaendrőd)

Esti párizsi utca (Párizsi randevú)
Paris Street at Night (Parisian Rendezvous)

55 × 46 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: M. de Corini |
Signed lower left: M. de Corini

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 2 055 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 2 740 – 3 836 EUR

67 | Basch Andor
(Budapest, 1885 – 1944, Budapest)

Dél-francia táj (Saint-Paul-de-Vence), 1931
South of France Landscape
(Saint-Paul-de-Vence), 1931

82 × 100 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Basch 31 | Signed lower left: Basch 31

IRODALOM | LITERATURE
· CXXVII. Basch Andor és Orsós Ferenc festőművészek és Harmos Károly, Szopori Nagy Miklós, Weil Erzsébet rajzolóművészek. Ernst Múzeum, Budapest, 1932.
· CLVIII. csoportkiállítást. Basch Andor, Domanovszky Endre, Ijjász H. Imre, Kontuly Béla, Vadász Endre festőművészek, Halmágyi István szobrászművész. Ernst Múzeum, Budapest, 1936.
· Basch Andor emlékkiállítása. (Előszó: Farkas Zoltán). Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1965.

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 6 575 EUR
Becsérték: 3 000 000 – 4 400 000 Ft
Estimated price: 8 219 – 12 055 EUR

Saint-Paul-de-Vence látképe

»Van Gogh expresszív nyelvezetének magyar tolmácsolója, Basch Andor elődjéhez hasonlóan járta be motívumokat keresve Provence környékét.«

Fondation Maeght, Saint-Paul-de-Vence

Van Gogh expresszív nyelvezetének magyar tolmácsolója, Basch Andor elődjéhez hasonlóan járta be motívumokat keresve Provence környékét. Ahogy Farkas Zoltán, a *Nyugat* műkritikusa írta festészetéről: „Cézanne és van Gogh hatását szokták emlegetni Basch Andor művészetével kapcsolatban. Kétségtelen, hogy festményei erősen expresszív jellegűek, de művészetén nem annyira egy-egy művész hatása látszik, mint inkább koráé. […] Megőrizte önállóságát mai víziós festészetünkkel szemben, az expresszív naturalizmus egyik legkövetkezetesebb képviselője maradt." A most vizsgált tájképen Van Gogh extatikus ecsetjárását látjuk ihletett módon újraértelmezve. Valószerűtlen rózsaszín tónusokban fürdő házfalak, sárga fényben úszó domboldal, a derűs provence-i életörömöt ígérő napsütés és egy középkori város sziluettje. A kép expresszionista ecsetkezelésére pontosan illik Lázár Béla jellemzése, aki 1932-es, Ernst múzeumbeli kiállítása kapcsán úgy írt Baschról, mint „akit a festés önmagáért érdekel, nem elméleti elgondolások, nem absztrakt eszmék, hanem a forma és szín önmagáért. Az ő konkrét képzeletét a természet ihleti."

La Colombe d'Or (Saint-Paul-de-Vence), sok legendás művész törzshelye

Basch a századelőn tanuló festők nagyvilági, Európa-szerte utazgató életét élte, mint például Perlrott Csaba Vilmos vagy jó barátja, Vass Elemér. (Utóbbiról már készült – a leszármazottak támogatásával – monográfia, míg a fájóan hiányzó Basch-kötet még várat magára.) A bohém festő hol a Café du Dôme művészasztalainál tűnt fel, hol Londonban (ahol Raffaello gobelinkartonjaiért lelkesedett), hol pedig – mint hadifestő – az első világháborús frontokon. Most vizsgált képén a Côte d'Azur egyik ékköve jelenik meg, Saint-Paul-de-Vence. A városka a francia Riviéra egyik legelbűvölőbb történelmi települése: egy sziklás magaslatra épült, középkori eredetű erődváros, amelyet ma is szinte teljes egészében körülölelnek I. Ferenc korának ódon bástyás falai. Szűk, kövezett utcái, régi kőházai, kapui, árkádjai és apró terei évszázadok rétegeit őrzik, miközben a 20. században művészek és írók kedvelt menedékévé vált. A falakról különleges panoráma nyílik a provence-i tájra: olajfákkal, szőlőkkel és ciprusokkal borított dombok hullámzanak körülötte, északon már az Alpok előhegyei emelkednek, dél felé pedig a Földközi-tenger kéksége sejlik fel. A történelem, a mediterrán fény és a táj együtt adja Saint-Paul különleges szépségét.

A 20. században Saint-Paul-de-Vence a modern művészet egyik legendás délfranciaországi találkozóhelyévé vált: Matisse, Picasso, Braque, Léger, Chagall és Calder is rendszeresen megfordult itt, többek között a művészek törzshelyévé vált La Colombe d'Orban. Marc Chagall 1966-tól haláláig itt élt, számos képén örökítve meg a tájat. A művészeti hagyományt az 1964-ben megnyílt Fondation Maeght tette maradandóvá, amelynek épületét és kertjeit Miró, Giacometti, Braque, Chagall és mások közreműködésével úgy alakították ki, hogy a modern művészet, a mediterrán építészet és a táj szerves egységet alkosson. A pazar látkép tanúsága szerint Saint-Paul-de-Vence művészeinek illusztris névsorához most Basch Andor nevét is hozzáilleszthetjük.

A La Colombe d'Or épülete

68 | Rubovics Márk
(Pest, 1867 – 1947, Budapest)

Balatoni vitorlások naplementében
(22-es Binnenjollék)
Balaton Sailboats at Sunset (Binnenjolles)

34,5 × 50 cm
Olaj, fa | Oil on wood
Jelezve jobbra lent: Rubovics M. |
Signed lower right: Rubovics M.

Kikiáltási ár: 360 000 Ft / 986 EUR
Becsérték: 480 000 – 750 000 Ft
Estimated price: 1 315 – 2 055 EUR

A 22-es Binnenjollék versenyben a Balatonon

69 | Iványi Grünwald Béla
(Somogysom, 1867 – 1940, Budapest)

Kilátás Balatonlelléről Badacsonnyal
a háttérben (Balatonlelle, Badacsony)
View from Balatonlelle with Badacsony
in the Background (Balatonlelle,
Badacsony)

70 × 102 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent: Iványi Grünwald Béla,
Hátoldalon: Címke töredék |
Signed lower right: Iványi Grünwald Béla,
On the reverse: Partial exhibition label

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft / 4 932 EUR
Becsérték: 3 000 000 – 6 000 000 Ft
Estimated price: 8 219 – 16 438 EUR

Címke a kép hátoldalán

70 | Endre Béla
(Szeged, 1870 – 1928, Mártély)

Kék csendélet narancssárga-fekete pöttyös abroszon (Délutáni fények az asztalon), 1910 körül
Blue Still Life on Orange-and-Black Polka Dot Tablecloth (Afternoon Lights on the Table), c. 1910

48 × 64 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent: Endre | Signed lower right: Endre

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft / 4 932 EUR
Becsérték: 2 600 000 – 3 800 000 Ft
Estimated price: 7 123 – 10 411 EUR

Endre Béla: Csendélet narancsokkal, 1910 körül, magántulajdon

Endre Béla: Virágcsendélet, Tornyai János Múzeum, Hódmezővásárhely

71 | Ismeretlen festő

Virágzó almafa, 1920 körül
Blooming Apple Tree, c. 1920

92,5 × 92 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 2 055 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 500 000 Ft
Estimated price: 2 740 – 4 110 EUR

Faragó Géza:
Kilátás a völgyre, magántulajdon

72 | Jámbor Lajos
(Nagyvárad, 1884 – 1954, New York)

Nyári délután
Summer Afternoon

75 × 96 cm
Olaj, fa | Oil on wood
Jelezve balra lent: Jámbor |
Signed lower left: Jámbor

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 781 EUR
Becsérték: 850 000 – 1 500 000 Ft
Estimated price: 2 329 – 4 110 EUR

Margitay Tihamér: Udvarlás vidéken, 1886, magántulajdon

73 | Tagyosi Rátz Péter
(Császló, 1879 – 1945, Nagypeleske)

Nagybányai parkrészlet, 1905
Nagybánya Park Detail, 1905

80 × 79,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Rátz 905, |
Signed lower right: Rátz 905

Kikiáltási ár: 5 000 000 Ft / 13 699 EUR
Becsérték: 6 500 000 – 9 000 000 Ft
Estimated price: 17 808 – 24 658 EUR

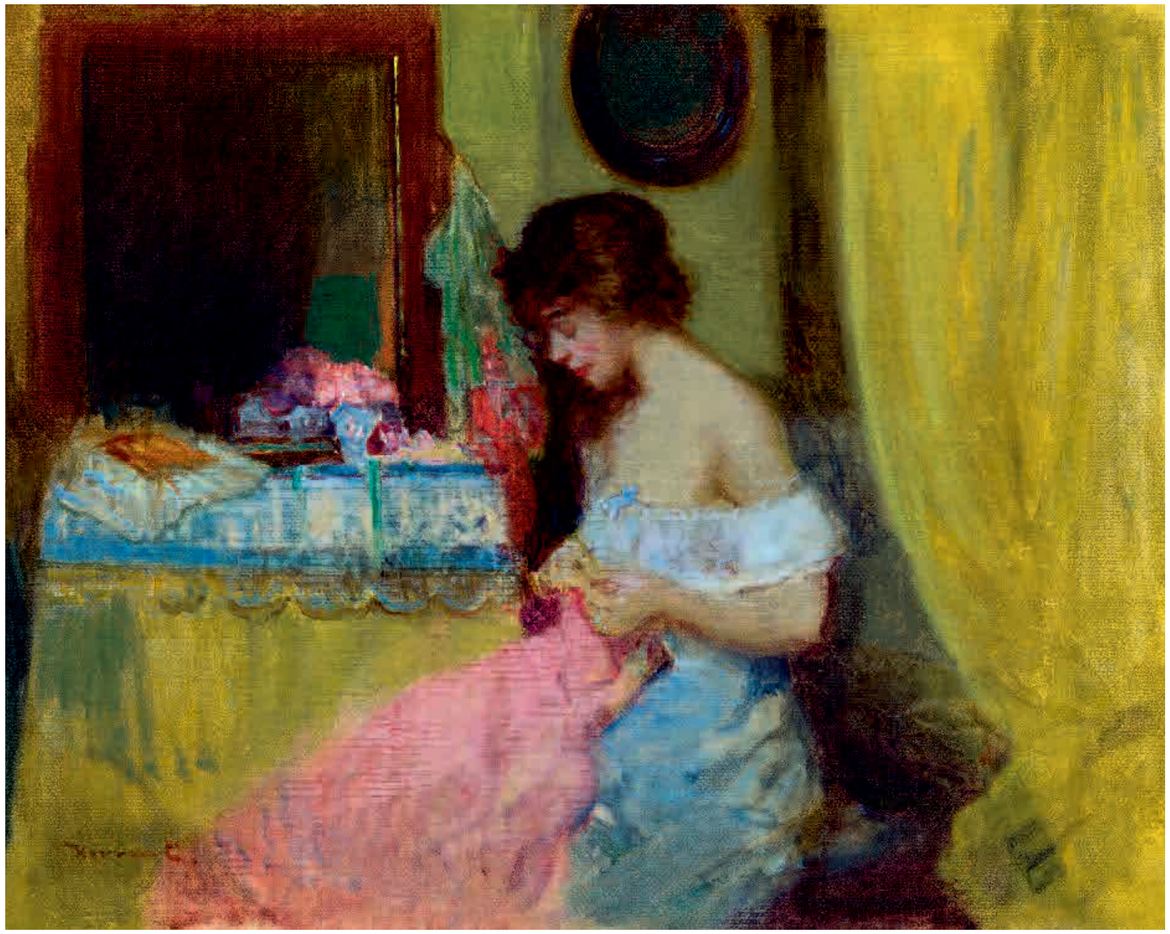

Claude Monet: Nő a kertben, 1867,
Ermitázs Múzeum, Szentpétervár

Szinyei Merse Pál: Parkban, 1910, magántulajdon

74 | Herrer Cézár
(Spanyolország, 1868 – 1919, Budapest)

Öltözködő nő, 1910 körül
Woman Dressing, c. 1910

30 × 40 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Herrer C. |
Signed lower left: Herrer C.

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 781 EUR
Becsérték: 900 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 2 466 – 3 836 EUR

Hedy Lamarr estélyi ruhában

75 | Mihalovits Miklós
(Budapest, 1888 – 1960, Budapest)

A fekete szatén estélyi, 1939
The Black Evening Dress, 1939

140 × 90 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Mihalovits M. 1939 |
Signed lower left: Mihalovits M. 1939

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 288 EUR
Becsérték: 1 500 000 – 2 400 000 Ft
Estimated price: 4 110 – 6 575 EUR

76 | Szőnyi István
(Újpest, 1894 – 1960, Zebegény)

Zebegényi veteményesben, 1940-es évek vége
In the Vegetable Garden at Zebegény, late 1940s

21,5 × 34,5 cm
Gouache, papír | Gouache on paper
Hátoldalon: Szőnyi István hagyatéki pecsét |
On the reserve: inheritence stamp of István Szőnyi

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Szőnyi István. Dunakanyar – Zebegény – otthon – család. Szerk.: Kieselbach Tamás. Kieselbach Galéria, Budapest, 2023. III. 582.

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 507 EUR
Becsérték: 750 000 – 1 100 000 Ft
Estimated price: 2 055 – 3 014 EUR

Szőnyi István. Dunakanyar – Zebegény – otthon – család című háromkötetes album a Kieselbach Galéria kiadásában, 2023

77 | Tóth B. László
(Dad, 1906 – 1981, Budapest)

Téli udvar, 1936
Winter Courtyard, 1936

60 × 82 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Tóth B. László 1936 |
Signed lower right: Tóth B. László 1936

Kikiáltási ár: 600 000 Ft / 1 644 EUR
Becsérték: 850 000 – 1 300 000 Ft
Estimated price: 2 329 – 3 562 EUR

Szőnyi István: Kerti pad, 1943, Szőnyi István Emlékmúzeum, Zebegény

1928-ban végzett a Képzőművészeti Főiskolán. Csók István és Szőnyi István voltak a mesterei. 1928-tól három évig tanított Szőnyi István szabadiskolájában, akinek művészete egész életében nagyhatással volt rá. 1957-ben Lengyelországban tett tanulmányutat. Első kiállítása 1935-ben volt az Ernst Múzeumban, amit számos követett az évek során. Több műve a Magyar Nemzeti Galériában és a debreceni Déri Múzeumban található.

Bornemisza Géza

78 | Bornemisza Géza
(Nábrád, 1884 – 1966, Vác)

Firenzei dombok, 1909–1910 körül
Florentine Hills, between, c. 1909–1910

54,5 × 51 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Bornemisza G. Firenze, Hátoldalon autográf felirat: Bornemisza Géza Kecskemét pályázata áll. Képzőmű. Ösztöndíjra | Signed lower right: Bornemisza G. Firenze, On the reverse autograph inscription: Bornemisza Géza Kecskemét pályázata áll. Képzőmű. Ösztöndíjra

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· Művészház 1914. évi Nagy Kiállítás. Művészház, 1914 (kat. 16.).

IRODALOM | LITERATURE
· (Mун.): Bornemissza Géza műtermében. Szózat, 1925. március 15.
· Balassa József: Giovanni Papini, az extatikus. Literatura, 1926/3., 14–15.
· Genthon István: Bornemisza Géza. Művészet, 1960/2., 29–30.
Nagybánya. A nagybányai festészet a neósok fellépésétől 1944-ig. Szerk.: Jurecskó László – Kishonthy Zsolt. MissionArt Galéria, Miskolc, 1992.
· Takács József: Fülep Lajos itáliai útjai. In Régi és új peregrináció. Magyarok külföldön, külföldiek Magyarországon II. Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság – Scriptum, Budapest–Szeged, 1993, 911–937.
· Pápai Emese: Bornemisza Géza festőművész fauve-os korszaka. Művészettörténeti Értesítő, 2002/3–4., 309–320.
· Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904–1914. Szerk.: Passuth Krisztina – Szücs György – Gosztonyi Ferenc, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006.

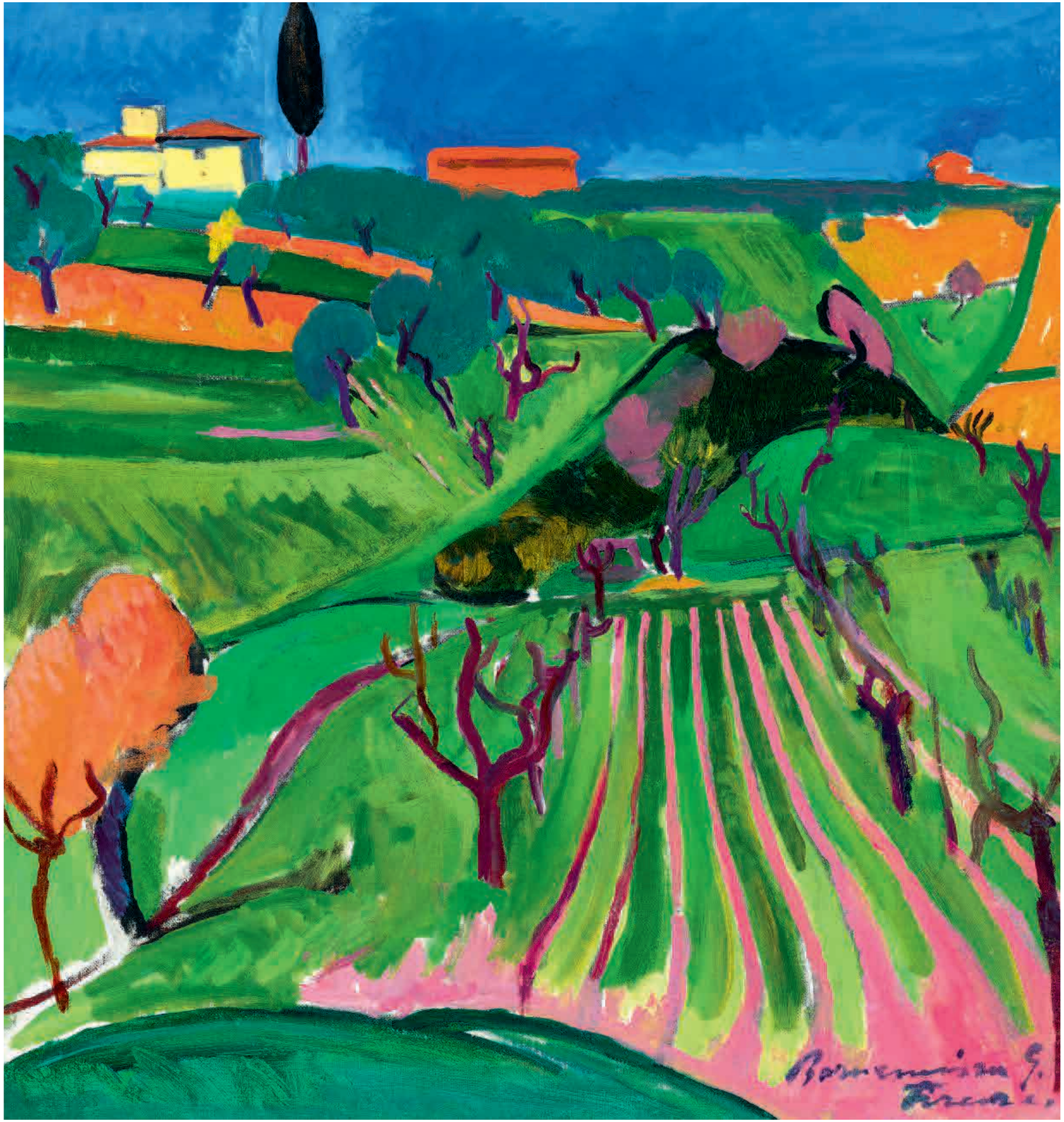
Kikiáltási ár: 20 000 000 Ft / 54 795 EUR
Becsérték: 30 000 000 – 40 000 000 Ft
Estimated price: 82 192 – 109 589 EUR

André Derain: Provence-i táj, 1908 körül, magántulajdon

Henri Matisse: Kilátás Collioure-ra és a tengerre, 1911, magántulajdon

»Bornemisza nem fukarkodott a vizuális ötletekkel, a fauve eszköztár széles készletét felvonultatva alkotta meg a magyar vadak egyik új remekművét.«

»Mivel ez egy természettől »elvonatkoztatott« szín, e jellegénél fogva a társaságában lévő többi színt is képes elemelni a naturális vonatkozásaitól.«

KEMÉNY GYULA

Ízig-vérig fauve mestermű

Ha ez a kép nem mostanában, hanem két évtizeddel ezelőtt bukkant volna fel, akkor mindenképpen bekerült volna a Magyar Nemzeti Galéria legendás, Magyar Vadak című tárlatára. A hazai fauve-ok táborába tartozó fiatal festő, Bornemisza Géza vad színpárosításokkal írta körül a firenzei kertek és villák világát. A lágyan hullámzó toszkán dombok zöldjét narancssárga mezősávok metszik végig, a sötétkék ég alatt szinte UV narancs erővel világítanak az épületek, a kígyózó ágazatú olajfák szemtelen padlizsánlilában fürdenek, míg az előtér szőlőtőkéinek zöldellő sorait a mályvarózsaszín kontraszt teszi dekoratívvá. A lilák, zöldek és narancsok domináns hármasát megkoronázza az itáliai villa citromsárga tömbje, csodálatos szürkéskék árnyékkal modellálva – a sötétkék égbolt alatt.

A tájképen a legnagyobb kontrasztot a zöldeket „szétszakító" komplementer narancssárgák jelentik, de érdemes elidőzni a szőlőskert mályvás rózsaszínjénél is. Kemény Gyula, a magyar fauve-ok legjobb restaurátor kutatója ezt nevezte „jolly joker" színnek. Így írta a Magyar Vadak katalógusában: „A lazacrózsaszín, a mályvarózsaszín vagy ennek hidegebb variánsa, a ciklámen – a neós paletta »hangvillája«. Jelenléte átértelmezi a képen a többi színkapcsolatot is. Mivel ez egy természettől »elvonatkoztatott« szín, e jellegénél fogva a társaságában lévő többi színt is képes elemelni a naturális vonatkozásaitól. Ezzel a színnel egyaránt festettek eget, földet, fákat, vizet vagy alakokat, ebben a színben bármelyik képi elem megjelenhetett, és ettől a motívumok azonnal »átírt« elemeivé válhattak a kompozíciónak. Ebben rejlik a szín jolly joker funkciója."

Bornemisza firenzei látképén nemcsak a kolorittal idézte meg a tiszta fauvizmust. Szintén Kemény Gyula hívta fel a figyelmet a négyzetes formátum jelentőségére és hatásmechanizmusára: „másik jellegzetessége a magyar Vadaknak a szabályos négyzet alakú képforma gyakori alkalmazása. Ennek a formátumnak a használata a szecesszióban terjedt el leginkább. A magyar festők közül Ferenczy élt leggyakrabban ezzel a lehetőséggel, majd őt követően Ziffer, Boromisza és Tihanyi. De szinte minden neós nagybányai festő kipróbálta ezt a szabályos négyzet alakú képmezőt. Ez a formátum kibillenti a látóhatárt a látványfestészetben megszokott helyéről. A kompozíción belül a horizont vagy magasra, vagy túl mélyre kívánkozik, vagy egyáltalán nem is kerül be a képmezőbe. A középen »elvágott« négyzetes képmező ugyanis – hangsúlyos, »tolakodó« szimmetriája miatt – túl statikusnak hat, s unalmas alapjelleget kölcsönöz a kompozíciónak." A legtisztább fauve hangokkal kísérletező Bornemisza sem igazította be középre a horizontot, hanem felemelte, csak a kép felső hatodát töltve meg az ég kékjével. És hogy még tovább fokozza az intenzitást: a felső sáv bal oldalára behelyezett egy fókuszpontként magasodó ciprusfát, ami az égbe rajzolt ragyogása ellenére épp a festmény legsötétebb – már-már fekete – pontja. Bornemisza nem fukarkodott a vizuális ötletekkel, a fauve eszköztár széles készletét felvonultatva alkotta meg a magyar vadak egyik új remekművét.

Bornemisza Géza: Fauve táj, 1911-1912, magántulajdon

Bornemisza Géza: Kilátás a hegyre, 1909 körül, magántulajdon

Bornemisza Géza: Műtermi csendélet szoborral, 1910, magántulajdon

Czóbel Béla: Parkrészlet (Nagybánya), 1906 körül, magántulajdon

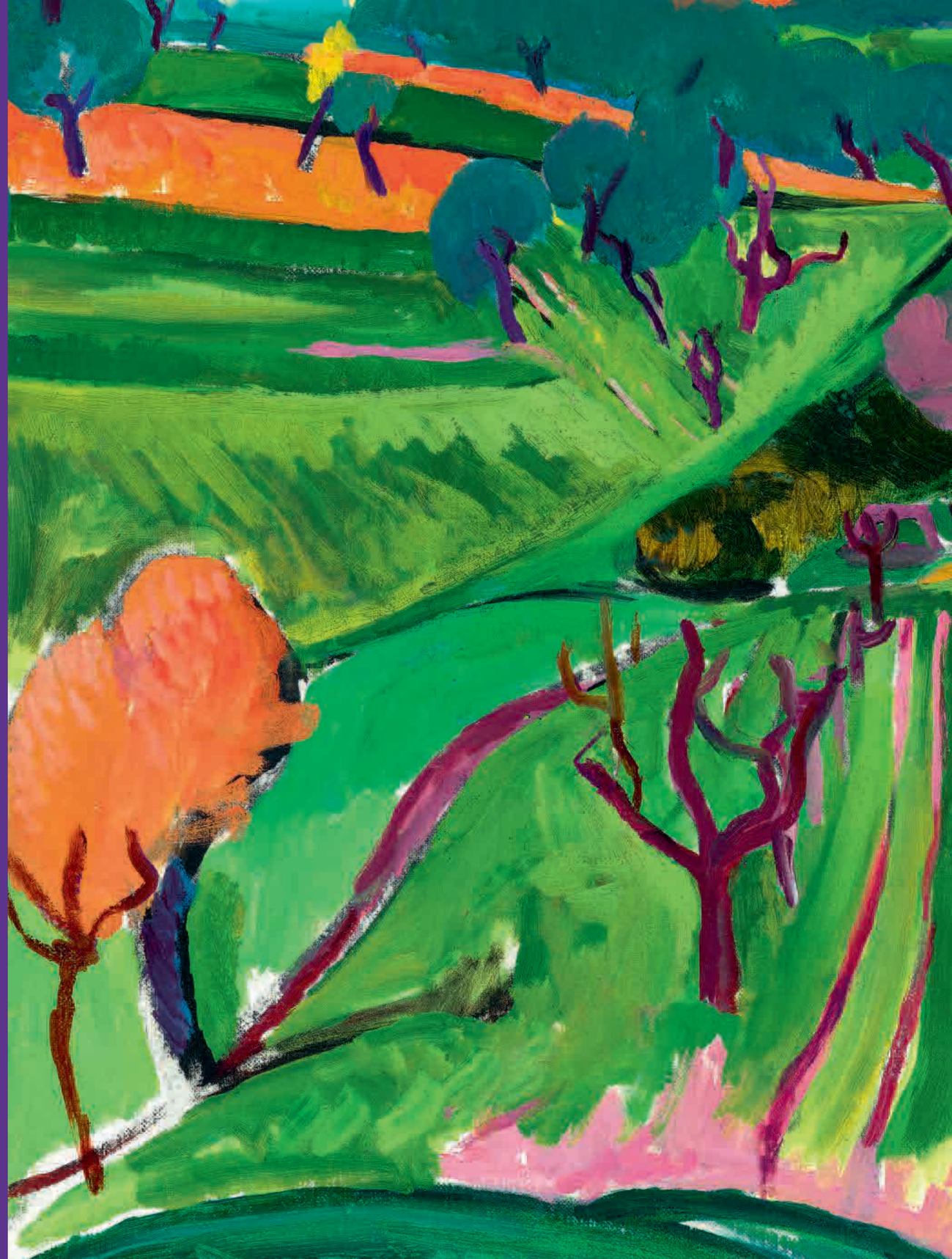
Henri Matisse: Fontainebleau-i erdő, 1909, National Gallery, London

Henri Matisse: Barbizon, 1909 , Kunsthaus Zürich, Svájc

Maurice de Vlaminck: Rueil-i földek, 1904-1905 körül,
The Museo Nacional Thyssen-Bornemisza, Madrid

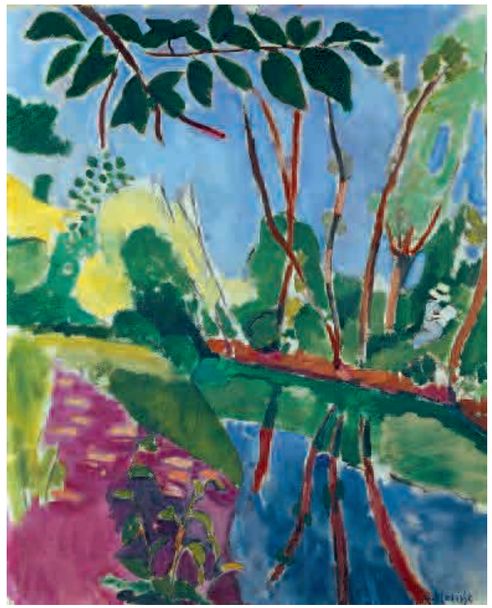
»Én, alulírott, bizonyítom, hogy Bornemisza Géza úr – aki mint tanítványom dolgozott műtermemben a múlt évben és az idén – kitűnt munkájának komolyságával és művészi tehetségével.«

HENRI MATISSE

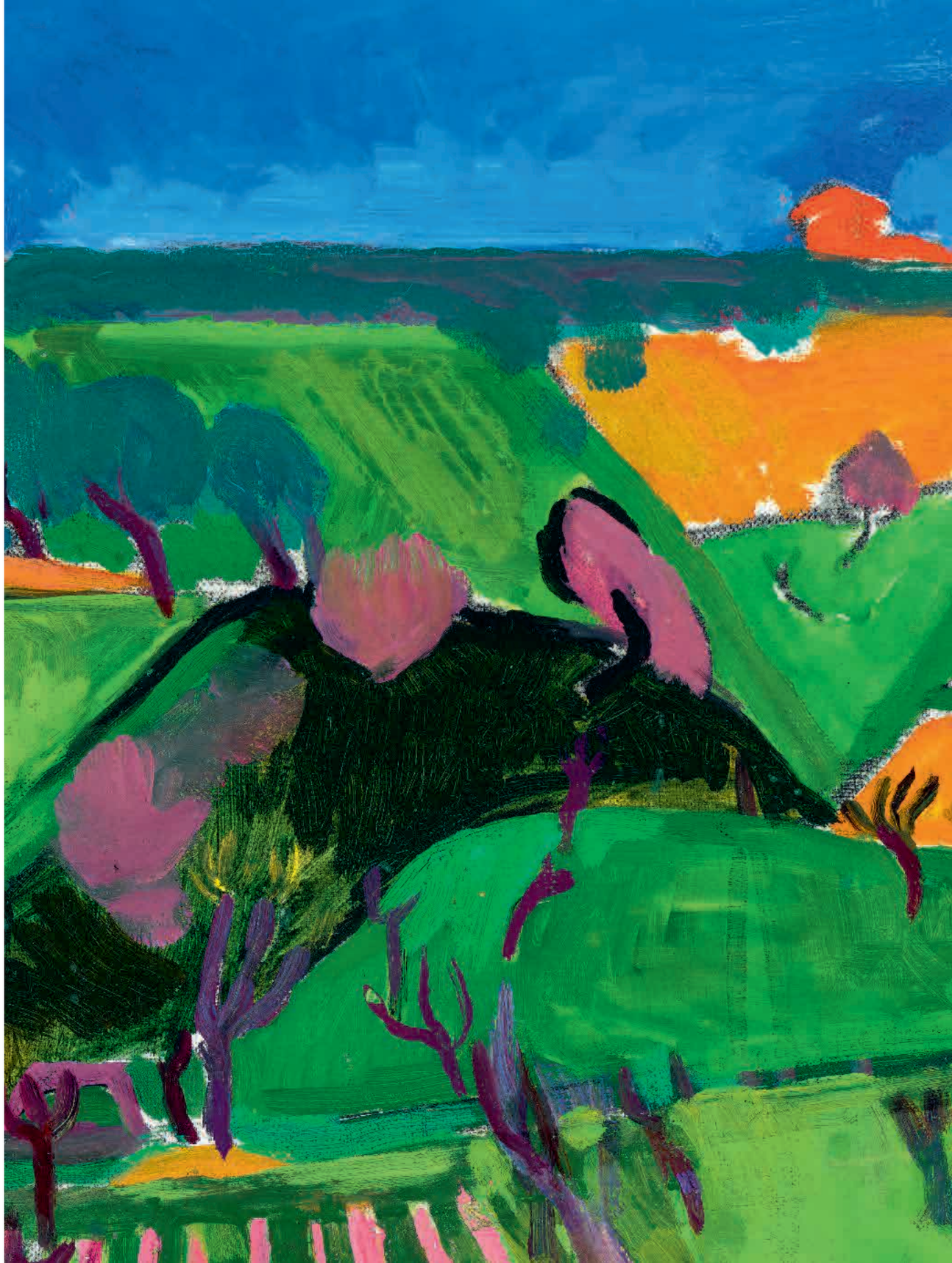
Matisse tanítványa

A Magyar Vadak című kiállítás kutatói tisztázták, hogy Matisse szűkebb tanítványi köréhez mindössze két magyar festő tartozott: Bornemisza Géza és Perlrott Csaba Vilmos. Sokan kerültek kapcsolatba a legnagyobb hatású fauve mesterrel, de 1908-ban alapított iskoláját csak ők ketten látogatták. A posztimpresszionista alapokra itt rakódott rá a modern párizsi látásmód: a vad színkontrasztok és a festői formatorzítások. Bornemisza a 20. század első éveiben Nagybányán képezte magát, majd a híres párizsi magániskolában, a Julian Akadémián, azt követően pedig Matisse-nál tanult. A mester emlékét megidéző 1923-as cikkében írta: „Abban az időben, amikor én Matisse-szal megismerkedtem, még csak szűkebb körben számított prófétának." Friss szellemiségre érzékeny külföldi piktorként rendszeresen megfordult az avantgárd legfontosabb mecénása, Gertrude Stein híres szalonjában a rue de Fleurus-ben. Első kézből ismerte a párizsi modernizmust, ami karakteresen alakította festészetét. Nem véletlenül lett – kevéssé feldolgozott életműve ellenére – a Magyar Vadak kiállítás és az azt követő nemzetközi „turné" egyik nagy felfedezettje.

A mester saját kezű igazolásából tudjuk, hogy Matisse tanítványa volt: „Én, alulírott, bizonyítom, hogy Bornemisza Géza úr – aki mint tanítványom dolgozott műtermemben a múlt évben és az idén – kitűnt munkájának komolyságával és művészi tehetségével. Ennek igazolásául adom ezt a bizonyítványt. Henri Matisse, Paris, 1909. április 20." Bornemisza nem belvárosi polgárcsaládból, hanem egy szatmári udvarházból, egy régi nemesi református család táblabírói miliőjéből jutott Matisse és a párizsi modernek közvetlen közelségébe. Ahogy a *Szózat* című napilap tudósítója foglalta össze ihletett tudósításában Bornemisza pályáját az 1920-as évek derekán: „Születik egy magyar fiú, Szatmár megyében, a Szamos partján, egy ámbitusos kedves falusi lakban, s már mint gyerek másképp nézi, látja a sekély folyó partjait, a füzeseket, az akácfákat, a fehér házakat, mint a környezete. Színes vonalálmok kísértik egyre a gimnázium padjain. Az apja tán ügyvédnek, szolgabírónak szánja, szeretné, hogy jogász legyen, amiből minden válhat ebben a jurista országban. De a fiú sehogy sem akar tágítani az álmaitól. Párist sóvárogja egyre, festő akar lenni mindenáron, ha törik-szakad is."

Henri Matisse: A folyópart, Kunstmuseum, Bázel, Svájc

Firenze, a modern központ

A modern művészet nagy hatású teoretikusa, Fülep Lajos bő fél évtizedet élt Firenzében az első világháború előtt. Fiatalon megmerítkezett a párizsi avantgárd szellemi pezsgésében, mégis a reneszánsz szülőföldjét, Toszkána „fővárosát" választotta. „Firenze az új kultúra bölcsője, jó néhány évtizeden át a világ közepe, az új Athén" – írta. Nemcsak a múltat tanulmányozta, hiszen a századelőn pezsgő kulturális életét élte a város, Fülep is megismerkedett az helyi irodalmi élet vezető figuráival, Giovanni Papinivel és Giuseppe Prezzolinival. Az újdonságra, az avantgárdra nyitott figurák nagyon távol álltak a mai turisztikai „múzeumváros" valóságától. Papini nyughatatlan szellemét pár évvel később így jellemezte Balassa József: „Papini, a firenzei zsurnaliszta hosszú, zegzugos, kalandos utat futott meg: minden új eszmének ő volt a csepűrágója, minden filozófiai rendszernek a hódoló lovagja, minden paradoxonnak örökös bolygója, akire igazán nem lehetett a hétköznapi középszerűség subáját ráhúzni, aki semmiképen se tudott a polgári logika egyszeregyjébe beleilleszkedni, s minduntalan kiszökkent a megszokott pszichikai rendszerek szélesre taposott országútjáról. Harsanó életereje, bőven buggyanó temperamentuma lerombolt maga körül minden szokványos kategóriát, s még az ötleteinek logikai rendszere is maga a kiteljesedett illogizmus volt."

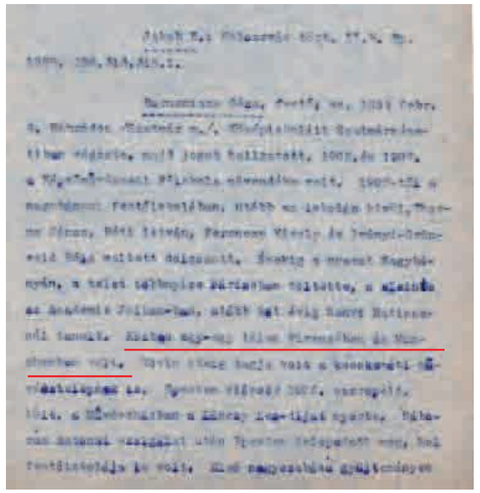

Fényes Adolf: Vedres Márk,
1900-as évek vége, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Firenzében az 20. század elején számos modern magyar festő megfordult. Sokan éppen az ifjú művészetfilozófust, Fülepet látogatták meg, mint Márffy Ödön, Lukács György vagy az itt szintén letelepedő másik Nyolcak közé tartozó művész, Vedres Márk. A nagybányai modernek között nevelkedő Bornemisza is elvetődött a toszkán városba. Kevés forrás híján csak feltételezhetjük, hogy meglátogatta Fülepet is. Életrajzának bemutatásában a már korábban is idézett cikkíró olyan természetesen sorolja fel Firenzét, mintha csak Bécset említené: „Valahogy így indulhatott neki a Bornemisza Géza piktori pályája a Szamos partja mellől, így került Nagybányára, Thorma mellé, Nagybányáról Párisba, a Julian akadémiával Párisból Münchenbe, Firenzébe, a piktorok nagy országútjára, valahogy így termettek azok a finom, lélekkel festett magyar képek, amelyek ma csillogó színfoltokban virítanak a művész Bercsényi utcai műtermében, a budapesti és külföldi kiállítási termek falain..." A források szerint Bornemisza már 1903-ban megfordult a toszkán városban, de a stíluskritikai fogódzók alapján inkább pár esztendővel később, Matisse-szal való megismerkedése után születhetett a most vizsgált fauve kép, valamikor 1908 és 1912 között, minden bizonnyal az 1909 körüli (vagy 1910 téli) olaszországi utazás idején, a firenzei Bellosguardo-domb alatt megállva. Könnyen lehet, hogy azonos azzal az egyetlen ismert firenzei látképével, a Firenzei tájjal, amely a Művészház 1914-es kiállításán is szerepelt. A korabeli kritikusokat elbűvölték Bornemisza új képei, de nem sejthették, hogy a magyar vadak ilyen ihletett, különleges főműve rejlik közöttük.

A firenzei Villa di Bellosguardo

Feljegyzés Bornemisza Géza firenzei utazásairól. Forrás: Szentiványi-féle katalógus kézirata-anyaga

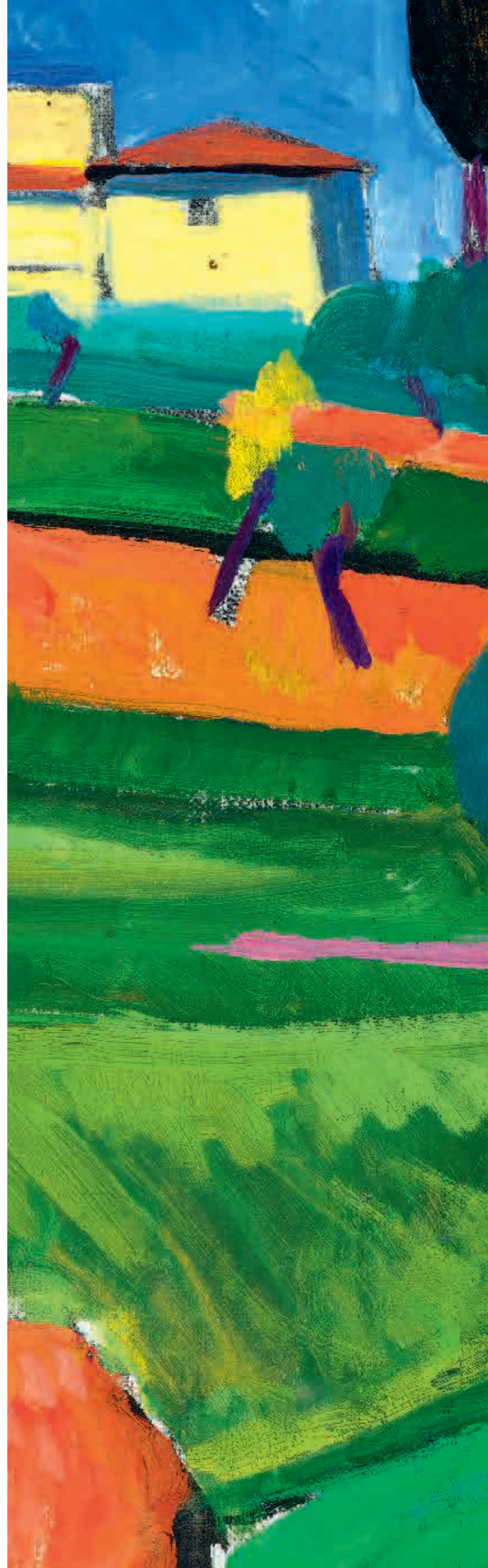

A firenzei Villa di Bellosguardo

»Matisse-szal való megismerkedése után születhetett a most vizsgált fauve kép, valamikor 1908 és 1912 között, minden bizonnyal az 1909 körüli (vagy 1910 téli) olaszországi utazás idején, a firenzei Bellosguardo-domb alatt megállva.«

Raoul Dufy: Provence-i tájkép, 1905, magántulajdon

79 | Jándi Dávid
(Jánd, 1893 – 1944, Nagybánya)

Kéklő nagybányai dombok, 1927
Bluish Nagybánya Hills, 1927

34,5 × 49,5 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve jobbra lent: Jándi D. 927 |
Signed lower right: Jándi D. 927

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 507 EUR
Becsérték: 900 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 2 466 – 3 836 EUR

80 | Klein Ferenc
(1910 – 1930)

Nagymaros háttérben a Dunával
(Nagymarosi főutca), 1920-as évek vége
Nagymaros with the Danube in the Background
(Nagymaros Main Street), late 1920s

35 × 53 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Hátoldalon: Klein Ferenc hagyatéki pecsét |
On the reverse: Ferenc Klein probate stamp

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 288 EUR
Becsérték: 1 500 000 – 2 400 000 Ft
Estimated price: 4 110 – 6 575 EUR

81 | Fenyő Andor
(Baja, 1904 – 1971, Budapest)

Nagymaros, Dunával, gőzössel, Visegráddal, 1937
Nagymaros, with Danube, Steamer, and Visegrád, 1937

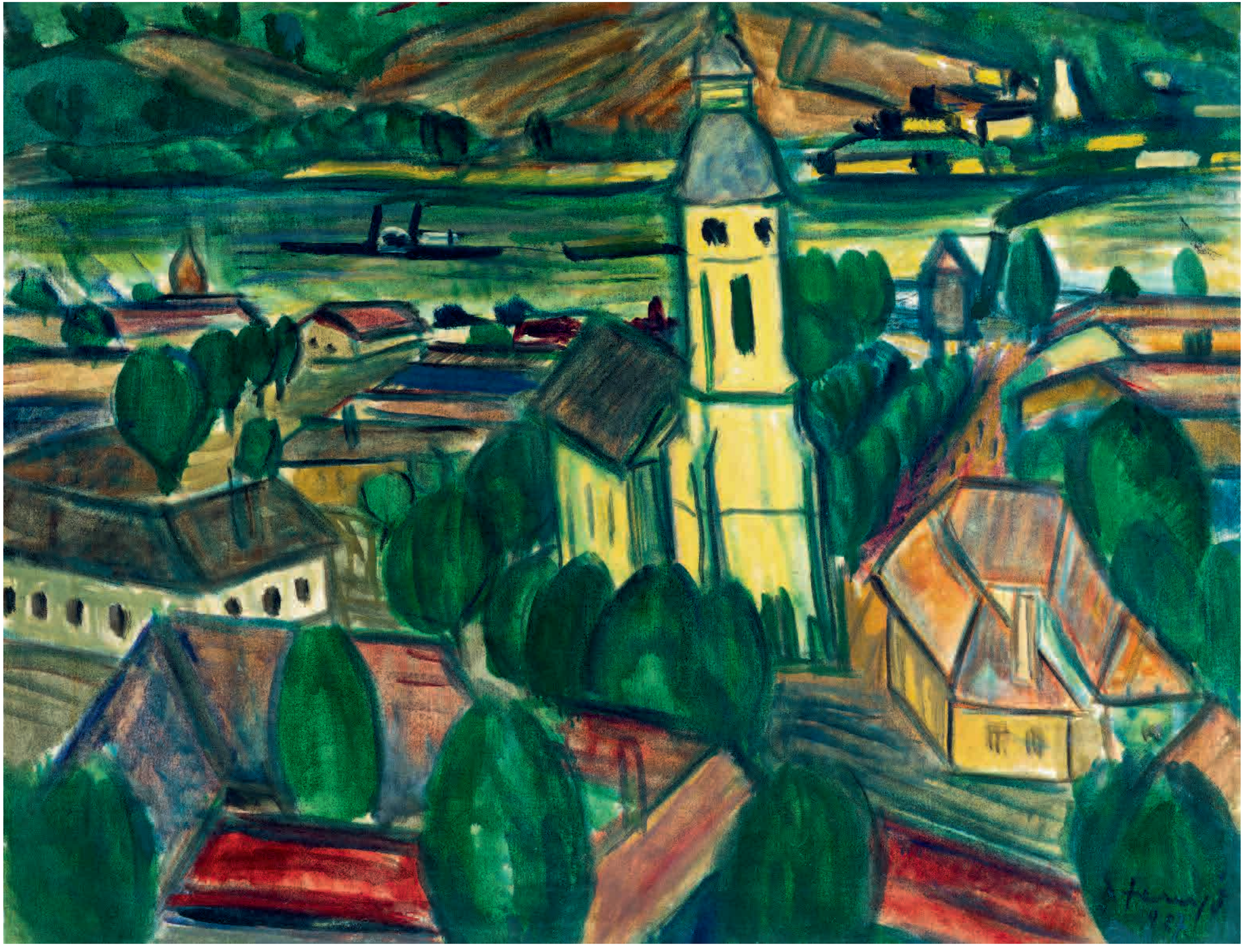
70 × 90 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Fenyő 937, Hátoldalon a vakrámán: autográf felirat | Signed lower right: Fenyő 937, On the reverse: autograph inscription

Kikiáltási ár: 2 600 000 Ft / 7 123 EUR
Becsérték: 3 600 000 – 4 800 000 Ft
Estimated price: 9 863 – 13 151 EUR

Fenyő Andor festményei a modern magyar festészet remekműveit bemutató hatalmas összefoglaló munka második kötetében

82 | Demjén Attila

(Dicsőszentmárton, 1926 – 1973, Budapest)

Cefalu Fiat 500-assal, 1963
Cefalù with Fiat 500, 1963

51 × 60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Demjén A. Cefalu 963,
Hátoldalon: Demjén | Signed lower left:
Demjén A. Cefalu 963, On the reverse: Demjén

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 507 EUR
Becsérték: 750 000 – 950 000 Ft
Estimated price: 2 055 – 2 603 EUR

A Cefalù Székesegyház, Szicília egyik legismertebb történelmi és építészeti remekműve. Az abszisz központi eleme egy hatalmas Krisztus Pantokrátor mozaik, amely az egész székesegyház középpontját alkotja. Ez a bizánci mozaikok egyik legjobb állapotban fennmaradt példája.

83 | Kőszeghy Elemér

(Rózsahegy, 1882 – 1954, Budapest)

Garda-tó (Riva), 1922
Lake Garda (Riva), 1922

50 × 70 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Kőszeghy Ш. E. Riva 922 |
Signed lower left: Kőszeghy Ш. E. Riva 922

Kikiáltási ár: 460 000 Ft / 1 260 EUR
Becsérték: 650 000 – 950 000 Ft
Estimated price: 1 781 – 2 603 EUR

Olaszország, Lago di Garda vitorlással, hegyekkel

84 | Benkhard Ágost
(Budapest, 1882 – 1961, Budapest)

Kék ég (Nagybányai táj), 1911
Blue Sky (Nagybánya Landscape), 1911

80,5 × 97 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Benkhard Á. |
Signed lower right: Benkhard Á.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Modern Magyar Festészet 1892–1919. Szerk: Kieselbach Tamás, 2004. 146. o. 100. kép;
· Nagy Ildikó szerk.: Nagybánya művészete, Kiállítás a nagybányai művésztelep alapításának 100. évfordulója alkalmából (A Magyar Nemzeti Galéria kiadványai 1996/1) 468. 18. kép

Kikiáltási ár: 5 500 000 Ft / 15 068 EUR
Becsérték: 6 500 000 – 8 500 000 Ft
Estimated price: 17 808 – 23 288 EUR

Modern Magyar
Festészet 1892–1919

85 | Csók István
(Sáregres, 1865 – 1961, Budapest)

Őszirózsás csendélet, 1923
Still Life with Asters, 1923

74 × 82 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Csók I. Bp.1923 |
Signed lower left: Csók I. Bp. 1923

Kikiáltási ár: 6 000 000 Ft / 16 438 EUR
Becsérték: 8 000 000 – 12 000 000 Ft
Estimated price: 21 918 – 32 877 EUR

Csók István: Virágcsendélet, 1929, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

86 | Neogrády László
(Budapest, 1896 – 1962, Budapest)

Patakpart télen
Stream Bank in Winter

60 × 80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Neogrády László |
Signed lower left: Neogrády László

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 781 EUR
Becsérték: 850 000 – 1 000 000 Ft
Estimated price: 2 329 – 2 740 EUR

87 | Kézdi-Kovács László
(Pusztalsócikola, 1864 – 1942, Budapest)

Tavaszi patakpart (Nyírfák), 1920 körül
Spring Stream Bank (Birch Trees), c. 1920

53 × 64 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Kézdi Kovács L. |
Signed lower right: Kézdi Kovács L.

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 781 EUR
Becsérték: 850 000 – 1 000 000 Ft
Estimated price: 2 329 – 2 740 EUR

88 | Neogrády Antal
(Galsa, 1861 – 1942, Alag)

Téli vadászat, 1920 körül
Winter Hunt, c. 1920

84 × 125 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Neogrády A. |
Signed lower left: Neogrády A.

Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft / 6 027 EUR
Becsérték: 2 800 000 – 4 200 000 Ft
Estimated price: 7 671 – 11 507 EUR

Jaroslav Věšín: Téli vadászat, 1910, magántulajdon

89 | Frey Krisztián
(Budapest, 1929 – 1997, Zürich)

Személyes levél zöld gesztusokkal, 1991
Personal Letter with Green Gestures, 1991

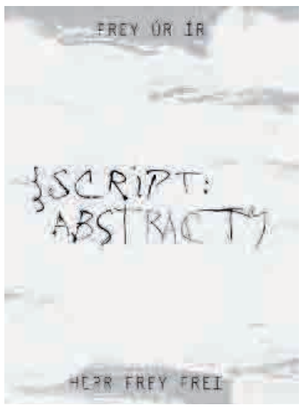
69 × 49,5 cm
Olaj, papír | Oil on paper
Hátoldalon autográf felirat |
On the reverse autograph inscription

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· {Script:Abstract} Frey úr ír. Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum, Budapest, 2022 (kat. 209.).

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· {Script:Abstract} Frey úr ír / Herr Frey Frei.
Szerk.: Rieder Gábor. Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum, Budapest, 2022, 273.

IRODALOM | LITERATURE
· {Script:Abstract} Frey úr ír / Herr Frey Frei.
Szerk.: Rieder Gábor. Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum, Budapest, 2022.

Kikiáltási ár: 3 400 000 Ft / 9 315 EUR
Becsérték: 4 000 000 – 7 000 000 Ft
Estimated price: 10 959 – 19 178 EUR

{script:abstract}. Frey úr ír.
Szerk.: Rieder Gábor,
Ludwig Múzeum –
Kortárs Művészeti Múzeum,
Budapest, 2022

Jackson Pollock: No. 15, 1950, LACMA,
Los Angeles County Museum of Art, Los Angeles

„1990-ben ismét kézzel kezdett el dolgozni, mert egyrészről hiányzott számára »az a testi munka, amit a vászon felfeszítése, mozgatása közben és a festési akcióban« megszokott, másrészt beleunt az népszerűvé váló komputerművészetbe. Kifejezetten termékeny fél évtized következett életében. Bár vászonhoz már csak ritkán nyúlt, papíralapú műveinek viszont hosszú sora készült ebben az időszakban. Visszatért a korai zürichi korszakának naplójellegű, gyors sorokkal teleírt szkripturális gyakorlatához, de sok esetben már nem a híg festékbe karcolta szövegeit, hanem fehér papírlapra vagy pauszpapírra karistolta grafitceruzával vagy szénnel, a sorokon is átsütő türelmetlenségről téve tanúságot. […] A grafit mellett ugyanúgy megjelent művein – akár egymásra rétegezve – a színes akrilfesték, a kréta vagy a tus. […] Frey az álló formátumú, fehér rajzlapokat többszörösen összehajtotta, hogy tizenkettő, tizenhat vagy akár harminckettő téglalapot kapjon. A végül kiterített, de a hajtogatás vonalait őrző felületen az egyes mezőket egyszerre kezelte külön képekként és egy nagyobb mű részeiként, párhuzamosan dolgozva rajtuk. […] A hajtogatott festmények négyzetrácsos képépítménye nem a matematika, hanem inkább valamiféle misztikus, okkult rend képzetét vetítik a néző elé, amely dacolni próbál az elmúlással." *(Rieder Gábor)*

90 | Molnár Sándor
(Sajólád, 1936 – 2022, Budapest)

Táj V., 1964
Landscape V, 1964

110 × 80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: MS 64 | Signed lower right: MS 64

IRODALOM | LITERATURE
· Molnár Sándor. Üresség. Festmények 2006–2016.
Szerk.: Lajta Gábor – Sulyok Miklós, MMA, Budapest, 2016.

Kikiáltási ár: 8 500 000 Ft / 23 288 EUR
Becsérték: 12 000 000 – 16 000 000 Ft
Estimated price: 32 877 – 43 836 EUR

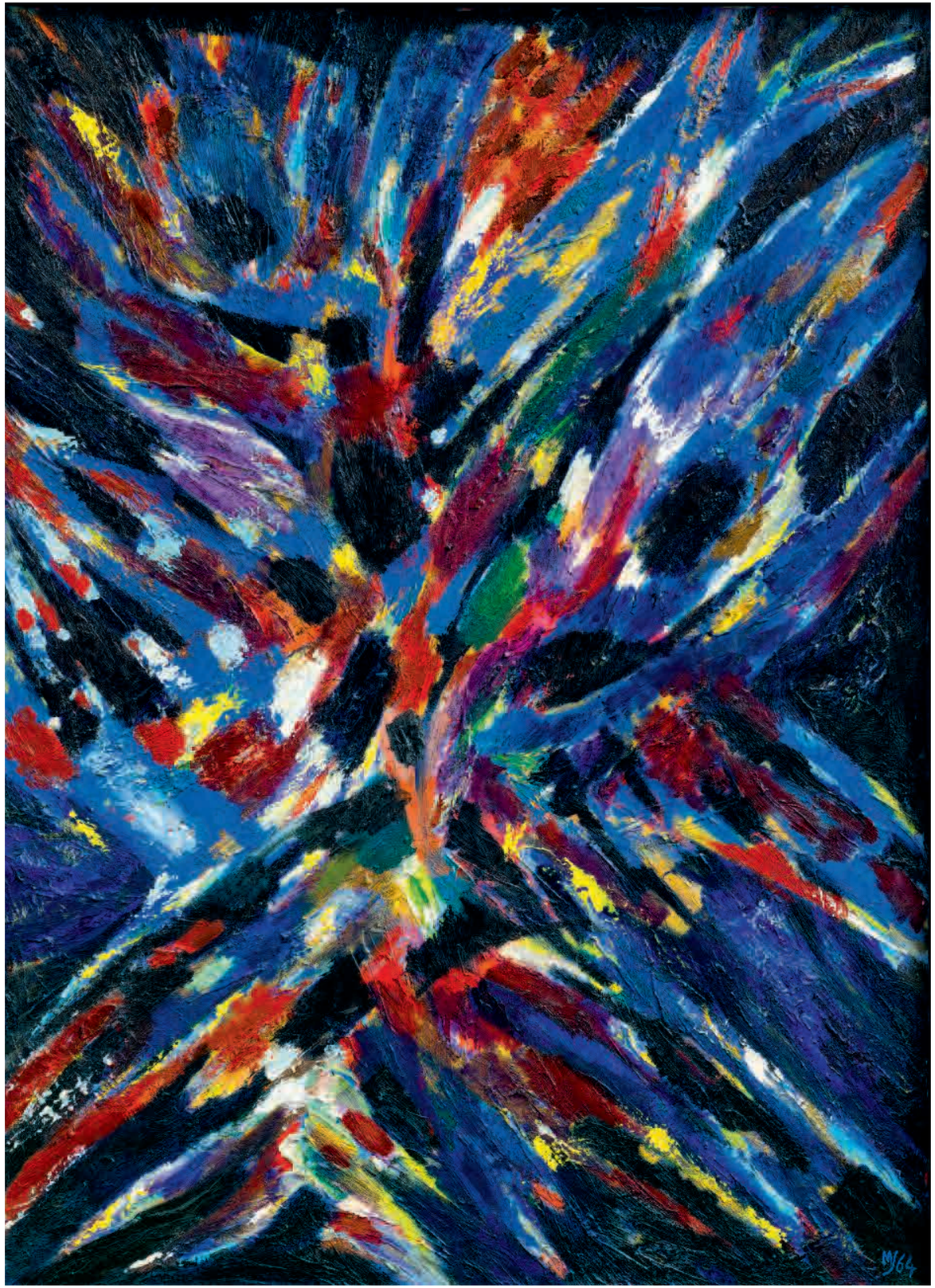

Jean Bazaine:
Mars, az áradat, 1956,
magántulajdon

Bak Imre: Tache, 1965, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

A robbanó színkavalkád pont azt a határvonalat jelöli ki, ahol a valóságábrázolás és az absztrakció elválik egymástól. A mély tüzű kékek, lilák, pirosak és sárgák energikus színkitöréseként sűrűsödnek be egy központi gócpont köré, de a cím mégis azt sugallja, hogy egy tájat kell belelátnunk az ecsetvonások közé. Ez az a „motívumrejtő absztrakció", ami az 1960-as évek első nonfiguratív csoportosulását, a Zuglói Kört jellemezte. A kép alkotója az a Molnár Sándor, aki központi szerepet játszott a neoavantgárd nagy nemzedékének indulásában. Az ötvenes évek fojtogató légkörében a Képzőművészeti Főiskola diákjaként egy antikváriumban talált pár nyugati könyvet a tiltott absztrakcióról, Kandinszkijról és Mondrianról. Ezek hatására indult el azon a nonfiguratív festészeti úton, amelyből monumentális életműve megszületett. Maga köré gyűjtötte hasonló érdeklődésű diáktársait (Bak Imre, Nádler István stb.), akik ma már az Iparterv-generációnak a nemzetközi színtéren is jól ismert absztrakt mesterei. Ettől kezdve tíz éven át Molnár zuglói lakása adott otthont a beszélgetéseknek, vitáknak, itt cserélgették a külföldi szakirodalmat, reprodukciókat, lefordított könyveket és lemásolt kéziratokat. Így vált a Zuglói Kör a hatvanas évekbeli progresszív magyar művészeti törekvések első állomásává. Molnár a francia tachizmus mestere, Jean Bazin hatása alatt absztrahálta a természeti látványt, megtartva a gazdag faktúrájú, tapintásra ingerlő festékfelületet. A most vizsgált, a Zuglói Kör időszakához tartozó „tájkép" ebbe a folyamatba illeszkedik. A festmény már színtiszta absztrakcióvá vált, a címben felfedett kiindulópont, a táj teljesen feloldódott a gazdag felületű, íves, expresszív csóvákba rendezett színmezők között. A kép az életmű korai, úttörő korszakának ritkán felbukkanó, kiérlelt reprezentánsa.

91 | Fiedler Ferenc (Francois Fiedler)
(Kassa, 1921 – 2001, Párizs)

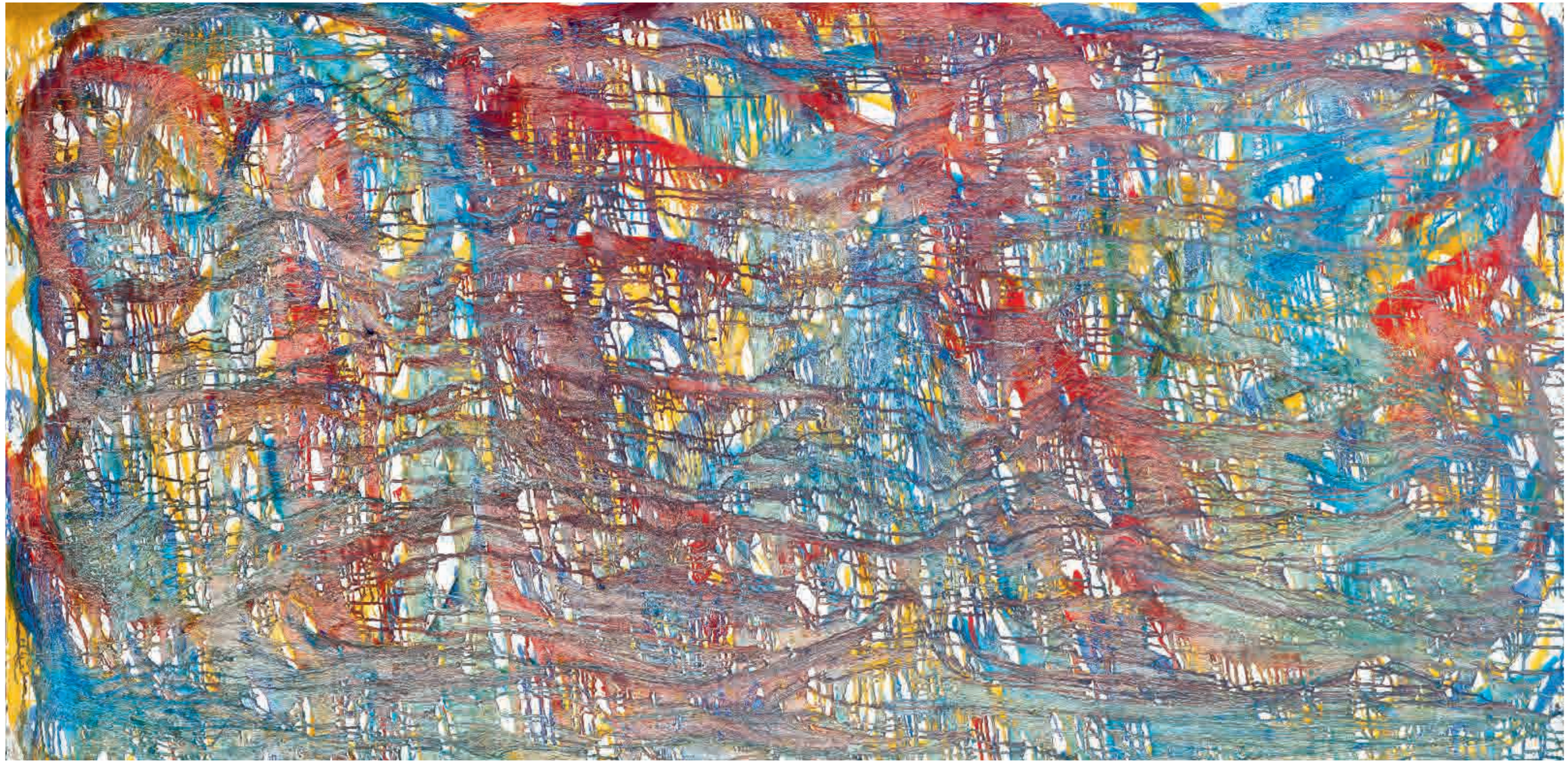
Hullámzás (Ambiance), 1964–1965
Waving (Ambiance), 1964–1965

97 × 195 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve a hátoldalon: Fiedler |
Signed on the reverse: Fiedler

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· Fiedler Ferenc (François Fiedler) – Elemek ereje (föld, víz, szél). Kieselbach Galéria, Budapest, 2026.

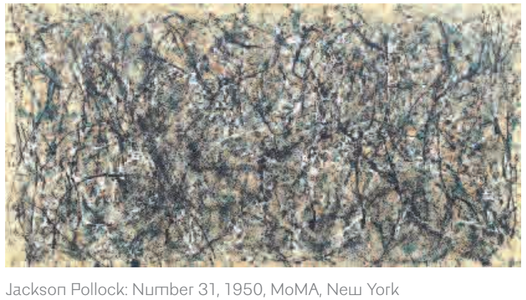
IRODALOM | LITERATURE
· Francois Fiedler. Szerk.: Makláry Kálmán, Makláry Artworks, Budapest, 2014.

Kikiáltási ár: 6 500 000 Ft / 17 808 EUR
Becsérték: 8 000 000 – 14 000 000 Ft
Estimated price: 21 918 – 38 356 EUR

Francois Fiedler 1959-es kiállítási plakátja a Galerie Maeght-nál

Jackson Pollock: Number 31, 1950, MoMA, New York

Fiedler Ferenc a második világháború utáni párizsi magyar emigráns művészeti közösségnek volt oszlopos tagja, olyan, szintén a franciás absztrakciót képviselő világhírű festőbarátaival együtt, mint Reigl Judit vagy Hantai Simon. A kassai születésű Fiedler a második világháború alatt kezdte tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán. Sikeres fiatal tehetségként 1948-ban kijutott a római Magyar Akadémiára, majd ösztöndíjjal továbbutazott Párizsba. A kommunista hatalomátvétel után döntéshelyzetbe került: hazatér vagy emigrál. Párizst választotta és a nonfiguratív művészetet. A csodagyerekként induló, virtuóz Fiedler nem kísérletezett a figurális szürrealizmussal Franciaországban, hanem rögtön a valóságábrázolásnak hátat fordító absztrakció útjára lépett. Sikeres fiatal művészként – a Maeght sztárgaléria képviseltjeként – egy erdei műterem magányába vonult vissza, ahol a természet őserejével kísérletezett. Nem percekben és divatokban gondolkodott, hanem földtörténeti léptékben. A gipszes alapozás geológiai mélységet ad a most vizsgált súlyos vászonnak. Ezen folyatta szét vízszintesen tartva a különféle színű, kék, piros és fehér festékeket. Az egymást taszító víz- és olajbázisú festékek mikroszkopikus hajszálerek vibráló takarójával borították be a felszínt. Ezt a gazdag textúrát csiszolta vissza, mint ahogy az erózió gyalulja le a sziklás kiszögelléseket. Az első lépés a föld őselemét, a második a vizet, a harmadik pedig a szelet idézi meg. Ezek az elemi erők alakították Fiedler különös izzású, időtlen vásznainak felszínét az 1960-as években.

92 | Molnár C. Pál
(Battonya, 1894 – 1981, Budapest)

Álomhajó
Dream Boat

40 × 60 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve jobbra lent: MCP |
Signed lower right: MCP

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 288 EUR
Becsérték: 1 500 000 – 2 400 000 Ft
Estimated price: 4 110 – 6 575 EUR

93 | Scheiber Hugó
(Budapest, 1873 – 1950, Budapest)

Házak a vízparton (Tükröződés)
Houses by the Water (Reflection)

53 × 40,5 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent: Scheiber | Signed lower right: Scheiber

Kikiáltási ár: 900 000 Ft / 2 466 EUR
Becsérték: 1 400 000 – 1 900 000 Ft
Estimated price: 3 836 – 5 205 EUR

94 | Ilosvai Varga István
(Kunhegyes, 1895 – 1978, Budapest)

Szentendre, Bükkös-patak (A vörös ló), 1936
Szentendre, Bükkös Stream (The Red Horse), 1936

50 × 59 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Ilosvai Varga I. 936 |
Signed lower right: Ilosvai Varga I. 936

IRODALOM | LITERATURE
· F. J.: Két festő. Pesti Hirlap, 1937. január 10.
· Csapó György: Ilosvai Varga I. Képzőművészeti Alap, Budapest, 1980.

Kikiáltási ár: 5 500 000 Ft / 15 068 EUR
Becsérték: 7 000 000 – 13 000 000 Ft
Estimated price: 19 178 – 35 616 EUR

Szentendre nem volt mindig a „festők városa". Sokáig csak pittoreszk szerb kereskedőközpont volt a Duna nyugati partján. A régi Szentendrei Művésztelep úttörői látták meg a benne szunnyadó potenciált a harmincas években. Voltak köztük, akik rajzos, realisztikus modorban alkottak, de a legkiválóbbak a fantázia mesebirodalmába lendültek át a bűbájos városka által nyújtott élményekből kiindulva. Így tett a fiatal Ilosvai Varga István is, aki Paizs Goebel álomvilágát ötvözte a fiatal Barcsay expresszív gesztusaival. Széles ecsetje alatt táncolnak a fák a kisvárosban kanyargó patak partján. A nézőnek kedve lenne egy szürreális történetet kerekíteni a lilás fatörzsek közé. Letagadhatatlan az École de Paris hatása, nem véletlenül: Ilosvai Varga még a húszas években megjárta Párizst, alaposan megmerítkezett a modern művészet forrásában. Megérkezése után Van Gogh-kiállítást látott, majd a szerkezetes Cézanne varázsolta el, Gauguin mesevilága, Modigliani megnyújtott portréi és a persze a jolly joker, Pablo Picasso. Kiforrott modernista képeit 1937-ben mutatta be a Tamás Galériában. Ennek kapcsán jellemezte modern festészetét a *Pesti Hirlap* kritikusa pontos szavakkal: „Mint a most fejlődő »szentendrei kolónia« legtöbb festője, Ilosvai Varga is erősen aszkétikus hajlamú művész, akit minden jelenség csak a saját szín- és formaproblémáin keresztül tud megragadni. A kubizmus és az expresszionizmus leszűrt tanulságait érvényesíti egy új természetlátásban, amelyben, persze, még több egyelőre a látás és kifejezés problémája, mint a természet."

Paizs-Goebel Jenő: Szamárhegy (Szentendre), 1933, magántulajdon

95 | Barcsay Jenő
(Katona, 1900 – 1988, Budapest)

Szentendre (Egy kisváros erővonalai)
Szentendre (Lines of Force of a City)

62,5 × 81,5 cm
Tempera, karton | Tempera on cardboard
Jelezve jobbra lent: Barcsay | Signed lower right: Barcsay

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· Feltehetően kiállítva: Barcsay Jenő festőművész és Vilt Tibor szobrászművész csoportkiállítása, Budapest, Ernst Múzeum, 1936. március

Kikiáltási ár: 6 000 000 Ft / 16 438 EUR
Becsérték: 8 000 000 – 12 000 000 Ft
Estimated price: 21 918 – 32 877 EUR

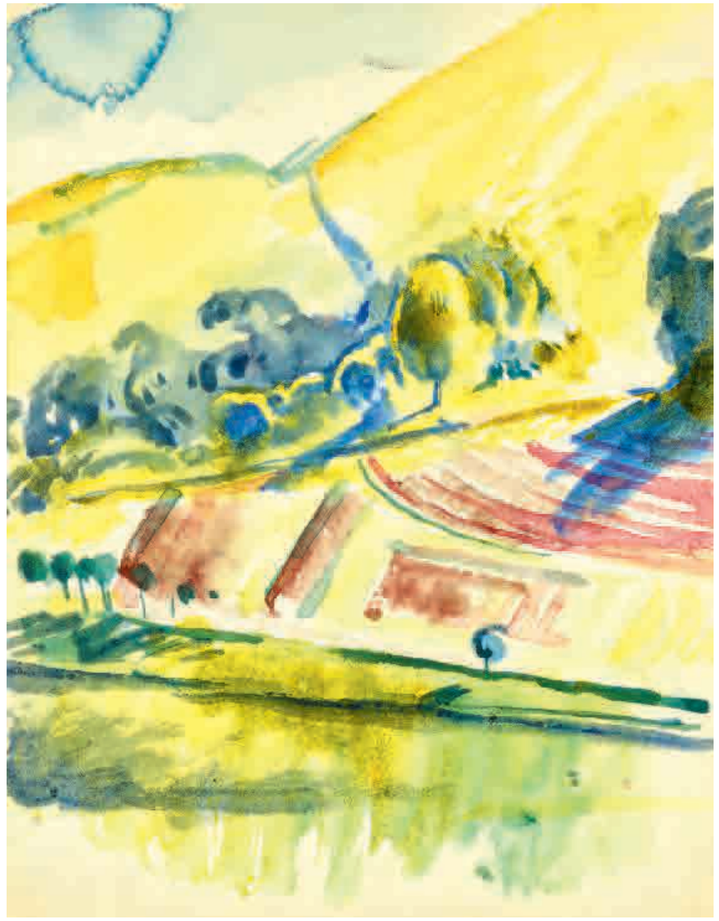

Barcsay Jenő: Szentendrei táj, 1934-1935,
Ferenczy Múzeumi Centrum, Szentendre

Barcsay Jenő: Izbég (Szentendrei táj), 1934,
Ferenczy Múzeumi Centrum, Szentendre

96 | Szőnyi István
(Újpest, 1894 – 1960, Zebegény)

Napsütötte Dunapart (Dunakanyar, tükröződés)
Sunlit Danube Bank with Reflection
(Danube Bend, Reflection)

23 × 19,5 cm
Gouache, papír | Gouache on paper
Jelezve a hátoldalon: Szőnyi István hagyatéki pecsét |
Signed on the reserve: inheritence stamp of István Szőnyi

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Szőnyi István. Dunakanyar – Zebegény – otthon – család.
Szerk.: Kieselbach Tamás. Kieselbach Galéria, Budapest, 2023. III. 588.

Kikiáltási ár: 320 000 Ft / 877 EUR
Becsérték: 460 000 – 700 000 Ft
Estimated price: 1 260 – 1 918 EUR

97 | Mattis Teutsch János
(Brassó, 1884 – 1960, Brassó)

Tájkép fával, 1910 körül
Landscape with Tree, c. 1910

21 × 29 cm
Akvarell, papír | Watercolor on paper
Jelezve balra lent: MT | Signed lower left: MT

Kikiáltási ár: 420 000 Ft / 1 151 EUR
Becsérték: 800 000 – 1 200 000 Ft
Estimated price: 2 192 – 3 288 EUR

Márffy Ödön

Férfimodell kalapban Kernstok kertjében

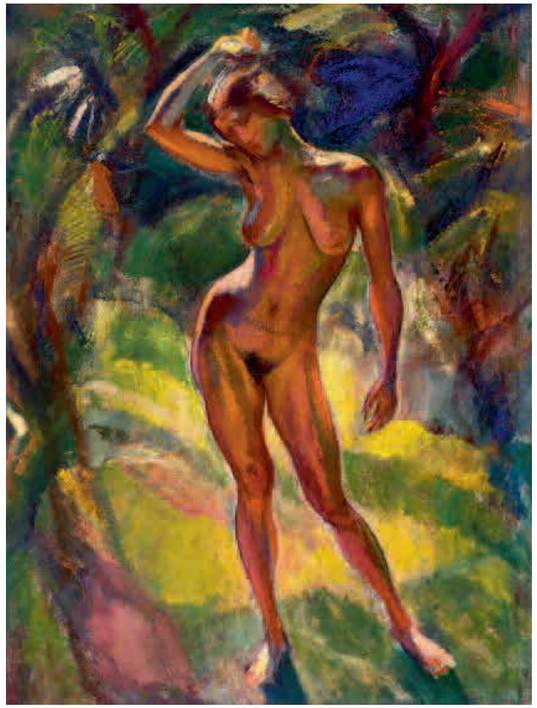
1910 körül

98 | Márffy Ödön
(Budapest, 1873 1940, Budapest)

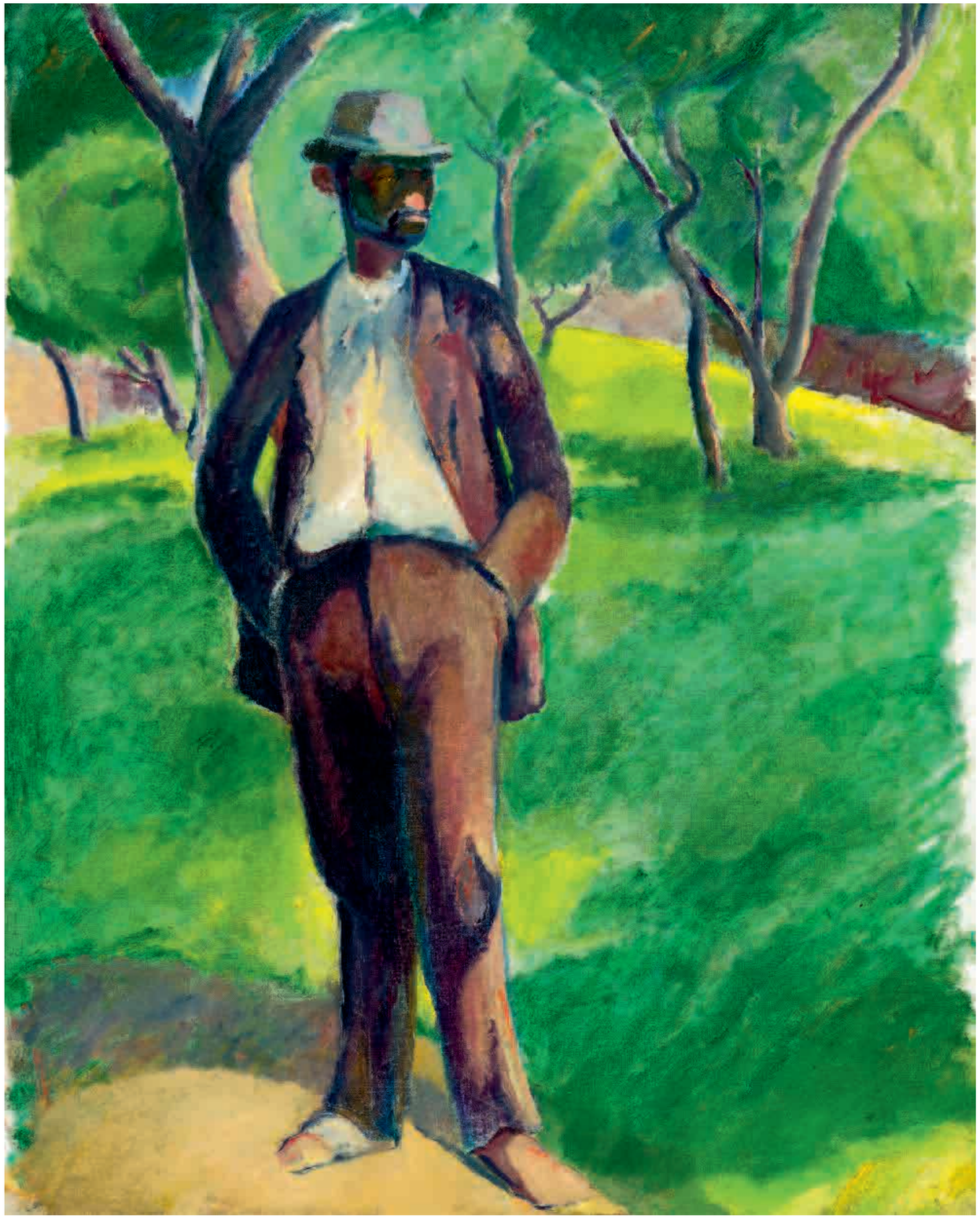
Férfimodell kalapban Kernstok kertjében, 1910 körül
Male Model in a Hat in Kernstok's Garden, c. 1910

111,5 × 90,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzés nélkül, Hátoldalon: Magyar Nemzeti Galéria bírálati száma: 1405/973 | Unsigned, On the reverse: review number of Hungarian National Gallery: 1405/973

Kikiáltási ár: 75 000 000 Ft / 205 479 EUR
Becsérték: 90 000 000 120 000 000 Ft
Estimated price: 246 575 – 328 767 EUR

Márffy Ödön: Álló női akt, 1910-es évek, magántulajdon

»néhány jellegzetes színakkord kivételes összecsendülése segítette a megfejtést, amelyek kizárólag egyetlen festő-művész, Márffy Ödön irányába mutattak«

A felfedezés euforiája – a stíluskritika diadala

Ritkán adódik olyan alkalom, hogy egy adott mű attribúciója néhány perc alatt megváltozzon, hogy szinte azonnal határozott ítélet szülessen pro vagy kontra. A döntéseket általában hosszas szemrevételezés, a művek alapos tanulmányozása, ha szükséges, technikai jellegű vizsgálatok alkalmazása előzi meg, és egyes esetekben akár évekig tart, amíg megszületik a verdikt. Ezúttal azonban olyannyira feltűnők voltak a stiláris eltérések, hogy azonnal eldőlt: ez a festmény nem lehet Kernstok Károly műve! Annak ellenére sem, hogy a méretes, szignálatlan vászonról a Magyar Nemzeti Galéria bírálati osztálya 1973-ban még ezt állította.[1]

Ebben a tudatban érkeztem magam is néhány hete a Kieselbach Galériába, hogy a tanulmányírásra való felkérésnek eleget téve szemrevételezzem a műtárgyat. Azonban az alkotást megpillantva sehogy sem éreztem meggyőzőnek Kernstok Károly szerzőségét, ezért inkább nem vállaltam el a megbízást. De a festmény nem engedett, mágnesként vonzott, és olyan enigmatikus erővel szólított meg, hogy annak valódi fizikai tünetei jelentkeztek: felállt a szőr a karomon.

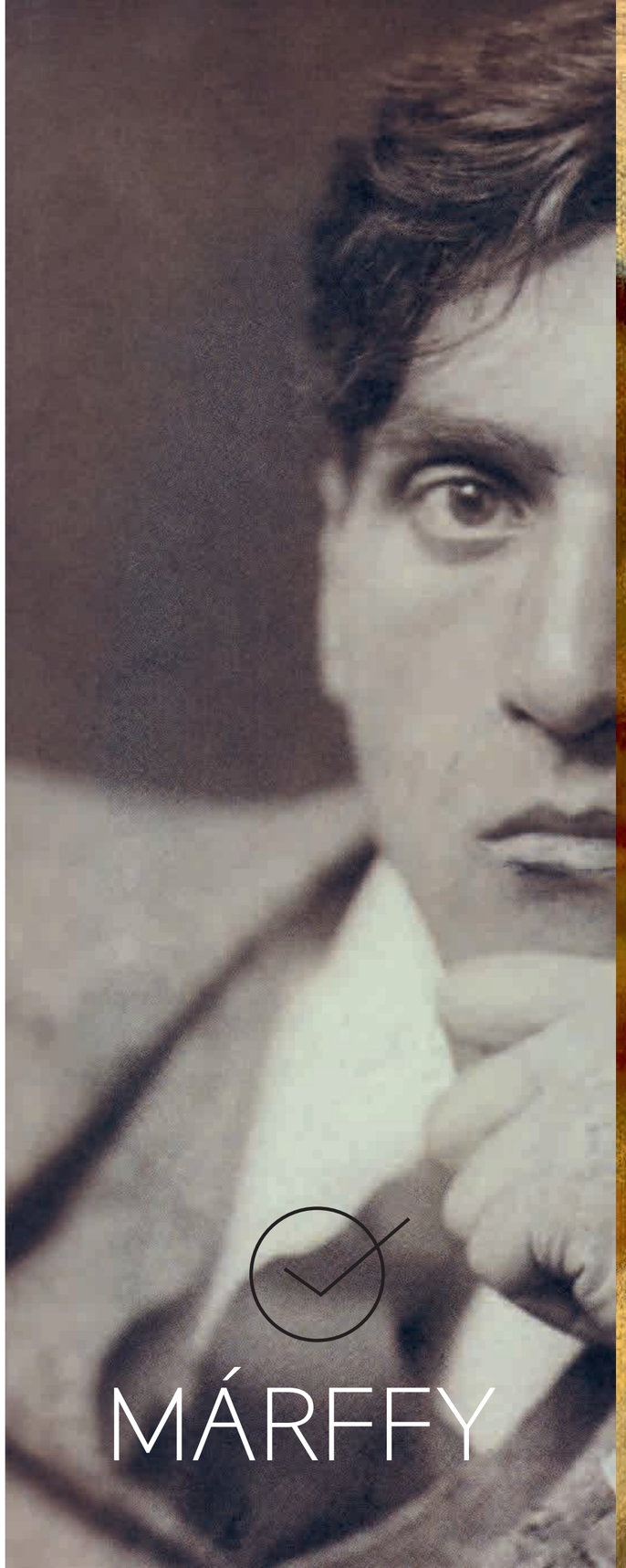
Rendben, nem Kernstok a szerző, de akkor ki lehet ez a titán? A laikusok úgy képzelhetik el, hogy ilyen esetekben a művészettörténész agya körülbelül úgy működik, mint a legendás rádióműsor, a „Ki nyer ma?" vetélkedő válaszadóié, akiknek néhány másodperces bejátszást követően, pusztán a felcsendülő dallam hallatán kell megválaszolniuk, ki a szerzője az adott zenedarabnak. A zenei példához hasonlóan az esetemben is néhány jellegzetes színakkord kivételes összecsendülése segítette a megfejtést, amelyek kizárólag egyetlen festőművész, Márffy Ödön irányába mutattak. Szinte azonnal és határozott bizonyossággal!

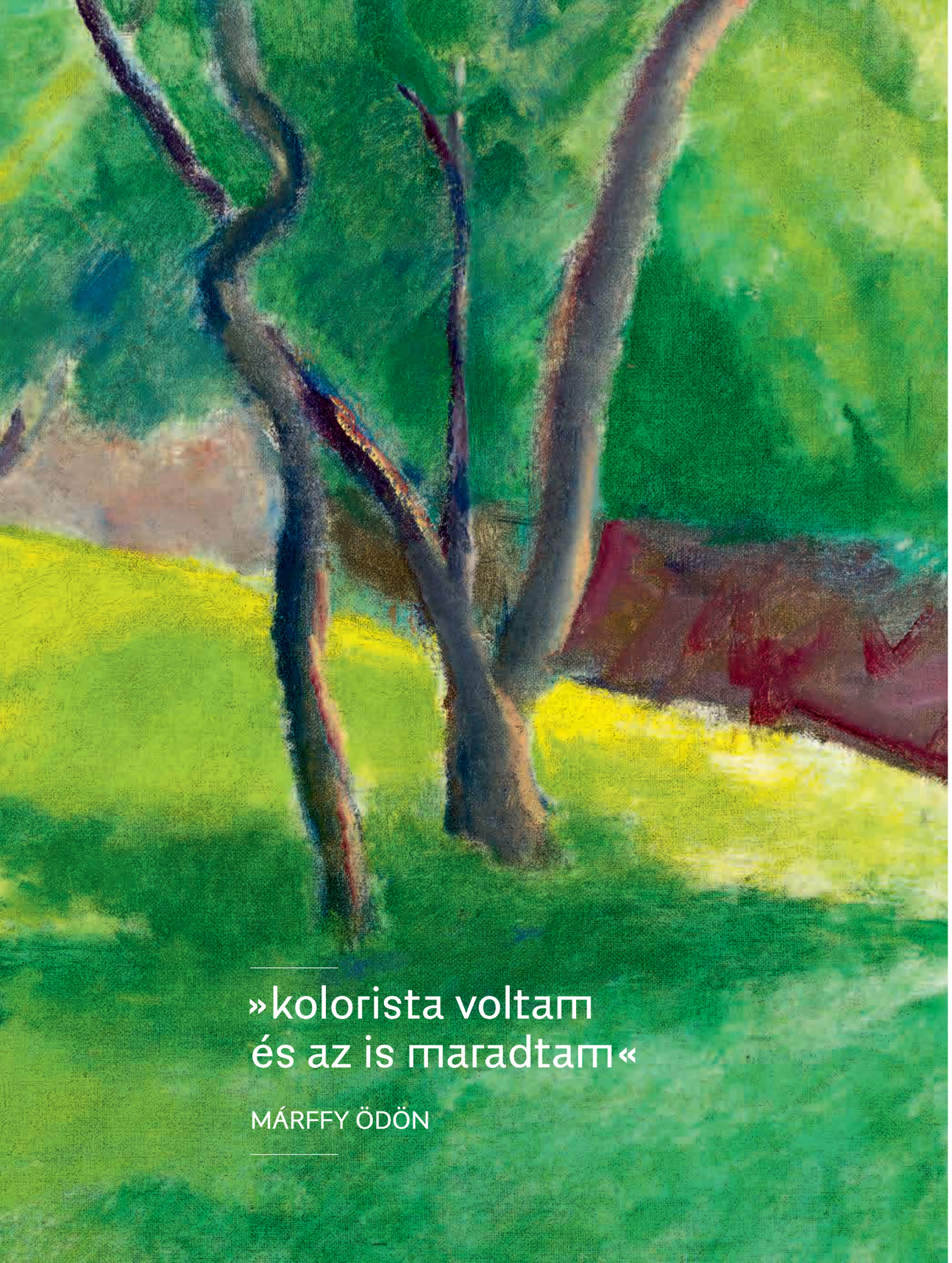
Hogy több mint fél évszázada a mű megtévesztette a múzeum szakembereit, annak számos oka lehet. Egyrészt a téma kutatása akkoriban gyerekcipőben járt, és eleve jóval kevesebb mű állt rendelkezésre az összehasonlításhoz, a megfelelő stíluskritikai vizsgálatokhoz, másrészt a két művész egy bizonyos időszakban, főleg 1908–1910 körül valóban hasonló műveket hozott létre, ami avatatlan szem számára megtévesztő lehet. Ezekben az években Márffy Kernstok vendégeként, az idősebb mester birtokán dolgozott Nyergesújfalun. Ha két vagy több művész ugyanazon a helyen huzamosabb időt tölt egymás mellett, óhatatlan a kölcsönhatás. Ahogy a nagybányai művek döntő többségénél határozottan érzékelhetők ilyen egymásra hatások, emellett a kifejezetten helyspecifikus motívumok kiválasztásában is egyfajta trend érvényesült korszakonként, úgy a nyergesi képekre szintén átsugárzik a korszak *genius loci*ja, azaz hogy a Duna-menti községben készültek, Kernstok környezetében, a század első pár évtizedében. Esetünkben is ez áll fenn.

Tovább nehezíthette a hiteles attribúciót, hogy Kernstok és Márffy minden bizonnyal ugyanonnan szerezték be festményeik alapanyagát is, azonos festékeket használtak, és bizonyos színek mindkettejüknél szinte kötelezően jelennek meg. (Megjegyzem: kicsivel korábban, 1907 nyarán még a szintén ott vendégeskedő Czóbel Béla is többnyire azonos színeket részesített előnyben.)

Palettájuk azonban sokban el is tért a másikétól, és éppen ezek az árulkodó különbségek segítették most a művész pontos beazonosítását. Ha ehhez még hozzávesszük a festésmódok közötti eltéréseket, akkor máris közelebb kerülhetünk a megoldáshoz. Az ecset „tudatalattija" ugyanis őszintén vall, képtelen hazudni. Kernstok főleg ebben az időszakában jóval áttetszőbben, lazúrosabban festett, ami paradox módon a felületen mégis inkább száraz benyomást kelt, ugyanis a nedves, pontosabban inkább hígított, azaz kevesebb pigmentanyagot és több hígítószert felvett ecsetjét kente a vászonra, így az eleve halványabb nyomott hagyott, száradás után pedig tovább vesztett színerejéből. A most tárgyalt festmény azonban jóval intenzívebb sugárzású, vastagabb, sűrűbb festékmatériából épül fel, sőt egyes területeken kifejezetten zsírosan pasztózus a felület, ami Márffyra sokkal jellemzőbb.

A döntő tényező az attribúció kérdésében azonban inkább a paletta abszolút sajátosságaiban rejlik, pontosabban bizonyos színeknek kizárólag az adott festőre jellemző kikeverési módjában, valamint abban, hogy azok a színek miképpen kerülnek egymás mellé a vásznon. Márffynál például gyakorta csendül össze két jellegzetes szín, egy élénksárga és egy fehérrel lágyított királykék vagy tengerészkék, esetleg tengerkék. Ezeket gyakorta egymásra is hordja és a világosítást is fokozatosan a vásznon kikeverve végzi el. Pontosan ez tapasztalható itt is, például az álló alak ingén. Zakójának bordós-vöröses tónusait leginkább a kraplakk biztosítja, amelyet Kernstok eleve jóval szerényebb mértékben használt. E mély tüzű, bársonyos szín mellé a Márffyra oly jellemző lilába hajló kék szegődik szokásos párként, a kontúrt és az árnyékolást is megoldva. Ehhez jön még itt-ott a jellegzetes mályvás-rózsaszínes aláfestés, amely kisebb-nagyobb felületeken előbukkan a sötétebb rétegek alól, vagy éppen azokat elfedve apróbb foltokban. Mindez kifejezetten Márffyra jellemző, Kernstoknál nem találkozni hasonlóval sem. A fiatalabb piktornál gyakran kerül ez a kevert rózsaszínes árnyalat a már-már szignatúrajellegű kékes-lilás foltok mellé, és esetünkben is ezek voltak a leginkább árulkodó jelek.

»kolorista voltam és az is maradtam«

MÁRFFY ÖDÖN

»Én egyszerre rajzolok, festek.«

MÁRFFY ÖDÖN

Márffy Ödön 1910 körül

A képépítés és az ecsethasználat is egyértelműen Márffy biztosabb kezéről, alla prima festésmódjáról árulkodik. Ő így vallott saját festői metódusáról: „Én egyszerre rajzolok, festek. Nem rajzolom ki előre, persze nagy munkánál fel kell előbb építeni. Mindjárt tiszta színekkel rámegyek s ugyanakkor rajzolok, belerajzolok. Mindig vigyázok, hogy a képnek világító ereje legyen, ne piszkítsam be."[2] Érdemes megfigyelni képünkön az általa említett utólagos belerajzolásokat, az ecsetvéggel tett belekarcolásokat, főleg a kontúrok táján. Ezzel szemben Kernstok módszerét így írta le ifjabb kollégája: „Kernstok jelentős művész volt, de inkább rajzolt, tulajdonképpen kiszínezte a rajzait. Nála szín nem volt, és ebben konzervatív maradt, volt egy hússzíne és azzal dolgozott. […] Én benne a rajzait és nagy műveltségét szerettem. Műveiből hiányoltam az eleven festőiséget. Ő nem volt kolorista. Ezt hiányoltam. Inkább rajzbéli és formai kvalitások, amit értékelek benne. Ezzel kapcsolatban sok személyes vitám volt vele. Én megmondtam ezeket. Ő csak bólongatott."[3]

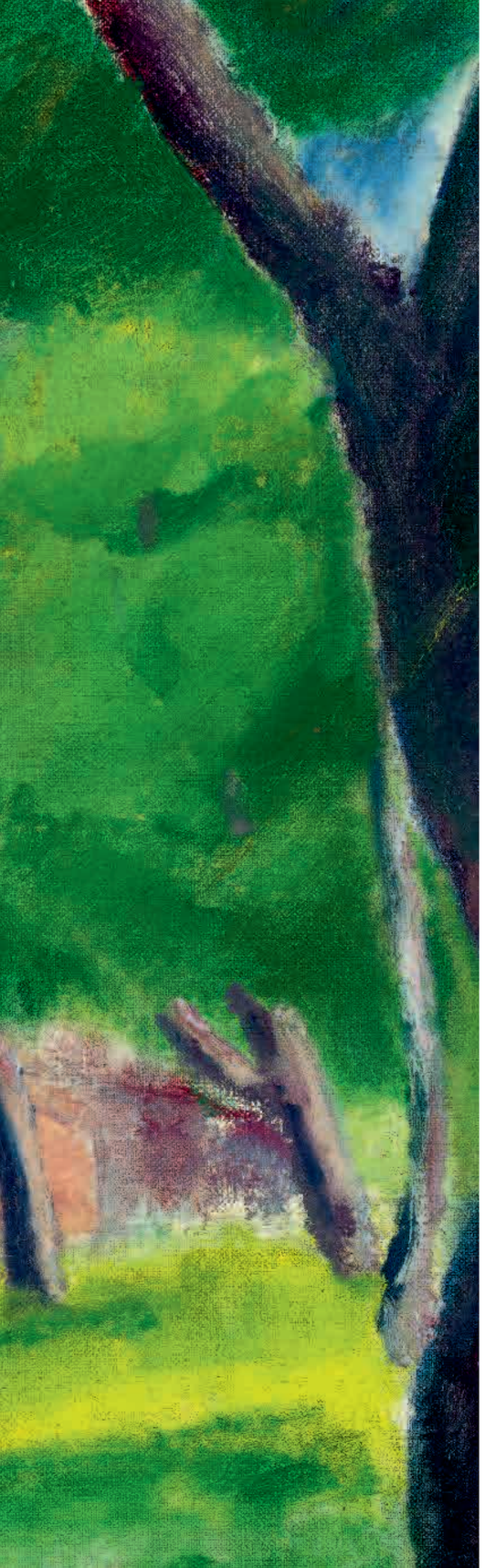
A korábbi attribúciónál megtévesztő lehetett a modell típusa, a csavargó figurája és annak jellegzetes beállítása, ami valóban inkább Kernstokra vall, de hát az ő kertjében járunk, nem kizárt, hogy valóban ő állította pózba a falusi modellt. Ki tudja? Talán ő is megfestette.

Képünkön a férfi arcának virtuóz kidolgozása, Kernstokkal ellentétben, vérbeli koloristára vall. Brutálisan erős, fauve-os színfoltok csattannak egymás mellé határozott, biztos kézzel festve: különböző kékek, padlizsánlila és kraplakk húzások adják a fej fő formáját, okkerfolt a szemgödör, s mellette krómzöld nyújtja az árnyék sötétje ellenére is bravúrosan színezett arc reflexét, míg a napsütötte orr és a bajusz alól kitüremkedő alsó ajak virító rózsaszín. Mindezt koronázza a hasonlóan szín- és tónusgazdag nyári kalap, amely szinte világít a napsütésben.

Márffy nyilatkozataiban sorozatosan a szín primátusát hirdette, Kernstokot éppen ellenpéldaként felhozva: „mindig döntő szerepe volt a színben jelentkező látomásoknak, s ez szinte életem végéig bennem maradt: a színek domináló szerepe, noha konstruktíve építettem, kolorista voltam és az is maradtam. […] Engem azok a festők érdekelnek, akik színben dolgoztak, az olaszok, azok koloristák. A németek jó rajzolók, Holbein, Dürer, de színek nincsenek. A latin népek az igazi koloristák. Kernstoknak nincsenek színei." Majd hozzáteszi: „A magyar színes, keleti. Hogyan nézne ki a magyar festészet, ha azt a fekete tónusokkal csinálnák? Cézanne-ból egy egészen új festészet indult ki, a század piktúrájának egy nagy irányítója volt."[4]

MÁRFFY

CÉZANNE

»Márffy abszolút úttörő volt Cézanne művészetének felfedezésében«

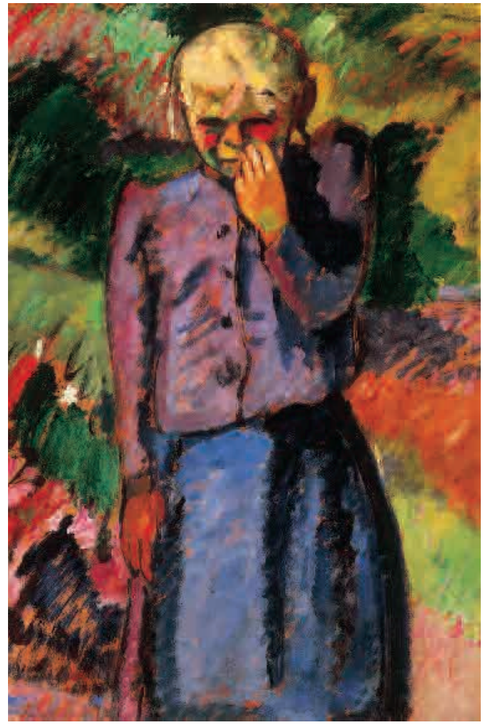

Cézanne Provence-ban, 1905, Fotó: Émile Bernard

Cézanne és Matisse nyomdokain

Márffy e most felfedezett festményének tónusai valóban Cézanne műveinek alapos ismeretéről árulkodnak. Nyolcakos periódusában – ahogy társai számára is – az aix-i mester hagyatéka jelentette az elsődleges útmutatót. Korántsem másolták őt, hanem igyekeztek belőle kiindulva új, modern piktúrát létrehozni Magyarországon. Kollégái között Márffy abszolút úttörő volt Cézanne művészetének felfedezésében, hiszen már jóval a csoport megalakulása előtt, párizsi tanulmányai idején megismerkedett műveivel, még az aix-i mester életében:

„Hát abban az időben, mikor 1902-ben kimentem Párisba, meglehetősen bizonytalanság uralkodott a művészeti életben. Az impresszionizmus ideje lejárt, kiélte magát, bár az impresszionisták nagyszerű művészetet produkáltak (Manet, Monet, Renoir), de folytatni nem lehetett, nem volt értelme, új utakat kellett keresni. A fiatal festők mindenfelé tapogatóztak a bizonytalanságban. A művészeti akadémiában, az École des Beaux Artsban konzervatív szellemben folyt a tanítás. Nem volt könnyű megtalálni magamat. Kerestem a magam útját és ebben a keresésben [... Itt] figyeltem fel először azokra a művészekre, kik az impresszionizmus után tűntek fel: Cézanne, Van Gogh stb., s szinte mutatták az utat, úgyhogy az École des Beaux Arts-on nem volt kedvem folytatni a festést. [...] Hogy mégis itt maradtam, abban nagy szerepe volt annak, [hogy] rajtam kívül volt még 7-8 tanítvány, ki ugyanúgy volt, mint én, saját nyelvén próbálkozott. Mi a 10 perces szünetekben méregettük egymás munkáját, s így jöttünk rá, hogy mi összetartozunk. Néma közösség alakult ki köztünk. Egymás dolgait néztük és beszélgettünk egymással a dologról. És ezek hívták fel a figyelmemet, mi hol van, megismerni a francia mestereket. Paul Guendet, Fülep is ismerte, neki én mutattam be, terelte a figyelmemet Cézanne-ra. Cézanne még ismeretlen volt akkor, világsikere nem volt még, csak szűk művészkörben ismerték. Öreg volt és Aix-ben lakott. Így terelődött figyelmem Van Gogh, Gauguin, Matisse és Braque-ra később, akik érdekeltek."[5]

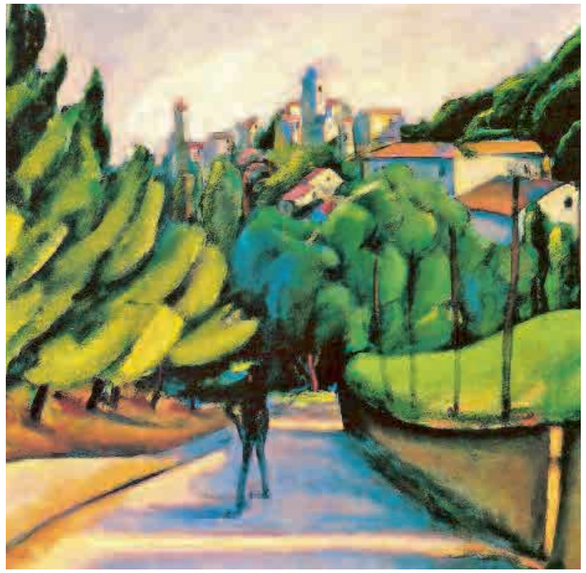

Márffy Ödön: Nyergesi lány, 1908 körül, magántulajdon

Márffy több alkalommal említést tett arról, hogy elsősorban Ambroise Vollard rue Laffitte-en működő legendás műkereskedésében nyílt alkalma alaposan, testközelből tanulmányozni Cézanne műveit. Igyekezett másokat is beavatni, de néha beletört a bicskája: „Én már évek óta kint voltam. Vollard érdekes ember volt, ő vásárolta Cézanne-t, Van Gogh-ot és egy sor más képet. Épp ezért mi, fiatalok, kik kezdtünk szimatolni, merre orientálódjunk, minden hónapban elmentem hozzá, megnézni az anyagát. Nem tudom, Csókkal hogy találkoztam. Ő ekkor le akart telepedni Párisban, s én ígértem, hogy mindent megmutatok neki. [...] Vollardhoz vittem. Morózus, szakállas alak, de engem megszeretett. Bemutattam Csókot. – Akar ez az úr képet vásárolni? – Talán! – mondtam bizonytalanul. Erre vette a kulcsot és 8 szobaraktáron át vezetett, Rouault, Matisse stb., mutogatta a képeket. De nem tetszett Csóknak semmi. Láttam, nincs mit csinálni vele. Hát elbúcsúztam."[6]

CÉZANNE

»A fej nagyobb foltrendszerű, nyersebb megfogalmazása inkább vad, azaz fauve jellegű, tehát a Matisse-féle vonalat képviseli, míg az álló alak ruházatának tónusos megjelenítésében egyértelműen Cézanne-reminiszcenciákat fedezhetünk fel.«

Márffy Ödön: Észak-olasz táj, 1910-es évek első fele

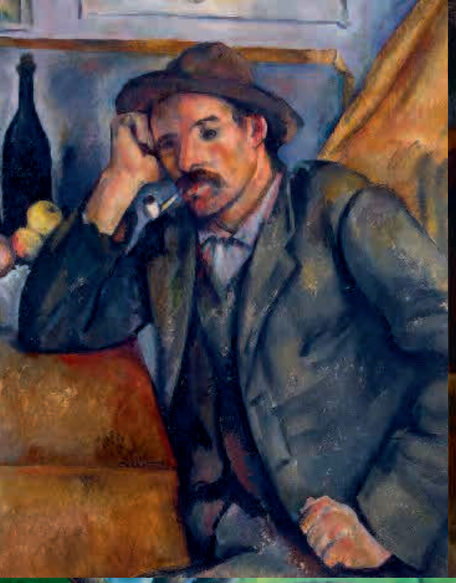
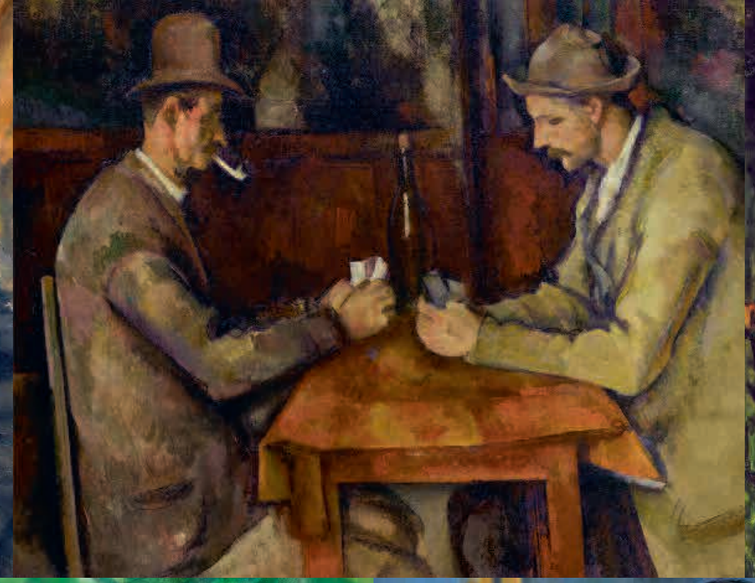
Paul Cézanne kalapban, 1874 körül

Tanulóéveit követően Márffy kiállította néhány festményét az 1907-es párizsi Őszi Szalonon, amely ugyanakkor az aix-i remete halála alkalmával rendezett gyűjteményes Cézanne-kiállításának is helyt adott. Élményeiről elragadtatva számolt be Rippl-Rónai Józsefnek: „A Salon d'Automne-ban 3 terem tele Cézanne dolgaival. A legritkább művészi élvezetekben van részem. A legtisztább, a legabszolútabb piktura. Ha az ember megnézte és megértette a dolgait, csak úgy kong utána az egész Salon, a többi minden, ami van, üresnek hat utána."[7]

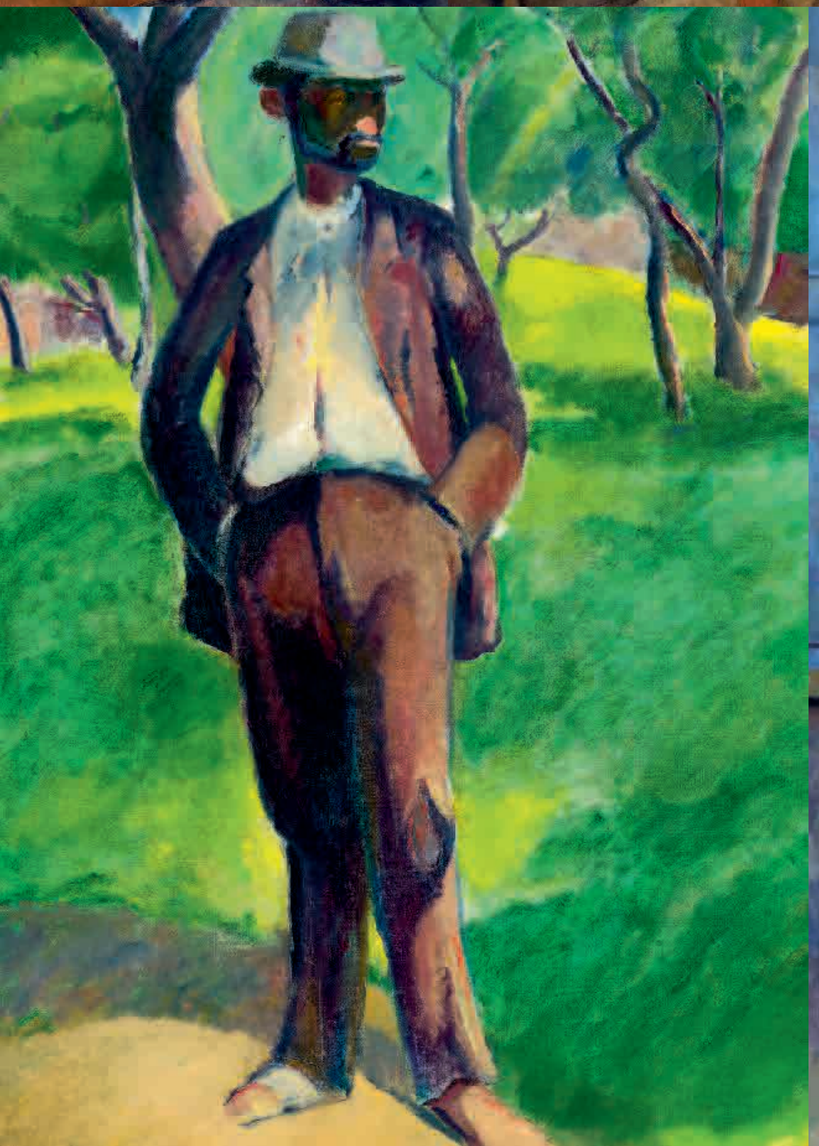
Cézanne mellett Matisse is nagy hatással volt Márffyra, s ugyan nem lett a tanítványa, mint több honfitársa, Perlrott Csaba Vilmos, Bornemisza Géza vagy Dénes Valéria, személyesen ismerte őt, egy alkalommal meg is látogatta műtermében, bár az évszámra egészen biztosan rosszul emlékezett: „1905 (?)-ben Matisse-t meg is látogattam. Clamart-ban (párizsi külváros). Őt is csak kis körben szerették és ismerték. Ő egy évvel előttem az École des Beaux Arts-ba járt, és mikor ott voltam, bejött a régi haverokat meglátogatni. Ezek pedig vásznat és ecsetet adtak a kezébe, ő meg fél óra alatt lekapta, amivel az akadémikusok hetekig kínlódtak."[8] Márffyt ekkor minden bizonnyal Matisse flottsága, spontán festészete ragadta meg, később pedig az immáron fauve mester képeinek üdesége, tiszta színeinek vibráló ereje nyűgözte le.

A most végre nyilvánosságra került festményén Márffy egyszerre kamatoztatta azokat a tanulságokat, amelyeket a két francia festőóriás, Cézanne és Matisse műveinek tanulmányozásából leszűrt. A fej nagyobb foltrendszerű, nyersebb megfogalmazása inkább vad, azaz fauve jellegű, tehát a Matisse-féle vonalat képviseli, míg az álló alak ruházatának tónusos megjelenítésében egyértelműen Cézanne-reminiszcenciákat fedezhetünk fel. Márffy pályáján ez a kettősség leginkább ahhoz a periódusához köthető, amikor már kezd eltávolodni a par excellence fauve stílusától, amelyet leginkább a *Nyergesi lány* és a *Fiú és leány zöld padon* című főműve képvisel, és érdeklődése egyre inkább a cézanne-i nyomvonal konstruktívabb képépítése, valamint tónusfestészete felé fordul. Ez pedig pontosan egybeesik a Nyolcak csoport kiállításainak időszakával, tehát a mű datálása is leginkább erre a periódusra tehető.

Bár a tájrészletnek ezúttal csupán mellékszerep jutott, annak kidolgozására érdemes odafigyelni, ugyanis abban is bőven találni Márffy kézjegyére utaló vonásokat. A tér szerkezetének görbületes, íves felosztása mellett az is egyértelműen rá vall, ahogy a fatörzsek és ágak csavarodását és az árnyékolásukat megformálja. Az attribúció megváltoztatásához mégsem a táji háttér megfestésének módja szolgáltatta az elsődleges kulcsot, hiszen a művész nem arra helyezte a fókuszt, viszont az alak festésmódjának párhuzamait éppenséggel leginkább Márffy ekkori tájképein fedezhetjük fel.

Márffy Kernstok vendégeként Nyergesen

Márffy számos alkalommal elmesélte, miként találkozott Kernstokkal: „1906 vagy 1907-ben ismertem meg. 1907-ben volt az első kollektív kiállításom Gulácsy Lajossal, kit a Baross kávéház művészasztalánál ismertem meg. Néha Fülep is odajött. Ott határoztuk el, hogy csinálunk egy közös kiállítást. Kiállításomnak nagyon nagy sajtósikere volt s művészsikere. Idejött Kernstok és Rippl, hozták a vásárlóközönségüket. Ekkor ismertem meg őket. A várostól 4000 koronás Ferenc József jubileumi ösztöndíjat kaptam (minden második évben egy festő, majd egy szobrász kapta). Itt kezdődött barátságom Kernstokkal és Ripplvel. Évekig együtt nyaraltam Nyergesujfalun, még Csinszka idejében is."[9]

Az első alkalom, amikor eleget tett Kernstok meghívásának, 1908 nyara volt, éppen egy esztendővel azt követően, hogy Gulácsyval megrendezte élete első nagyszabású retrospektív tárlatát az Uránban, ami egy csapásra a hazai művészeti szcénába való berobbanást jelentette számára. Pontosan egy évvel követte Czóbel Bélát is, aki Kernstok első jelentősebb vendégeként éppen ott, Nyergesen festette életműve leginkább fauve jellegű alkotásait. Márffy, ahogy egyik – feltehetően Dévényi Ivánnak szóló – levelében írja, ezek után az „egymást követő években a nyarat rendszeresen ott töltöttem. Utoljára 1921-ben, amikor Csinszka is velem volt."[10] Ez tehát azt jelenti, hogy Márffy rendszeresen, minden évben Nyergesújfalun dolgozott legalább a nyarak egy részében több mint egy évtizeden át. Tárgyalt festményünk pontos datálására ezúttal nem vállalkozhatunk, de – ahogy már eddig is igyekeztem bizonyítani – leginkább az 1910 körüli évek jöhetnek számításba, tehát a nyergesi nyarak kezdeti időszaka.

Márffy Ödön: Zebegény, Lelátás a műteremből (Táj kéménnyel, Zebegényi téglagyár), 1910 körül, magántulajdon

Kernstok Károly Nyergesújfalun, 1910-es évek

De vajon mi vonzotta annyira a Duna-menti községbe ekkoriban, hogy ilyen gyakorisággal megfordult ott? Erről is érdemes őt magát idézni: „Nyergesujfalun a vidék nem volt rám különös hatással. Abban az időben nem annyira a táj, mint a par excellence festői problémák foglalkoztattak. Forma, szín és fény problémák, figurális motívumok. Ilyen elmélyült munkára Kernstok kertje kitűnően alkalmas volt. Ha ez a lehetőség és Kernstokkal való szellemi kapcsolatom nem lett volna, talán nem időztem volna oly gyakran Nyergesen."[11]

Mindez festményünkre olyannyira érvényes, mintha éppen ezzel a képével kapcsolatban nyilatkozott volna Márffy. Valóban alapvetően és pusztán festői kérdésekre igyekszik válaszokat találni ezen a művén is: a szín- és fényviszonyok boncolgatása zajlik a vásznon, az elkapott valőrök artisztikus rögzítésére törekszik elmélyülten. A táji környezet kevésbé fontos, egyértelműen az alakra koncentrál. A szó legnemesebb értelmében tehát művészi stúdiumról van szó, a festői tevékenység legőszintébb és legmagasabb fokú megnyilvánulásáról, azaz vizsgálódásról, tanulmányozásról, kísérletezésről, az újdonság vagy éppenséggel az állandó, az örök, a maradandó kereséséről.

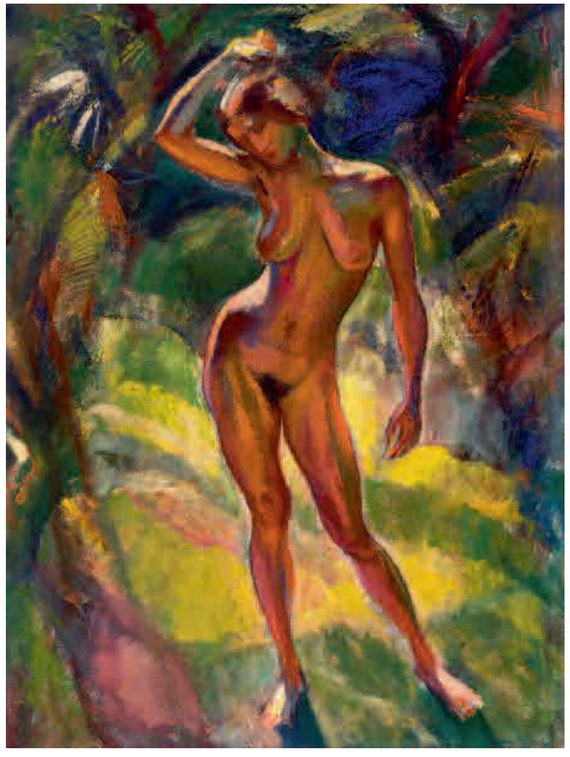
»Márffy rendszeresen, minden évben Nyergesújfalun dolgozott legalább a nyarak egy részében több mint egy évtizeden át«

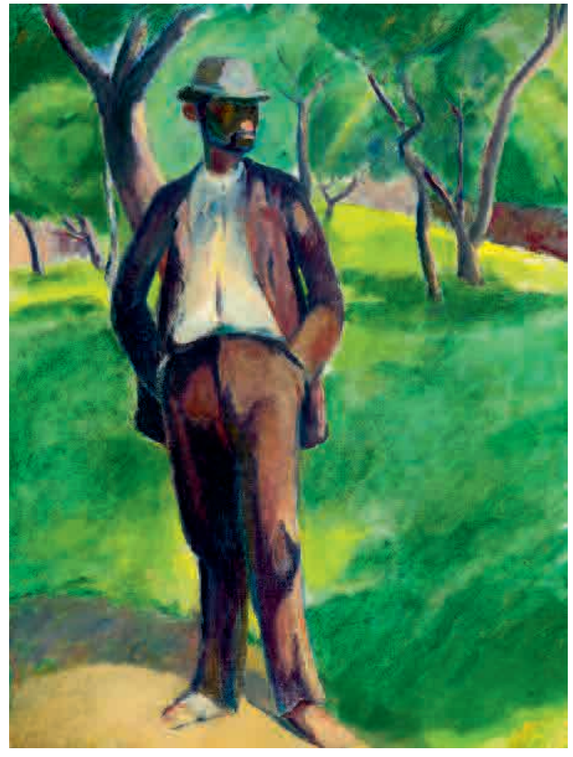
Márffy Ödön: Salome, 1911-1921, magántulajdon (200 x 70 cm)

Márffy Ödön: Zene, csellózó (Kerpely Jenő), 1913 körül, magántulajdon (127 x 97,5 cm)

Márffy Ödön: Álló női akt, 1910-es évek, magántulajdon (114 x 86 cm)

Márffy Ödön: Férfimodell kalapban Kernstok kertjében, 1910 körül (115,5 x 90,5 cm)

Mindenesetre ez egy meglehetősen nagy méretű vászon, nem kisebb kartonra festett tanulmánnyal van dolgunk, hanem egy reprezentatív, alakos plein air stúdiummal, olyasmivel, amit érdemes kiállítani, közszemlére tenni. Az anyag- és méretválasztással ezt eleve implikálta a művész. Vajon miért nem tudunk mégsem egyetlen kiállítási szerepléséről sem? A leginkább logikusnak tűnő megoldás talán az lehet, hogy a kép a megfestését követően Nyergesen maradt Kernstoknál, és talán éppen ezért gondolhatták elődeink, hogy Kernstok saját alkotásáról van szó. Ez pusztán feltételezés, de annyi bizonyos, hogy e most megismert mű különleges helyet foglal el Márffy korai életművében, ugyanis nem ismerünk olyan tájba helyezett egyalakos festményét, amelynek férfi volt a modellje. Női aktokat ismerünk táji környezetben – köztük például egy lappangót, amelyről csupán karikatúra maradt fenn[12] –, de ez a „férfiszüzsé" valóban párját ritkítja a Márffy-œuvre-ben, tehát igazi unikum. A modellválasztás azonban aligha lehetett véletlen. A kalapos férfi pózában van valami meglepően ambivalens, a karakterhez látszólag egyáltalán nem illő elegancia. Sudáran peckes, magabiztos tartása annak ellenére fennkölt, sőt kifejezetten arisztokratikus, hogy térde kilóg szakadt pantallójából és mezítláb, cipőtlen áll a természet porondján. Ezt a bizsergetően furcsa inkonzisztenciát, a látszólag összeegyeztethetetlen minőségek feszültségét ragadta meg briliánsan Márffy. A brutális és a kifinomult, a nyers és a fennkölt egyszerre van jelen a figurában – s ebből a feloldhatatlan ellentétből születik meg a kép különös, elementáris expresszivitása.Egy olyan ritkaság került elő a festő legjobb korszakából, amelyről korábban tudomásunk sem volt. Mindenképpen ez az aukciós szezon egyik legizgalmasabb meglepetése!

Milyen kár, hogy korábban nem került sem a Magyar vadak, sem a Nyolcak kiállítás előkészületei során kutatásaink látókörébe, ugyanis mindkét kiállítássorozat alkalmával helye lett volna az idehaza és külhonban rendezett tárlatainkon. Mindenesetre most mégis örülhetünk, hiszen egy különleges korai darabbal bővült Márffy Ödön életműve, ugyanakkor a modern magyar festészet tárháza is egy izgalmas alkotással gyarapodott.

BARKI GERGELY

»ez egy meglehetősen nagy méretű vászon, nem kisebb kartonra festett tanulmánnyal van dolgunk, hanem egy reprezentatív, alakos plein air stúdiummal.«

[1] A Magyar Nemzeti Galéria bírálati száma: 1405/973.
[2] Horváth Béla interjúja Márffy Ödönnel, 1957 után (kézirat), ELTE HTK Művészettörténeti Kutatóintézet, Horváth Béla művészettörténész hagyatéka, ltsz.: MDK-C-I-217.
[3] Uo.
[4] Uo.
[5] Uo.
[6] Uo.
[7] Márffy Ödön Rippl-Rónai Józsefnek 1907. október 21-én írt levelét (KEMKI, Budapest, ltsz.: 4853/a) idézi Rockenbauer Zoltán: Márffy Ödön Nyolcak-korszaka. In *A Nyolcak*. Szerk.: Markója Csilla, Janus Pannonius Múzeum, Pécs, 2010, 299.
[8] Horváth Béla interjúja Márffy Ödönnel, 1957 után (kézirat), ELTE HTK Művészettörténeti Kutatóintézet, Horváth Béla művészettörténész hagyatéka, ltsz.: MDK-C-I-217.
[9] Uo.
[10] Márffy Ödön levele Esztergomba (feltehetően Dévényi Iván kérdéseire válaszolva), 1956. január 7. Horváth Béla gyűjtése (kézirat), ELTE HTK Művészettörténeti Kutatóintézet, Horváth Béla művészettörténész hagyatéka, ltsz.: MDK-C-I-217.
[11] Uo.
[12] A karikatúra, amely Márffy Ödön egy feltehetően 1908-as, fényképről sem ismert álló női aktját ábrázolja, a *Rejtett anyaszív* címet kapta rajzolójától. Reprodukálva: Impressziók a MIÉNK kiállításáról. *Üstökös*, 1909. február 21., 5.

99 | K. Spányi Béla
(Pest, 1852 – 1914, Budapest)

Jajce-i vízesés
Jajce Waterfall

103 × 87 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: K. Spányi B. Jajce, Bosznia, 18...9... | Signed lower left: K. Spányi B. Jajce, Bosznia, 18...9...

Kikiáltási ár: 600 000 Ft / 1 644 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 500 000 Ft
Estimated price: 2 740 – 4 110 EUR

Csontváry Kosztka Tivadar: Jajcei vízesés (Jajcei vízesés Boszniában, Pliva vízesés), 1903, Magyar Nemzeti Galéria (Csontváry Múzeum, Pécs letét)

100 | Hollósy Simon
((Máramarossziget, 1857 – 1918, Técső)

Tüzek
Fires

75,5 × 54,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzés nélkül, Hátoldalon: Magyar Nemzeti Galéria bírálati száma: 259/971 | Unsigned, On the reverse: Hungarian National Gallery review number: 259/971

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Szabad Művészet, 1954 (8. évfolyam, 1-9. szám) 1954-01-01 / 1. szám
· Kiss József: Kiss József költeményei. – [Nagybányai festők:] Ferenczy Károly, Grünwald Béla, Hollósy Simon, Réti István, Thorma János képeivel.
· A Révai Testvérek 1897-ben díszkiadásban jelentette meg Kiss József, a századforduló népszerű és nagy hatású költőjének összegyűjtött verseit. A kötetet az egy évvel korábban alakult nagybányai művésztelep alkotói (Ferenczy Károly, Grünwald Béla, Hollósy Simon, Réti István és Thorma János) illusztrálták.
· Németh Lajos: Hollósy Simon kora és művészete, 1956 képek jegyzékénél 42 számmal

Kikiáltási ár: 1 000 000 Ft / 2 741 EUR
Becsérték: 1 800 000 – 2 800 000 Ft
Estimated price: 4 932 – 7 671 EUR

KISS JÓZSEF: TÜZEK *(részlet)*
Ismeritek a vidám rőzselángot
S ropogását a vályog-tűzhelyen?
A nyílt arcokat, a nyájas világot,
Hol tréfa és dal önként megterem?
Recsegő gallytól, pattogó szilánktól
Lestem el egykor a dal ütemét.
Hol az a tűz? Mi lett a rőzselángból?
Nekem elhamvadt – talán másnak ég.

101 | Ferdinand Laufberger
(Krupka, 1829 – 1881, Bécs)

Vásári jelenet (Vásár Felvidéken, Na Slovensku)
Fair Scene (Market in Upper Hungary, Na Slovensku)

50 × 75 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 1 600 000 Ft / 4 384 EUR
Becsérték: 2 000 000 – 3 500 000 Ft
Estimated price: 5 479 – 9 589 EUR

A mű elkészült változatának reprodukciója a Zlatá Praha 1906-os számában Na Slovensku címmel

Laufberger 1844-ben nyert felvételt az Akadémiára. 1852-ben nyári utazást tett Észak-Magyarországon és Galíciában, amely során számos rajz született.
Az 1858-as bécsi akadémiai kiállításon bemutatott, „Vásár Felső-Magyarországon" című olajfestményéért elnyerte a művészeti kiállítás díját. A festmény reprodukcióját közölte a Zlatá Praha (24. évfolyam, 1906–1907, 28. szám, 332. és 340. oldal) című kulturális hetilap, jelezve a tulajdonost is: Společnost vlasteneckých přátel umění v Rudolfinu (a Rudolfinumban működő Képtár, a mai prágai Nemzeti Galéria gyűjteményének alapja).
1868-ban Laufbergert a bécsi Iparművészeti Iskola (Kunstgewerbeschule) figurális rajz professzorává nevezték ki, ahol Gustav Klimt tanára volt.
Laufbergert a bécsi érett historizmus legnépszerűbb és legtöbbet foglalkoztatott monumentális festőjeként tüntetik fel, de a historizáló festészet azon veszélyét, hogy üresnek és sablonosnak hasson, lineárisan dallamos formanyelvével és szeretetre méltó figuratípusaival kerülte el. Tanítványa, Gustav Klimt aztán 1900 körül egy túlnyomórészt grafikai jellegű műstruktúrából kiindulva tudott új művészi formát és új kifejezésmódokat találni.

102 | Révész Imre
(Sátoraljaújhely, 1859 – 1945, Nagyszőlős)

Szerelmi jóslás (Kijött a szív), 1890-es évek
Fortune-Telling for Love, 1890s

30,5 × 50 cm
Olaj, fa | Oil on board
Jelezve jobbra lent: I. Révész Paris |
Signed lower right: I. Révész Paris

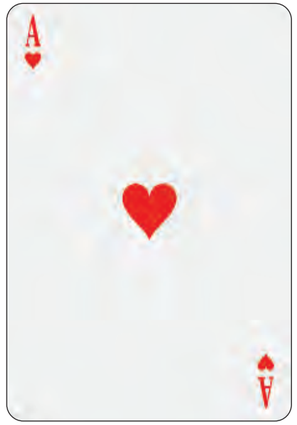
PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor külföldi magángyűjteményben

IRODALOM | LITERATURE
· Sándor László: Révész Imre ukrajnai művészi hagyatéka. Művészettörténeti Értesítő, 1964/3.

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 2 055 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 2 740 – 4 932 EUR

Ferenczy Károly: Cigányok I., 1901,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Kör (cœur) ász
a francia
kártyapakliból

Édouard Bisson: Jövendőmondás, 1889, magántulajdon

Kedves életképi pillanat Párizsból, az egzotikumra fogékony közönségnek festő magyar Révész Imrétől. A kemence előtt a földre leterített lótakarón négy-ötéves legényke fekszik. Könyökölve figyeli a kártyákat vető cigánylány kezét. A vörösszoknyás, gyöngyöket viselő leány a lapon lévő piros jelképre mutat. Mint egy tűzről pattant kis Carmen (a Bizet-opera bemutatója 1875-ben volt, pár évvel a festő Párizsba érkezése előtt), szemét a kisfiúra függeszti. A szalonkép a párkapcsolati dinamikát írja át a gyerekek viszonyrendszerére, játékos fénytörést adva a jelenetnek. Az első zajos sikereit már elérő, fiatal Munkácsy-tanítvány, Révész egzotikus képet festett minőségi fatáblára a száznegyven évvel ezelőtti párizsi közönség számára. Szokása szerint a magyaros falu világából merített ihletet, de rájátszott az egész Európában népszerű egzotikus cigány-figurára, a kártyavető javasasszony – itt gyermekkorra átfordított – toposzára.

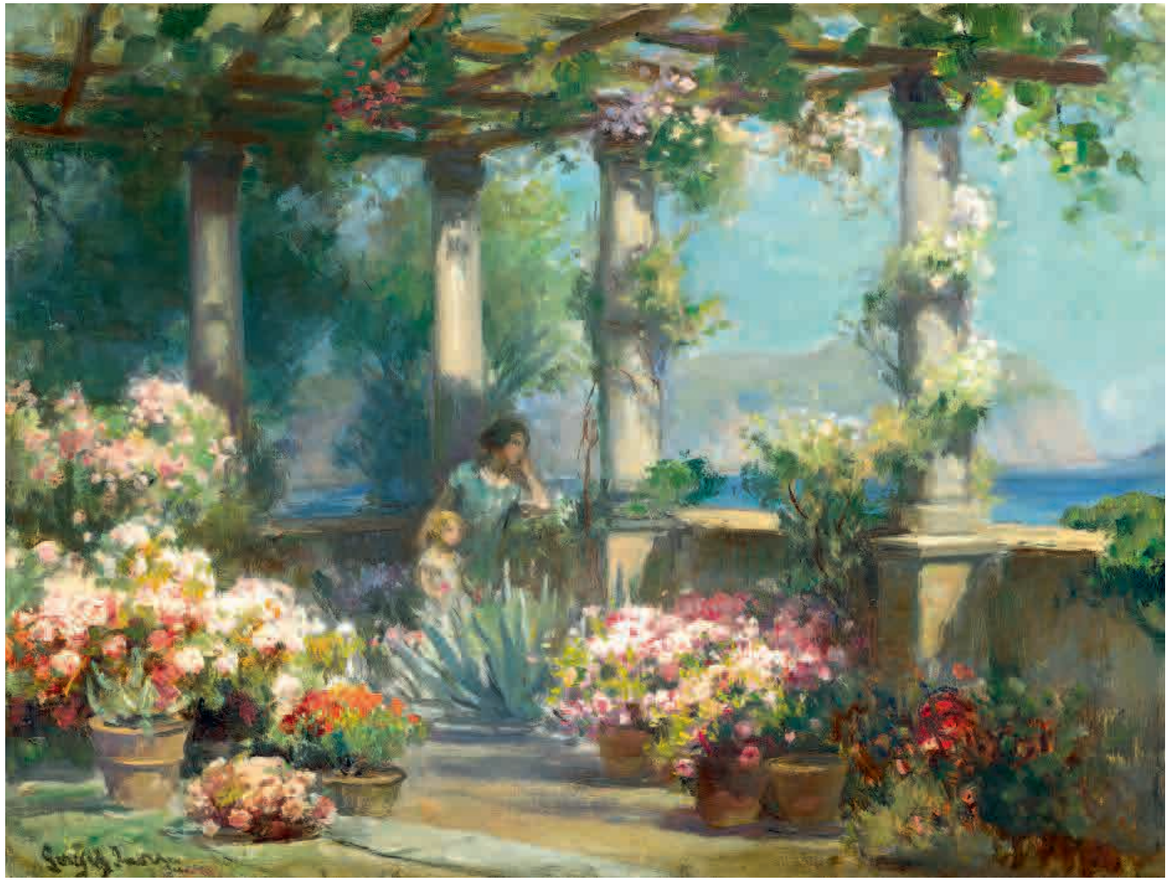

Édouard Bisson: Jövendőmondás, 1889,
magántulajdon

A kárpátaljai Nagyszőlősön nevelkedett Révész Imre a debreceni iskolaévek után egész fiatalon a festőpálya mellett kötelezte el magát. Mivel hosszú és eredményekben gazdag élete végén visszatért szülővárosába, emlékét a kárpátaljai művészeti közeg mindmáig elevenen őrzi. (Kárpátalja másik neves festője, Erdélyi Béla tanítványa volt a főiskolán.) Révész Debrecenből egyből Bécsbe ment litografálást tanulni, majd megfordult a pesti Mintarajziskolában, utána pedig – 1877-től – a bécsi Akadémián folytatta tanulmányait, a király által alapított ösztöndíjnak köszönhetően. A sikerek már egész fiatalon megtalálták. 1879-ben másodéves növendékként kiállította *Egy kérdés* című képét Pesten, ami a Pállfy-gyűjteménybe került, majd a következő évben elsőként nyerte el a Munkácsy-díjat Csárda című népi életképével. Három és fél évet dolgozhatott így a sikerei csúcsán álló festőfejedelem, Munkácsy Mihály mellett Párizsban. Révész hosszú pályája során mindvégig a Munkácsy-féle, magyar népi valóságban gyökerező, 19. századi realista festészet képviselője volt. A francia és az osztrák műértő közönség lelkesedett jófajta humorral fűszerezett, magas minőséget képviselő zsánerfestészetéért. A most vizsgált, Párizsban született képe csak most talált haza Magyarországra.

»a magyaros falu világából merített ihletet, de rájátszott az egész Európában népszerű egzotikus cigány-figurára, a kártyavető javasasszony – itt gyermekkorra átfordított – toposzára«

103 | Gergely Imre
(Pest, 1868 – 1957, Budapest)

Dél-olasz tengerpart (Nápolyi-öböl), 1930-as évek
Southern Italian Coast (Bay of Naples), 1930s

60 × 80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Gergely Imre |
Signed lower left: Gergely Imre

Kikiáltási ár: 360 000 Ft / 986 EUR
Becsérték: 480 000 – 750 000 Ft
Estimated price: 1 315 – 2 055 EUR

104 | Háry Gyula
(Zalaegyerszeg, 1864 – 1946, Budapest)

Abbázia
Abbazia

57 × 79,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Abbázia Háry Gy. |
Signed lower right: Abbázia Háry Gy.

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 329 EUR
Becsérték: 1 200 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 3 288 – 4 932 EUR

Abbázia az egykori Osztrák-Magyar Monarchia üdülőhelye, ma Horvátországban található, Opatija. A villa Neptun látképe a tengerparton.

105 | Márk Lajos
(Retteg, 1867 – 1940, New York)

Készülődés a kerti partyra (Vendégvárás), 1920 körül
Getting Ready for the Garden Party (Waiting for Guests), c. 1920

100 × 130 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Márk |
Signed lower right: Márk

IRODALOM | LITERATURE
· Lyka Károly: Márk Lajos újabb festményei. Művészet, 1907/5., 281–294.
Lyka Károly: Márk Lajos bemutatója. Uj Idők, 1907/46., 474–475.

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 6 575 EUR
Becsérték: 3 000 000 – 5 500 000 Ft
Estimated price: 8 219 – 15 068 EUR

Márk Lajos: Parkban, 1916 előtt, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

A 19. századi művészet nagy krónikása, Lyka Károly alig leplezett kéjjel elemezte az ünnepelt festő, Márk Lajos modelljeinek sorát: „Délutánonként e műteremben talán a Lipótváros vagy Belváros egy-egy szép asszonya pózol a tegnap érkezett párizsi öltözetben. Délelőtt ellenben egy aktmodell hever a kereveten, vagy a tükör előtt igazít magán egy lecsúszott nagy selymet, amelyen hirtelenül megvillan changeant játékában a lila és zöld szín. Képzeljük hozzá a hát a nyak elefántcsont színét, amely gazdagon s melegen világít ki a háttérből, s már meg is konstruáltuk Márk Lajos valamely képét, természetesen a távirat hézagosságával." Senki sem tudta az akadémikus képzettségű Márk Lajosnál szebben megragadni a pesti burzsoá asszonyok finom eleganciáját. Talán László Fülöp a portréin vagy Molnár Ferenc a színpadon. Lyka úgy írt róla, mint aki képes volt még a karcsú női kontraposztban is megtalálni a pesti karaktert, de tudományára vevő volt az új világ is: az 1910-es éveket az Egyesült Államokban töltötte, ecsetkezelésének finom eleganciájával elbűvölve az amerikai közönséget is. A most vizsgált kép finom ecsetjátékát, fénynyel telt szépségét nézve – érthető módon.

106 | Turmayer Sándor
(Orosháza, 1879 – 1953, Albegna)

Kilátás a Budai Várból
(Narancssárga napernyő), 1930 körül
View from Buda Castle
(Orange Parasol), c. 1930

40 × 50 cm
Olaj, fa | Oil on wood
Jelezve balra lent: Turmayer |
Signed lower left: Turmayer

Kikiáltási ár: 420 000 Ft / 1 151 EUR
Becsérték: 650 000 – 850 000 Ft
Estimated price: 1 781 – 2 329 EUR

107 | Háry Gyula
(Zalaegerszeg, 1864 – 1946, Budapest)

Budai vár, Hunyadi János út,
Halászbástya, 1922
Buda Castle, Hunyadi János Road,
Fisherman's Bastion, 1922

70 × 100 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Budapest 1922 Háry Gy. |
Signed lower right: Budapest 1922 Háry Gy.

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 3 836 EUR
Becsérték: 2 000 000 – 3 000 000 Ft
Estimated price: 5 479 – 8 219 EUR

108 | Perlrott Csaba Vilmos
(Békéscsaba, 1880 – 1955, Budapest)

Budapest, Berlini tér (Budapesti látkép a Nyugati pályaudvarral), 1910-es évek
Budapest, Berlin Square (Budapest View with Nyugati Railway Station), 1910s

74 × 100 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Perlrott Csaba |
Signed lower left: Perlrott Csaba

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· Budapest a festők szemével. Kieselbach Galéria, Budapest, 2026. június 11. – július 18.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Budapest a festők szemével. Szerk.: Molnos Péter, Kieselbach Galéria, Budapest, 2026, címlap és 221. oldal.
· Budapest Through the Eyes of Painters. Szerk.: Molnos Péter, Kieselbach Galéria, Budapest, 2026, címlap és 221. oldal.

Kikiáltási ár: 65 000 000 Ft / 178 082 EUR
Becsérték: 75 000 000 – 110 000 000 Ft
Estimated price: 205 479 – 301 370 EUR

Budapest a festők szemével.
Szerkesztette: Molnos Péter,
Kieselbach Galéria, Budapest, 2026

»a sokáig evidenciaként elfogadott Párizs-dominanciát írta át az a közelmúltban felbukkant három monumentális méretű, múzeumi rangú kompozíció, amely a mai napig lázban tartja a művészettörténészeket«

Perlrott Csaba Vilmos: Budapesti látkép a Rákóczi úttal, 1910-es évek, magántulajdon

Rejtélyes városképek

A közelmúltig úgy tűnt, hogy a magyar főváros Perlrott Csaba Vilmos számára nem jelentett olyan erőteljes inspirációs forrást, mint működésének többi, jól ismert színtere – Nagybánya, Kecskemét és Párizs. Sőt az életmű közgyűjteménybe került vagy magántulajdonban fennmaradt darabjai között és a festőről szóló kötetek és tanulmányok lapjain még az ódon német kisváros, Wertheim am Main kubisztikus térszerkezetbe rendezett épülettömbjei is gyakrabban tűntek fel, mint Budapest felismerhető részletei.

Perlrott párizsi szobaablakából kinézve a 20. század első három évtizedében olyan látvány tárult fel, amely évről évre arra sarkallta, hogy képek tucatjain rögzítse a Szajnán átívelő hidak, a Pont Neuf, a Pont au Double és a Pont Saint Michele látványát, a Notre Dame magasztos tömegeit, az utcán sétáló magányos járókelőkkel, a rakparton haladó konflisokkal, omnibuszokkal és autómobilokkal. Az 1920-as évek kiállítási katalógusaiban Perlrott képeit böngészve elvétve sem találunk budapesti vedutát, míg Párizs mintha totális győzelmet aratott volna a festő témaválasztásában. Csupán egyetlen, de jellemző példa: az Ernst Múzeumban rendezett 1925-ös csoportkiállítás összesen tizenhét festménye közül nem kevesebb mint tizenegy a modern művészet Mekkájából tudósított. *Szajna-parti részlet, Notre Dame, Párizsi templom, St. Michel, Sorbonne-i részlet* – és még hosszan sorolhatnánk a francia fővárosban készült, majd Budapestre küldött képek címét.

»A Budapest ikonikus részleteit, a Rákóczi úti Rókus-kápolnát, a Lánchidat és a Nyugati pályaudvar környékét ábrázoló vedutáka a „semmiből” kerültek a műbarátok elé«

Perlrott Csaba Vilmos: Budapest látképe a Lánchíddal, 1910-es évek, magántulajdon

Ezt a sokáig evidenciaként elfogadott Párizs-dominanciát írta át az a közelmúltban felbukkant három monumentális méretű, múzeumi rangú kompozíció, amely a mai napig lázban tartja a művészettörténészeket. A Budapest ikonikus részleteit, a Rákóczi úti Rókus-kápolnát, a Lánchidat és a Nyugati pályaudvar környékét ábrázoló vedutáka a „semmiből” kerültek a műbarátok elé: sem korabeli reprodukció, sem újsághír vagy kiállítási adat nem utalt arra, hogy ez a három reprezentatív munka a lappangó festmények népes táborát szaporítja. Mindebből arra következtethetünk, hogy annak idején egy tehetős Budapest-imádó mecénás rendelhette meg ezeket a pazar kompozíciókat, hogy otthona falán hirdessék a magyar főváros szépségét, ám kiállításokra sem e rejtélyes műgyűjtő, sem leszármazottai nem küldték el a képeket.

Egy avantgárd Budapest-portré

Az 1910-es években készült három városkép közül időrendben az utolsóként, 2024 nyarán bukkant fel a most bemutatott, a Nyugati pályaudvart és környékét ábrázoló kompozíció. Két „társához" hasonlóan ennek sem találjuk nyomát a korabeli kiállítási katalógusokban, sőt a festőről szóló cikkekben, műkritikákban és kötetekben sem említik, ami egy ilyen reprezentatív méretű és kiemelkedő kvalitású alkotásnál több mint meglepő.

A kompozíció jobb oldalát Budapest legrégebbi vasúti fejállomása, a világvárossá növekvő Pest egyik jelképe, az 1877. október 22-én megnyitott Nyugati pályaudvar dominálja, amely mellett a hamisítatlan, nyüzsgő nagyvárosi élet minden jellemző attribútuma felvonul: karcsú lámpaoszlopok és színes plakátokkal teleragasztott hirdetőoszlopok tövében sietős gyalogosok, lovak és villamoskocsik haladnak az egykori Váci út, a Lipót és a Teréz körút kereszteződésében. Ez a terület 1914-től 1945-ig a Berlini tér nevet viselte, és a magyar főváros egyik legforgalmasabb pontjaként olvasztott magába számos olyan közösségi funkciót, amely igazi urbánus központtá avatta. Bérházak, üzletek, éttermek, elegáns hotelek és olcsó garniszállók nőttek ki körülötte a földből, az 1920-as évektől kezdve pedig fő találkozási helyként szolgált a budai hegyekbe készülő turistacsoportoknak és a mulatni induló baráti társaságoknak éppen úgy, mint a fizetett szerelem alkalmi partnereinek.

»Ez a terület 1914-től 1945-ig a Berlini tér nevet viselte, és a magyar főváros egyik legforgalmasabb pontjaként olvasztott magába számos olyan közösségi funkciót, amely igazi urbánus központtá avatta.«

»A kompozíció jobb oldalát Budapest legrégebbi vasúti fejállomása, a világvárossá növekvő Pest egyik jelképe, az 1877. október 22-én megnyitott Nyugati pályaudvar dominálja«

»A Nyugati előtti tér – amely 1914 és 1945 között nem véletlenül viselte a Berlini tér nevet«

Berlin–Budapest

Perlrott Csaba Vilmos Nyugati pályaudvart ábrázoló kompozíciója nemcsak Budapest egy jellegzetes pontját örökíti meg, hanem a századelő modern nagyvárosának jelképi összefoglalása is. A Nyugati előtti tér – amely 1914 és 1945 között nem véletlenül viselte a Berlini tér nevet – funkcióját és hangulatát tekintve számos ponton rokonítható a Potsdamer Platzcal. Mindkét hely a vonat- és villamosközlekedés, a gyalogosforgalom és a kereskedelmi-társasági élet metszéspontjában állt, vagyis nem egyszerű közlekedési csomópontként, hanem a metropolisz lüktető „gravitációs" centrumaként működött. A Potsdamer Platzot a 20. század elején Berlin egyik legnyüzsgőbb terének tartották, 1924-ben pedig itt létesült a kontinens első közlekedési fényjelző rendszere is, ami jól mutatja, hogy ugyanaz a felgyorsult nagyvárosi lét sűrűsödött benne, amelyet Perlrott a Nyugati környékének dinamikus, egymásra torlódó motívumaival Budapesten is megragadott. A monumentális pályaudvari architektúra, a kisebb házak, a villamosok, a gyalogosok és az utcai mozgás kavargó együttese így nemcsak topografikus látképet jelent, hanem a modern nagyváros közép-európai típusát is megjeleníti.

metropolisz

csomópont

mobilitás

modernitás

BERLIN

PÁRIZS

LONDON

BERLIN

»Az 1910-es évek közepén Budapest villamosközlekedése leginkább két nagy, egymással versengő társaság kezében volt, amelyek különböző színű villamosokkal szállították az utasaikat.«

Ziffer Sándor: A Baross tér, 1908, magántulajdon

A modernitás szimbóluma

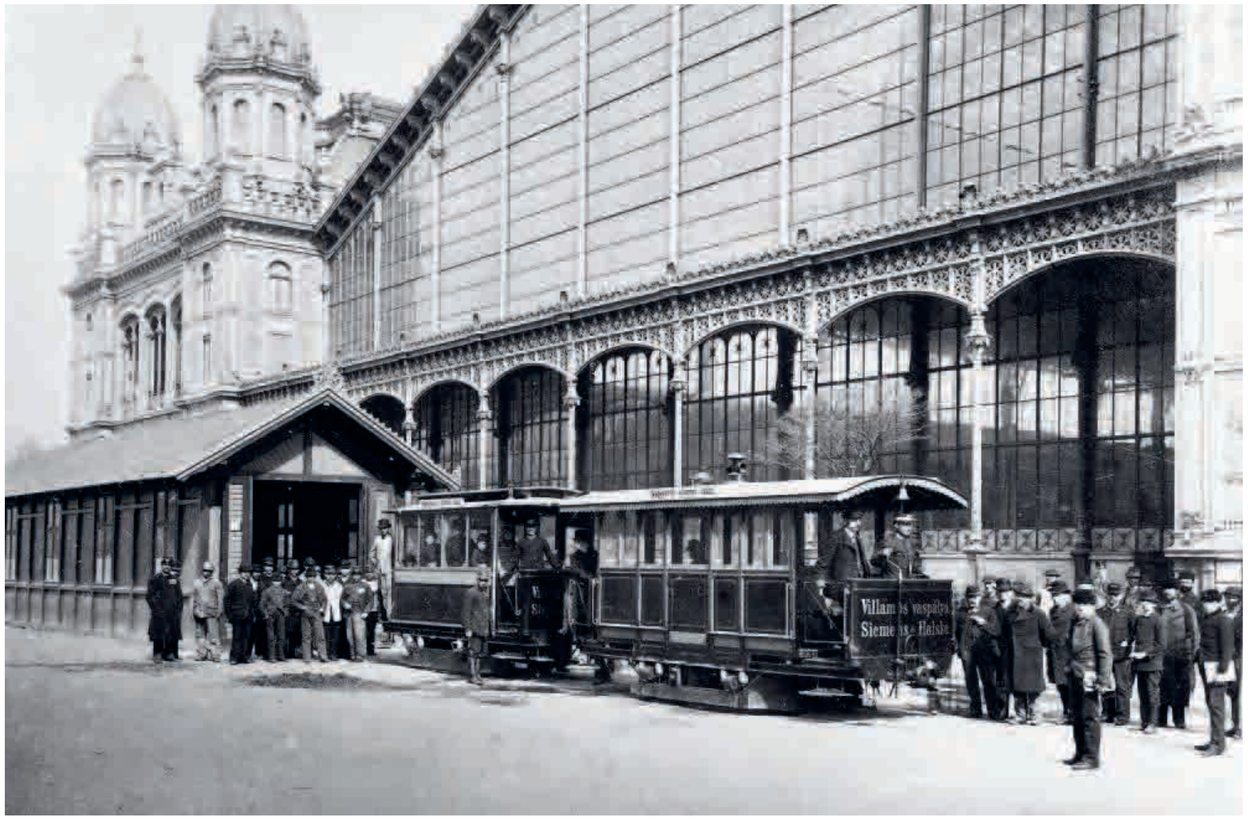
A vasút és annak leglátványosabb építészeti kerete, a pályaudvar a 19. századtól kezdve a modernitás, a felgyorsult idő, a társadalmi és gazdasági fejlődés szimbólumaként jelent meg világszerte. Nem véletlen, hogy az építtetők és az építészek mindig igyekeztek a kor csúcstechnológiáját alkalmazni tervezésekor: a reprezentációs igényeket maximálisan kielégítve a modern élet profán katedrálisaként vagy éppen pompás uralkodói palotaként álmodták meg, amely elsődleges funkciója, az utazó tömegek kiszolgálása mellett állami ceremóniák reprezentatív hátteréül is szolgált. A légi közlekedés általánossá válásáig a vasúti fogadócsarnok volt a nagy indulások és érkezések, a fontos találkozások, az ezeket kísérő spontán érzelmi reakciók, vagy éppen a teátrális állami gesztusok, a politikusi beszédek és hamis elvegyülések elsődleges terepe: így vált a vasúti pályaudvar olyan nagyvárosi térré, amely köré gazdag jelentésrétegek és messzire vezető szimbolikus utalások vontak sajátos aurát.

A Nyugati pályaudvar kettős tornyokkal és loggiákkal díszített, színes téglákkal burkolt homlokpavilonján, a 42 méter szélességű és 144 méter hosszúságú, vaszerkezetű nagy csarnok hatalmas tömbjén, valamint a hátranyúló oldalhomlokzati részén kívül érdemes sorra venni a Perlrott-kép többi motívumát is. Az August de Serres által tervezett és a legendás Eiffel-cég által kivitelezett csarnoképület szomszédságában oromfalas kis házak, a pályaudvar kiszolgáló tömbjei, udvarok, csupasz fák és felszálló füstpamacsok tagolják a festői felületet. A méret- és léptékváltások a rohamosan átalakuló Budapest egymás mellett élő korszakait teszik átélhetővé. A fővárosi tömegközlekedés fejlődése és az épített környezet folyamatosan változó kulisszái hozzásegíthetnek bennünket a kompozíció pontosabb datálásához. Ilyen, látszólag mellékes részlet a képen látható villamoskocsik színe. A magyar főváros jellegzetes közösségi járművét azért is érdemes ennek a képnek a kapcsán alaposabban megvizsgálni, mert éppen innen, a Nyugati pályaudvar elől indult máig tartó diadalútjára a lóvasút helyébe lépő villamos. Az 1887 novemberében üzembe álló próbajárat a Teréz körúton haladt a Nyugatitól a Király utcáig és vissza egy keskeny, egy méter nyomtávolságú sínpáron, alsóvezetékes áramrendszert használó motorkocsikkal. Alig néhány eszetendő múlva a nagykörúti járatok már a Boráros térig közlekedtek, majd villamost kapott a Király utca is, így 1891 nyarától ezekkel utazhatott a pihenni vágyó közönség a körúttól egészen a Városligetig.

Az 1910-es évek közepén Budapest villamosközlekedése leginkább két nagy, egymással versengő társaság kezében volt, amelyek különböző színű villamosokkal szállították az utasaikat. A Teréz körúton, a később legendássá váló 4–6-os vonalán a BVVV, vagyis a Budapesti Villamos Városi Vasút sárga színű járatai közlekedtek, míg a Váci körúton a BKVT vörösesbarna kocsijai haladtak. A 20. század első két évtizedében egy harmadik, sokkal kisebb cég is képviseltette magát a Nyugati pályaudvar közelében: Újpest és Rákospalota felé a BUIRV, vagyis a Budapest-Újpest-Rákospalotai Villamos Közúti Vasút zöldre festett járatai „száguldottak" az akkoriban maximálisan megengedett 20 km/órás sebességgel. Ez a színkavalkád az 1910-es évek végéig tartott. Az egységes sárga festés bevezetéséhez szükséges volt, hogy 1918 novemberében a főváros átvegye a villamoshálózatot és az addig versengő vállalatokat közös cég alá szervezze. Ekkor született meg az apró változtatásokkal a következő egy évszázadon át egyeduralkodó színösszeállítás, amely a kitalálói szándéka szerint a két tradíciót egyesítette: a kocsik oldalai sárga-fehér festést kaptak, az ablakok alatti díszléc viszont a BKVT-re jellemző barna színű lett. Mivel Perlrott Csaba Vilmos képén kizárólag vörösesbarna és nem sárga villamosok láthatók, így a kompozíció minden bizonnyal a nagy cégegyesítés és a járművek egységes átfestése előtt készült.

»A megemelt nézőpontból, topografikus hűséggel ábrázolt városrészlet Perlrott jól ismert, expresszív formatorzítása, barokkosan dinamikus fény- és árnyékkezelése, valamint stilizált alakábrázolása révén emelkedik messze a korabeli Budapest-veduták fölé«

Nem csupán a sárga villamosok hiányoznak a festményről, hanem a fennállása alatt országos hírűvé váló, hol az üzleti, hol a társasági vagy éppen a bűnügyi rovatban szereplő épület is. Az 1920-as évek közepétől a pályaudvar hatalmas csarnoktömbjétől balra, a festményen látható földszintes épületek helyén állt a hamar kétes hírnevet szerző Westend-ház, amelynek földszintjén üzletek, emeleti részén hol vasutasszálló, máskor hotel, nyilvánosház vagy garniszálló működött. A kifli alaprajzú épület apró, cellaszerű lakásaiba 1945 után szegény családok költöztek, akiknek végül 1978-ban kellett elhagyniuk tragikus állapotban lévő otthonaikat, amikor az akkor már Berliniről Marxra keresztelt téren elkezdték az új metróállomás építését. A február 22-én, több száz kíváncsi szempár előtt felrobbantott Westend-ház ugyanúgy nyomtalanul eltűnt, mint az egykori Berlini tér másik két ikonikus, kalandos sorsú épülete: a Moszkva téri óra elődje, a két világháború közötti Budapest legnépszerűbb találkozási pontja, a pesti szlengben Banánszigetnek keresztelt világító reklámtorony és az 1930-as évek legnagyobb forgalmú italmérése, a pesti alvilág, különösen a közelben „dolgozó" örömlányok és futtatóik által előszeretettel látogatott, legendás Ilkovics büfé.

A megemelt nézőpontból, topografikus hűséggel ábrázolt városrészlet Perlrott jól ismert, expresszív formatorzítása, barokkosan dinamikus fény- és árnyékkezelése, valamint stilizált alakábrázolása révén emelkedik messze a korabeli Budapest-veduták fölé: igazi avangárd remekmű, amely nem pusztán témája, de művészi kvalitása és modern hangütése miatt is kitüntetett figyelmet érdemel.

MOLNOS PÉTER

Enteriőr fotó a Budapest a festők szemével című kiállításról

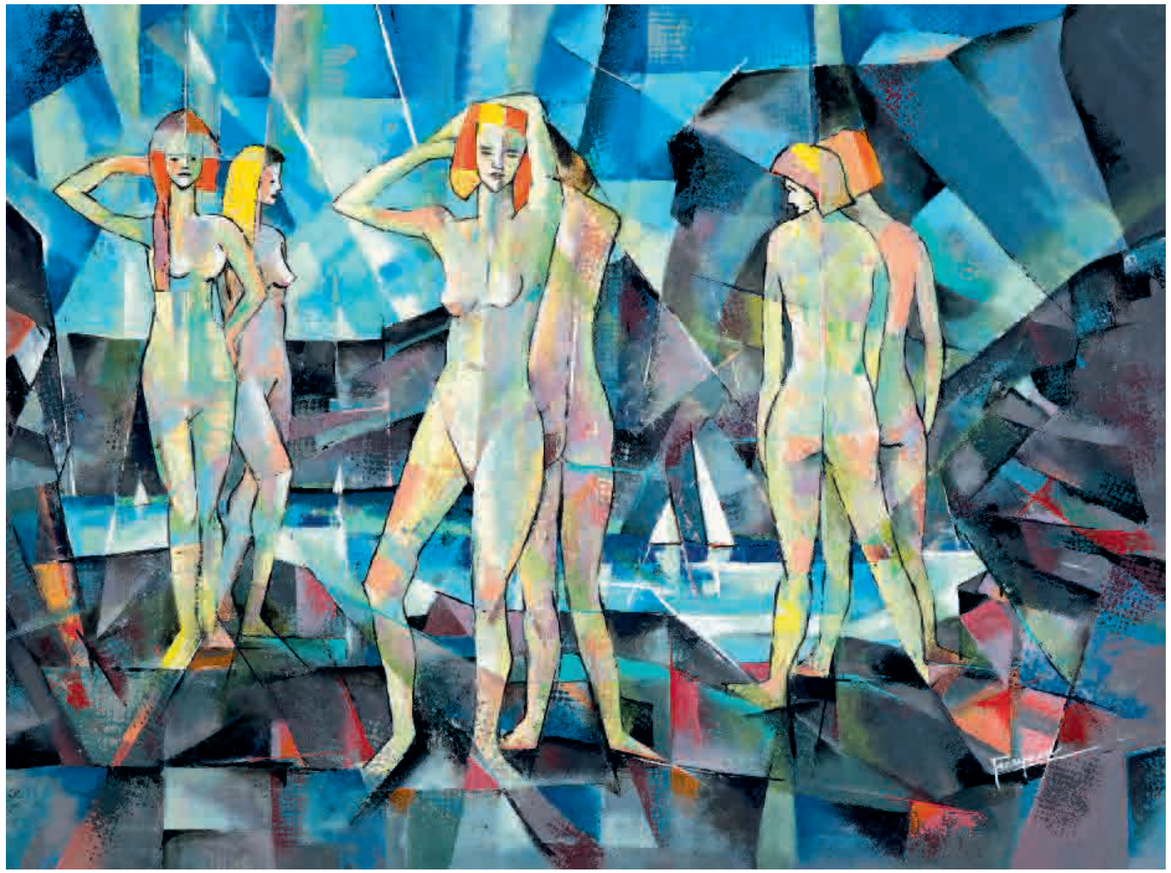

109 | Dala Andor
(Mezőkövesd, 1941 –)

Balatoni móló, 1960
Balaton Pier, 1960

80 × 120 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Dala A. 60 |
Signed lower right: Dala A. 60

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 781 EUR
Becsérték: 800 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 2 192 – 3 836 EUR

110 | Révész-Ferryman Ferenc
(Siófok, 1893 – 1983, New York)

Modellek a Balaton parton
Models on the Shore of Lake Balaton

91 × 122 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve jobbra lent: Ferryman | Signed lower right: Ferryman

Kikiáltási ár: 1 000 000 Ft / 2 740 EUR
Becsérték: 1 300 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 3 562 – 4 932 EUR

Londonban Brangwynnél és Lickertnél tanult, ott volt 1916-ban az első gyűjteményes kiállítása is. Angliai tartózkodása alatt vette fel a „Ferryman" (révész) nevet. Magyarországon kiállított a Műcsarnokban, a Magyar Stúdióban grafikai munkákat, gyűjteményes kiállítása volt 1919-ben a Nemzeti Szalonban, ezután pedig Németország több városában és Norvégiában állított ki. A Belvedere Szalonban 1923-ban rendezett nagysikerű budapesti kiállítása után Amerikába költözött, ahol a New York-i Brooks School zeneteremében festett freskókat.

111 | Kováts Albert
(Budapest, 1936)

Nagy tihanyi táj, 1965
Large Tihany Landscape, 1965

60 × 100 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Kováts 65 |
Signed lower right: Kováts 65

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· Kováts Albert képei, Fényes Adolf Terem, Budapest, 1967

Kikiáltási ár: 1 500 000 Ft / 4 110 EUR
Becsérték: 2 000 000 – 4 000 000 Ft
Estimated price: 5 479 – 10 959 EUR

Duray Tibor: Balatoni táj (Tihany), 1934, magántulajdon

112 | Rippl-Rónai József
(Kaposvár, 1861 – 1927, Kaposvár)

Utcai jelenet (Mâcon), 1914
Street Scene (Mâcon), 1914

21,5 × 16,5 cm
Diópác, tus, papír | Wallnut ink, indian ink on paper
Jelezve jobbra középen: Rónai, 1914, Macon |
Signed middle right: Rónai, 1914, Macon

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 781 EUR
Becsérték: 900 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 2 466 – 3 836 EUR

Rippl-Rónai József: Menetelő francia katonák, 1914, Musér d'Orsay, Párizs

113 | Scheiber Hugó
(Budapest, 1873 – 1950, Budapest)

Kék szemű art deco lány, 1930-as évek
Art Deco Blue-Eyed Girl, 1930s

43 × 30 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelzés nélkül | Unsigned

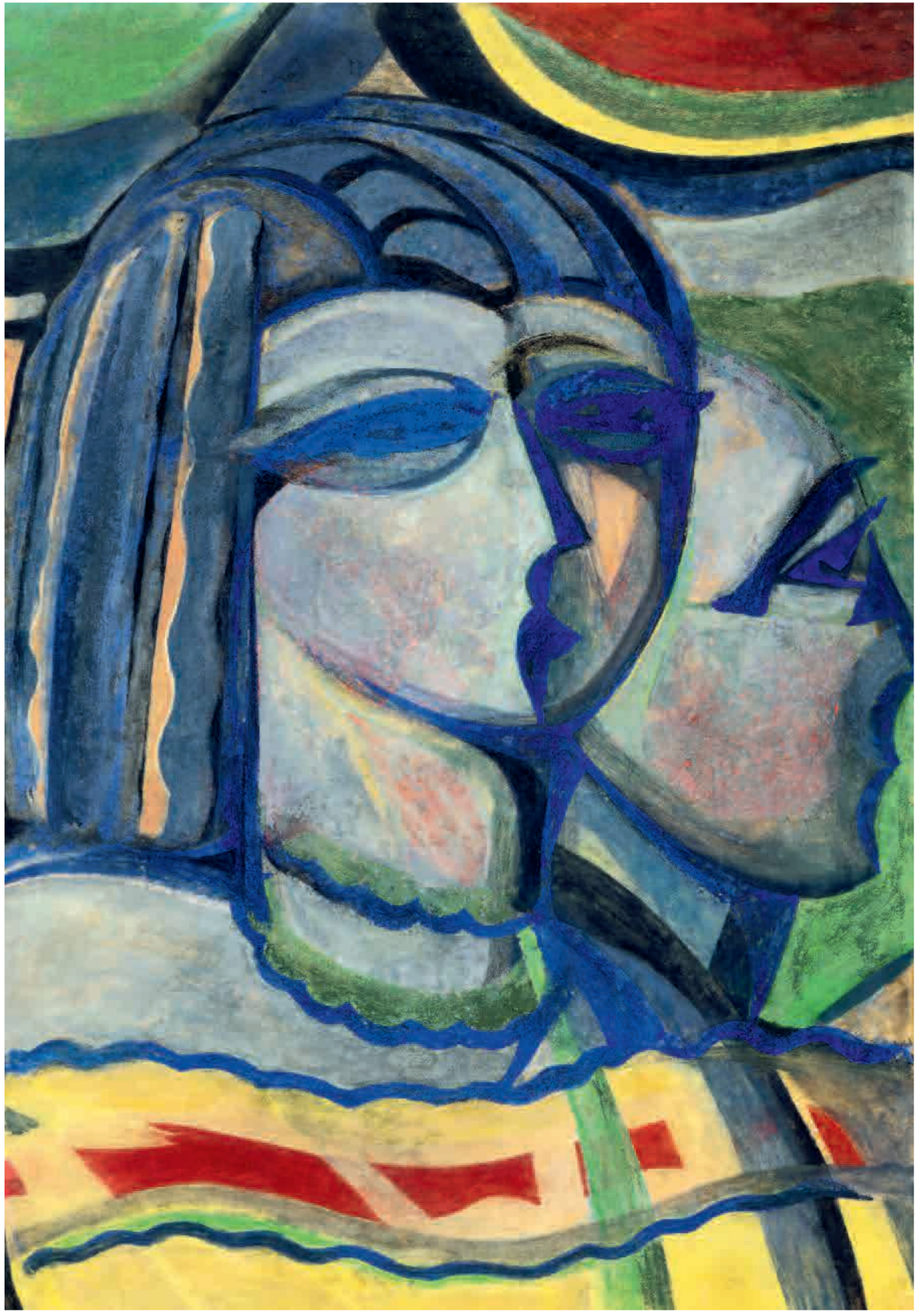
Kikiáltási ár: 2 600 000 Ft / 7 123 EUR
Becsérték: 3 400 000 – 4 600 000 Ft
Estimated price: 9 315 – 12 603 EUR

A két világháború közötti Budapest mondén éjszakai élete Scheiber Hugó számára szinte kimeríthetetlen motívumforrást jelentett. Kávéházak, bárok, lokálok, revük és tánctermek szereplői népesítik be képeit: zenészek, táncosnők, pincérlányok – a pesti éjszaka elegáns vagy éppen frivol nőalakjai. A téma már az 1920-as évek végén fontos helyet foglalt el művészetében. Tamás Ernő 1929-ben, a *Pesti Hirlap* oldalain egyenesen úgy fogalmazott, hogy Scheiber „művészete rokon a jazz-zenével – jazz-festészet", majd külön is megemlítette a *Bár hölgyek* című művet, amelynek „félvilágítású arc-tanulmányai" a lokálok sajátos hangulatát idézték fel.

A most bemutatott *Hölgyek a bárban* ugyanezt a világot sűríti két monumentális hatású női fejbe. Scheiber szinte teljesen lemond a környezet részletezéséről, festői figyelme a két főalakra fókuszál: nem látunk asztalokat, poharakat vagy zenekart, a bár atmoszféráját kizárólag a két nő, a furcsán vibráló színek és az egymásba kapcsolódó formák teremtik meg. Az egyik arc szemből fordul felénk, társa profilból tűnik fel a kompozíció jobb oldalán. A központi figura megformálásában lehetetlen nem felismerni az art deco művészeit is megihlető kubizmus elementáris hatását. Mintha a jobb oldali arcfél szembe-, illetve a bal oldali profilnézete egyetlen arcban egyesülne, miközben a háttér vörös, zöld, sárga és fekete foltjai dekoratív mustraként élénkítik a képmezőt.

A végletes stilizálás ellenére a kompozíció plakátszerű tömörsége mögött ott lüktet a nagyvárosi éjszaka hangulata. A kortárs kritikus, Ybl Ervin a *Budapesti Hirlap* hasábjain 1931-ben Scheiber képeit találóan nevezte „szín- és formarapszódiáknak", amelyek „a lokálok groteszk félvilágából" merítik motívumaikat. A *Hölgyek a bárban* éppen e kettősség miatt különösen jellegzetes Scheiber-mű: egyszerre portré és ornamentum, pillanatfelvétel és absztraháló formajáték. A két nő alakjában nem egyedi személyiségek pontos képmását, hanem egy egész korszak típusait, a dzsessz, a mesterséges fény és a modern világváros sajátos, mondén szépségét sűrítette képbe.

MOLNOS PÉTER

114 | Szőnyi István
(Újpest, 1894 – 1960, Zebegény)

Táj szikrázó napsütésben
(Városnézők, Budai vár), 1950-évek eleje
Landscape in Sparkling Sunshine
(Sightseers, Buda Castle), early 1950s

22,5 × 33,5 cm
Akvarell, papír | Watercolor on paper
Jelezve jobbra lent: Szőnyi I. |
Signed lower right: Szőnyi I.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Szőnyi István. Dunakanyar – Zebegény – otthon – család III.
Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2023, 543.

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 781 EUR
Becsérték: 900 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 2 466 – 3 836 EUR

A tabáni Szebeni Antal téri park, 1937

Váralja utca az Apród utca felől a budai Vár felé nézve. Balra a Szarvas-ház, távolabb szemben a Buzogány torony és a Déli nagy rondella, 1967, Fotó: Fortepan / Szalay Zoltán

115 | Vaszary János
(Kaposvár, 1867 – 1939, Budapest)

Balatonpart (Balatoni halászok)
Balaton Shore (Balaton Fishermen)

35,5 × 100 cm
Akvarell, papír kartonon | Watercolor, paper on cardboard
Jelezve jobbra lent: Vaszary János hagyatéki bélyegző |
Signed lower right: Vaszary János hagyatéki bélyegző

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor Révész István, majd a Keleti-gyűjteményben

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· Galerie Semiha Huber, 1964/6

VÉDETT | NO EXPORT

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 288 EUR
Becsérték: 2 000 000 – 3 200 000 Ft
Estimated price: 5 479 – 8 767 EUR

Vaszary János: Csónak vízre bocsátása I–IV., 1926–1928, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

116 | Vaszkó Ödön
(Pancsova, 1896 – 1945, Budapest)

Mozdonyok, 1928
Engines, 1928

80 × 100 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Vaszkó Ödön 928 |
Signed lower left: Vaszkó Ödön 928

Kikiáltási ár: 6 500 000 Ft / 17 808 EUR
Becsérték: 8 000 000 – 13 000 000 Ft
Estimated price: 21 918 – 35 616 EUR

Borbereki Kovács Zoltán: Téli pályaudvar, 1930, magántulajdon

»sínekre üvöltő, tüzes lokomotívokat lökünk«

KASSÁK LAJOS

Otto Morach: Gare Saint-Lazare, 1928 körül, Kunsthaus Zürich

A modern természetélmény a nagyváros lencséjén keresztül fogalmazódik meg. Az impresszionistákat elbűvölte a fejpályaudvarok üveg-acél katedrálisaiban pöfögő gőzmozdonyok különleges új látványa. Az avantgárd művészek – például Scheiber Hugó – tovább sétáltak a töltések mellett, hogy a külső kerületekben eléjük táruló újszerű nagyvárosi panorámát örökítsék meg. Sínek és gyárakat. Az izmusok képviselői, Marinettitől Kassákig dicsőítették a technológia új mitikus hősét, az acélmozdonyt („sínekre üvöltő, tüzes lokomotívokat lökünk" – írta Kassák a *Mesteremberek* című programadó versében). A két világháború között szárba szökő újabb realista törekvéseket az ipari esztétika simára polírozott tökélye ragadta magával. Az a korai brutalista érzékenység, ami először lelte örömét a nyersbeton felületében, meglátta a szépséget az új tárgyilagosság szenvtelen lencséjén át látott vasúti panorámában is. Vaszkó Ödön – ugyanúgy, mint a svájci Otto Morach vagy a magyar Borbereki Kovács Zoltán – rátalált a sínek, kocsik és füstölő mozdonyok újszerű poézisére.

Vaszkó Ödön: Téli pályaudvar, 1932, magántulajdon

A Vajdaságban született Vaszkó Ödön rangos életművének helyét az elmúlt évtizedek biztosították be a magyar art deco élmezőnyében. Modern szellemiségű szabadiskolákban és az Iparművészeti Főiskolán képezte magát, az első világháború tragédiái által meghatározott „elveszett nemzedék" tagjaként. 1921-től állított ki rendszeresen Budapesten. A fiatal modern művészeket tömörítő Új Művészek Egyesületének tagjaként több csoportos hazai és külföldi kiállításon vett részt. A látványos nemzetközi menetelésre (Bécs, Nürnberg, Genova, Milánó) a Velencei Biennálé tette fel a koronát 1932-ben. A német új tárgyilagosságra, az olasz metafizikus festészetre és az amerikai precizionizmusra jól rezonáló, egyéni hangon megszólaló művészete nagy nemzetközi siker előtt állt, de közbeszólt a történelem: fél évszázadig szinte elfelejtették. Csak a rendszerváltás után felfutó műkereskedelem emelte az art decót az érdeklődés középpontjába, ekkor kanonizálódtak a legnagyobbak között olyan festők, mint Kádár Béla, Scheiber Hugó vagy Batthyány Gyula, és ekkor kerültek be az elit mezőnybe olyan korábban elfeledett művészek, mint Vörös Géza vagy Vaszkó Ödön.

117 | Huzella Pál (Hallgató Pál)
(Vác, 1886 – 1967, Budapest)

Fekete macska a széken (Omar), 1915
Black Cat on the Chair (Omar), 1915

32 × 23,8 cm
Szén, papír | Charcoal on paper
Jelezve balra fent: "Omar", Jelezve balra lent: 1915. jan. |
Signed upper left: "Omar", Signed lower left: 1915. jan.

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor Huzella Pál hagyatékában

Kikiáltási ár: 240 000 Ft / 658 EUR
Becsérték: 300 000 – 650 000 Ft
Estimated price: 822 – 1 781 EUR

Théophile Alexandre Steinlen: Cicák, 1905 körül, magántulajdon

118 | Berény Róbert
(Budapest, 1887 – 1953, Budapest)

Cica család
Kitten Family

46 × 67,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra fent: Berény | Signed upper right: Berény

Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft / 6 027 EUR
Becsérték: 3 600 000 – 5 000 000 Ft
Estimated price: 9 863 – 13 699 EUR

Franz Marc: Macska a kicsikkel, Moritzburgi Művészeti Múzeum

Kernstok Károly

Elegáns dáma párizsi kalapban
a Duna partján
(Révai Ödönné portréja),
1907

119 | Kernstok Károly
(Budapest, 1873 1940, Budapest)

Elegáns dáma párizsi kalapban a Duna partján (Révai Ödönné portréja), 1907
An Elegant Lady in a Parisian Hat on the Bank of the Danube (Mrs. Ödön Révai), 1907

140 × 115 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Kernstok Károly 907 |
Signed lower right: Kernstok Károly 907

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor Révai Ödön birtokában, halála után özvegyéhez, majd annak Angliában élő fiához, Andrew Révaihoz került. Utóbbi halálát követően Robin Chancellor brit tudós tulajdonában volt. Onnan vásárlás útján amerikai magángyűjteménybe került.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· A MIÉNK első kiállítása. Nemzeti Szalon, Budapest, 1908 (kat. 83.).
· Női arcképek kiállítása. Könyves Kálmán Szalon, Budapest, 1911 (kat. 36.).
· Kernstok Károly gyűjteményes kiállítása. Ernst Múzeum, Budapest, 1928.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· A Könyves Kálmán Magyar Műkiadó Rt. művészeti reprodukció sorozata
· Kovács Bernadett: WANTED. Kernstok Károly elfeledett képei. *Artmagazin,* 2005/4.. 49–51.
· A Nyolcak. Cézanne és Matisse bűvöletében. Szerk.: Markója Csilla – Bardoly István, Janus Pannonius Múzeum, Pécs, 2010, 292.
· Markója Csilla: Állni a hullámverést. Néhány szó a „A Nyolcak helye" című összeállítás elé. Enigma, 2011, 69. szám, XXII. színes tábla.

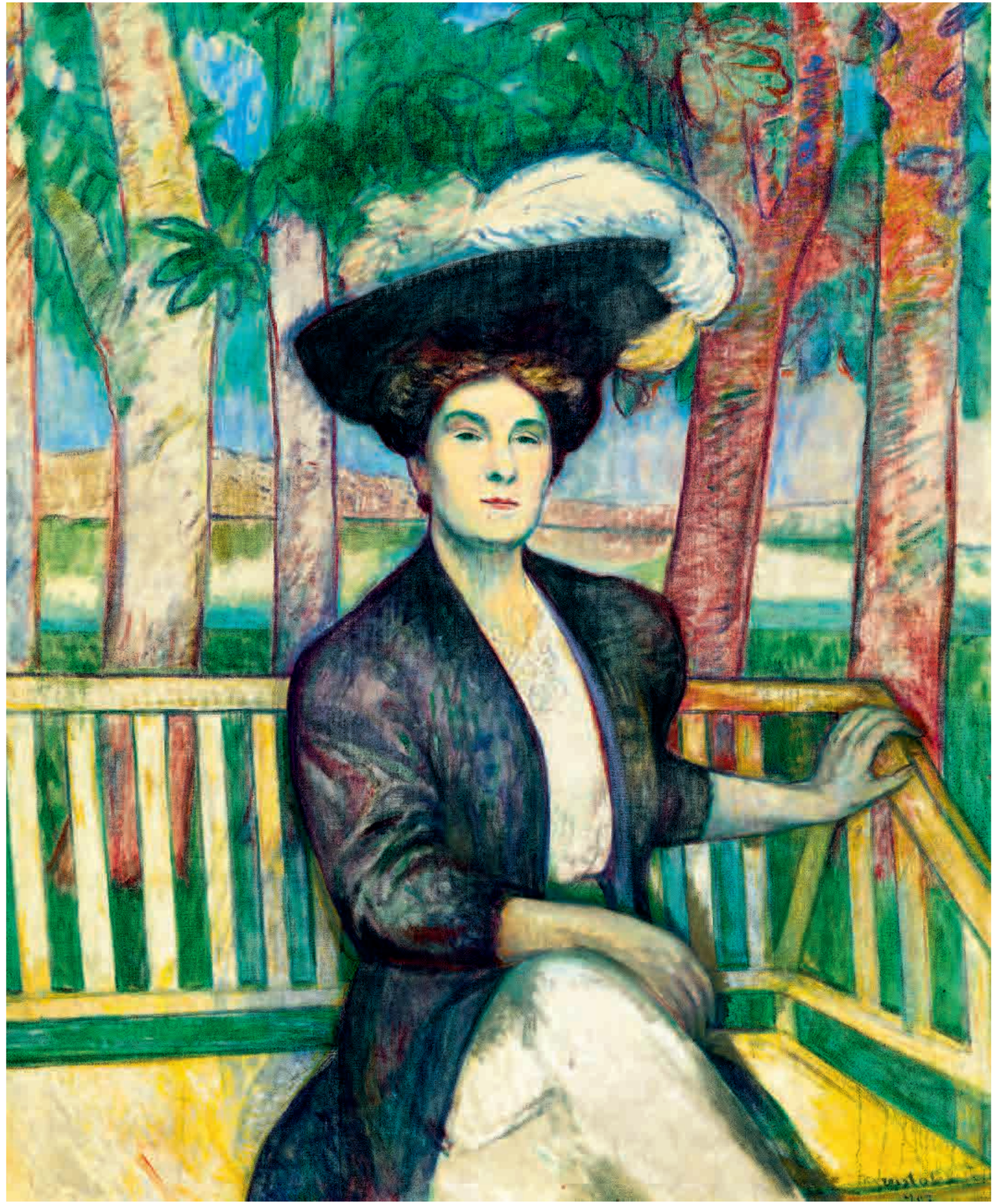
Kikiáltási ár: 75 000 000 Ft / 205 479 EUR
Becsérték: 90 000 000 – 130 000 000 Ft
Estimated price: 246 575 – 356 164 EUR

Edvard Munch: Ingse Vibe portréja, 1903, Munch Múzeum, Oslo

Kernstok Károly: Czóbel Béla képmása, 1907, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

»1906–1907 körül többször megfordult Párizsban is, ahol közvetlen közelből figyelhette a legmodernebb stílustendenciák alakulását, sőt magukkal a stílusformáló mesterekkel i s találkozhatott, mint például Henri Matisse-szal vagy Pablo Picassóval«

Edvard Munch: Birgit Prestøe a kertben, Munch Múzeum

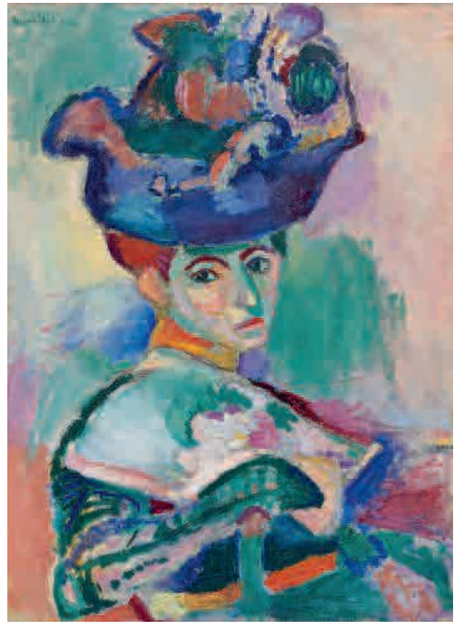
Kernstok „ultramodern" stílusváltása

Kernstok Károly a 20. század első éveiben már befutott, széles körben elismert művésznek számított Magyarországon, így amikor 1907-ben megszerveződött a MIÉNK, a Magyar Impresszionisták és Naturalisták Köre, olyan nagy tisztelet-ben álló idősebb mesterekkel léphetett egyenrangú félként az alapítók sorába, mint Ferenczy Károly, Szinyei Merse Pál és Rippl-Rónai József.

1906–1907 körül többször megfordult Párizsban is, ahol közvetlen közelből figyelhette a legmodernebb stílustendenciák alakulását, sőt magukkal a stílus-formáló mesterekkel is találkozhatott, mint például Henri Matisse-szal vagy Pablo Picassóval Gertrude és Leo Stein híres szombat esti összejövetelein a Montparnasse-on. Ezekre a zártkörű művészeti szeánszokra ifjabb kollégája, Czóbel Béla közbenjárásával nyert beavatást. Vele közösen küldött enteriőrfo-tókat Michael és Sarah Stein kivételes Matisse-gyűjteményéről Rippl-Rónainak, hogy tájékoztassák a korszak doyenjét, aki felettébb érdeklődött a fauve vezér művei iránt.

Czóbel Béla: Nyergesi fiú, 1907, magántulajdon

Henri Matisse: Kalapos hölgy, 1905,
San Franciscó-i Modern Művészetek Múzeuma

1907 nyarán – tárgyalt festményünk keletkezésével egy időben – Kernstok meghívta Czóbelt nyergesújfalui birtokára, hogy együtt fessenek, gondolkodjanak, beszélgessenek a művészet megúj-tásáról, a festészet legújabb útkereséseiről. Czóbel ekkor már a francia fauve-okkal, a Matisse körül csoportosuló vadakkal egy teremben állított ki a párizsi Salon d'Automne és a Salon des In-dépendants kiállításain, és túlzás nélkül állítható, hogy a korszak nemzetközi élvonalához magyar művész ekkoriban nem állt kö-zelebb, mint ő. Kernstok tehát Nyergesújfalun nem csupán a né-hány hónappal korábbi párizsi tapasztalataiból meríthetett, de vidéki birtokának nyugalmat árasztó környezetében az a furcsán fordított helyzet állt elő, hogy egy nálánál jóval fiatalabb festőtől inspirálódhatott, tőle leshetett el a sajátjától lényegesen moder-nebb fogásokat, és általa tehetett magáévá egy radikálisan új-szerű festői szemléletet. Czóbel elementáris hatást gyakorolt Kernstokra, aki portrét is festett fiatal barátjáról ezen a nyáron. Ez az esztendő határozott cezúrát húzott tulajdonképpen mind-két művész pályáján.

»A most aukcióra kerülő mű modelljének férje, Révai Ödön a századforduló budapesti nagypolgárságának egyik legsikeresebb vállalkozója volt. Apja, Révai Sámuel és annak testvére, Leó alapította a korszak leghíresebb könyvkiadó vállalatát, a Révai Testvérek Irodalmi Intézetet«

Edvard Munch: Két nő a kertben, Munch Múzeum, Oslo

Párisi kalap egzotikus tolldísszel, avagy arcképfestés „à la dernière mode"

A most aukcióra kerülő mű modelljének férje, Révai Ödön a századforduló budapesti nagypolgárságának egyik legsikeresebb vállalkozója volt. Apja, Révai Sámuel és annak testvére, Leó alapította a korszak leghíresebb könyvkiadó vállalatát, a Révai Testvérek Irodalmi Intézetet, majd az 1880-as évektől már Sámuel fiai, Mór és Ödön vezették a céget, azt részvénytársasággá alakítva. A cég jelentette meg többek között a legendás Révai Lexikont és díszkiadásban Jókai Mór összes művét, 1900-ban díjat nyerve a párizsi világkiállításon. Révay Ödön, aki a cég kereskedelmi osztályát vezette, kitűnő üzleti érzékkel ismerte fel, hogy vállalkozásuk akkor növekedhet igazán, ha kiiktatják a közvetítőket és maguk terjesztik kiadványaikat. Saját üzletkötői hálózatuk hamarosan az egész országra kiterjedt, emellett – Magyarországon elsőként – részletfizetési kedvezményt nyújtottak az általuk kiadott és terjesztett kötetekre, ami meghozta a valódi kasszasikert.

Kernstok Károly: Önarckép fehér kalappal, 1900 körül, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

A tehetős cégtulajdonos művészetpártolóként is a legjelentősebbek közé tartozott. Műtárgyvásárlásokkal és portrémegbízásokkal is támogatta a korszak modern törekvéseit, gazdag műgyűjteményt hozott létre többek között Vaszary János, Iványi-Grünwald Béla és leginkább Rippl-Rónai József műveiből, de különböző módokon támogatta a Nyolcak művészcsoportot is.

A nagy nehézségekkel küzdő Könyves Kálmán Műkiadó Részvénytársaságot neki sikerült talpra állítania, így a magyar képzőművészet jelesebb alkotásainak sokszorosítása is az ő nevéhez fűződik.[1] Nem csoda, hogy a most tárgyalt, korábban lappangó műként számon tartott festményt is pusztán a Könyves Kálmán Műkiadó által megjelentetett fekete-fehér műlapról ismertük korábban. Többek között Révai kezdeményezésének volt köszönhető, hogy 1910 januárjában megnyílt a modern magyar művészet első igazán reprezentatív külhoni kiállítása Berlinben, a Sezession épületében. Erre alig egy hónappal azután került sor, hogy Kernstok és hét társa 1909–1910 fordulóján – akkor még nem használva a Nyolcak nevet – vízválasztó jelentőségű kiállítást rendezett a Könyves Kálmán Szalonban, Új Képek címen. Felesége portréjának megrendelésére még bőven ezelőtt került sor.

Kernstok Károly nyergesi kertjében

Remekművek az egykori Révai-gyűjteményből

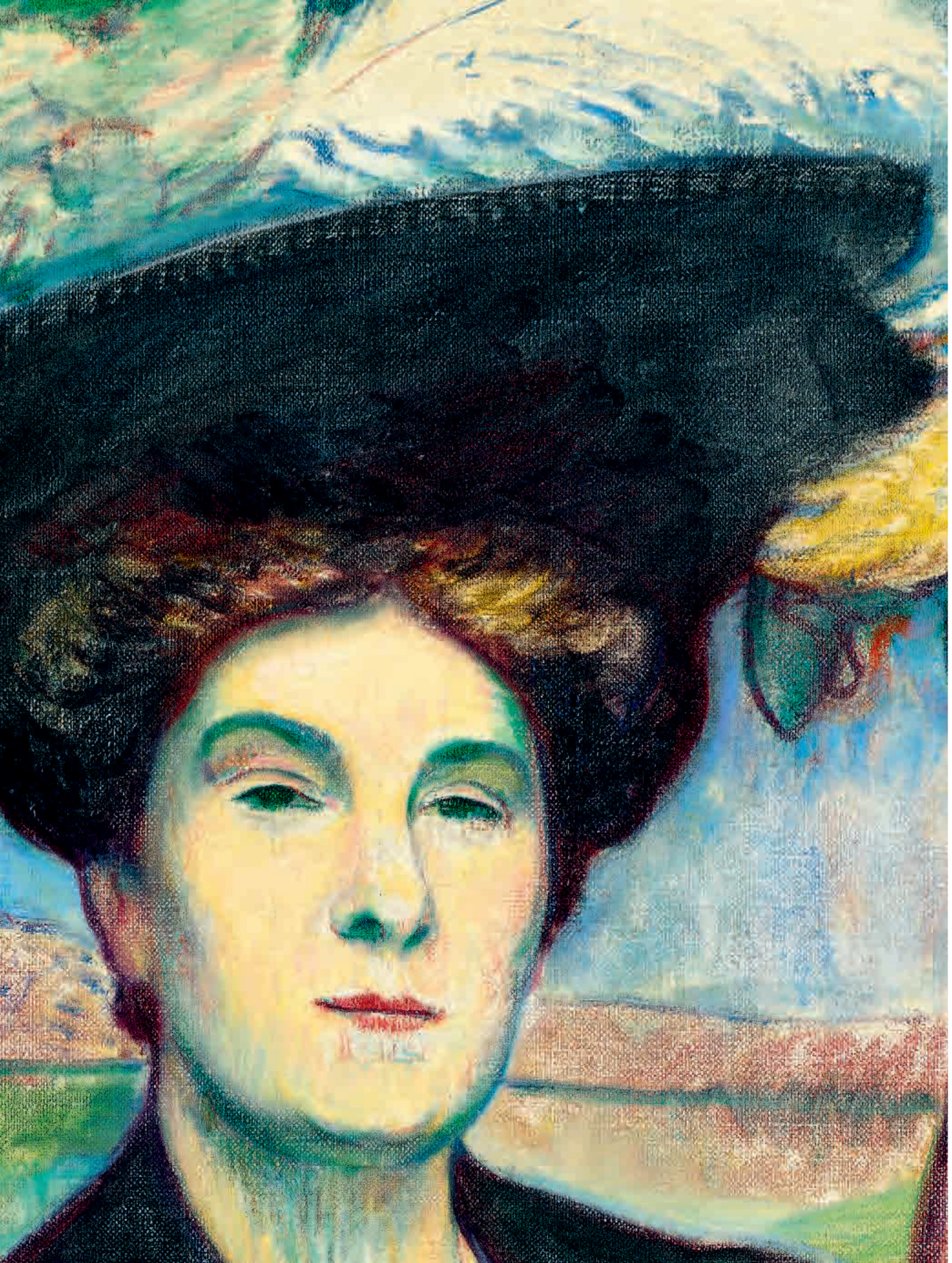
Rippl-Rónai József: Vitorlások, 1905

Rippl-Rónai József:
Rózsa és gyöngyvirág, 1894

Rippl-Rónai József: Hullámzó tenger, 1904

»A párizsi kalap, a korszak „Vuitton-táskája” olyan státusszimbólumnak számított ekkoriban, amelyért valóban vagyonokat fizettek.«

Az előkelő dáma korábban már ült modellt Tornai Gyulának – persze indus kosztümben – és Márk Lajosnak is,[2] ám ezúttal olyan festőművészt igyekeztek választani, aki a legújabb divat szerint képes arcképet festeni az elegáns úrinőről. Kernstok éppen ekkor, Párizsból visszatérve érkezett el életművének ahhoz a fordulópontjához, amely aztán megerősítette vezető szerepét a modern festői mozgalmak élén. E megbízás tehát önmagában is gesztus volt a modernitás felé, egyfajta mecénási tett, letéve a voksot a haladó szellemiségű művészet mellett. Ám korántsem biztos, hogy a férj volt a megrendelő, ugyanis Révai Ödönné saját jogon is támogatta a művészeteket, leginkább képvásárlásokkal, amelyekről olykor beszámoltak a korabeli napilapok is. Affinitása a képzőművészethez nem lehetett véletlen, ugyanis – leánykori nevén – Benedict Helén Antal Frigyes művészettörténész, a reneszánsz elismert kutatója leánytestvére volt. A franciásan hangzó név kifinomult franciás ízléssel párosult, ugyanis a napilapok nem csupán műpártoló tevékenységéről számoltak be, hanem rendre arról is, hogy a kép modellje miként keltett feltűnést pazar toalettjével.[3]

Kernstok ugyanolyan franciás eleganciával jelenítette meg az előkelő hölgy ruházatát, mint ahogy azt a társasági lapok rövid hírrovataiban olvashatjuk. Akármennyire is sebtében, fauve-os gesztusokkal, mégis visszafogottan, alig érintve a vásznat festi meg a modell könnyű fehér nyári ruháját. Szinte tapintani lehet a selymet, érezni annak finomságát, könnyű esését. A korabeli divatlapokban a legelegánsabb öltözetként egyértelműen a különféle selyemruhákat említik, de hogy vajon ún. lyoni selyem, taftselyem vagy ivoir selyem borította-e a szép Helén testét, vagy éppen duchesse volt az alapanyag, nehéz lenne megmondani. Mindenesetre az efféle, akkoriban látogatóruhaként emlegetett, a mármár kötelező vizitek szigorú szabályokhoz kötött öltözetét gyakran kombinálták csipkével, ahogy festményünkön is jelezte ezt néhány laza, de artisztikusan cirkalmas ecsethúzással a festő. Itt is felmerül a kérdés, hogy vajon a csipke is

duchesse (szatén) volt-e vagy brüsszeli, esetleg chantilli. Ez akkoriban nem volt mindegy, de kiváltképp az nem, hogy egy ilyen úrinő mit visel a fején. Egy bizonyos rang felett nemhogy – mai szóhasználattal – luxizásnak nem számított, hanem egyenesen kötelező volt a legújabb párizsi divatnak megfelelő fejfedővel megjelenni. Révainé ennek maximálisan eleget tett. A korabeli divatlapok párizsi beszámolóiból éppen az derül ki, hogy a festményen megörökített kalapkölteménynek az utolsó francia divat szerinti „dernier cri”: „Az új tolldíszítések kevésbé tetszetőssé teszik a kalapokat. Olyanokká válnak, mintha a széllel akarnának játszadozni. Az újfajta párisi női kalapokkal mintha Mária Antoinette kora kelne új életre. Szokatlanul széles a karimájuk. Ferde a fekvésük, miáltal a hajviselet jól érvényesül.”[4]

A párizsi kalap, a korszak „Vuitton-táskája” olyan státusszimbólumnak számított ekkoriban, amelyért valóban vagyonokat fizettek. Egy ehhez hasonló tollas fejék Párizsban akár 2000 frank is lehetett, ami átszámítva bizony 8-10 ezer euró volna napjainkban. Nem csoda, hogy versike született Budapesten az eltúlzott párizsi kalaplázról: „A frank női kalapdivat hej elfajult már a nap! / Most a női fejecskéken iszonyú nagy a kalap. / Mint stilizált malomkövek lebegnek a fejtetőn, / Paralizist, avagy kisebb más elmebajt sejtetőn.”[5]

Feltűnés kiállításokon is – a kép egykori recepciója

Révainé nem csupán párizsi kalapjával keltett feltűnést, hanem meglepően friss szemléletű arcképével is. A méreteiben is reprezentatív portré a modern magyar festőket tömörítő MIÉNK első kiállításán debütált, a Nemzeti Szalonban. Kernstok ezúttal határozottan megosztotta a kritikusokat. A konzervatívok megdöbbenten álltak újszerű piktúrája előtt, és nem értették, hogy a már annyi babért megérdemelten learató Kernstok miképpen vetemedhetett arra, hogy érett fejjel az ultramodernek táborába álljt. „Miért vette fel Kernstok Károly is a Gauguin-vallást? Éppen ő, aki legerősebb fiatalunk volt, nagy tudással, nagy sikereket aratva, nagy díjakkal kitüntetve? Most mandulavágású szemeket fest és borzalmasan elrajzolt női aktjával kísértésbe hozza azokat, akik a francia nyelvészetben jártasok"– horkant fel az állandóan kekeckedő kritikus (amúgy festőművész) Kézdi-Kovács László is.[6] Másnak az volt a baja, hogy „zöldes reflexekkel tarkítja a képeit és a szín-analízist erőltetve gyakorolja".[7] A *Magyarország* tudósítója pedig szintén visszasírta a régi, naturalista Kernstokot: „Azért mégis azt hiszem, a stilizáltság nem stílus, és a színelemzés nem a legfőbb jó a festészetben. A festővászon nem gobelin és – miért tagadjam – a régi Kernstokot sokkal őszintébbnek, sokkal igazabbnak tartom, mint a mait."[8]

Edvard Munch: Maria Agatha Meier portréja, Munch Múzeum, Oslo

Márffy Ödön: Fiú és leány zöld padon, 1908, magántulajdon

Ezzel szemben az újdonságokra nyitottabb kritikusok éppen ellenkező elő jellel fogadták Kernstok stilizálását. Még az amúgy mindig óvatosan mértéktartó Gerő Ödön is lelkendezett: „Arcképeiben a jellemzetesség ábrázolására törekszik. Eredőikkel ábrázolja az erőket. Ezek az eredők elementáris hatalmúak. Mindent megszólaltatnak, mindent éreztetnek. Vonalai mindenhatón összefoglalók, foltjaiban a felület meggyőzően beszédes. Az egyszerűség mint stílus eredménye s a stílus mint az egyszerűség nyelve megkapó cirkulus. Kernstok robusztus erővel uralkodik benne."[9] Lengyel Géza már egyenesen Rippl-Rónai kevésbé sikeres portréival állítja szembe Kernstokot, aki „az arckép, az egyéni ábrázolás új módjával, színben és vonalban egyaránt monumentális új módjával állít meg".[10] Ugyanő a *Nyugat* hasábjain már konkrétan a tárgyalt festményünk kapcsán fogalmaz meg dicsérő szavakat: „Van egy női arcképe, széles, egyszerű színek, monumentális vonalak, élet, elevenség – új útját töri a fotografikus pepecselés vagy durva festékhalmozás között tévelygő arcképfestésnek."[11] A Nyolcakat később támogató Bárdos Artúr márvány szinte elalél a Révai Ödönnét megörökítő arckép előtt: „A 83-as számú női portré már készebb, és az arc rajta oly áhítatosan gyöngéd, aminők csak Kernstok nő-arcai."[12]

Korabeli divatfotó

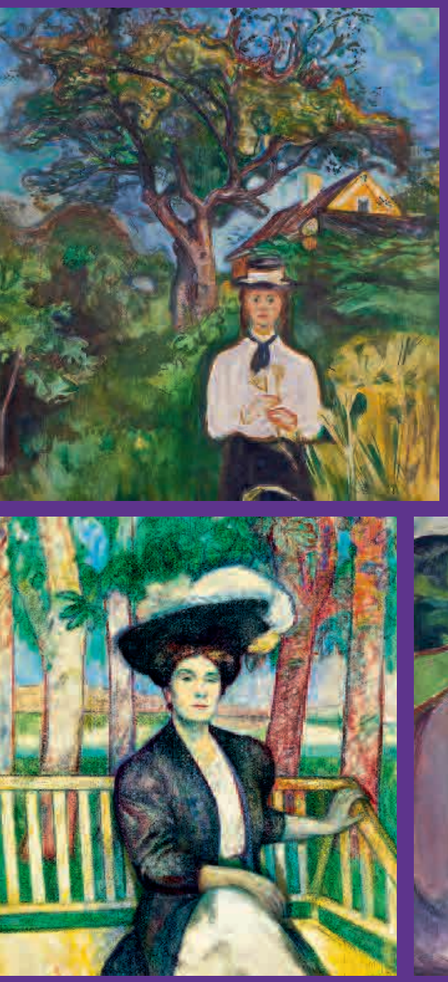
»Az egyszerűség mint stílus eredménye s a stílus mint az egyszerűség nyelve megkapó cirkulus. Kernstok robusztus erővel uralkodik benne.«

GERŐ ÖDÖN

Edvard Munch: Nő kék kabátban, Munch Múzeum, Oslo

MUNCH-EFFEKTEN

MUNCH-HATÁS

Edvard Munch: Lány az almafa alatt, 1904,
Carnegie Museum of Art

Kérdés azonban, hogy Kernstokot esetünkben mennyire érdekelte maga az arcképfestés, vagy pedig valami egészen más festői probléma megoldására igyekezett válaszokat keresni. Leginkább a táji háttér megjelenítése okán felmerül az is, hogy vajon ugyanúgy valóban plein air műről van-e szó, mint a kép időben is legközelebbi analógiája, párdarabja, a *Czóbel Béla képmása* című festmény esetében, vagy itt másról lehet szó? Ezzel kapcsolatban érdemes magát az alkotót idézni: „Megelőzőleg a természetutánzásnak rendületlen parancsa szerint úgy festett az ember, hogy egy-egy tájképen csak a nap bizonyos órájában mert folytatólagosan dolgozni, félve a fényhatások legkisebb változásától is. […] Ezek alól a megkötöttségek alól Párizs akkori hatása felszabadított. Megtanultam azt, hogy minden ideologikus vagy látománybeli megkötöttség a belső erők és a démon mozgási szabadságát zavarják. Lehet úgy is festeni, ha nincs ott a természet, úgy is, ha ott van."[13] Valóban nehéz elképzelni, hogy Révainé vállalta a hosszú, fárasztó utazást a poros, kövezetlen utakon és ellátogatott Nyergesújfalura a portré kedvéért. Sokkal inkább az tűnik valószínűnek, hogy az arckép műteremben készült, erre utal, hogy előzetesen karosszékben ülve szándékozott megörökíteni modelljét a festő. Ennek nyomait szándékosan nem tüntette el, ahogy ekkoriban például Matisse sem a hasonló, utólagosan felülírt motívumokat. Jól ismerte fel Kernstok, hogy a szögletes, Arts and Crafts jellegű kerti paddal előnyösebben hangsúlyozhatta festménye újszerűségét, modernségét. Ugyanakkor Nyergesújfalu Duna-parti látványának megjelenítése feltehetően inkább egyfajta utalás lehet magára a szerzőre, amolyan táji önarckép. A korábbi téves állítás, mely szerint a kép Kernstok nyergesi házának teraszán készült, minden bizonnyal téves, ugyanis a műteremház a tornácos terasszal csak öt évvel később, 1912-ben készült el, és Kernstok kertjéből amúgy sem lehetett ellátni a Dunáig.

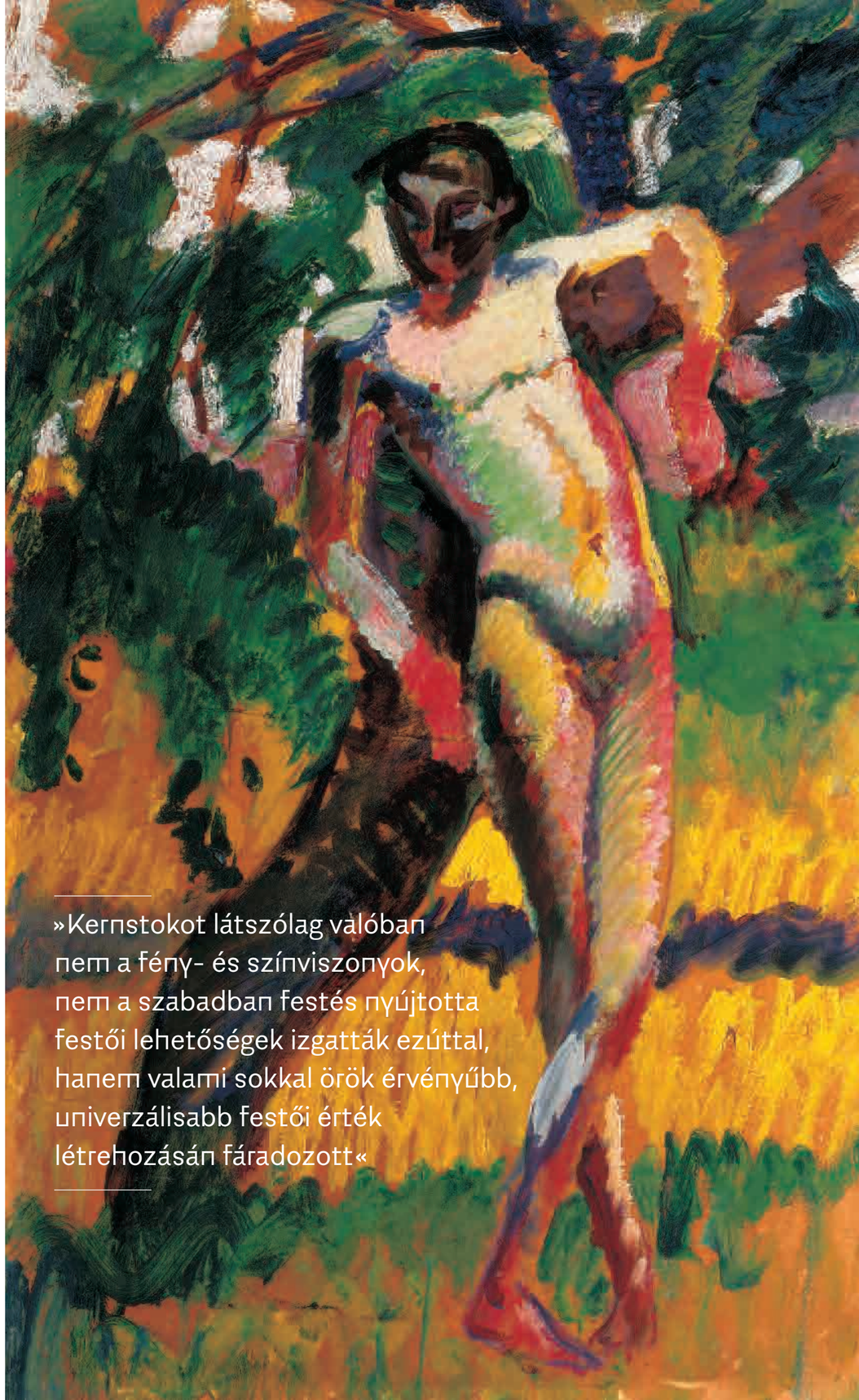
Kernstokot látszólag valóban nem a fény- és színviszonyok, nem a szabadban festés nyújtotta festői lehetőségek izgatták ezúttal, hanem valami sokkal örök érvényűbb, univerzálisabb festői érték létrehozásán fáradozott, és mindezt inkább Cézanne-i ihletésre, mint a ráolvasott Gauguin-éra, aki éppen ezekben a hónapokban amúgy valóban fejbe kólintotta a magyar festők fiatal gárdáját. E képpel kapcsolatban – jogosan – szokás emlegetni Matisse híres *Nő legyezővel* című festményét, melyen a felesége hasonló kalapkoronával a fején pózol. A fauvizmus egyik első, 1905-ös ikonikus alkotása valóban felnyitotta Kernstok, sőt Czóbel szemét is, radikálisan megváltoztatva korábbi festői szemléletüket, de véleményem szerint Révai Ödönné portréja esetében legalább ennyire érvényesülnek a Cézanne-i reminiszcenciák. Az aix-i mester kihagyásai, a vászon felületének pőrén hagyása, valamint szárazabb festésmódja hatással volt Kernstokra, is akárcsak visszafogottabb palettája, a földszínekre koncentrálóbb, tompább tónusok és árnyalatok preferálása.

Bizonyos értelemben Kernstok valóban inkább ezen a Cézanne-i nyomvonalon haladt tovább művészetében, aminek legfőbb manifesztációja a *Lovasok a vízparton* című monumentális alkotása volt. Ennek a grandiózus festménynek a bemutatására 1911 áprilisában került sor a Nyolcak legfontosabb kiállításán, a Nemzeti Szalonban. Egy hónappal korábban Révai Ödönné portréja ismét porondra került, a Könyves Kálmán Szalon Női arcképek című kiállításán, így a korabeli tárlatlátogatónak alkalma lehetett felmérni, hogy Kernstok 1910–11 körüli nyolcakos stílusának fontosabb elemei tulajdonképpen már az 1907-es női portrén markánsan jelen voltak. Nem csoda, hogy a korabeli sajtó még mindig, négy évvel az első bemutatkozását követően is ultramodernnek ítélte az arcképet. A fejlődést és az újszerűséget emelte ki még ekkor is többek között *Az Ujság* című lap cikkírója: „Nagyon érdekes Kernstock Károlynak egy régebben festett női képmása, a Kosztolányi-Kann Gyulánéé is. Kiváló munka, mely a művészt abban a korban mint Bastien Lepage-nak elsőrendű tanítványát mutatja be. Onnan Révai Ödönné arczképéig, mely szintén a tárlaton van, megítélhetjük, mily nagy út vezet."[14]

Az amúgy a „Révai-klikk" kiállítóhelyeként aposztrofált Könyves Kálmán Szalonban rendezett tárlat után még egyszer, utoljára Kernstok gyűjteményes kiállításán is szerepelt a festmény, 1928-ban az Ernst Múzeumban. Ezt követően azonban eltűnt a radarról. Mi legalábbis nagyon sokáig így hittük.

Kernstok Károly: Lovasok a víz partján, 1910,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

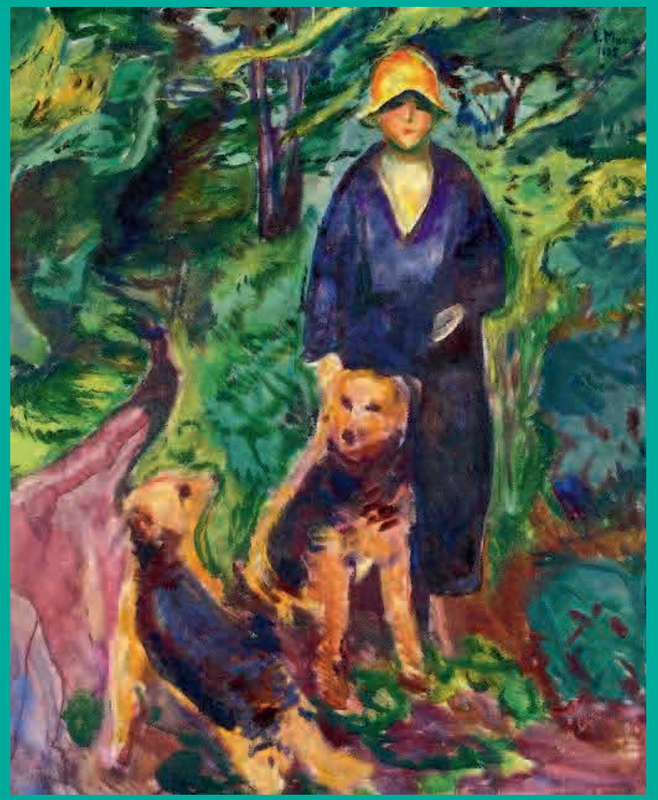
»Kernstokot látszólag valóban
nem a fény- és színviszonyok,
nem a szabadban festés nyújtotta
festői lehetőségek izgatták ezúttal,
hanem valami sokkal örök érvényűbb,
univerzálisabb festői érték
létrehozásán fáradozott«

Kernstok Károly:
Fához támaszkodó
fiú akt, 1911,
Magyar Nemzeti
Galéria, Budapest

IRÁNY A KERT!

Czóbel Béla:
Nyergesújfalui udvar (részlet),
1906 körül,
Janus Pannonius Múzeum,
Pécs

Lappangó remekmű mindvégig szem előtt?

Tizenhat évvel ezelőtt rendeztük a Nyolcak centenáriumi kiállítását Pécsett, ahol egy külön WANTED-szekcióban tártuk a látogatók elé az akkor még lappangó, keresett művek archív fekete-fehér reprodukcióit felnagyítva, és természetesen a katalógusban is megjelentettük ezeket az elveszett festményeket. A magam felelősségét sem tagadva be kell ismerni, hogy Révai Ödönné portréja esetében nem jártunk el kellő körültekintéssel, ugyanis a festmény végig szem előtt volt. Igaz, külföldön, és erről akkor nem tudtunk semmit, pedig akár tudhattunk is volna.

A Magyar Nemzeti Galéria kiállítási enteriőrjében a frissen megvásárolt Kernstok Károly kép (193 448 Euro + VAT)

»egy külön WANTED-szekcióban tártuk a látogatók elé az akkor még lappangó, keresett művek archív fekete-fehér reprodukcióit felnagyítva«

Kernstok Károly: Kertben, 1906, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Most erre a tanulmányra készülve ugyanis belefutottam egy 1972-es cikkbe, amelyben Demény János kritikákat fogalmaz meg Passuth Krisztinának a Nyolcakról szóló monográfiája második kiadása kapcsán. A szerzőnek felrója, hogy Kernstok *Kertben* című festményéről azt állította, hogy azon Révai Ödönné és kisfia látható. A cikkíró viszont az előző nyáron Londonban járva találkozott Révai Andrással, festményünk modelljének fiával, aki felvilágosította, hogy ez nem igaz, viszont „az ő édesanyját, tehát a Révai Ödönnét ábrázoló kép (szintén 1907-ből) nem lappang, hanem az ő birtokában van, Stoke Park-beli otthonában függ a falon. A felszabadulást követő években a Nemzeti Galéria hozzájárulásával vitte ki magával mint személyes tulajdonát."[15] Egy másik, már 1989-ben publikált cikk a Magyar Nemzeti Galéria közvetítésével a londoni Barbican Art Galleryben rendezett magyar kiállítás[16] kapcsán említi újra Révai Ödönné portréját, ezúttal már kifejezetten azon méltatlankodva, hogy miért nem válogatták be erre a tárlatra, hiszen helyben elérhető lett volna: „Ugyanekkor illett volna felhasználni valamit az Angliában levő anyagból. Iványi Grünwald fia, a történész Iványi Grünwald Béla édesapja festményeiből például jó néhányat őrzött essexi otthonában. Vagy az a nagy Kernstok-portré, ami Stoke Park egyik pavilonjának falát díszíti. Révai Ödönnét ábrázolja, a Révai kiadóvállalat egyik tulajdonosának feleségét. A Révai hagyatékban levő többi festménnyel együtt (több Rippl-Rónaival!) Stoke Parkba ugyanúgy, mint az a fényképalbum, ami a század elején épült Révai-villa belterének felvételeit őrzi. Az egyik fényképen, a szalon falán, ott látni a Kernstok-portrét is. Nagyszerű kiegészítése lett volna ez a festmény és a fényképalbum a barbicani kiállításnak."[17] És mennyire nagyszerű lett volna, ha minderről tudunk 2010 körül, amikor a Nyolcak kiállítást rendeztük, s ugyanígy nagyszerű lenne ma is, ha az említett fényképalbum szintén előkerülne!

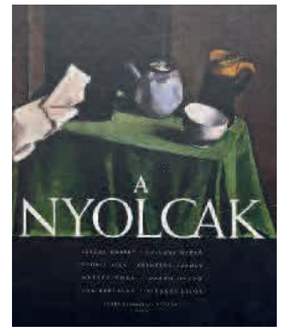
»Festményünk egyik fontos korábbi analógiája, az említett Kertben című 1906-os kép is végre felbukkant évszázados lappangásából.«

Festményünk egyik fontos korábbi analógiája, az említett *Kertben* című 1906-os kép is végre felbukkant évszázados lappangásából. Elképzelhető, hogy Révaiék portréfelkérése éppen e festmény kapcsán érkezett, melyen valóban a művész felesége látható szintén kalapban, kisfiukkal és kutyájukkal szikrázó napsütésben, padon ülve, a nyergesi birtokon. Megeshet, hogy a megbízók kifejezetten ennek a képnek az átütő sikerén felbuzdulva, szintén táji háttérrel képzelték el Révainé arcmását. Portrénk megfestésének körülményeiről azonban nem ismerünk forrást, így a már felvetett kérdés, hogy valóban Nyergesújfalun, a szabadban készült-e a mű, egyelőre nyitott marad. Ennek a modernségében a *Kertben* című festményt egyértelműen meghaladó és amúgy is enigmatikus vászonnak a titokzatossága csak fokozódik ezáltal.

A *Kertben* a Sotheby's idei New York-i árverésén rekordáron kelt el, s méltó helyére, a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményébe került. Remélhetően a most aukcióra kerülő korszakos főmű, Révainé grandiózus portréja is rangos gyűjteményt gyarapíthat a jövőben, hogy ne vesszen el többé és valóban szem előtt maradjon.

BARKI GERGELY

[1] *Tolnai Új Világlexikona*. Tolnai, Budapest, 1929, 78.
[2] Kovács Bernadett: UJANTED. Kernstok Károly elfeledett képei. *Artmagazin*, 2005/4., 49–51.
[3] Például: „A direktoár-teremben és a télikertben feltűnést keltettek dr. Feleki Sándorné és Révai Ödönné pazar toalettjeikkel." N. n.: Farsang. Leányok estéje. *Pesti Napló*, 1907. január 31., 13.
[4] N. n.: Ujfajta párisi kalapok. *Pesti Napló*, 1907. szeptember 17., 25.
[5] A párisi kalapok (részlet). *Kakas Márton*, 1908. szeptember 27., 10.
[6] Kézdi-Kovács László: A „Miénk" csoportkiállítása a Nemzeti Szalonban. *Pesti Hirlap*, 1908. január 11., 6–7.
[7] Prém József: A „MIÉNK" első kiállítása a Nemzeti Szalonban. *Budapest*, 1908. január 11., 11.
[8] (yr.) [Zboray Aladár]: M.I.É.N.K. Műkiállítás a Nemzeti Szalonban. *Magyarország*, 1908. január 11., 1–3.
[9] Gerő Ödön: A Nemzeti Szalon új képei. *Pesti Napló*, 1908. január 11., 1–3.
[10] Lengyel Géza: M.I.É.N.K. *A Polgár*, 1908. január 12., 8.
[11] Lengyel Géza: Száz jó kép. *Nyugat*, 1908/2., 72.
[12] Bárdos Artúr: M.I.É.N.K. *Egyetértés*, 1908. január 10., 3.
[13] Kernstok Károlyt idézi Horváth Béla: Kernstok Károly néhány „fauve"-jellegű rajzáról. *Művészet*, 1968/9., 10.
[14] Dr. R. D.: Női arcrczképek kiállítása (A Könyves Kálmán szalonjában). *Az Ujság*, 1911. március 30., 13.
[15] Dernény János: Új kiadás régi hibákkal. *Élet és Irodalom*, 1972. június 17., 9.
[16] *A Golden Age. Art and Society in Hungary 1896–1914*. Szerk.: Gyöngyi Eri – Zsuzsa Jobbágyi, Corvina / Barbican Art Gallery – Center for the Fine Arts, London–Miami, 1989.
[17] Czigány Magda: Aranyfüst. *Magyar Nemzet*, 1989. december 11., 6.

120 | Maurer Dóra
(Budapest, 1937 – 2026, Budapest)

Gellérthegy, 1961
Gellért Hill, 1961

41 × 31 cm
Rézkarc, papír | Engraving on paper
Jelezve balra lent: Gellérthegy, Jelezve jobbra lent: Maurer 61 |
Signed lower left: Gellérthegy, Signed lower right: Maurer 61

Kikiáltási ár: 160 000 Ft / 438 EUR
Becsérték: 300 000 – 600 000 Ft
Estimated price: 822 – 1 644 EUR

121 | Csánky Dénes
(Budapest, 1885 – 1972, Sao Paulo)

A Budavári Palota terasza kilátással Pest felé, 1930 körül
Terrace of the Buda Castle Palace Overlooking Pest, c. 1930

30 × 40 cm
Gouache, papír | Gouache on paper
Jelezve balra lent: Csánky |
Signed lower left: Csánky

IRODALOM | LITERATURE
· Vitéz Nagy Zoltán: Új magyar művészet. Száz év szobrászata és festészete. Athenaeum, Budapest, 1941.

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 2 055 EUR
Becsérték: 1 100 000 – 1 700 000 Ft
Estimated price: 3 014 – 4 658 EUR

Vitéz Nagy Zoltán: Új magyar művészet. Száz év szobrászata és festészete. Athenaeum, Budapest, 1941.

Csánky Dénes a Budavári Palota egykori főlépcsőjéről – a mai Magyar Nemzeti Galéria épülete felől – nézett körbe és örökítette meg a pesti panorámát. A második világháború utáni újjáépítés ezt a reprezentatív neobarokk lépcsőt elbontotta, így már csak ilyen dokumentumértékű művek alapján élvezhetjük ezt a különleges látványt. A festőt a valóság rajzos, realisztikus megörökítésének vágya vezette. Nagy Zoltán így elemezte Csánkynak a szolnoki iskolából eredeztetett esztétikai világát 1941-es *Új magyar művészet* című összefoglaló kötetében: „Stílusának, színkultúrájának végső eredetét Munkácsyban és Paál Lászlóban kell keresnünk. […] Széles foltjaiban, olykor odavetettnek látszó színeiben is gondosság, a természeti, valósági formák megfigyelése és alapos visszaadása nagy erénye piktúrájának. Hagyománytisztelete már fiatal korában felébresztette benne a múlt iránti érdeklődést, ami eleinte régi műemlékeink hű és üde rajzolásában […], majd pedig a régi magyar festőművészet emlékeinek felkutatásában, tudományos feldolgozásában is megnyilvánult." Ez az érdeklődés nemcsak a most vizsgált kompozícióhoz hasonló képeket eredményezett, hanem a Szépművészeti Múzeum igazgatói székéig vezette Csánkyt. A művészettörténészek inkább legendás múzeumvezetőként emlékeznek rá, pedig festői kvalitásai érzékeny látásmódról vallanak.

A garden party vendégei a királyi palota kertjében (Kerti ünnepély a Várban az olasz királyi pár tiszteletére)

122 | Breznay József
(Budapest, 1916 – 2012, Budapest)

Budapesti metróban, 1960-as évek
In the Budapest Metro, 1960s

27 × 37 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Hátoldalon autográf felirat: Breznay "Metroban" |
On the reverse autograph inscription: Breznay "Metroban"

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 781 EUR
Becsérték: 900 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 2 466 – 3 836 EUR

123 | Biai-Föglein István
(Besztercebánya, 1905 – 1974, Budapest)

Operában (Páholyban), 1960-as évek
At the Opera (In the Box), 1960s

42 × 70 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve balra lent: Biai | Signed lower left: Biai

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 507 EUR
Becsérték: 800 000 – 1 300 000 Ft
Estimated price: 2 192 – 3 562 EUR

124 | Szőnyi István
(Újpest, 1894 – 1960, Zebegény)

Kertvendéglő, 1930-as évek első fele
Garden Restaurant, First Half of the 1930s

66 × 82 cm
Olaj, tempera, vászon | Oil, tempera on canvas
Jelezve jobbra lent: Szőnyi I. | Signed lower right: Szőnyi I.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· Best of Mű-Terem. Mű-Terem Galéria, Budapest, 2007 (kat. 109.).

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Best of Mű-Terem. Szerk. Virág Judit – Törő István. Virág Judit Galéria, Budapest, 2007, 138.
· Szőnyi István. Dunakanyar – Zebegény – otthon – család III. Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2023, 561.

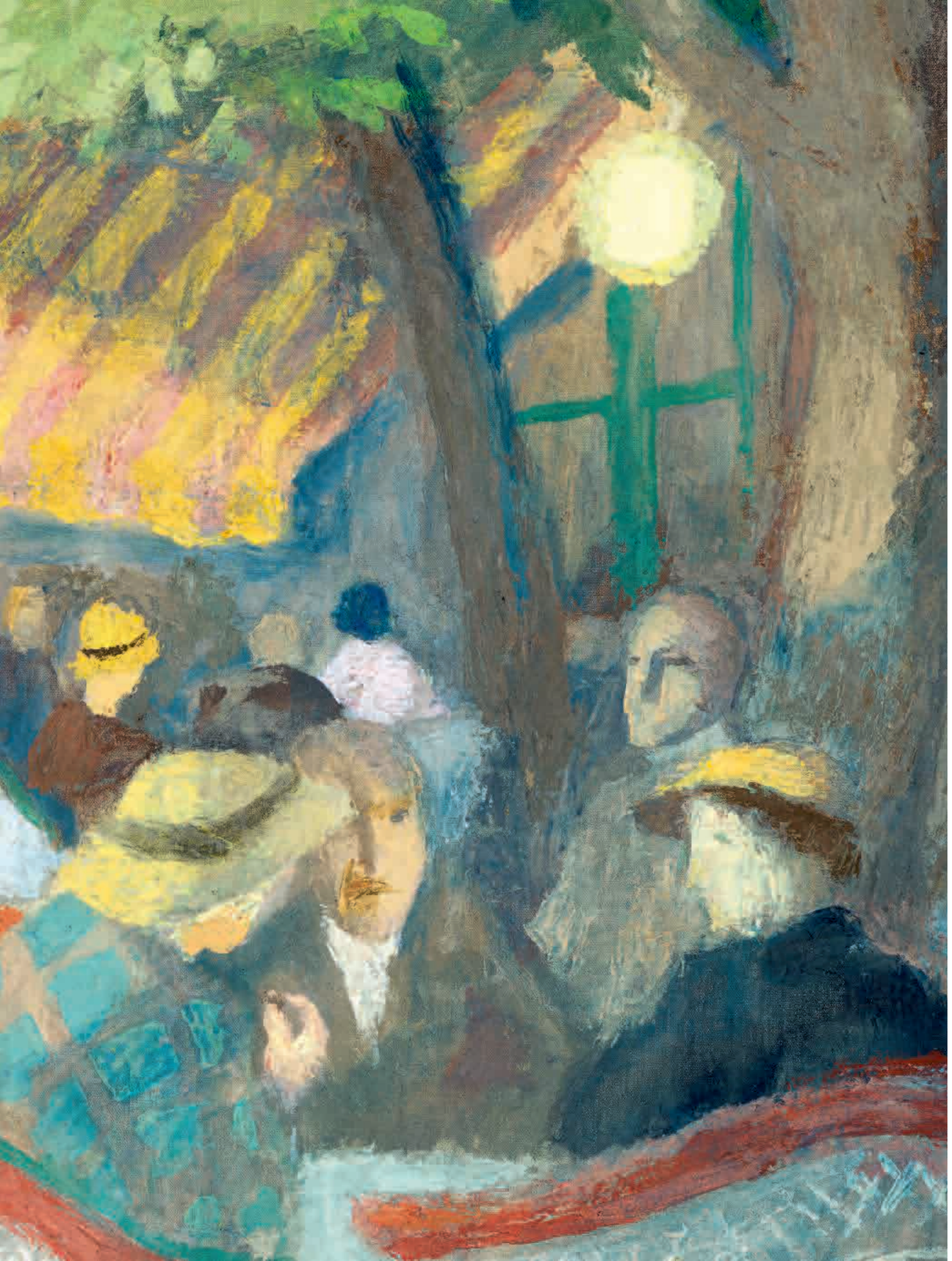
IRODALOM | LITERATURE
· Fenyő Iván: Szőnyi István. Bisztrai Farkas Ferenc, Budapest, 1934.
· Márai Sándor: Az őz. Ujság, 1936. március 25.
· Végvári Lajos: Szőnyi István. Képzőművészeti Alap, Budapest, 1962.
· Végvári Lajos: Szőnyi István – Bernáth Aurél. Well-Press, Miskolc, 2003.
· Szőnyi István: Kép. Megjegyzések a művészetről. Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága, Vác, 2004.
Köpöczi Rózsa: Szőnyi István. Kossuth – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2009.
· Szőnyi István. Dunakanyar – Zebegény – otthon – család I–III. Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2023.

Kikiáltási ár: 19 000 000 Ft / 52 055 EUR
Becsérték: 24 000 000 – 34 000 000 Ft
Estimated price: 65 753 – 93 151 EUR

Szőnyi István: Vacsorázók (A Fészek Klub udvara), 1935 körül, magántulajdon

»Ó, ti kis budai menedékhelyek a városi élet elől, ti romantikus kalitkái a gyermekkor mézes kalácsos (regényességet) nem felejtgető városi polgárságnak!«

KRÚDY GYULA

Villanyfényes színköltészet

Krúdy Gyula így kiáltott volna fel, ha látja Szőnyi István 1930-as évekbeli festményét: „Ó, ti kis budai menedékhelyek a városi élet elől, ti romantikus kalitkái a gyermekkor mézes kalácsos (regényességet) nem felejtgető városi polgárságnak!" Egy kertvendéglőt látunk a képen. A lampionok meleg sárga fénnyel szórják tele a nyitott teraszt, szinte neonzöldre világosítva a fák lombját. A ház mellett, bal oldalon még az éjszakai égbolt szép türkizkékje is tetten érhető. A hangulatos kertvendéglő zsúfolásig tele van jól öltözött polgárokkal. A széles támlájú fotelek között többek izgatottan hajolnak össze, mások pedig eltűnődve néznek bal felé, mintha a tánctéren zajló eseményeket figyelnék. A lágy színfoltok puha takaróját két geometrizáló motívum egészíti ki, a piros-sárga csíkos, hatalmas napernyő ponyvája és a fonott karosszékek támlájának íve, ami rozsdaszínű hullámzásként szervezi a kompozíciót. (Ez Szőnyi kedves megoldása, az enteriőrképek – más stílusú – foteljein is szívesen alkalmazta.) Krúdy megidézett *Aranyidő* című kisregényének világa nem teljesen esett egybe Szőnyi jelen idejével, hiszen a festő másfél évtizeddel az író születése után látta meg a napvilágot. Ő már megélte a két világháború közötti modern Budapestet is a dzsesszmulatókkal és az art deco korának mondén életérzésével.

Szőnyi István. Dunakanyar – Zebegény – otthon – család című háromkötetes album a Kieselbach Galéria kiadásában, 2023

Szőnyi István: Duna-parti korzó, 1930, magántulajdon

Szőnyi érzékeny színfoltokból szőtt nagyszabású képe a festő harmincas évekbeli érett korszakának egyik – sokáig lappangó – főműve. Nem véletlenül került be a Best of Mű-Terem válogatásába 2007-ben. Meleg sárgákból, őszies koloritból komponált színszimfónia, amely a posztimpresszionisták (Edouard Vuillard, Pierre Bonnard stb.) látványt átlényegítő költői esztétikájából táplálkozik. Elméleti írásában Szőnyi így magyarázta, hogy miként kell átírni egy természeti motívumot autonóm képzőművészeti alkotássá: „Az biztos, hogy a természeti jelenségek optikai képe minden normális szemű ember recehártyáján egyenlően tükröződik. Ezért fogadunk el egy jól megcsinált, éles, tiszta fényképet egyként objektív, tárgyias ábrázolásnak. A művész abból az optikai összbenyomásból, amit a természet visszatükröződése ad, azt választja ki, aminek a színe, formája, elhelyezése érdekli és gyönyörködteti. Ez érzéseket és gondolatokat ébreszt benne, melyek egész valóját hatalmukba kerítik, nem tud kitérni előlük, s arra ösztökélik, hogy megpróbálja őket a meglátott időbeli és így múló jelenségen keresztül örök életűvé tenni." Szőnyi itt elemzett festményén egy lámpafényben fürdő budai kertvendéglőt tett örök életűvé.

Best of Mű-Terem. Szerk. Virág Judit – Törő István.
Virág Judit Galéria, Budapest, 2007

Egy budai kertvendéglő

Szőnyi elomló színfoltokkal letapogatott festői motívumát nehéz konkrét helyhez kötni az 1930-as évekből. Lehetne a Rózsadomb alján a Margitkert, a hűvösvölgyi Balázs Vendéglő, a Krúdy által megénekelt óbudai Kéhli vagy a Czakó utcai Cziegler. Az utóbbi, Cziegler Jenő Naphegyen álló étterme akár a festmény konkrét helyszíneként is kínálja magát. A korabeli, 1930-as évekbeli fotókon megjelennek – más nyitható székek mellett – széles támlájú, fonott karosszékek, de öntöttvas oszlopokra állított, két irányba lenyitható csíkos napernyők is láthatók a gömb búrájú lámpák mellett, akárcsak a festményen. A Cziegler a harmincas évek népszerű étterme volt, pazar kilátással a Budai Várra, esténként zenés-táncos programokkal. Köztudott módon Szőnyi festészete a Dunakanyar varázslatos településéhez, Zebegényhez kötődik. De gyermekei iskoláztatása miatt az 1930-as évek elején visszaköltöztek a családdal a fővárosba év közben. Ennek köszönhetően a nagyvárosi hangulatok is bekerültek festői motívumgyűjteményébe, a pesti korzótól a budai kisvendéglőig.

Ez az az éjszakai világ, amelyet a budai kávéházak nagy krónikása, Márai Sándor így írt le a rá jellemző stílusban: „az emberek már belaktak ilyenkor s a maguk módján ünneplik a létezést, borgőzös önfeledtséggel, s ilyeneket mondanak: »Holnap is van nap«, és »Adjon még egy fél litert«, és: »Sose halunk meg«. A vendéglőt tisztes polgári közönség látogatja. Ez a közönség a moziban sír, mikor meghal az ártatlan hősnő és tapsol, ha az újságban azt olvassa, hogy a bűnös elvette büntetését. A hölgyek szerény bájjal, az utolsó előtti divat szerint öltöznek, s az urak névjegyén címeket olvashatunk, melyek így kezdődnek: »fő« és »al« és »nyug«. […] Éjfél után mind kedvesen borosak és közlékenyek; ó, nem túlságosan, csak ahogy illik." Márai szarkasztikus stílusával szemben Szőnyi a hétköznapi valóság varázsát kereste. Ahogy elméleti szövegében megfogalmazta a festő feladatát: „Ha van tehetsége, ha éles a megfigyelőképessége, jó a szeme, finom és érzékeny a színérzéke, akkor a látható világból olyat tud kiragadni és megjeleníteni, amit jóformán mindenki lát, de csak ő veszi észre s csak ő tudja belőle megteremteni azt az egyéni művet, mely a nézőt magával ragadja, gyönyörködteti, élményt nyújt neki." Ez a varázslat sikerült neki a budai kertvendéglő teraszán.

A budai Cziegler Étterem és Kávéház vendégei, 1932
(fotó: Fortepan / Karabélyos Péter)

A budai Cziegler Étterem és Kávéház kerthelyisége, 1935 (fotó: Fortepan)

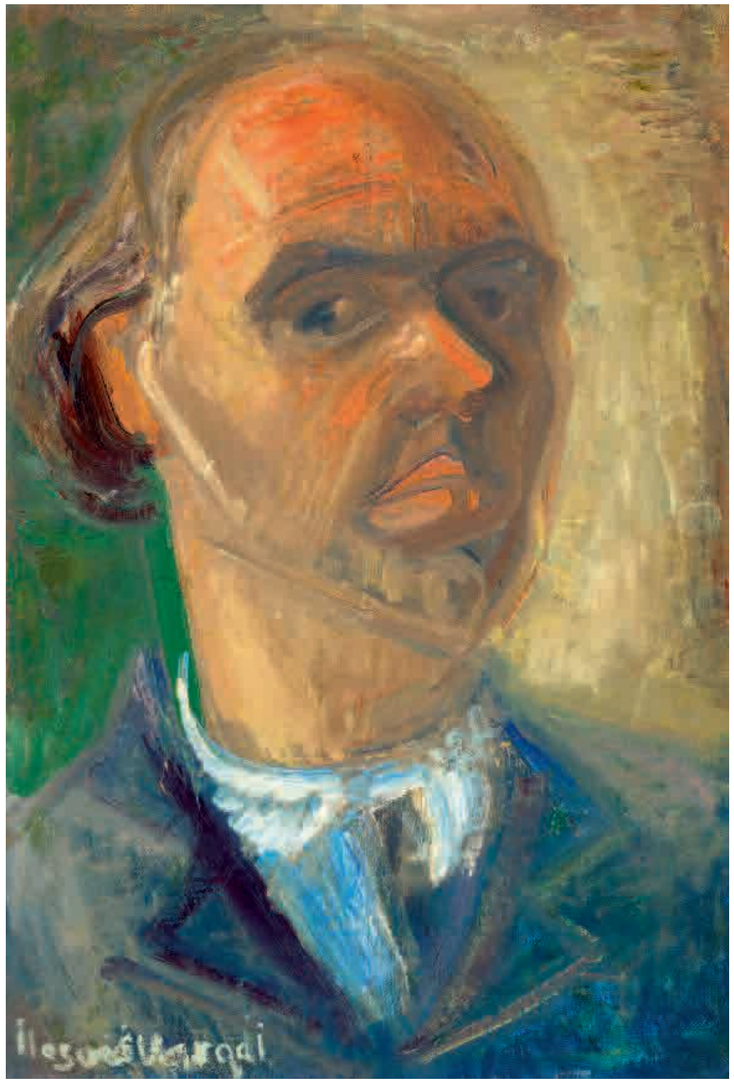

125 | Glatz Oszkár
(Budapest, 1872 – 1958, Budapest)

Kék kabátos önarckép, 1930
Self-Portrait in a Blue Coat, 1930

43 × 32 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Glatz 930 |
Signed lower left: Glatz 930

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 329 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 200 000 Ft
Estimated price: 2 740 – 3 288 EUR

126 | Ilosvai Varga István
(Kunhegyes, 1895 – 1978, Budapest)

Önarckép
Self-Portrait

59 × 40 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Ilosvai Varga I. |
Signed lower left: Ilosvai Varga I.

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 2 055 EUR
Becsérték: 900 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 2 466 – 3 836 EUR

127 | Glatz Oszkár
(Budapest, 1872 – 1958, Budapest)

Izvorán, Erdélyi táj (Anya gyermekeivel), 1906 körül
Izvoran, Transylvanian Landscape (Mother with Children), c. 1906

80 × 62 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Glatz | Signed lower right: Glatz

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor Herzfeld Dezsőné tulajdona.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· Glatz Oszkár. Thorma János Múzeum, Kiskunhalas, 2023 (kat. 3.).

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Glatz Oszkár. Kiskunhalasi Őszi Tárlat 2023. Szerk.: Szakál Aurél, Thorma János Múzeum, Kiskunhalas, 2023, 37.

IRODALOM | LITERATURE
· Lázár Béla: Glatz Oszkár. Művészet, 1911/8., 335–342.
· Ferenczy Valér: Nagybányai szecesszió II. Magyarság, 1933. október 22.
· Glatz Oszkár. Kiskunhalasi Őszi Tárlat 2023. Szerk.: Szakál Aurél, Thorma János Múzeum, Kiskunhalas, 2023.

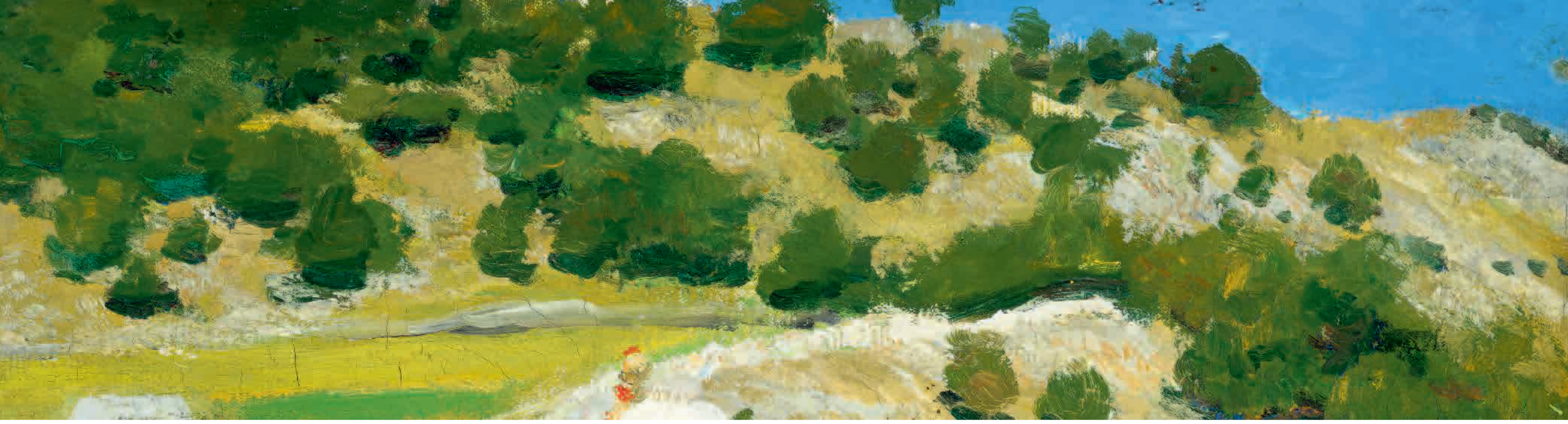

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft / 32 877 EUR
Becsérték: 16 000 000 – 28 000 000 Ft
Estimated price: 43 836 – 76 712 EUR

Glatz Oszkár: Erdélyi táj (Gyerekek a domboldalon), 1905 körül, magántulajdon

Glatz Oszkár: Hegyi tanya (Erdély határán, Tanya a Törcsvári szorosban), 1906 körül, magántulajdon

A fiatal Glatz Oszkár remeteként vonult el az erdélyi havasokba, hogy müncheni naturalista festőtudását levetkezve megértse a nagybányai művésztelepet forrongásban tartó színek tudományát. Ennek az aszkéta periódusnak az eredményeként született meg az az impresszionista ragyogással teli festészet Izvorán, amellyel Glatz művészetét azonosítjuk. Utána Ferenczy Károly is eltalált Izvorára (a többi nagybányai piktor inkább csak cigányzenészekkel mulatozni járt ide fel). Ferenczy fia, Valér írta meg visszaemlékező tárcájában, hogy mennyi időt töltöttek a legjobb témákra vadászva a magashegyi környezetben: „Az Izvora, ez a Rozsály lejtőin fekvő, kiterjedt havasi legelővidék, valóban gyönyörű, magasztos, magányos táj volt, amelyet aztán apám is megkedvelt; ő is felment egy időre, Glatz társaságában festett ott, és aztán később is több ízben helyezte át oda munkája területét; velünk, családjával együtt felment oda, heteket töltöttünk ott, miközben nem egy nagyhírű, mélán nagyra tartott művét alkotta." A hegyek között – a pásztorokhoz hasonló módon – csak magányosan lehetett dolgozni, a legtöbb festő ezért inkább Nagybánya közvetlen környezetén belül maradt. Aki viszont felkapaszkodott a bányavidék medencéje fölé, a magas hegyhátakra, páratlan hangulatú helyeket talált. Itt születtek Glatz legihletettebb, múzeumi rangú tájképei.

Ferenczy Károly: Őszi Izvora, 1909,
Ferenczy Múzeumi Centrum, Szentendre

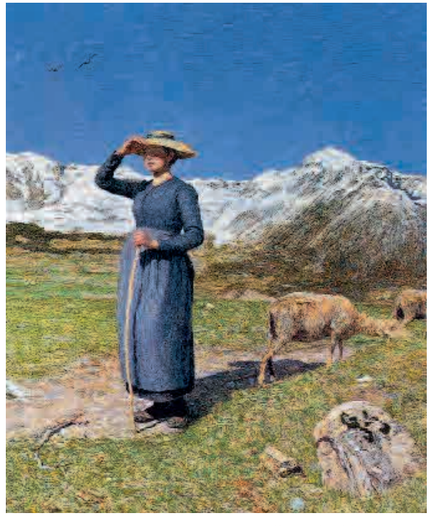
A Glatz korai korszakából való gyöngyszemeknek vitathatatlan helyük van a legkvalitásosabb nagybányai képek között. A legjobb szemű gyűjtők vásároltak festményeiből, a magyar műgyűjtés aranykorának olyan kiválóságai, mint Nemes Marcell, Kohner Adolf, Fruchter Lajos vagy Herzog Mór Lipót. A Herzog-gyűjteményben a plein air Glatz a francia modernség olyan nagyjaival szerepelt együtt, mint Gauguin, Cézanne vagy az impresszionizmus legragyogóbb csillagai, Claude Monet és Edgar Degas. E kifinomult impresszionisztikus kvalitás miatt vásárolhatta meg néhai tulajdonosa, Herzfeld Dezső gyűjtő ezt a napfényes kompozíciót.

Herzog Mór műgyűjtő otthona Glatz Oszkár egyik alkotásával

»Az Izvora, ez a Rozsály lejtőin fekvő, kiterjedt havasi őlegelővidék, valóban gyönyörű, magasztos, magányos táj«

FERENCZY VALÉR

Giovanni Segantini: Dél az Alpokban, 1891,
Segantini Museum, St. Moritz

128 | Klein József

(Csermő, 1896 – 1945, Auschwitz)

Pihenők (Dombboldalon), 1930-as évek
Resting (On the Hillside), 1930s

82,5 × 63 cm
Olaj, falemez | Oil on panel
Jelezve balra fent: Cserményi Klein József,
Jelezve a hátoldalon: Klein József Pihenők |
Signed upper left: Cserményi Klein József,
On the reverse: Klein József Pihenők

Kikiáltási ár: 800 000 Ft / 2 192 EUR
Becsérték: 1 200 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 3 288 – 4 932 EUR

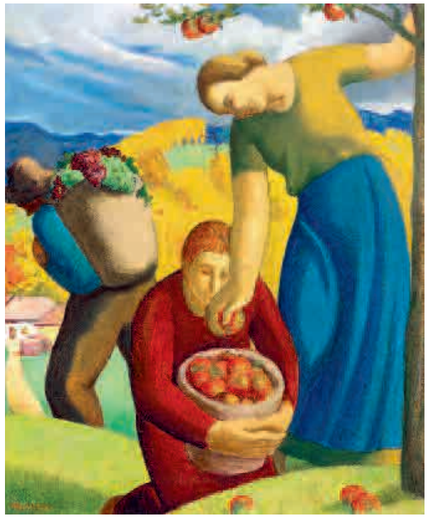
Murádin Jenő: Klein József
1977-es könyv borítója

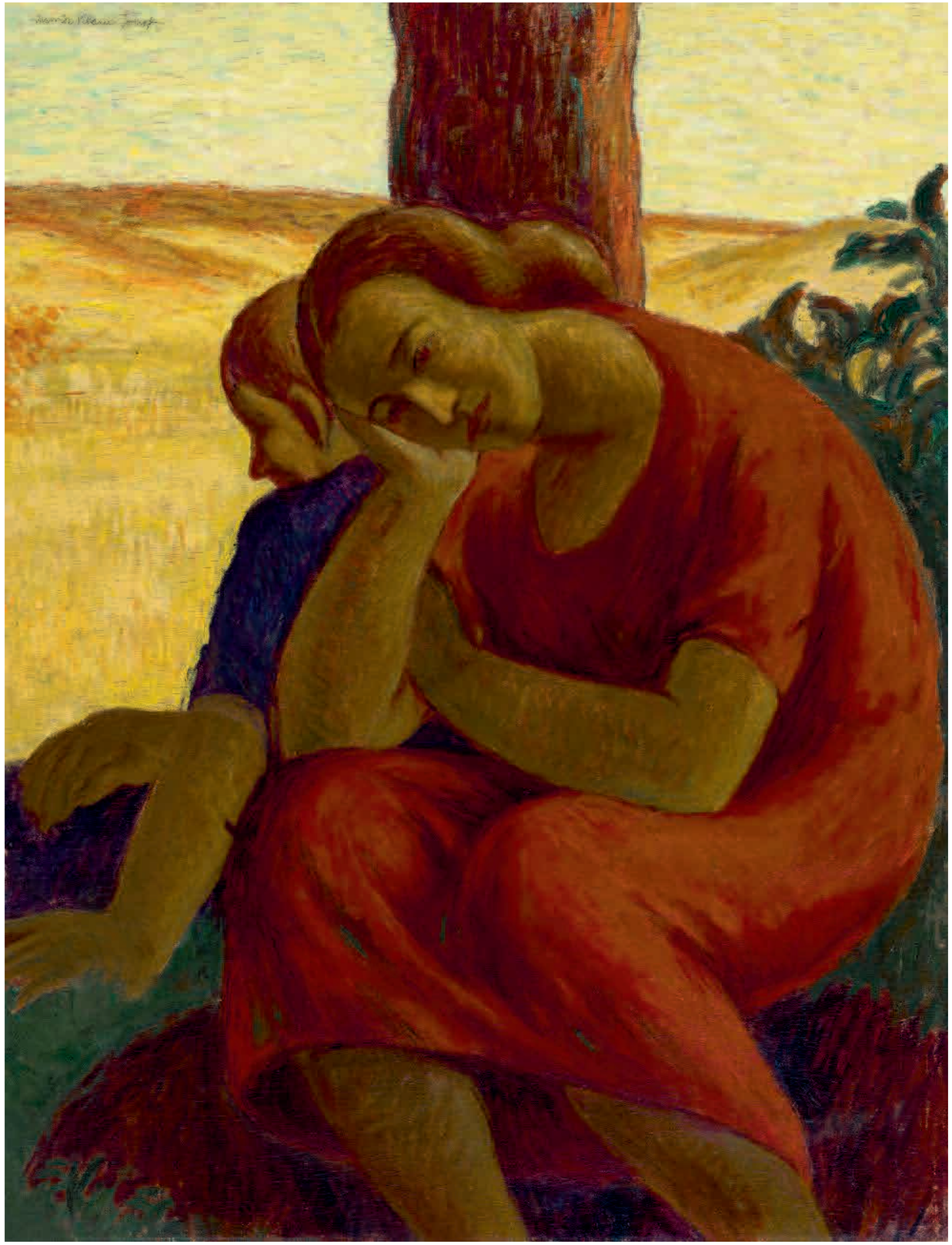
Mattis Teutsch János:
Faplasztika (Alak),
1918–1919 körül,
magántulajdon

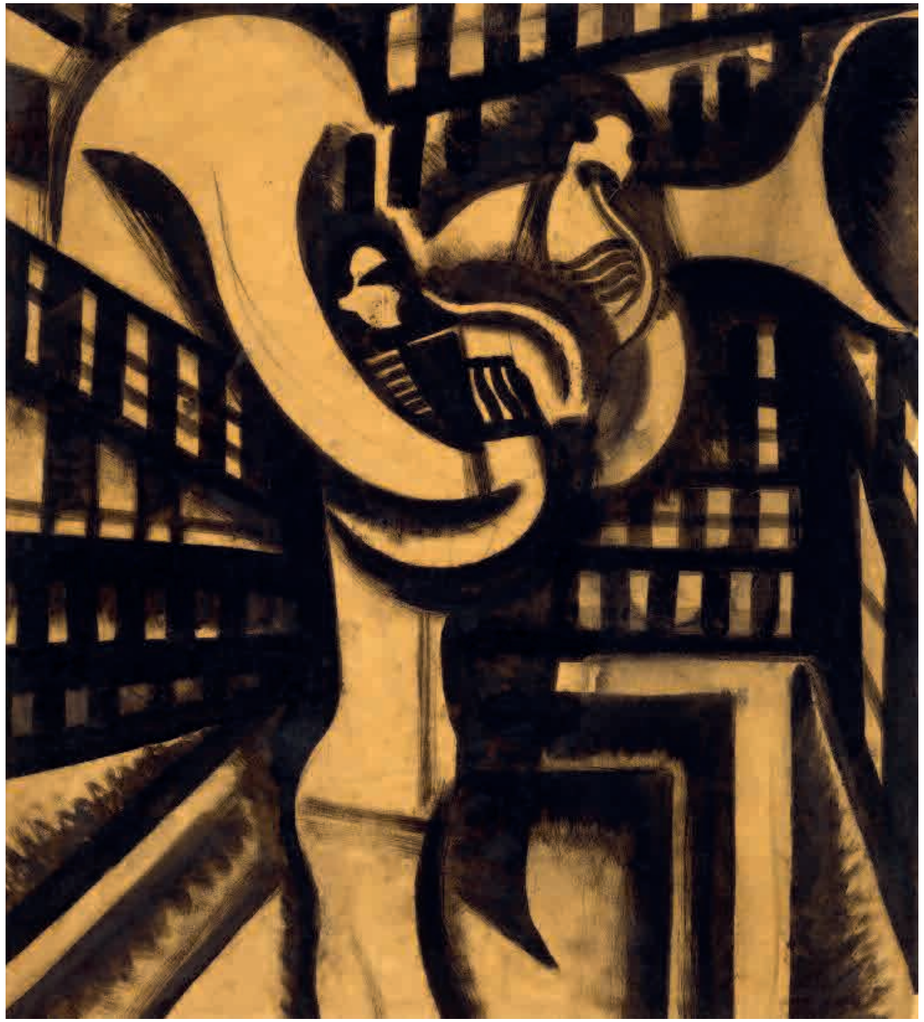

Patkó Károly: Szüreti pihenő (Szüretelők pihenője, Szüreti idill), 1925,
magántulajdon

Klein József: Szüret Nagybányán, 1934, magántulajdon

129 | Scheiber Hugó
(Budapest, 1873 – 1950, Budapest)

Jazz band, 1933 körül
Jazz Band, c. 1933

49 × 44 cm
Tus, papír | Indian ink on paper
Jelzés nélkül | Unsigned

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor A. P. úr tulajdonában

Kikiáltási ár: 1 500 000 Ft / 4 110 EUR
Becsérték: 2 000 000 – 3 000 000 Ft
Estimated price: 5 479 – 8 219 EUR

Scheiber Hugó: Táncosnők, 1933 körül, magántulajdon

130 | Schadl János
(Keszthely, 1892 – 1944, Tatatóváros)

Expreszív jelenet (Hommage a El Greco), 1917
Expressive Scene (Hommage à El Greco), 1917

64 × 48 cm
Szén, papír | Charcoal on paper
Jelezve balra lent: Schadl 917 | Signed lower left: Schadl 917

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor a művész családjának tulajdonában, majd letétben a Magyar Nemzeti Galériában, majd újra a művész családjának tulajdonában, később budapesti magángyűjteményben

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 288 EUR
Becsérték: 1 600 000 – 2 400 000 Ft
Estimated price: 4 384 – 6 575 EUR

131 | Orbán Dezső
(Győr, 1884 – 1987, Sydney)

Kék csendélet, 1915 körül
Blue Still Life, c. 1915

81 × 64,5 cm
Olaj, vászon faroston | Oil, canvas on fibre board
Jelezve jobbra lent: Orbán | Signed lower right: Orbán

IRODALOM | LITERATURE
· Uj képek kiállítása a Könyves Kálmán Szalonjában.
Könyves Kálmán Szalon, Budapest, 1909.
Bölöni György: Orbán Dezső. Auróra, 1911. május 20.
· Passuth Krisztina: Orbán Dezső. Corvina, Budapest, 1977.
· Egy európai, vándorúton. Orbán Dezső. 1884–1987.
Emlékkiállítás. Szerk.: Horváth György – N. Mészáros Júlia –
Gereben Katalin, Városi Művészeti Múzeum, Győr, 2009.
· Barki Gergely: A Nyolcak lappangó művei.
Artmagazin, 2010/1., 72–79.
· A Nyolcak. Cézanne és Matisse bűvöletében.
Szerk.: Markója Csilla – Bardoly István,
Janus Pannonius Múzeum, Pécs, 2010.

Kikiáltási ár: 34 000 000 Ft / 93 151 EUR
Becsérték: 40 000 000 – 65 000 000 Ft
Estimated price: 109 589 – 178 082 EUR

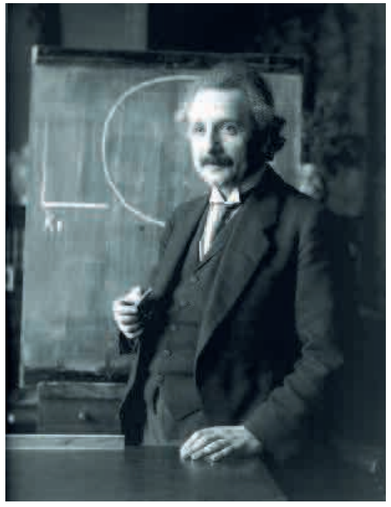

Orbán Dezső:
Csendélet körtékkel,
1910 körül,
magántulajdon

»A 20. századi magyar festészet felvirágzásához leginkább csendéleteivel járult hozzá Orbán. [...] Verhetetlen erejű 1910-es Kannás csendéletének párdarabját Sydney nemzeti múzeuma birtokolja, de hasonló kvalitásokról árulkodik néhány lappangó csendélete«

BARKI GERGELY

Albert Einstein tábla előtt (fotó: F. Schmutzer)

A Nyolcak legjobb csendéletei

Mint egy avantgárd kinyilatkoztatás, úgy hat Orbán Dezső most felbukkant, Ausztráliából hazatért csendélete. Az expresszíven hullámzó liláskék háttér előtt valósággal lebeg a politúrozott körasztal. Mintha a gravitáció nem hatna rá, csak a nagy X köré rendezett kompozíció belső erővonalai tartanák helyükön a tárgyakat. Bár a festők ritkán olvasnak természettudományos folyóiratokat, Orbánt meggyanúsíthatjuk azzal, hogy tisztában volt az einsteini relativitáselmélettel, vagy legalábbis valamit megsejtett belőle. Egy évtizeddel a csendélet születése előtt forradalmasította a torzonborz zseni az elméleti fizikát. Felfedezésére alapozva Hermann Minkowski német matematikus téridő-koncepciója írta újra az abszolút, minden nézőponttól független tér évszázados képzetét. Ez inspirálta a kubistákat is a reneszánsz perspektíva elvetésére, de ez az új dimenzióérzékelés szervezi festői kompozícióvá Orbán csendéletét is. A gravitációtól elemelkedő térben sorakoznak egymás mellett a régmúlt rekviziturmai (Matisse és Cézanne is szívesen emelt be régi, egzotikus tárgyakat modern csendéleteibe) a 19. század népszerű dísznövényétől (aspidistra elatior) kezdve a katolikus liturgiából ismert fedeles tömjéntartón át a szögletes fülű empire porceláncsészéig. De a valódi szervezőerő a megalkuvásmentes avantgárd energia, amely minden porcikájában átjárja a képet..

Orbán Dezső: Gloxinia, 1915 (Lappang)

Orbán Dezső: Kannás csendélet, 1910, magántulajdon

A Nyolcak nagy támogatója, Bölöni György kritikus épp Orbán csendéletfestészetének elemeit emelte ki 1911-es írásában: „Apró porcelánbögréket, tányérokat, kancsókat jól meg-megforgat, [...] minden egyes tárgyat úgy helyez el, mintha téglákat fektetne egymás mellé, téglákat, amint épületet emel." Mind kortársai, mind a mai szakmai közvélekedés Orbán csendéleteit állítja a legmagasabb polcra. Hosszas mérlegelés után épp az ő remekműve, a *Kannás csendélet* (1910, magántulajdon) került a Nyolcak 2010-es katalógusának címlapjára. A tárlat egyik kurátora, Barki Gergely, aki egy Wanted-cikkben kereste Orbán lappangó remekműveit, így írt az *Artmagazin* hasábjain: „A 20. századi magyar festészet felvirágzásához leginkább csendéleteivel járult hozzá Orbán. [...] Verhetetlen erejű 1910-es *Kannás csendélet*ének párdarabját Sydney nemzeti múzeuma birtokolja, de hasonló kvalitásokról árulkodik néhány lappangó csendélete, melyek a Nyolcak 1911-es kiállítása kapcsán az Aurora című folyóiratban közölt, Bölöni György által írt Orbán Dezső-cikk illusztrációi voltak. Ezek közül is kiemelkedik egy gyümölcsöstálas és egy fehér kancsós csendélete, amelyekről sajnálatos módon csak fekete-fehér reprodukció áll rendelkezésünkre, hollétükről, egykori tulajdonosaikról semmit sem tudunk." A most felbukkant csendéletet nem ismertük korábbi reprodukcióról, de tiszta avantgárd kifejezésmódjával a korai orbáni festészet legjobb remekműveihez mérhető. A körasztal köré épített kompozíciója megidézi a klasszikus reneszánsz tondó-formára készült – Orbán által is kedvelt – modern képeket.

Dénes Valéria: Amszterdam, 1914, Janus Pannonius Múzeum, Pécs (egykor téves Galimberti attribúcióval)

Aleksandr Vasilievich Kuprin : Csendélet, 1920-1922 körül, magántulajdon

»Orbánt meggyanúsíthatjuk azzal, hogy tisztában volt az einsteini relativitáselmélettel, vagy legalábbis valamit megsejtett belőle«

Párizsi modernség

Az Ausztráliába elszármazott, matuzsálemi kort megért Orbán Dezső a 20. századi magyar modernizmus különös pályát végigjáró festője. A győri polgárcsaládba született, Pesten felcseperedő Orbán nem vett részt formális művészeti képzésben, autodidaktaként szívta magába a festészetet, elsőként osztálytársa, Gulácsy Lajos inspirációjára. Az egyetemen matematikát és fizikát tanuló fiatal alkotó pár évig Gulácsy stílusában készült képeket állított ki, ezután következett gyökeres művészeti fordulata 1906-os párizsi utazásának köszönhetően. A fiatalabb, de tapasztaltabb és szemtelenül tehetséges Berény Róbert hatására megismerte a modern francia festészetet, a neves modern galériákban látott Cézanne-, Matisse- és Van Gogh-képeket. Eljutott Gertrude Stein hírhedt avantgárd szalonjába, ahol a félszeg fiatalember személyesen is megismerkedett Picassóval, Matisse-szal és Modiglianival. De találkozott a nála sokkal magabiztosabb Kernstok Károllyal és Pór Bertalannal is az 1907 elejéig tartó párizsi tartózkodása alatt. Ezek az élmények lassan leülepedve radikálisan átformálták azt, ahogyan a művészetről gondolkodott.

Orbán Dezső: Nagy akt, 1911 körül,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Orbán Dezső: Csendélet edényekkel, 1910 körül (Lappang)

Orbántól alig ismerünk korai képeket, rangos kiállításokon sem szerepelt egészen 1909-ig. A forradalmi változást a Nyolcakkal való közös fellépés hozta el számára. 1968-as visszaemlékező levele szerint az ő Alkotás utcai műtermében beszéltek először arról, „hogy egy csoportba kéne tömörülni a néhány Párizst járt festőnek, akik a kor szellemének megfelelő munkákat csinálnak". (A hagyomány szerint a csoport formálisan tényleg Orbán műtermében alakult meg.) A Nyolcak bemutatkozó tárlata után Orbán 1910-ben ismét visszasietett a modern művészet pezsgő fővárosába, Párizsba, ahol – Berénnyel együtt – tovább tanulmányozta a friss tendenciákat. Orbánra elsősorban a fauvizmus formatorzító szellemisége hatott, de átszűrve a cézanne-i képépítés esztétikai rendre törekvő hagyományán. Ahogy Feleky Géza megfogalmazta katalógusbevezetőjében: „Orbán Dezső a nyugalom embere, a rendet keresi, és ezt a törekvése kapcsolja őt a nyolcakhoz. Rendszeretete kifejeződik képeinek már külső diszpozíciójában is." A párizsi avantgárd első kézből szerzett élményei formálták-alakították a most felbukkant, kivételes erejű csendéletet is.

Orbán Dezső: Csendélet vázákkal, csészével és gyümölcsökkel, 1909
körül (Lappang)

132 | Ámos Imre
(Nagykálló, 1907 – 1944, Ohrruf)

Balatonpart
Balaton Shore

24 × 31 cm
Akvarell, papír | Watercolor on paper
Jelezve a hátoldalon | On the reverse:
Ámos Imre helyett Anna Margit Balatonaliga kb 1941"

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 2 055 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 600 000 Ft
Estimated price: 2 740 – 4 384 EUR

133 | Anna Margit
(Borota, 1913 – 1991, Budapest)

Önarckép, emlékezés valamikori önmagamra, 1947
Self-Portrait, Remembering My Former Self, 1947

24,5 × 19,5 cm
Akvarell, papír | Watercolor on paper
Jelezve jobbra lent: Anna Margit 947 |
Signed lower right: Anna Margit 947

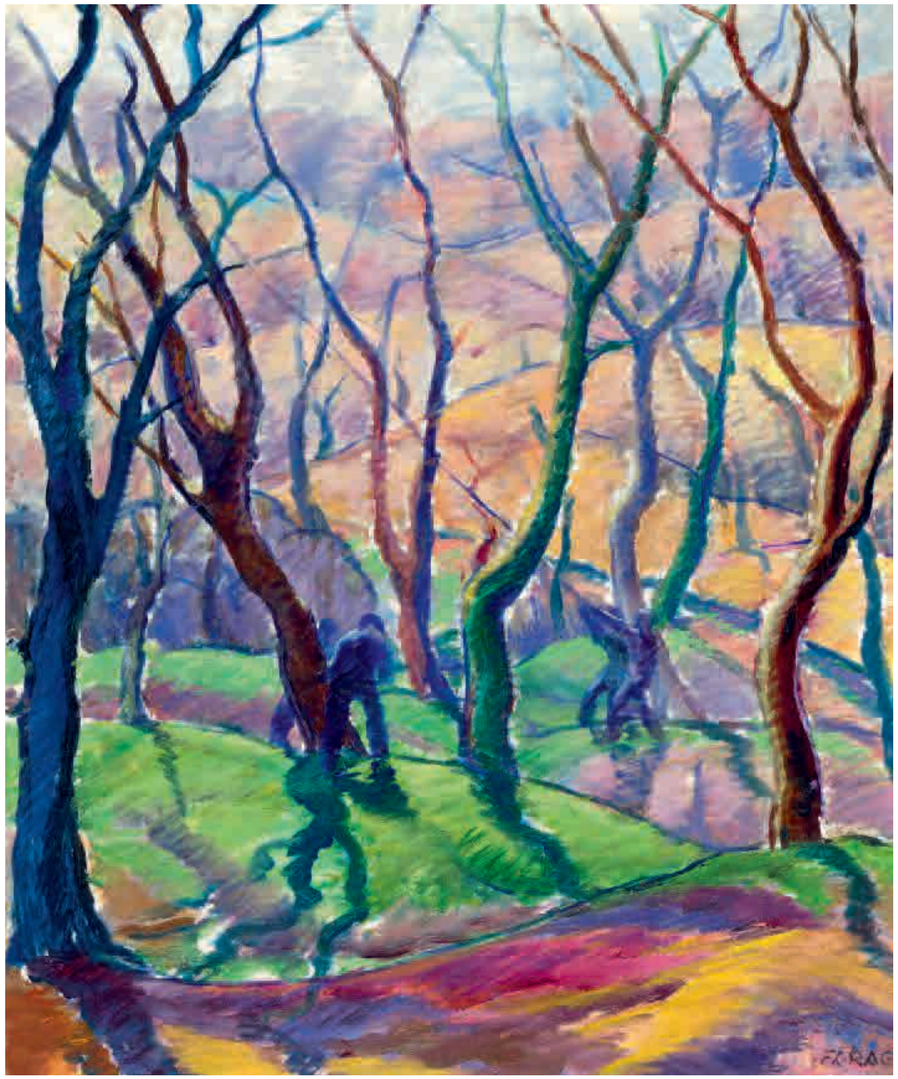

Anna Margit öccsével, Miklóssal, 1916

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· A bábu megszólal. Anna Margit művészete. Szerk.: Kolozsváry Marianna, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2024. 406.

Kikiáltási ár: 1 600 000 Ft / 4 384 EUR
Becsérték: 2 400 000 – 3 200 000 Ft
Estimated price: 6 575 – 8 767 EUR

134 | Faragó Endre
(Budapest, 1901 – 1943 körül)

Tavaszi erdő
Spring Forest

60 × 50 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Faragó | Signed lower right: Faragó

Kikiáltási ár: 700 000 Ft / 1 918 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 600 000 Ft
Estimated price: 2 740 – 4 384 EUR

Ferdinand Hodler: Favágó, 1910 körül, Művészeti Múzeum, Luzern

135 | Páll Lajos
(Korond, 1938 – 2012, Székelyudvarhely)

Ősz Erdélyben (Hommage a Gauguin)
Autumn in Transylvania (Hommage à Gauguin)

62 × 51 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Páll L. | Signed lower left: Páll L.

Kikiáltási ár: 800 000 Ft / 2 192 EUR
Becsérték: 1 100 000 – 1 600 000 Ft
Estimated price: 3 014 – 4 384 EUR

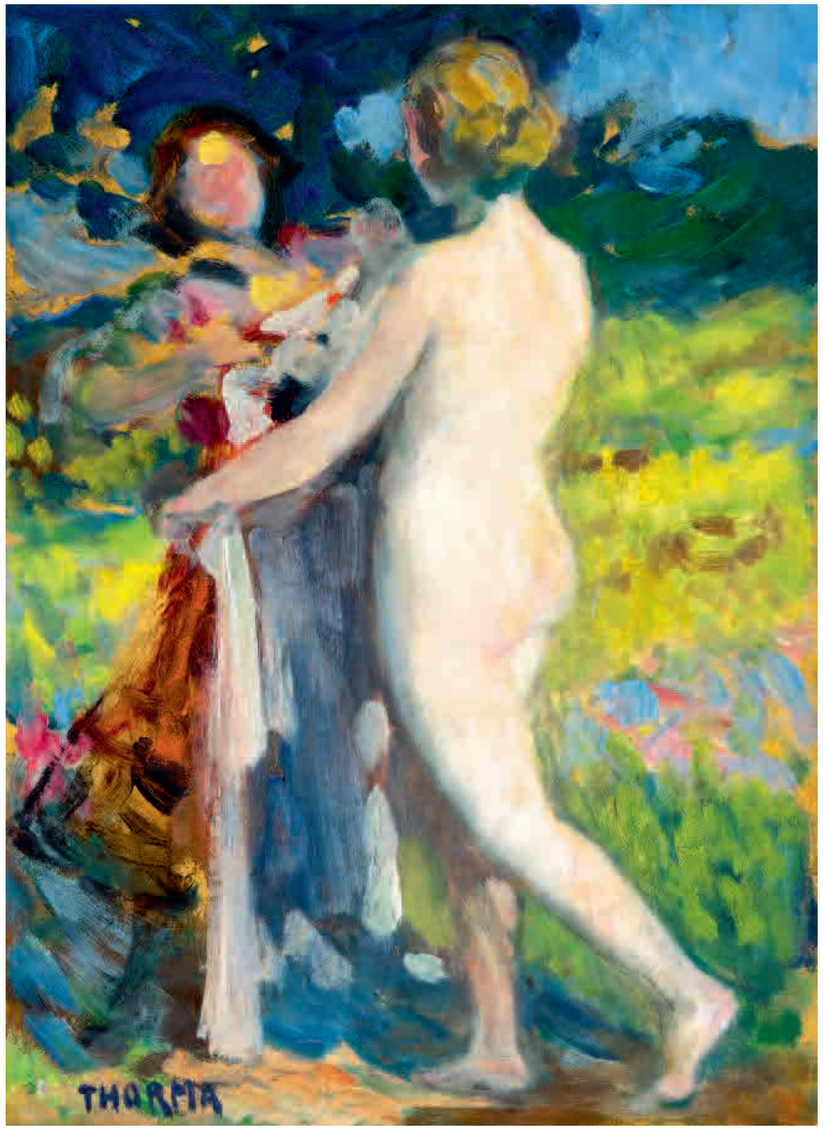

136 | Erdélyi Béla
(Kelemenfalva, 1891 – 1955, Lingvár)

Tavaszi kert
Spring Garden

31,5 × 25,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent: Erdélyi | Signed lower right: Erdélyi

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 507 EUR
Becsérték: 800 000 – 1 200 000 Ft
Estimated price: 2 192 – 3 288 EUR

137 | Thorma János
(Halas (Kiskunhalas), 1870 – 1937, Nagybánya)

Akt nagybányai tájban
Nude in Nagybánya Landscape

50 × 36,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve balra lent: Thorma | Signed lower left: Thorma

Kikiáltási ár: 2 600 000 Ft / 7 123 EUR
Becsérték: 3 800 000 – 5 000 000 Ft
Estimated price: 10 411 – 13 699 EUR

Thorma János: Nimfa ligetben, magántulajdon

138 | Scheiber Hugó
(Budapest, 1873 – 1950, Budapest)

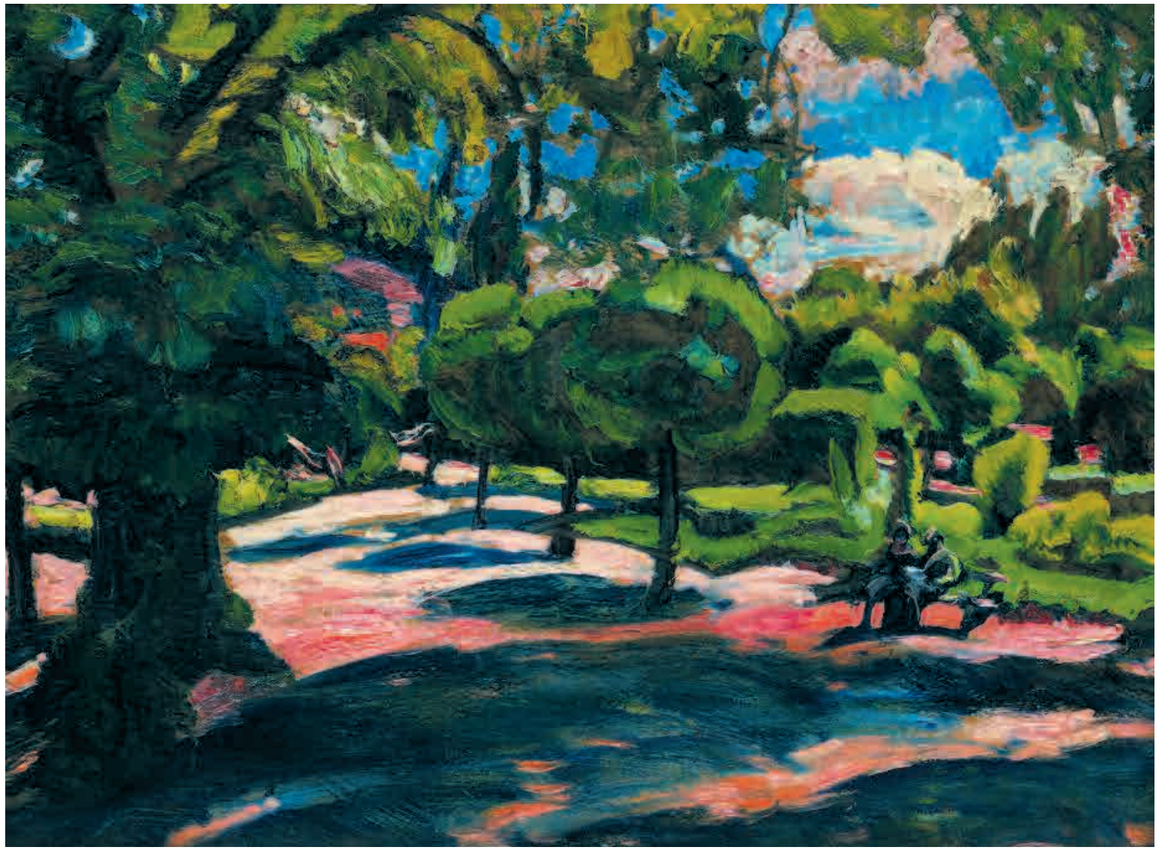
Városliget, Kertész (Parkban), 1919 körül
City Park, Gardener (In the Park), c. 1919

99 × 70 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent: Scheiber H. |
Signed lower right: Scheiber H.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· Scheiber Hugó. Festészet a jazz ritmusában.
Kieselbach Galéria, Budapest, 2014.

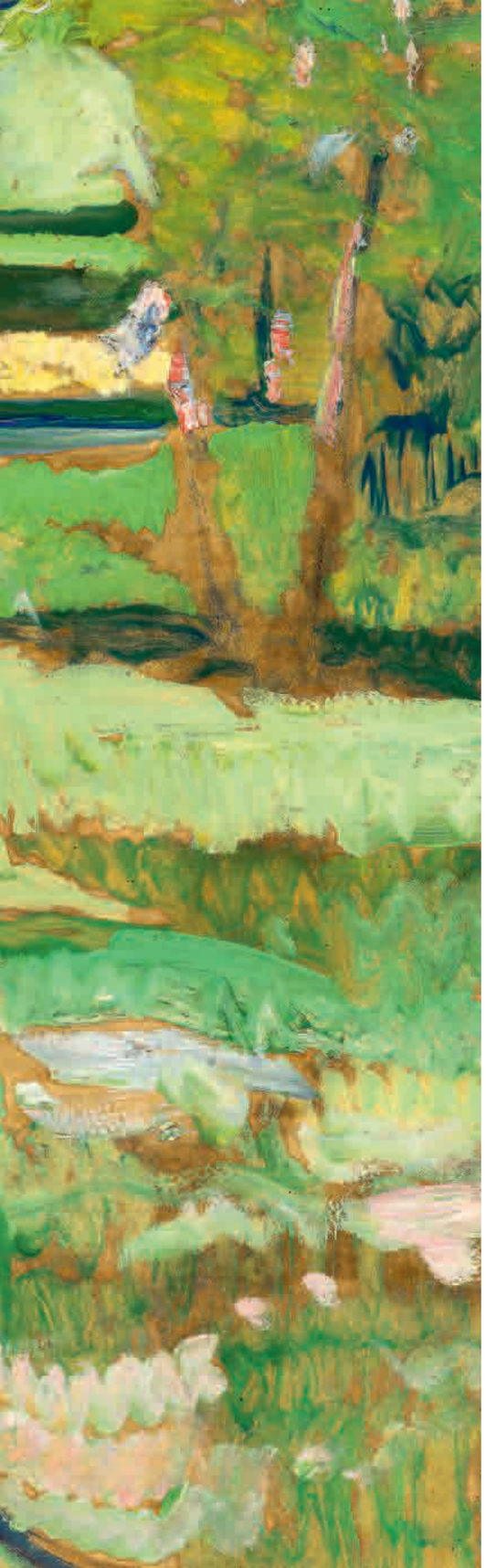
REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Modern magyar festészet 1892–1919.
Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria,
Budapest, 2003, 458. kép.
· Modern Hungarian Painting 1892–1919.
Szerk.: Kieselbach Tamás. Kieselbach Galéria,
Budapest, 2003, 458. kép.
· Die Moderne in der Ungarischen Malerei 1892–1919.
Szerk.: Kieselbach Tamás. Nicolai Verlag, Berlin,
2008, 458. kép.
· Molnos Péter: Scheiber Hugó. Festészet a jazz ritmusában.
Kieselbach Galéria, Budapest, 2014, 291.
· Molnos, Péter: Hugó Scheiber. Painting in the Rhythm
of Jazz. Kieselbach Galéria, Budapest, 2014, 291.

Kikiáltási ár: 16 000 000 Ft / 43 836 EUR
Becsérték: 22 000 000 – 32 000 000 Ft
Estimated price: 60 274 – 87 671 EUR

Scheiber Hugó: Parkrészlet, 1920 körül, magántulajdon

»kedvenc helye a liget volt,
ahol padon ülő alakokat festett.
Ide tért vissza újra és újra,
amikor témahiánya volt«

KÁDÁR BÉLA

Egy festő születése

Scheiber Hugó 1919 körül festett, *Kertész* című alkotása az életmű egyik legizgalmasabb időszakát képviseli: azt a periódust, amikor a közvetlen természeti élmény már felszabadult, expresszív festői nyelven szólalt meg. A méretével is kiemelkedő, monumentalitást sugárzó kartonon a kerti munka hétköznapi jelenetét a színek szokatlan ereje és a felszabadult ecsetjárás lendülete emeli ki a zsánerfestészet megszokott világából és emeli a modern magyar festészet kiemelkedő értékei közé.

Az 1873-ban Budapesten született, gyermekéveit Bécsben töltő Scheiber hosszú kerülőkkel jutott el az önálló művészi pályáig. Apja mellett már kisfiúként részt vett a Prater mutatványosbódéinak dekorálásában, majd a család hazatérése után cégtáblák festésével kereste kenyerét. Ez a gyorsaságot és biztos kezet követelő munka olyan képességeket fejlesztett ki benne, amelyek később stílusalakító szerepet játszottak művészetében: a vászonra vitt motívumok spontánul ható, szabadságot sugárzó festői gesztusokká alakulhattak kompozícióin. Az első világháború alatt készült katonaportrékon és önarcképeken, valamint a főváros ipari negyedeiben és a Városligetben készült képein már elementáris erővel jelentkezett az az egyéni, a felületi hatásokat páratlan intenzitással kiaknázó előadásmód, amely a most bemutatott kompozíciót is jellemzi.

Scheiber Hugó: Napfényes park, 1920 körül, magántulajdon

Scheiber Hugó: Parkban, 1920 körül, magántulajdon

A Városliget vonzásában

A művésztársainál kevesebbet utazó Scheiber számára Budapest mindennapi élete kimeríthetetlen festői motívumkincset kínált. Kertész utcai otthonából újra meg újra a Városligetbe indult, ahol a padokon pihenő emberek, a sétálók és a lombok között átszűrődő napfény vibráló változásai adtak témát képeihez. A hozzá talán legközelebb álló festőtárs, Kádár Béla visszaemlékezése szerint „kedvenc helye a liget volt, ahol padon ülő alakokat festett. Ide tért vissza újra és újra, amikor témahiánya volt." Kádár Béla 1951-ben papírra vetett szavait festőbarátja, Scheiber Hugó fennmaradt alkotásai és a korabeli kiállítási katalógusok maradéktalanul visszaigazolják. Képeinek szereplői, a városi élet jellegzetes figurái a két világháború között éppen úgy megjelentek a szociofotósok társadalomkritikus alkotásain, a képes társasági lapok illusztrációin, a humoros felhangokat kiaknázó műcsarnoki zsánerfestők művein, mint a kritikai realizmus világjobbító céloktól vezérelt mestereinek kompozícióin. Scheiber egyikük közé sem tartozott. Bár személyes életútja minden bizonnyal nyitottá tette a szegények és elesettek sorsa iránt, őt sokkal inkább az ingyen modell lehetősége, mint a szociális agitáció szándéka vezette. Számára a téma irodalmi, anekdotikus utalása, a kedélyeskedő történetmesélés helyett fontosabb volt a lombokon beszűrődő fények formaoldó villanása, az atmoszféra impresszionisztikus remegése, a felület teljes egészét mozgásban tartó, gyűrt drapériaként hullámzó természeti részlet.

Látásmódjának kialakulásában az osztrák és német festészet impresszionista törekvései is szerepet játszhattak. Különösen közeli párhuzamot kínálnak Max Liebermann park- és kertképeinek fényfoltokkal „teleszórt" felületei, a szabadban dolgozó ember iránti érdeklődése. Az osztrák expresszionizmust képviselő Anton Kolig eleven színei és energikus alakformálása ugyancsak fontos inspirációként merülhet fel – persze a korhangulat határokon átívelő „gravitációs erején" túl. Közvetlen hatásuk bizonyítása nélkül is érzékelhető a rokonság: a látvány friss megragadásához mindkettőjüknél a festék gazdag és lendületes traktálása, a matéria szinte szobrászi alakítása társul.

Scheiber Hugó: Liget paddal, 1920 körül, magántulajdon

»Kertész utcai otthonából újra meg újra a Városligetbe indult, ahol a padokon pihenő emberek, a sétálók és a lombok között átszűrődő napfény vibráló változásai adtak témát képeihez.«

Az ecsetvonások eleven rendje

A *Kertész* kompozícióját a bal oldalon végigfutó sötétkék fatörzs megszakítatlan vertikális hangsúlyával fogja össze. Függőlegese mellett a férfi előrehajló teste és a kezében tartott szerszám átlója vezeti a tekintetet a kép belsejébe. A távolabbi fatörzsek és a háttérben futó árnyékok vízszintes sávjai tagolják a képsíkot, az előtér széles kék árnyékfoltja a kertész alakjának hideg színeit visszhangozza. Scheiber kevés motívummal teremti meg a tér rendjét, miközben a rövidülések és az egymás elé kerülő formák mögött végig érvényesül a képsíkot összefogó színritmus.

A világító zöld, sárga és sárgászöld festékfoltoknak a karton szabadon hagyott felülete ad artisztikus hátteret, ami egyben lélegzővé, áradóvá teszi az első impresszió könnyed lendületét sugárzó természetábrázolást. A telített színek részben már túlmutatnak az impresszionista benyomás spontán és elfogulatlan rögzítésén – a fauve festészet, sőt az expresszionizmus szabadságával rokon intenzitást teremtenek a képen.

A felület különlegességét az ecsetnyomok változatossága adja. A fatörzsön hosszú, lefelé futó húzások érzékeltetik a forma felfelé törekvő karcsúságát, az ingen rövid, egymásba forduló vonások követik a gyűrődéseket, a talajon szélesen elterített pászmák, függőleges rovátkák és energikus sraffozások váltakoznak tömör festékfoltokkal. A világos részeken jól kivehetők az ecsetszőrök barázdái, másutt vékonyabb, transzparensebb fedés engedi érvényesülni a narancsos alapot. A festék hol anyagszerűen előlép, hol visszahúzódik, így a felület maga is a fény és az árnyék játékának részesévé válik. Scheiber német nyelvű önéletrajzában arról írt, hogy korai képein általában ultramarinnal vázolta fel a formákat, majd nagy színfoltokkal építette tovább a képet. A *Kertész* kék szerkezeti vonalai és egymás mellé helyezett, lazán összezáródó foltjai jól érzékeltetik ennek a módszernek a festői erejét, modern hangütését. A gyorsaság itt tömörítést is jelent: minden ecsetvonás egyszerre alakít formát, közvetíti az ecsetet vezető kéz lendületes mozdulatát és kapcsolódik a kép egészének ritmusához.

Molnos Péter: Scheiber Hugó. Festészet a jazz ritmusában. Kieselbach Galéria, Budapest, 2014

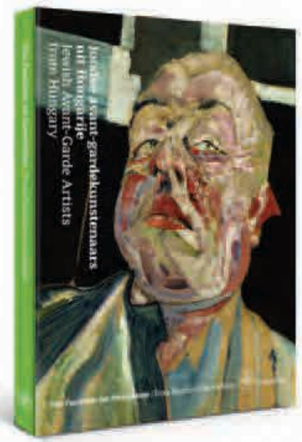

A Scheiber Hugó kiállítás enteriőr fotója Kieselbach Galériában

A korai olajképek elismerése

Az utóbbi években jelentős hangsúlyeltolódás ment végbe Scheiber életművének megítélésében. A harmincas évek dekoratív, az art deco világát megjelenítő alkotásai mellett a művészettörténészek és a gyűjtők egyre többre becsülik a korai, olajfestékkel készült expresszív műveket. E változás legbeszédesebb nemzetközi bizonyítéka a 2017-ben az amszterdami Zsidó Történeti Múzeumban megrendezett *From Fauvism to Surrealism: Jewish Avant-Garde Artists from Hungary* című kiállítás katalógusa. Címlapjára Scheiber 1922 körül festett *Önarcképe* került: a kurátorok ezt a korai művet tartották a legalkalmasabbnak arra, hogy a tárlat egészét, a modern magyar festészetet a borítón képviselje. A *Kertész* ugyanehhez az újraértékelt műcsoporthoz tartozik: a természet közvetlen élményét az olajfesték érzéki gazdagságával és a festői mozdulatokat őrző felület expresszív erejével teszi maradandóvá.

MOLNOS PÉTER

Scheiber Hugó önarcképe az amszterdami Zsidó Történeti Múzeum 2017-es, Jewish Avant-Garde Artists from Hungary című kiállítási katalógusának címlapján

»A telített színek részben már túlmutatnak az impresszionista benyomás spontán és elfogulatlan rögzítésén – a fauve festészet, sőt az expresszionizmus szabadságával rokon intenzitást teremtenek a képen.«

139 | Márffy Ödön
(Budapest, 1873 – 1940, Budapest)

Tavaszi almafavirágzás a kertekben
(Alsó Svábhegy, Istenhegy)
Spring Apple Blossoms in the Gardens
(Lower Svábhegy, Istenhegy)

60 × 73,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Márffy Ödön | Signed lower right: Márffy Ödön

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor müncheni magángyűjteményben.

IRODALOM | LITERATURE
· Boross Mihály: Csoportkiállítás az Ernszt-múzeumban. Esti Kurir, 1930. március 14.
· Kassák Lajos: Műteremlátogatás Márffy Ödönnél. Magyar Nemzet, 1942. április 10.
· Passuth Krisztina: Márffy Ödön. Corvina, Budapest, 1978.
· Rockenbauer Zoltán: Márffy. Életműkatalógus. Makláry Artworks, Budapest–Párizs, 2006.
· Rockenbauer Zoltán: Márffy Ödön. Kossuth – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2015.

Kikiáltási ár: 9 500 000 Ft / 26 027 EUR
Becsérték: 11 000 000 – 16 000 000 Ft
Estimated price: 30 137 – 43 836 EUR

»Örömöt lelni az égben, a fákban, a virágokban.«

HENRI MATISSE

„A Szamóca utca – idézte fel 1942-es műtermi látogatását Kassák Lajos – a Diósárokból kapaszkodik fel a dombra, s ezen a dombon lakik Márffy Ödön, a festő. Nemcsak az irodalmi színezés tünteti fel mesebelinek ezt a helyet, hanem a valóságban is meseszerű." A meglátogatott festő el is árulta kollégájának, hogyan jutott ehhez a mesés otthonhoz. „Hosszú idő óta élek ezek között a falak között – mondja –, s az utóbbi években majdnem egyedül. Amerikai szerzemény a ház. Barátaim ott kint eladták a képeimet s itthon téglát vettem a pénzen." A domboldalon kertek sorakoznak virágzó gyümölcsfákkal, mögöttük házak bújnak meg. A budai hegyvidéki látványt különös színorgia teszi varázslatossá: a zöld lombok között narancssárga ház áll, a lila épület sarkát türkizkék ellenpontozza, az okker falon magenta ablakok világítanak. A szivárvány tiszta fényszínei kavargó kolorista harmóniává keverednek a vásznon. Márffy, az egykori fauve diák, Matisse követője és a Nyolcak alapembere a franciás életöröm-festészetből adott leckét a magyar közönségnek.

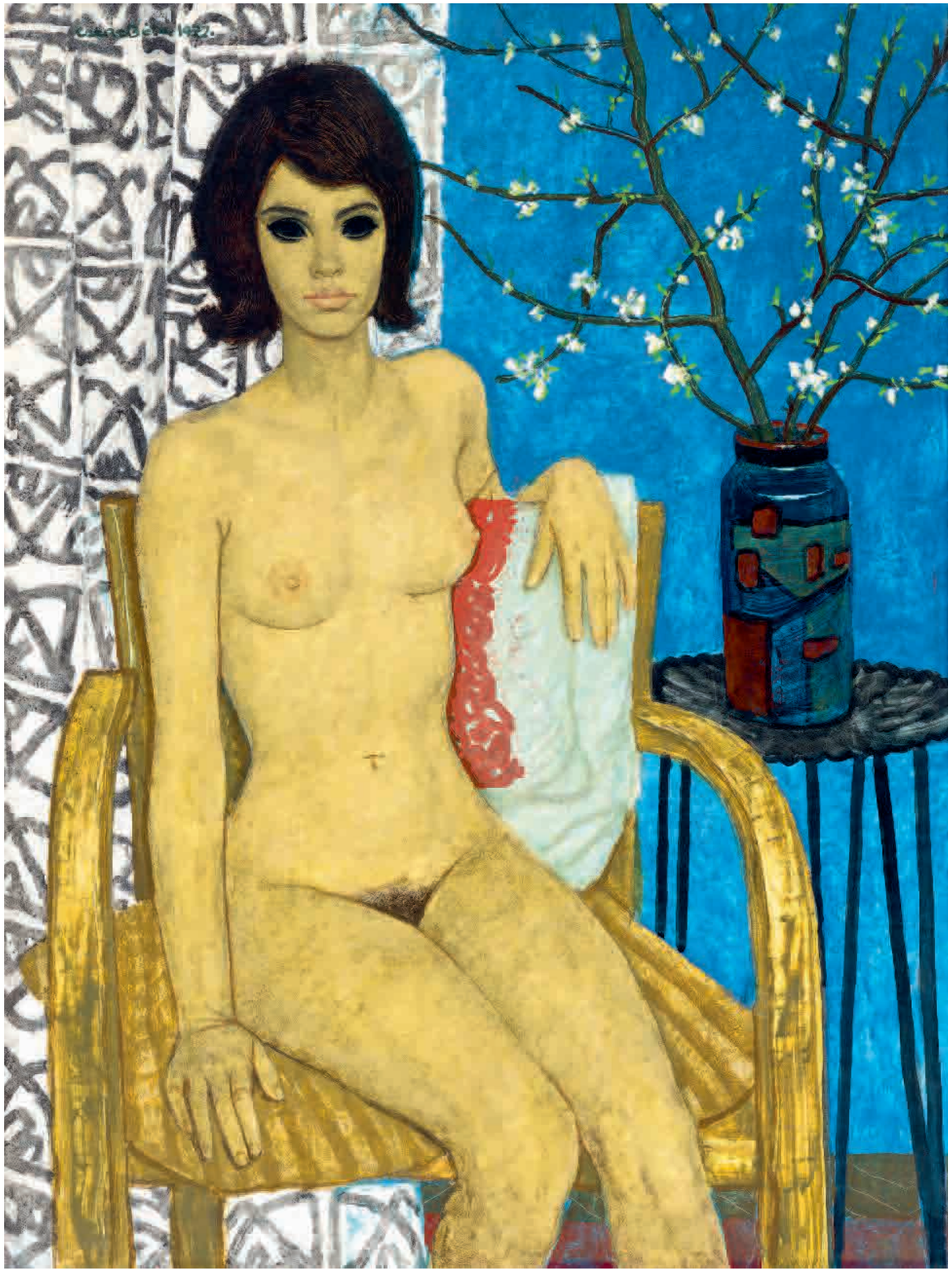

Henri Matisse: Tájkép, 1903-1904, magántulajdon

Henri Matisse: Tájkép piros háztetővel, 1920, magántulajdon

„Boldogok, akik teljes szívükből énekelnek, szívük tisztaságában. Örömöt lelni az égben, a fákban, a virágokban. Virág mindenütt van annak, aki meg akarja látni" – így tanította Henri Matisse, az életöröm-festészet öreg francia mestere. Az érett Márffy megtalálta saját útját ehhez az esztétikai hedonizmushoz. Ahogy az *Esti Kurir* műkritikusa, Boross Mihály megfogalmazta 1930-as kiállítása kapcsán: „Márffy festészete a drámából a szférikus lírába enyhült, s talán azt mondhatjuk, hogy ma a levegőt, a párázó, opálos színek ragyogásában izzó levegőt s e párákon átszűrendő színek sejtelmes varázsát festi. Ez a rózsás, álmodozó ködfátyol formaoldása Márffy Ödön kezén azzal a bravúrral jelentkezik, amely egyrészt visszatérést jelent a természethez, másrészt realizálja mindazt a kísérletet és törekvést, amely az új művészeti szándékok terén Márffyt már régen az elsők közé emelte."

140 | Czene Béla
(Isaszeg, 1911 – 1999, Budapest)

Ülő akt kék háttérrel, 1972
Seated Nude with Blue Background, 1972

80 × 60 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve balra fent: Czene Béla 1972 |
Signed upper right: Czene Béla 1972

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 288 EUR
Becsérték: 1 800 000 – 2 800 000 Ft
Estimated price: 4 932 – 7 671 EUR

141 | Mattioni Eszter
(Szekszárd, 1902 – 1993, Budapest)

Kert lepkékkel
Garden with Butterflies

80 × 100 cm
Tempera, farost | Tempera on fibre board
Jelezve jobbra lent: Mattioni E. |
Signed lower right: Mattioni E.

Kikiáltási ár: 460 000 Ft / 1 260 EUR
Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft
Estimated price: 1 644 – 2 466 EUR

142 | Benkő Erzsébet
(1911 – 2000)

Fiatal lány harangvirággal (Fiatalság), 1940
Girl with Flower, 1940

45 × 50 cm
Gobelin | Gobelin
Jelezve jobbra fent: B | Signed upper right: B

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· Benkő Erzsébet gobelinművész.
Óbudai Galéria, Budapest, 1986 (kat. 27.).
· Egy tanítvány a Szőnyi-festőiskolából.
Benkő Erzsébet (1911–2000). Gobelinek és rajzok.
Szőnyi István Emlékmúzeum, Zebegény, 2014.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Egy tanítvány a Szőnyi-festőiskolából.
Benkő Erzsébet (1911–2000). Gobelinek és rajzok.
Szerk.: Benkő István, Szőnyi István Emlékmúzeum,
Zebegény, 2014, 12.

IRODALOM | LITERATURE
· Benkő Erzsébet gobelin művész, Kende Judit kerámikus művész kiállítása (előszó: Frank János).
Fényes Adolf Terem, Budapest, 1970.
· Benkő Erzsébet: Jegyzetek a Szőnyi-festőiskoláról.
Művészettörténeti Értesítő, 1975/4., 284–285.
· Benkő Erzsébet: Még néhány szó a Szőnyi-festőiskoláról.
Művészettörténeti Értesítő, 1977/2., 186–190.
· Benkő Erzsébet gobelinművész. Óbudai Galéria,
Budapest, 1986.
· Egy tanítvány a Szőnyi-festőiskolából.
Benkő Erzsébet (1911–2000). Gobelinek és rajzok.
Szerk.: Benkő István, Szőnyi István Emlékmúzeum,
Zebegény, 2014.

Kikiáltási ár: 1 600 000 Ft / 4 384 EUR
Becsérték: 2 400 000 – 3 800 000 Ft
Estimated price: 6 575 – 10 411 EUR

Ferenczy Noémi: Nő piros virággal, 1930 körül,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Benkő Erzsébet művészetét alig ismeri a mai közönség, pedig a két világháború közötti nőművészek táborába tartozó alkotótól őriz művet a Magyar Nemzeti Galéria és az Iparművészeti Múzeum is. A festészet alapjait – a híres párizsi École des Beaux Arts mellett – különféle pesti magániskolákban sajátította el a harmincas években, olyan fiatal mesterektől, mint Aba-Novák Vilmos vagy Szőnyi István. Robusztus művészegyéniségektől tanulta el a markáns ecsetkezelést és az etikus kiállást. Szerepelt képekkel a Szinyei Társaság és a Szocialista Képzőművészek Csoportja kiállításain, de rövid időn belül felhagyott a festészettel. Visszaemlékezése szerint „ebben az időben abbahagytam már a festést. Úgy tűnt, túl nagy megterhelés volt a fizikumomnak és az idegeimnek az a koncentráció, amelyet felfogásom szerint a festészet megkívánt. Azután úgy alkudtam meg, hogy 1938 körül az Iparrajziskolán, esti tanfolyamon szőni tanultam."

Pályaválasztását segítette, hogy a technika legnagyobb mesterét, Ferenczy Noémit is ismerhette. „A szűkszavú Szőnyi, a sovány Derkovits, az aszkéta megjelenésű Ferenczy Noémi és még sokan mások, lelkesedést keltettek bennünk" – emlékezett vissza ifjúsága meghatározó példaképeire. „Benkő Erzsébet vállalt példaképe – írta Frank János 1970-es katalógusában – Ferenczy Noémi. Az ő hatására lett Benkő festőből gobelinessé annak idején. A Noémi hatásokból és maga élményeiből alakította ki aztán sajátos művészeti világát." Benkő hasonló módon nemcsak megrajzolta a gobelineket, hanem meg is szőtte. A munkaigényes folyamatból a középkori falikárpitok világát modernizáló műalkotások születettek. A most felbukkant mű egyik legkorábbi gobelinalkotása 1940-ből. A stilizált harangvirágos ágat tartó, önarcképi ihletettségű nőalak középkori királyleányként jelenik meg a kék háttér előtt. A modern képkivágást ugyanaz a nosztalgikus, múltba révedő hangulat járja át, mint Gulácsy Lajos rózsás portrékompozícióit.

Gulácsy Lajos: Önarckép virággal, 1903, Szent István Király
Múzeum – Deák gyűjtemény, Székesfehérvár

143 | Ferenczy Noémi
(Szentendre, 1890 – 1957, Budapest)

Álmodozó lány (Réten, szelídség, béke)
Daydreaming Girl

70 × 82 cm
Tempera, papír | Tempera on paper
Jelzés nélkül | Unsigned

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· Ferenczy Béni szobrászművész és Ferenczy Noémi iparművésznő kollektív kiállítása. Nemzeti Szalon, Budapest, 1925 (kat. 17.; *Alvó lány*).
· Teremtés. Ferenczy Noémi művészete. Ferenczy Múzeumi Centrum, Szentendre, 2020.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Bodonyi Emőke: Teremtés. Ferenczy Noémi művészete. Ferenczy Múzeumi Centrum, Szentendre, 2020, 17., 103., 203.

IRODALOM | LITERATURE
· Tolnai Károly: Ferenczy Noémi. Bisztrai Farkas Ferenc, Budapest, 1934.
· Jankovich Júlia: Ferenczy Noémi. Corvina, Budapest, 1983.
· Pálosi Judit: Ferenczy Noémi. FUGA, Budapest, 1998.
· Bodonyi Emőke: Teremtés. Ferenczy Noémi művészete. Ferenczy Múzeumi Centrum, Szentendre, 2020.

Kikiáltási ár: 18 000 000 Ft / 49 315 EUR
Becsérték: 26 000 000 – 34 000 000 Ft
Estimated price: 71 233 – 93 151 EUR

A reneszánsz „millefleurs" szőnyegek leghíresebbje, a Hölgy unikornissal (1500 körül, Musée de Cluny, Párizs) a korai Ferenczy Noémi-kárpitok közeli előképe

»Mintha a fiatal művésznő
a szelídség archetipikus figuráját
akarta volna megfogalmazni
a történeti motívumok révén.«

Ferenczy Noémi: Menekülés Egyiptomba, 1916, magántulajdon

A szelíd középkor művésze

A Nagybányán felcseperedő Ferenczy Noémit a kézzel szőtt anyagok világa falusi környezetben varázsolta el először. Édesanyja, Fialka Olga is lelkesedett a népi szőttesekért, Ferenczy Károly *Októbe*rének asztalán is egy általa gyűjtött román terítő látható. A papa tanácsolta, hogy ha már szőni szeretne a lánya, akkor látogassa meg a szőnyegszövés tradicionális központját, a franciaországi Manufacture des Gobelins-t. A müncheni és bécsi varrodákban töltött rövid időszak után Ferenczy Noémi beiratkozott a neves párizsi műintézménybe. De a több száz éves kárpitszövő gyakorlat nem tudta magával ragadni. Az igazán katartikus művészeti élményt a katedrálisüveg misztériuma jelentette számára. „Anyámmal nagyon sokat utaztunk. […] Így jutottunk el Chartres-ba, a híres XIII. századbeli üvegfestmények katedrálisába. […] A fénykévéktől ragyogó, gyönyörű művészi üvegfestmények lebilincselő hatással voltak rám. Itt éreztem legelőször az alkotás vágyának azt a lebírhatatlanul ösztönző erejét, amely azóta sem hagyott el engem egész pályám folyamán" – nyilatkozta művészi pályafutása kulcsélményéről 1926-ban.

A hagyományos gobelin a klasszikus – és rendszerint nagy méretű – festészeti remekművek kárpitba való átültetéséről szólt. Festők készítették a mintaként szolgáló kartonokat, bejelölve a formákat és a színeket, de a kivitelezést szövőmesterek végezték. Ferenczy Noéminak a család kibérelt egy műtermet Párizsban 1912-ben, ahol saját szövőszéken kísérletezhetett. A gobelinmanufaktúrából mellé felvett idős mester teljesen megrökönyödött, amikor a fiatal lány nem sorról sorra haladt gépiesen, hanem egyben megszőtte a virág- és madármotívumokat. De nemcsak ebben újított Ferenczy Noémi, hanem saját maga tervezte és készítette el kárpitjait, mint a középkori mesterek vagy az ő nyomukban járó 19. századi angol preraffaeliták. Így emelte fel a gobelint a képalkotás magas művészeti rangjára.

Korai formavilága és motívumköre a késő középkori és kora reneszánsz „millefleurs" (ezervirágos) kárpitok és a 16. századtól divatos „verdure-ök" (zöld lombos szőnyegek) szellemiségét értelmezte újra: stilizált növényi ornamentikába helyezte az apró emberalakokat és állatfigurákat. A most vizsgált, gobelinhez készült festmény ebben a korai, középkori hatással telített korszakban született. Mintha a fiatal művésznő a szelídség archetipikus figuráját akarta volna megfogalmazni a történeti motívumok révén. A 2020-as Ferenczy Noémi-kiállításához írt katalógusban monográfusa, Bodonyi Emőke is a klasszikus gobelinek hatását emelte ki: „A mai címen ismert *Ártatlanság kora*, illetve az *Alvó lány* című kompozíciók egyértelműen visszanyúlnak a középkori kárpitművészet legjelentősebb alkotásaihoz, köztük a párizsi Musée de Cluny-ben őrzött *Hölgy az unikornissal (La Dame à la licorne)* hat darabból álló sorozatáig vagy a New York-i The Metropolitan Museum of Art gyűjteményében található *Hölgy sólyommal* című kárpitig." A művésznő az alvó leányt ábrázoló, szelíd középkori hangulatot sugárzó kompozíció különféle variánsait több ízben is kiállította. A most vizsgált festményváltozat feltehetően a Ferenczy Bénivel közös 1925-ös tárlatán szerepelt.

Ferenczy Noémi: Menekülés Egyiptomba, 1916, magántulajdon

Lukács József bankár (Lukács György apja) otthona otthona, a szemközti falon balra Ferenczy Noémi *Alvó lány* (1916) című kárpitterve

Művészcsalád zsenikkel

„A lélek új valóságát ismeri, új hitnek a birtokában van. Művészi problémája csak ez: hogyan ölthet testet a művészetben az új valóság. Művészete levetette az európai szubjektivizmus önkényességét, művei egyetemes formájuk és tartalmuk által ismét mindenkihez szólnak" – kezdte egész himnikus hangnemben 1934-es Ferenczy Noémi-monográfiáját Tolnay Károly (Charles de Tolnay), akit a szakma az egyik legnagyobb karriert befutó magyar művészettörténészként tart számon. Amerikában és Olaszországban kutatta és oktatta a reneszánsz korszakát, számos alapművel (Michelangelóról, Bruegelről, Boschról) gazdagítva a nemzetközi tudományos szakirodalmat. Nem lehet túlhangsúlyozni annak jelentőségét, hogy 1934-ben egy kortárs magyar képzőművészről írt monográfiát. Ráadásul értékelése szerint Ferenczy Noémi nemcsak a hazai, hanem az egyetemes művészettörténetben is korszaknyitónak számít: „A magyar művészet – írta – általa kapott először a szó szoros értelmében »korszakot alkotó« szerepet az egyetemes kultúrfejlődésben."

A középkorból ismerünk olyan nagy festődinasztiákat, amelyeknek több nemzedékéből is kerültek ki elsőrangú alkotók. De a Ferenczy családhoz hasonló nemcsak a hazai, hanem az egyetemes művészettörténetben sem akad. Az apa, Ferenczy Károly a nagybányai modern magyar festészet nagy hatású alapítója, akinek esztétikummal átitatott szellemiségét gyermekei is örökölték. Bár az idősebb fiú, Ferenczy Valér nem tudott apja szintjéhez felnőni tehetségben, a fiatalabb ikerpár, a szobrász Béni és a gobelinszövő Noémi megújították a saját maguk által választott képzőművészeti ágat. Ferenczy Noémi ugyan nem részesült formális művészeti képzésben, de a család szellemi körében a legkifinomultabb műveltséghez jutott hozzá. Nemcsak a nagybányai festőket ismerte jól, hanem a nyugati utazások során eljutott a legrangosabb európai múzeumokba is, Bécsbe, Firenzébe és Párizsba. Az első világháború vége felé pedig kapcsolatba került a Vasárnapi Kör társaságával is, ahol a kor legműveltebb koponyái gyűltek össze. Nemcsak a fiatal Tolnay Károllyal találkozhatott itt, de azzal a filozófus Lukács Györggyel is, akinek bankár apja, Lukács József a modern magyar művészet támogatója volt. A fiatal Ferenczy Noémi két kárpitterve, a szelíd bájt sugárzó *Ártatlanság kora* és a most vizsgált kompozíció egykor a Lukács-villa nagypolgári szalonjait díszítette, Rippl-Rónai-, Szinyei Merse- és Berény-képek társaságában.

»A lélek új valóságát ismeri, új hitnek a birtokában van.«

CHARLES DE TOLNAY

144 | Remsey Jenő György
(Nagykőrös, 1885 – 1980, Gödöllő)

Randevú a párizsi kávéházban, (Cafe Flore), 1970
Rendezvous in the Parisian Café (Café Flore), 1970

100 × 70 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve középen lent: Remsey Paris 970 |
Signed lower middle: Remsey Paris 970

Kikiáltási ár: 950 000 Ft / 2 603 EUR
Becsérték: 1 400 000 – 2 400 000 Ft
Estimated price: 3 836 – 6 575 EUR

145 | Scheiber Hugó
(Budapest, 1873 – 1950, Budapest)

Art deco táncosnő pöttyös ruhában, 1930-as évek
Art Deco Dancer in Polka Dot Dress, 1930s

70 × 49,5 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve középen lent: Scheiber H. |
Signed lower middle: Scheiber H.

Kikiáltási ár: 2 600 000 Ft / 7 123 EUR
Becsérték: 3 800 000 – 4 800 000 Ft
Estimated price: 10 411 – 13 151 EUR

146 | Batthyány Gyula
(Ikervár, 1887 – 1959, Budapest)

Art deco tánc, 1930 körül
Art Deco Dance, c. 1930

74 × 60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Batthyány |
Signed lower right: Batthyány

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Molnos Péter: Gróf Batthyány Gyula.
Az elveszett Magyarország festője.
Budapest, 2007, 116. kép.

Kikiáltási ár: 5 500 000 Ft / 15 068 EUR
Becsérték: 6 500 000 – 8 500 000 Ft
Estimated price: 17 808 – 23 288 EUR

A Mata Hari című film plakátja, 1931

Greta Garbo táncol a Mata Hari című filmben, 1931

Dessewffy Flóra táncol egy Buddha-szobor előtt, Rangoon, Burma, 1938

147 | Góth Sárika
(Bécs, 1900-1991, Veere, Hollandia)

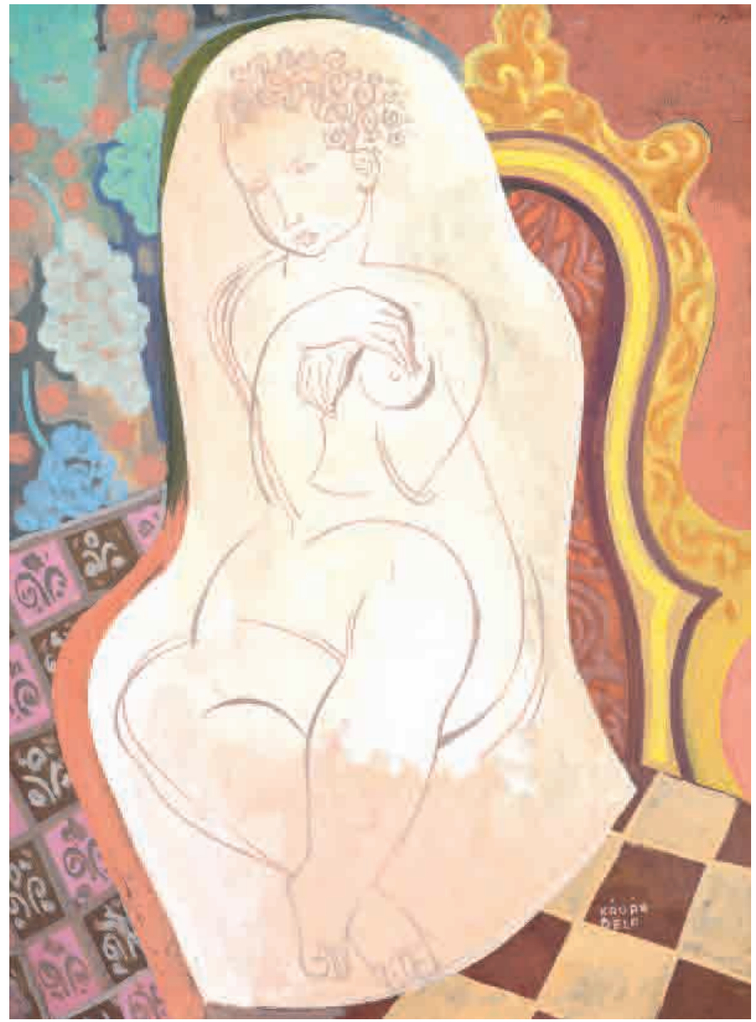
Csendélet gyümölcsökkel
Still Life with Fruits

40,5 × 50 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra fent: Sárika Góth |
Signed upper left: Sárika Góth

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 329 EUR
Becsérték: 1 300 000 – 2 400 000 Ft
Estimated price: 3 562 – 6 575 EUR

Tamara de Lempicka: Csendélet mandarinokkal, 1942, magántulajdon

148 | Kádár Béla
(Budapest, 1877 – 1956, Budapest)

Art deco akt
Art Deco Nude

80 × 60 cm
Tempera, papír | Tempera on paper
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla |
Signed lower right: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft / 4 932 EUR
Becsérték: 3 000 000 – 5 000 000 Ft
Estimated price: 8 219 – 13 699 EUR

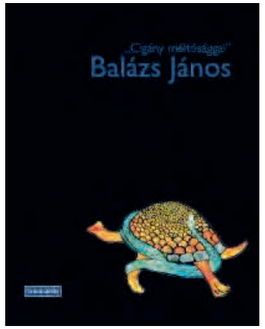
149 | Balázs János
(Alsókubin, 1905 – 1977, Salgótarján)

Madarak, 1972 körül
Birds, c. 1972

67,5 × 94 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Balázs János |
Signed lower right: Balázs János

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Balázs János: Cigány méltósággal. Szerk.: Kolozsváry Marianna, 2009, 44.

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 6 575 EUR
Becsérték: 3 000 000 – 4 000 000 Ft
Estimated price: 8 219 – 10 959 EUR

Balázs János: Cigány méltósággal. Szerk. Kolozsváry Marianna, 2009. könyv borítója

150 | Monostori Moller Pál
(Szolnok, 1894 – 1978, Budapest)

Párizsi utca, 1920-as évek
Paris Street, 1920s

55 × 46 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Moller Pál | Signed lower left: Moller Pál

Kikiáltási ár: 360 000 Ft / 986 EUR
Becsérték: 550 000 – 950 000 Ft
Estimated price: 1 507 – 2 603 EUR

151 | Berkes Antal
(Budapest, 1874-1938, Budapest)

Nagyvárosi utcakép éjjel
Metropolitan Street Scene at Night

50 × 70 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent: Berkes A. |
Signed lower right: Berkes A.

Kikiáltási ár: 900 000 Ft / 2 466 EUR
Becsérték: 1 300 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 3 562 – 4 932 EUR

152 | Richard Bloos
(Brühl, 1878 – 1957, Düsseldorf)

Párizsi Szajna-part (Őszi Szajna-part könyvárusokkal, háttérben a Pont Neuf-vel és az Ile de la Cité házaival), 1913
Parisian Seine Shore (Autumn Seine Shore with Booksellers), 1913

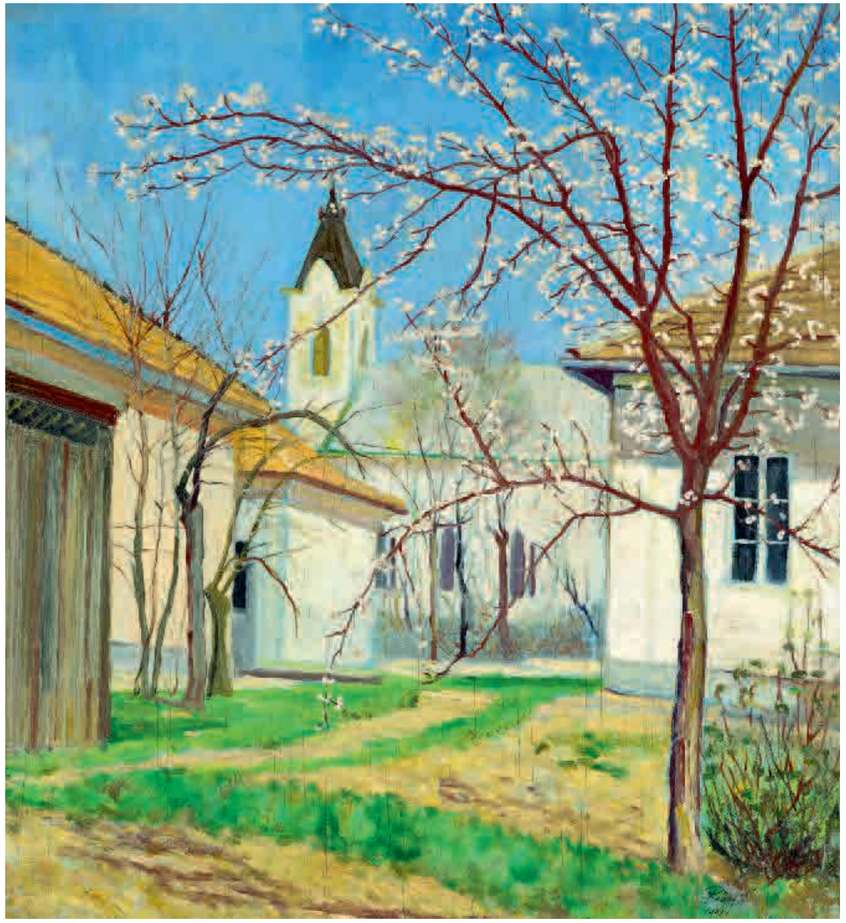
195 × 130 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Richard Bloos, Paris 1913,
Hátoldalon: Les Bouquinistes |
Signed lower left: Richard Bloos, Paris 1913,
On the reverse: Les Bouquinistes

Kikiáltási ár: 5 000 000 Ft / 13 699 EUR
Becsérték: 7 000 000 – 12 000 000 Ft
Estimated price: 19 178 – 32 877 EUR

A „bouquiniste" szónak nincs teljesen értelmes magyar fordítása, hiszen ez kimondottan Franciaországban, a Szajna partján könyveket árusító személyeket jelenti, de talán egyszerűbb, ha azt mondjuk, hogy antikvárius, vagy könyvkereskedő (a Szajna partján).

153 | Proday Lajos
(Budapest, 1896 - 1955, San Terezo)

Tavaszi virágzás, 1932
Spring Blossom, 1932

50 × 45 cm
Olaj, falemez | Oil on panel
Jelezve jobbra lent: Proday L. 1932 |
Signed lower right: Proday L. 1932

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 751 EUR
Becsérték: 850 000 – 1 300 000 Ft
Estimated price: 2 329 – 3 562 EUR

154 | Kernstok Károly
(Budapest, 1873 – 1940, Budapest)

Evezősök a Dunán
(Sétálók a nyergesújfalui Duna-parton)
Rowers on the Danube
(Walkers on the Nyergesújfalu Danube Shore)

54,5 × 39 cm
Olaj, fatábla | Oil on wood
Jelezve jobbra lent: KK |
Signed lower right: KK

Kikiáltási ár: 1 600 000 Ft / 4 384 EUR
Becsérték: 2 000 000 – 3 000 000 Ft
Estimated price: 5 479 – 8 219 EUR

155 | Márffy Ödön
(Budapest, 1873 – 1940, Budapest)

Mediterrán öböl (Kilátás), 1911 körül
View of a Mediterranean Bay, c. 1911

80 × 67,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Márffy Ödön |
Signed lower left: Márffy Ödön

IRODALOM | LITERATURE
· Pátzay Pál: Márffy Ödön művészete. Paul Gordon, Berlin, é. n. [1928].
· Zolnay László: Márffy. Corvina, Budapest, 1966.
· Passuth Krisztina: Márffy Ödön. Corvina, Budapest, 1978.
· Kállai Ernő: Összegyűjtött írások. Szerk.: Tímár Árpád, Argumentum Kiadó – MTA Művészettörténeti Kutatóintézet, Budapest, 2003.
· Magyar vadak Párizstól Nagybányáig 1906–1914. Szerk.: Passuth Krisztina – Szücs György, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006.
· Rockenbauer Zoltán: Márffy. Életműkatalógus. Makláry Artworks, Budapest–Párizs, 2006.
· Rockenbauer Zoltán: Márffy Ödön. Kossuth – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2015.

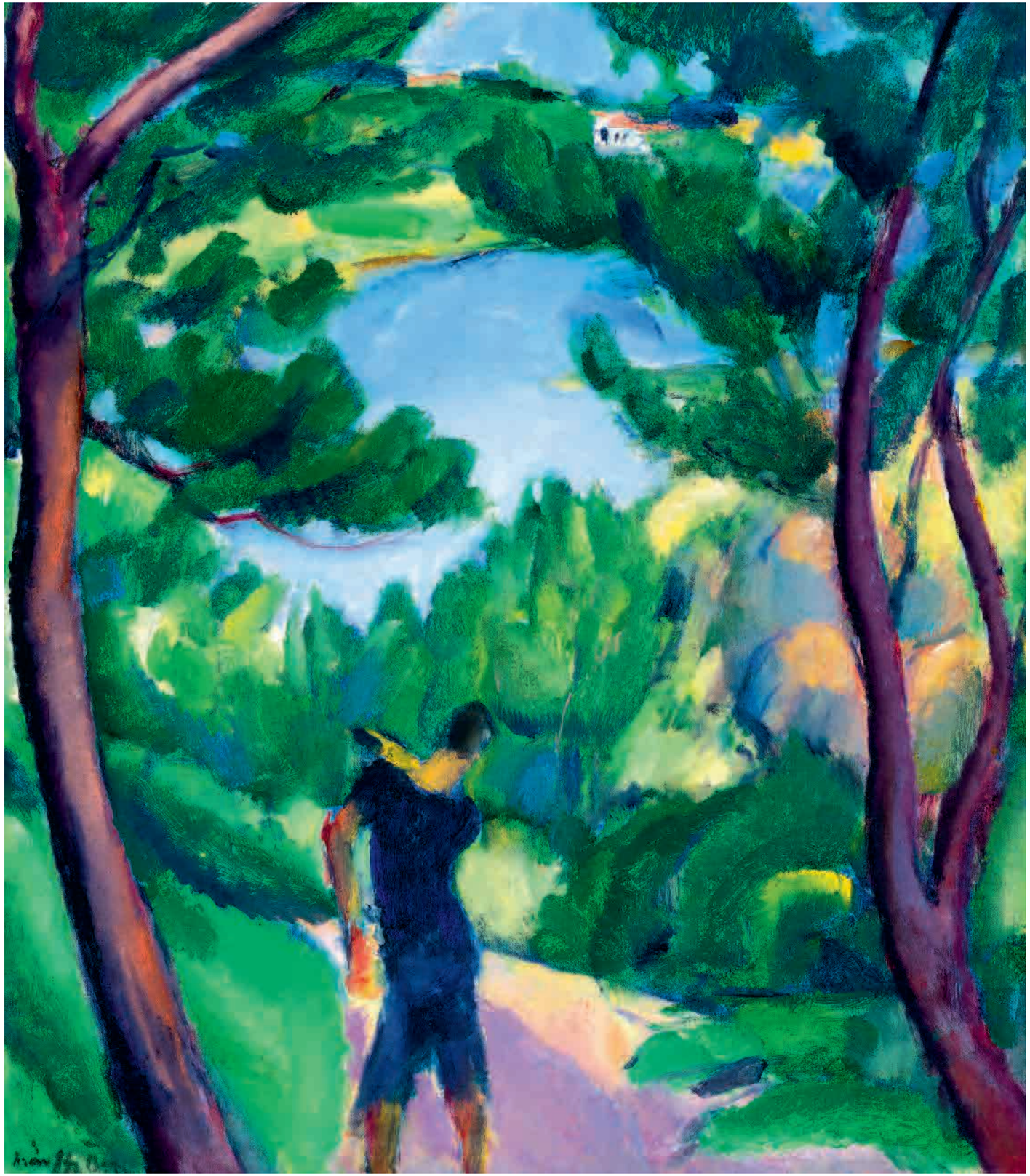
Kikiáltási ár: 20 000 000 Ft / 54 795 EUR
Becsérték: 30 000 000 – 44 000 000 Ft
Estimated price: 82 192 – 12 548 EUR

Paul Cezanne: Estaque-i házak és If vára, 1883–85 körül, Fitzwilliam Museum, Cambridge (letét)

George Minne: Szökőkút térdelő ifjakkal (részlet), Museum of Fine Arts, Gent, Belgium

»Márffy Ödön csodás színharmóniákat hozott magával Olaszországból.«

RELLÉ PÁL

»Sokat voltam külföldön s mindig nosztalgiám volt a tenger után«

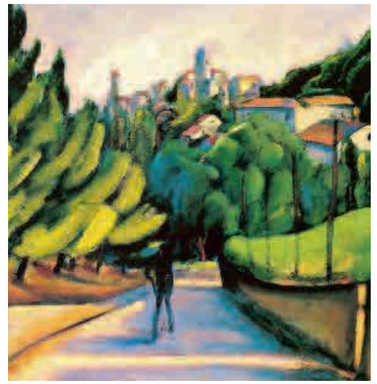
MÁRFFY ÖDÖN

Mediterrán tengerpart

A mediterrán örökzöld fák kígyózó, fauve-os lilával festett fatörzsei keretezik kétoldalról a kompozíciót. Dinamikus ívekben hajladoznak, merész kivágásuk feszes, modern kompozíciót teremt. A tűleveles ágak között messzire látunk: egy tengeri öböl napsütötte kékje tűnik elénk. A lombok közötti réseken áttetsző részletekből összeáll a teljes panoráma, a távoli házak és a partsáv fölé magasodó égbolt. A franciás magyar moderneket képviselő festő, Márffy Ödön megbillentette a perspektívát. Egy sziklás, bokrokkal benőtt magas sziklapartról tekintünk le az öbölre. A fauve-os lila árnyékkal jellemzett erdei ösvényen egy fiatal fiú áll háttal a nézőnek. Megbillenő figurájának íve kiteljesíti a fák erővonalainak rendszerét. A tipikus kontraposztos beállítás dinamikus S vonalba rendezi az emberi figurát. A Nyolcak festői előszeretettel éltek ezzel a megoldással, különösen aktos képeiken. Márffy pedig a többiekhez képest is szívesebben nyúlt ehhez a beállításhoz, artisztikusan eltúlzott modern S alakká gyúrva át a hagyományos reneszánsz kontraposztot. (Monográfusa, Rockenbauer Zoltán egyenesen „gotizáló kontraposztnak" nevezte megoldását.)

Berény Róbert: Capri szigetéről, 1913,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Márffy Ödön: Észak-olasz táj,
1910-es évek első fele

Márffy fauve festészeti tanulmányai idején, Párisban forgolódva rendszeresen eljárt az északi tengerpartokra, Bretagne-ba, Pont-Avenbe és Brugge-be, ahová a modern művészek csapatostul zarándokoltak el. De leráncdult Pestről a közeli dalmát tengerpartra, mint sok előkelő kortársa, és bejárta az olasz riviérát (Ligur-tenger) is. „Sokat voltam külföldön s mindig nosztalgiám volt a tenger után" – emlékezett vissza fiatal éveire időskorában. A Nyolcak fellépésének turbulens időszaka után újra visszatér az olasz tengerpartra, 1913-as képcímei alapján megfordult Capri szigetén és a Garda-tó környékén is. Feltehetőleg ekkor készült a most felbukkant kompozíció. Könnyed mediterrán koloritjára illenek Rellé Pálnak a Nyolcak kiállításain szereplő tájképeiről írt gondolatai: „Márffy Ödön csodás színharmóniákat hozott magával Olaszországból. Az egymás mellé rakott színfoltokból virtuóz könnyedséggel tudja kiemelni a meglátott tárgyakat. Szinte egy tekintetre látja meg a dolgokat, melyeket eruptív gyorsasággal tud vászonra rögzíteni. Ízlés, elmélyedés és fejlett valőrérzék jellemzik még."

Henri Matisse: Olajfa sétány, 1920, Musée d'Art Moderne, Párizs

A magyar modernek élcsapatában

Márffy már az École des Beaux Arts-ban folytatott tanulmányai során felfigyelt az éppen szárnyait bontogató francia fauvizmusra. Bár Henri Matisse-szal személyesen is megismerkedett, par excellence fauve képeket már csak azután festett, hogy hazatért Magyarországra. Elsőként a fiatal Gulácsy Lajos társaságában mutatkozott be Pesten, az Lránia szalonjában 1907-ben. Megingathatatlan művészettörténeti pozícióját viszont a Nyolcak kiállításain való részvétellel vívta ki a maga számára. Először Kernstok nyergesi birtokán gyűltek össze a modern – „neós" vagy „fauveos" – művészek, mindenekelőtt a párizsi avantgárd szellemiséget Nagybányára hazahozó Czóbel Béla és a „neoimpresszionizmusra" fogékony fiatal barátai (Czigány Dezső, Orbán Dezső, Pór Bertalan, Perlrott Csaba Vilmos stb.), ehhez a csapathoz társult a franciás tanultságú Márffy. A Kernstoknál összegyűlő vidám társaság a Nyolcak esztétikai krédóját, a „festői lényeg" kiemelését vallotta a divatos nagybányás impressziókkal szemben – ahogy ez kiderül egy Márffy által írt, Dévényi István által 1969-ben publikált, a Nyolcak törekvéseiről szóló levélből.

Ferenczy Béni: Fiatal férfi, 1919, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Márffy Ödön: Erdei út, 1909 körül, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

A törekvések 1909-ben a Könyves Kálmán Szalonban öltöttek „intézményes" formát. Az Új Képek címet viselő kiállításon Márffy is szerepelt, hármas akt kompozíciójával és több fauve tájképpel. A merészen modern *Fürdő nők* című vászna (1909) kiváltotta a konzervatív kritika ellenszenvét: az egyik szerint „fürdőző asszonyainak aránytalan, kicsavart, rút, festőietlen teste nem igazolható a legszélsőbb teóriákkal sem", pedig Márffy csak a rá jellemző túlhangsúlyozott kontraposztot használta itt is. A most vizsgált kép legközelebbi párdarabja viszont az *Erdei út* (1909 körül, Magyar Nemzeti Galéria), amelyik szintén ezen a tárlaton szerepelt. Márffy festészete a Nyolcak korszakában, 1909 és az első világháború kitörése közötti időszakban folyamatos átalakuláson esett át. Művészetére mindenekelőtt a francia fauvizmus hatott a maga spontán ecsetkezelésével, primitivista figuráival és ragyogóan vad színfoltjaival. De a harsány, éles hangú fauve szólamok mellé beszüremkedett Cézanne mély tónusa, a szilárdan gravitált szerkesztési mód.

»A most vizsgált kép legközelebbi párdarabja viszont az Erdei út (1909 körül, Magyar Nemzeti Galéria), amelyik szintén ezen a tárlaton szerepelt.«

»A Salon d'Automne-ban 3 terem tele Cezanne dolgaival. A legritkább művészi élvezetekben van részem. A legtisztább, legabszolútabb piktúra.«

MÁRFFY ÖDÖN

Cézanne szelleme

Cézanne provence-i napsütéssel átitatott tengerparti tájképeit nézve könnyű megtalálni a rokonságot a most vizsgált alkotással. Márffy – a Nyolcak többi tagjával együtt – csodálta a posztimpresszionizmus nagymesterét, képeinek szerkezetes vázát. A fiatal magyar festő franciás stílusát már első pesti debütálásakor hasonlították Cézanne-éhoz, igaz, Van Gogh vagy Gauguin mellett. Mikor 1907-ben Firenzébe készült Fülep Lajoshoz, inkább megváltoztatta úticélját, és ellátogatott a francia fővárosba, hogy meg tudja csodálni az aix-i mester képeit. Elragadtatva írta Rippl-Rónainak levelében: „A Salon d'Automne-ban 3 terem tele Cezanne dolgaival. A legritkább művészi élvezetekben van részem. A legtisztább, legabszolútabb piktúra." Cézanne piktúrájának mély megértéséről tanúskodik a most felbukkant tengerparti tájkép.

Paul Cezanne: Estaque, 1879-83, MoMA, New York

Paul Cézanne: Erdő a Château Noir feletti sziklabarlangok közelében, 1900-1904, National Gallery, London

Érdemes hosszabban idézni a korszak legjobb tollú kritikusát, Kállai Ernőt, aki 1944-ben külön könyvet írt *Cézanne és a XX. század konstruktív művészete* címmel. Számot vetett a magyar moderneket, mindenekelőtt a Nyolcakat inspiráló cézanne-i festészettel: „Cézanne a régiek tömör, plasztikus formáit tartotta szem előtt mint eszményképet. Az volt a vágya, hogy az impresszionisták légies színeiből szilárd festői alkotmányt teremtsen, azonban – és ezt a döntő momentumot jól vessük eszünkbe – anélkül, hogy a sok színárnyalatból csak egyet is feláldozna." Kállai a Cézanne örökségét átértelmezők közül az életörömre és a könnyed színkezelésre hajló Matisse-t emeli ki. Magyar tanítványai közül pedig harmadikként Márffyt említi, egy olyan képi példával, amely a most vizsgált művünkre is ráillene: „Márffy Ödön »Kilátás« című festménye ezzel szemben csupa fényködös légiesség. Pedig ez a kép is egy Matisse példáján indult fejlődésnek az eredménye. Tiszta alaprajza, finom arányú, konstruktív alkata az atmoszféra áttetsző fátyola mögül is szemünkbe tűnik. Márffy nemcsak a szerkezetre, hanem a könnyed, szellemes festői előadásra nézve is sokat tanult mesterétől. Egyike legfranciásabb kultúrájú művészeinknek. De íme, ez a kitűnő iskola, az a bizonyos »École de Paris« korántsem válik ártalmára rapszodikusan villanó, röpke futamokra és briliáns rögtönzésekre lendülő, jellegzetesen magyar temperamentumának." Márffy most felbukkant „tengerparti kilátása" a cézanne-i és mattise-i esztétikából gyúrt modern stílusvilág egyik legszebb megtestesülése.

»Márffy nemcsak a szerkezetre, hanem a könnyed, szellemes festői előadásra nézve is sokat tanult mesterétől. Egyike legfranciásabb kultúrájú művészeinknek.«

KÁLLAI ERNŐ

156 | Kernstok Károly
(Budapest, 1873 – 1940, Budapest)

Lovak
Horses

19 × 33 cm
Tus, papír | Indian ink on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right:
K. Kernstok 924. Bindau Alexander Bertnátnak
egy régi tanítvány szeretetével, tiszteletével
Kernstoktól

Kikiáltási ár: 200 000 Ft / 548 EUR
Becsérték: 360 000 – 650 000 Ft
Estimated price: 986 – 1 781 EUR

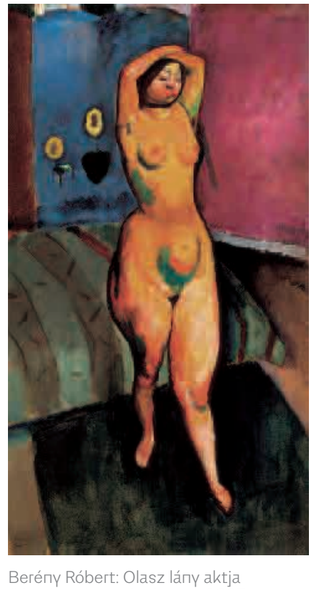
157 | Berény Róbert
(Budapest, 1887 – 1953, Budapest)

Párizsi modell, 1911 körül
Parisian Model, c. 1911

40 × 13,5 cm
Tus, papír | Indian ink on paper
Jelezve középen lent: Vilinek szeretettel
1911 nov. Bpest RB | Signed lower middle:
Vilinek szeretettel 1911 nov. Bpest RB

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor a Vermes gyűjteményben

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 288 EUR
Becsérték: 1 600 000 – 2 400 000 Ft
Estimated price: 4 384 – 6 575 EUR

Berény Róbert: Olasz lány aktja
(Nu d'une jeune italienne), 1907,
magántulajdon

FÓR BERTALAN

158 | Pór Bertalan
(Bátaszék, 1880 – 1964, Budapest)

Hegyibeszéd, 1911
Sermon on the Mount, 1911

50 × 63,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent| Signed lower right:
Dr. Ciaclan Virgil ... szeretettel Pór Bertalan

ROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor dr. Ciaclan Virgil,
majd Éber Miklós gyűjteményében.

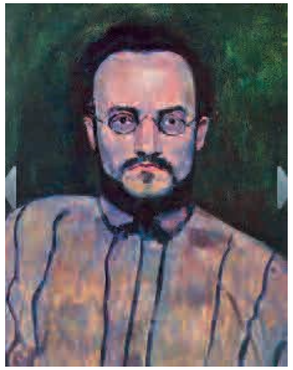
KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· A „Nyolcak" kiállítása. Nemzeti Szalon, Budapest, 1911.
· A Nyolcak. Janus Pannonius Múzeum, Pécs, 2010 (kat. 343.).

IRODALOM | LITERATURE
· A Nyolcak. Szerk.: Markója Csilla–Bardoly István,
Janus Pannonius Múzeum, Pécs, 2010.

Kikiáltási ár: 22 000 000 Ft / 60 274 EUR
Becsérték: 26 000 000 – 38 000 000 Ft
Estimated price: 71 233 – 104 110 EUR

Pór Bertalan: Hegyibeszéd, 1911,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Berény Róbert: Pór Bertalan arcképe

»A fotók alapján – a régi mesterek előtti tisztelet jeleként – szakállat növesztettek.«

A közismert, milliószor reprodukált, a Magyar Nemzeti Galériában letétként őrzött *Hegyibeszéd* nemcsak Pór Bertalan főműve, hanem a modern magyar festészet ikonja. Ihletetten festői, kis méretű variációja a jézusi tanítás 20. századi aktualizálása.

Pór ösztöndíjasként, Berény Róbert barátjával együtt 1907-ben járt Itáliában. A monumentális klasszikus alkotásokkal kapcsolatos művészettörténeti élményeinek többsége innen eredt. A fotók alapján – a régi mesterek előtti tisztelet jeleként – szakállat növesztettek. Pór a Nyolcak első kiállításán a nagy méretű *Család* című kompozíciójával (1909–1910) szerepelt. A pozitív fogadtatás hatására tovább kísérletezett a monumentális kifejezésmóddal. Ez vezette el a következő Nyolcak-tárlaton bemutatott hatalmas méretű, klasszicizáló *Hegyibeszéd* című kompozíciójához (1911, Magyar Nemzeti Galéria). A sematizált dombok között egy tógával fedett, atletikus férfialak áll középen, felemelt jobb kezére meztelen férfiak és nők figyelnek, klasszikus csoportokba rendeződve. A duzzadó izomtónusokra lecsupaszított heroikus figurák Michelangelo robusztus emberóriásait és Luca Signorelli terrakottaszínű reneszánsz aktjait idézik az orvietói dómból. A tanító figura pedig Platón égre mutató alakját gyúrja össze Arisztotelész fölre hivatkozó alakjával Raffaello *Athéni iskolájá*ról. (De minden bizonnyal az ihlető előképek között vannak Hodler nagy méretű sziluetthatású festményei.) A hatalmas kompozícióval szemben a kis méretű vázlat nemcsak a klasszikus előképek hangulatát hordozza, hanem a fauve-os ecsetkezelés egzaltált frissességét is. Nem véletlenül volt ez kiállítva a Nyolcak tárlatán.

„Nem ismert pikturális formalizmusokat, a maga célja szerint, a maga bensőséges munkájával kalapálgatja ki művészetét" – írta a modern festészet korai támogatója, Bölöni György Pór Bertalan festészetéről. Pór a Nyolcak két másik alapembere, Berény Róbert és Tihanyi Lajos fiatalkori jó barátja volt. Münchenben, Nagybányán és Párizsban folytatott tanulmányai során végigzongorázta a kor divatos stílusiskoláit, de sosem a formalizmus vonzotta, az ösztönös festőiség – ahogy Bölöni is megállapította –, hanem a koncepció, a gondolkodó festészet. Magától értetődő módon vezetett útja a Nyolcak csoportjába. A társaság fellépésének első kiállításához, a Könyves Kálmán Szalonban rendezett Új Képek című tárlathoz kapcsolódóan mondta el Kernstok nagy programbeszédét a Galilei Körben, a művészi kutatást hangsúlyozva: „ez a kutató művészet, amely örökké keresi a művészi értékeket." A Nyolcak – az egyes képeiken megjelenő fauve tombolás és expresszív gesztusok ellenére – a gondolkodó, lényegkereső, kereső művészetet képviselték.

A jézusi tanítás egyik központi elemét, a nyolc boldogságról szóló beszédet megjelenítő evangéliumi történet különleges olvasatot kapott a Nyolcak avantgárd összefüggésrendszerében. A kép a polgári radikálisokat törmörítő Galilei Kör találkozóinak helyszínéül szolgáló Reformklub nagytermének falán függött évekig. Az egyházi tanítás helyett így Jézus forradalmár, népjobbító, prófétai arcvonásai hangsúlyozódtak ki. A fennmaradt előkészítő grafikákon a tanító még ítélkező, harcos prófétaként ostorozza a népet, míg a kiérlelt végső kompozíción a heroikus férfifigura már bölcs tanítóként áll előttünk, aki az újjászületés reményét ígéri.

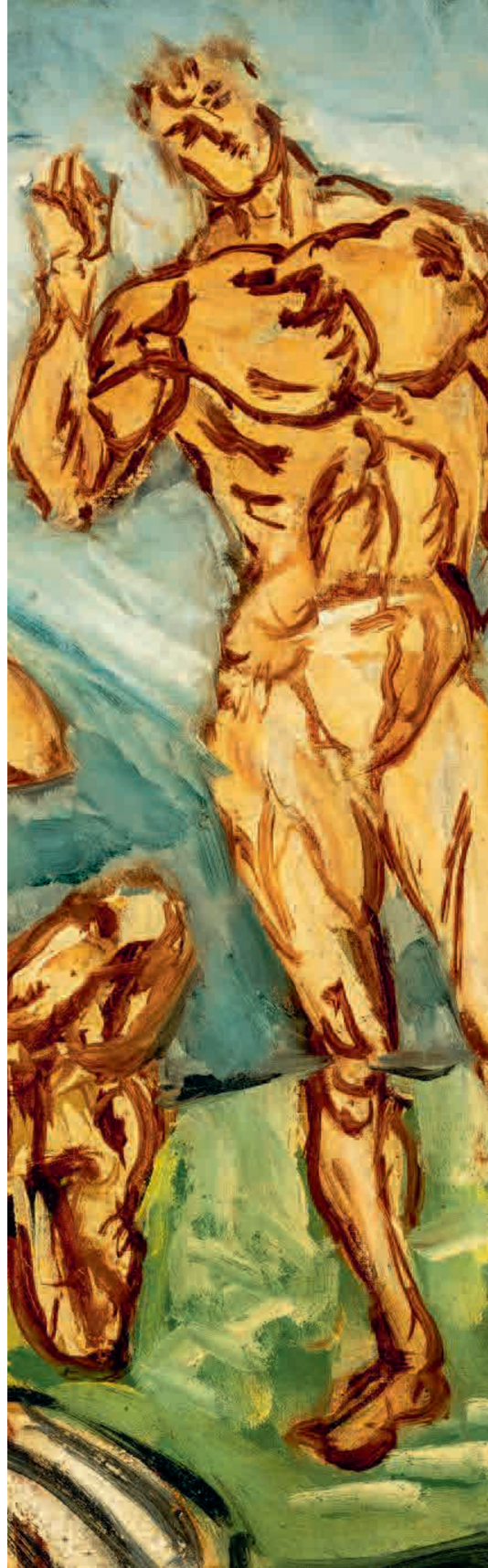
Pór Bertalan: Vágyódás tiszta szerelemre, 1910, magántulajdon

Ciaclan Virgil nagyváradi dolgozószobájában Fémes Beck Vilmos szobraival, Tihanyi Lajos rajzával és Czigány Dezső Önarcképével, 1922

A festmény rámáján olvasható Ciaclan Virgil műgyűjtő neve és Ilka utcai címe. A román származású ügyvéd a Nyolcak műveinek lelkes híve és vásárlója volt. Az Arad melletti Ópécskán született Ciaclan Budapesten vitt jól menő ügyvédi irodát. Nem tudjuk pontosan, hogy miként esett választása a pesti színtér legavantgárdabb alkotóira, de tény, hogy a Nyolcak első tárlatán, az 1909-es Új Képek című kiállításon megvásárolta Czigány Dezső önarcképét. Ahogy később visszaemlékezett erre a furcsa pillanatra: „Amikor felkerültem Pestre – úgy 1909-ben lehetett –, elvetődtem a »nyolcak« képkiállítására is. Rögtön nagyon megtetszettek a képeik. Azután többször felkerestem a kiállítást, majd meg is vettem az egyik képet [...] Az egész kiállításon még egyetlen kép sem volt eladva, ez volt az első kép, amit megvettek. A képre persze nagy büszkén kifüggesztették: eladva." Ciaclan bensőséges kapcsolatba került a Nyolcak tagjaival, többüktől vásárolt alkotást, Tihanyi egyik legjobb kubizáló portréja (1914-ből) is róla készült. A csoport 1911-es tárlatáról épp Pór nagy méretű *Hegyibeszéd*ének most vizsgált vázlatát vette meg. A művész még egy külön dedikációt is odaírt cirkalmas betűkkel a kép jobb alsó sarkába: „Dr. Ciaclan Virgil úrnak szeretettel Pór Bertalan." A kép így vált részévé a legjelentősebb Nyolcak-kollekciónak, ahonnan egy másik legendás, kivételes Mattis-Teutsch-anyaggal rendelkező zürichi gyűjtőhöz, Éber Miklóshoz került a 20. század második felében.

»A tanító figura pedig Platón égre mutató alakját gyúrja össze Arisztotelész fölre hivatkozó alakjával Raffaello Athéni iskolájáról.«

159 | Czene Béla
(Isaszeg, 1911 – 1999, Budapest)

Paris ítélete, 1940 körül
Judgement of Paris, c. 1940

80 × 100 cm
Tempera, vászon | Tempera on canvas
Jelezve jobbra lent: Ifj. Czene B. |
Signed lower right: Ifj. Czene B.

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 288 EUR
Becsérték: 2 400 000 – 3 800 000 Ft
Estimated price: 6 575 – 10 411 EUR

160 | Szőnyi István
(Újpest, 1894 – 1960, Zebegény)

Római utca, 1923
Roman Street, 1923

48 × 39 cm
Olaj, falemez | Oil on panel
Jelezve balra lent: Szőnyi I. 1923 |
Signed lower left: Szőnyi I. 1923

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Szőnyi István. Dunakanyar – Zebegény – otthon – család. Szerk.: Kieselbach Tamás. Kieselbach Galéria, Budapest, 2023. III. 522.

Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft / 5 479 EUR
Becsérték: 3 600 000 – 4 800 000 Ft
Estimated price: 9 863 – 13 151 EUR

Szőnyi István: Olasz város (Róma), magántulajdon

161 | Patkó Károly
(Budapest, 1895 – 1941, Budapest)

Fürdőzők, 1924
Bathers, 1924

80 × 48 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Patkó 1924 |
Signed lower right: Patkó 1924

IRODALOM | LITERATURE
- Márffy Oszkár: Képkiállítások. Ország-Világ, 1924/44., 317–318.
- XXX. csoportkiállítás. Aba-Novák Vilmos, Feszty Masa és Patkó Károly festőművészek és a XIX. század mestereinek kézrajzai. Ernst Múzeum, Budapest, 1924.
- Jajczay János: A tempera-festésről. Élet, 1943/51., 1010–1011.
- Árkádia tájain. Szőnyi István és köre 1918–1928. Szerk.: Zwickl András, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2001.

VÉDETT | NO EXPORT

Kikiáltási ár: 17 000 000 Ft / 46 575 EUR
Becsérték: 22 000 000 – 30 000 000 Ft
Estimated price: 60 274 – 82 192 EUR

Klasszikus szépségű női aktok állnak a folyóparton. Az előtérben szoborként magasodó alak játékosan nyúl fel baljával egy faágért, mint egy modern Éva. Jobbjával a háta mögött tartja a nehéz redőkben aláomló drapéria türkiz tömegét. Mögötte félárnyékban egy másik nőalak bújik ki szoknyájából. A háttérben feltűnik egy víztükör (értelmezve a fürdőjelenetet), de mindent elborít az alacsony horizont felett nyíló égbolt királykékjének ünnepélyes szépsége. A húszas évek emblematikus kék tónusa (Bernáth Aurél ugyanúgy használta, mint Aba-Novák Vilmos) hűvös ellenpontot képez a női testeket megmintázó meleg vörös, sárga és rózsaszín színértékekkel. De az éles kontrasztot Patkó Károly ecsetkezelésének finom kolorista remeklése lágyítja. „Patkó szelíden, a színek gazdag skálájának finom átmeneteivel" dolgozik, írta a kép készülésének évében Márffy Oszkár műkritikus. Majd így folytatta: „Patkó – nyilván olaszországi tanulmányútján megismert velencei mesterek, főkép Giorgione még egészen friss hatása alatt – meleg barna tónusba fürösztött alakjait plasztikusan kiemeli a lokális színek környezetéből."

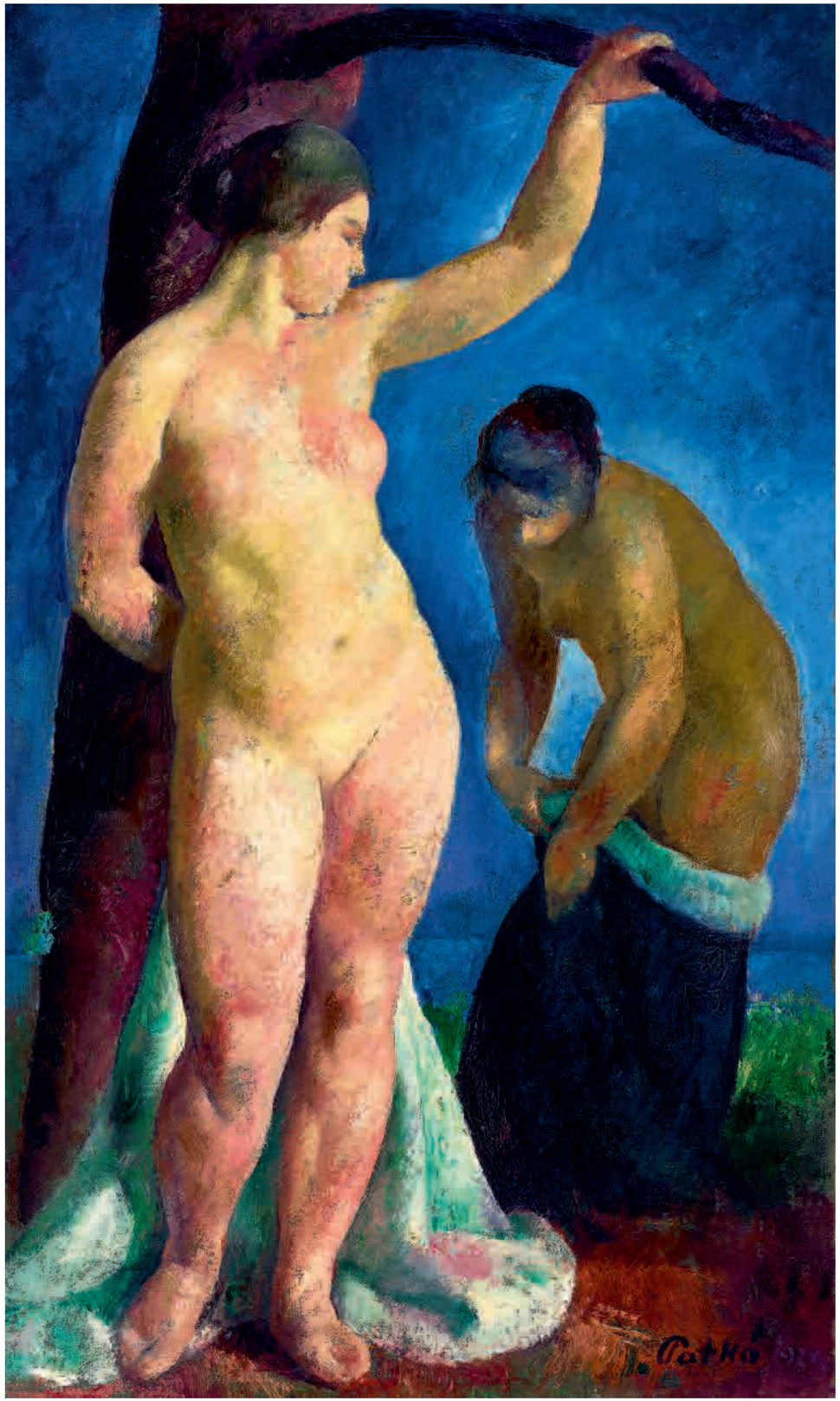

Patkó Károly: Szüreti pihenő (Szüretelők pihenője, Szüreti idill), 1925, magántulajdon

A 20. század elején több ikonikus fürdőzőjelenet született. Cézanne az áttetsző fényben úszó liget partján csoportosította össze nőalakjait, Picasso kubista síkokból komponált aktfüzért. A valóságot átíró avantgárd törekvésekkel szemben a húszas évek festészete visszatért a rendhez, a klasszikus szobrászi szépségeszményhez. „Művészetének egyik fő erőssége – írta Patkó Károly festészetéről találóan Jajczay János – a kristályos, kiegyensúlyozott képfelépítés. Minden művén megfigyelhetjük hiba nélküli konstruálását, komponálását. Bár a képfelület életét tektonikusan rendezi be, nem süllyed le soha a geometrikus szerkesztéshez." Ez a klasszicizáló képépítő logika érhető tetten a most vizsgált aktkompozíció megformáltságán is. Az első világháború után színre lépő fiatal festőnemzedék tagjai versengve fedezték fel maguk számára a régi mestereket. Aba-Novák, Szőnyi és Patkó együtt kereste a monumentális hatású aktképek új, modern megjelenítését. Patkó is a reneszánsz géniuszokkal és fiatal barátaival mérkőzött, amikor megfestette az most vizsgált remekművet.

Patkó Károly: Akt műteremben (Akt korsóval), 1924, magántulajdon

162 | Perlmutter Izsák
(Pest, 1866 – 1932, Budapest)

Besztercebánya főtere
Main Square of Besztercebánya

24 × 16 cm
Olaj, fa | Oil on wood
Jelezve jobbra lent: Perlmutter, Hátoldalon: Perlmutter 1908 Besztercebánya | Signed lower right: Perlmutter, On the reverse: Perlmutter 1908 Besztercebánya

VÉDETT | NO EXPORT

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 288 EUR
Becsérték: 1 600 000 – 2 400 000 Ft
Estimated price: 4 384 – 6 575 EUR

163 | Pólya Iván
(Szolnok, 1889 – 1939, Budapest)

Szolnoki piactér, 1936
Szolnok Market Square, 1936

50 × 50 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Pólya Iván 1936 Szolnoki piactér | Signed lower left: Pólya Iván 1936 Szolnoki piactér

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 288 EUR
Becsérték: 1 800 000 – 2 400 000 Ft
Estimated price: 4 932 – 6 575 EUR

164 | Hanna Melánia
(Arad, 1892 –1972, Budapest)

A divat története,1935
The History of Fashion, 1935

150 × 200 cm
Tempera, vászon | Tempera on canvas
Jelezve balra lent: Hanna Mela 1935 |
Signed lower left: Hanna Mela 1935

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Hanna Mela (1892-1973) Adatok Hanna mela (1892–1973) életrajzának, műalkotásainak és utóéletének kronológiájához. Curriculum vitae mintegy 80 képpel.
Hódmezővásárhely, 2025. 87. 28. kép

IRODALOM | LITERATURE
· Hanna Méla festőművésznő nagy sikere.
Vásárhelyi Népújság, 1932. március 27.
Szelesi Zoltán: Hanna Méla tárlata Vásárhelyen.
Művészet, 1966/1., 47.

Kikiáltási ár: 2 800 000 Ft / 7 671 EUR
Becsérték: 3 000 000 – 6 000 000 Ft
Estimated price: 8 219 – 16 438 EUR

Vezetéknevét mindenki ismert, hiszen ezerszer hallotta már a Walt Disney-mesék elején: „rendezte William Hanna és Joseph Barbera". A számtalan Oscar-díjjal kidekorált amerikai animátor vásárhelyi nagynénje, Hanna Méla (a Melániát mindig rövidített formában használta) készítette a most vizsgált kompozíciót. Az aradi születésű Hanna a Képzőművészeti Főiskolát Barcsay Jenő és Mattioni Eszter osztálytársaként végezte el, majd rendszeres kiállítóként szerepelt a fővárosi tárlatokon az 1920–30-as években. Iparművészeti tanulmányai miatt értette az alkalmazott művészetek nyelvét is, nem véletlenül tudta nagy méretű tablóján összefoglalni az európai divat történetét a középkori udvari viselettől kezdve a reneszánsz és barokk kosztümökön keresztül egészen a rokokóig és a biedermeierig. „Széphistóriás" történeti képeire így emlékezett vissza az 1960-as években Szelesi Zoltán: „Érett korszakából való, szőnyegszerűen dekoratív, falra kívánkozó alkotásaiból hol teátrális ünnepélyesség árad *(Shakespeare színpad)*, hol meg nosztalgikusan tolmácsolják képei a reneszánsz szépségeszményét *(Sólyomvadászat)*. A színészi pózt és a nemesi gesztust művein gyakran a paraszti élet vaskos vidámsága váltja fel. Az evő, ivó, mulatozó falusi emberek, a flamand kismesterek és közelebbről Rudnay s Aba-Novák hatását érezztetve kerültek ecsetje nyomán vászonra *(Leánykérés, Aratás után)*. Egyszer a nazarénus festőkhöz hasonló jámbor érzülettel bibliai alakokat jelenít meg *(Keresztút, Legenda)*, máskor az ezeregyéjszakás nászok forró érzékisége tölti be keleti meséjű műveit *(Mennyegző)*. Változatos tárgyú, a szimbolizmus felé hajló alkotásai azonban, lett légyen egyházi vagy világi, költői vagy prózai mondanivalójuk, alapfelfogásukban kaleidoszkópszerűen vizionáriusak, egy-egy irodalmi, hitéleti vagy etnográfiai emlékképet dúsan kiszínező fantázia kapcsán jöttek létre." Hanna Méla a két világháború közötti női festők közé tartozik, akik száma az új felfedezéseknek köszönhetően egyre gyarapszik.

»Változatos tárgyú, a szimbolizmus felé hajló alkotásai azonban, lett légyen egyházi vagy világi, költői vagy prózai mondanivalójuk, alapfelfogásukban kaleidoszkópszerűen vizionáriusak«

165 | Ámos Imre
(Nagykálló, 1907 – 1944, Ohrruf)

Szoba, 1930
Room, 1930

70 × 54 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent: Ámos Imre 1930 |
Signed lower right: Ámos Imre 1930

Kikiáltási ár: 1 000 000 Ft / 2 740 EUR
Becsérték: 1 800 000 – 3 000 000 Ft
Estimated price: 4 932 – 8 219 EUR

Ámos Imre: Dédnagyanyám tükre előtt, 1935,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

166 | Gulácsy Lajos
(Budapest, 1882 –1932, Budapest)

Itália (Találkozás, emlékezés az elmúlt időkre)
Italy (Meeting, Remembering Times Past)

22,5 × 26 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve balra lent: Gulácsy,
Hátoldalon: MNG bírálati szám: 1680/968 |
Signed lower left: Gulácsy,
On the reverse: MNG review number: 1680/968

IRODALOM | LITERATURE

· Szabadi Judit: Gulácsy Lajos. Corvina, Budapest 1969.
· Szíj Béla: Gulácsy Lajos. Corvina, Budapest, 1979.
· Marosvölgyi Gábor: Gulácsy Lajos. Mundus, Budapest, 2008.
· Gulácsy. Na'Conxypan hercege. Szerk.: Bellák Gábor – Plesznivy Edit, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2023.

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft / 32 877 EUR
Becsérték: 14 000 000 – 17 000 000 Ft
Estimated price: 38 356 – 46 575 EUR

Gulácsy Lajos: Udvarlás, magántulajdon

Gulácsy Lajos: Úton (A zárda környéke), 1905 előtt, magántulajdon

„Művész teljesen normális nem lehet+ – jelentette ki Gulácsy Lajos. Majd hozzátette: „Csapongó fantáziája ne tűrjön sablonokat, szabadon, befolyásolatlanul alkossa műveit." Ő se tűrte a sablonokat, szabadon hagyta áradni fantáziáját, ami minduntalan a régi Itáliába ragadta magával. Jó barátja, Juhász Gyula idézte meg versben közös ifjúságukat, ahogy Nagyváradon időutazóként leltek otthonra egy „kis csapszékben, hol Watteau lakott", Gulácsy ott is vaskalapos „vén márkit rajzolt", majd a Körös vizéből Velence csatornáit varázsolta eléjük képzeletében, és a „kávéházban Goethe ült velünk", miközben Balzac naivájáért, Grandet Eugeniáért esengtek. A mostani képen egy álombéli itáliai vidékre repített minket Gulácsy, ahol két reneszánsz kosztümös figura vitat meg valami nagyon fontosat egy vékonyka fa alatt. Harisnyás lábikrák, fehér gallérok, bő nadrágok és díszes kalpagok. A találkozás résztvevőit nem ismerjük, köztük lehetne akár Goethe, a nagy Tizian, esetleg egy Capulet fiú vagy a Borgiák egy előkelő sarja. Történelmi és irodalmi hősök, akik mindegyikét magába fogadta Gulácsy saját külön bejáratú álomvilága, Nakonxipán.

A Casablanca című 1942-es fekete-fehér film leghíresebb jelenete a ködös repülőtéren játszódó találkozás Rick Blaine és Ilsa Lund között

A festmény érintetlen felülete még őrzi a századfordulós ködlovag, Gulácsy keze nyomát. Talán még az ujjlenyomatát is ott találjuk a kis vászon szélén. Legtöbb képét avatatlan restaurátorok dolgozták meg, megbontva a firniszt és letörölve róluk a lazúr rebbenő szépségét. Itt minden ecsetvonás érintetlen. Látjuk a széles elkenésekből felépített képteret, a felhők gomolygó világosát, a mezőt sraffozó vonásokat, az előtér pettyezett növénytakaróját, a kerítés pár barna gesztusból felrótt szerkezetét, a távolba magasodó vártorony csúcsát. És persze a fák lombját, amit a művész festőronggyal vagy szivaccsal „odacuppantott". A vékonyka, álombéli levelek rebegő testetlenségét ez a két felület között összepréselt, majd szétválasztott zöld festék teremti meg. Ekkor még nem is volt rá szó, később Max Ernst és a szürrealisták fedezték fel, „dekalkománia" névvel, de ugyanezt használták a magyar szürnaturalisták is az 1960-as években („cuppantás" néven).

Bár Gulácsy, a 20. századi magyar művészet nagy különc részesült akadémiai képzésben itthon, az igazi festészeti iskolát számára Itália jelentette. Így emlékezett vissza később a 20. század elején tett, meghatározó olasz tanulmányútjára: „Ha lelkem ösvényén visszatérek tanulmányutam azon idejére, amit Olaszországban töltöttem, a legkedvesebb emlékek és képek tünedeznek fel előttem, mint egy kellemes álom fátyolszövete, úgy vonulnak el lelki szemeim előtt. A kedves és feledhetetlen benyomások rajként vonulnak el előttem. A legintimebb emlékeket jegyezgetem le, mint örök és változatlan gyönyörét egy vágyaktól telt léleknek." Gulácsy festészetét ezeknek az itáliai álmoknak a fátyolszövetéből szőtte, áttetszően finomra, éterien könnyedre. A csattogó modern színkontrasztok felől nem lehet megérteni különleges poézisét. De aki ráhangolódik erre a különleges atmoszférára, ráérez álombéli valóságára, az rögtön meghallja a Nakonxipánból szűrődő neszeket, a távoli harang szavát, és azt is megértheti, miért olyan különösen fontos a két harisnyás reneszánsz figura találkozása az itáliai kastélyparkban.

»Ha lelkem ösvényén visszatérek tanulmányutam azon idejére, amit Olaszországban töltöttem, a legkedvesebb emlékek és képek tünedeznek fel előttem, mint egy kellemes álom fátyolszövete«

GULÁCSY LAJOS

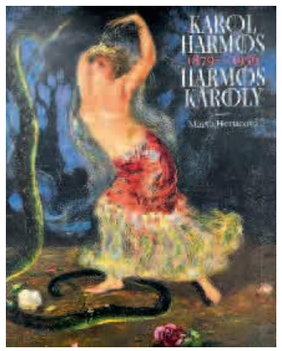
167 | Harmos Károly
(Somogy, 1879 1956, Révkomárom)

Álombéli erdőben
In the Forest

39 × 50 cm
Akvarell, papír | Watercolor on paper
Jelzés nélkül | Unsigned

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor a művész családjának tulajdonában

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 288 EUR
Becsérték: 1 600 000 – 2 200 000 Ft
Estimated price: 4 384 – 6 027 EUR

Harmos Károly.
Szerk.: Herucová Marta,
2024-es, 247 oldalas
új monográfia borítója

168 | Klie Zoltán
(Szekszárd, 1897 – 1992, Budapest)

Honvágy (Napnyugat felé futó őzek), 1947
Homesickness (Deer Running Towards the Sunset), 1947

12 × 20 cm
Színes ceruza, grafit, papír | Colored pencil, graphite, paper
Jelezve balra lent: Ventspils 1947 V.22, Jelezve jobbra lent: Klie Z. |
Signed lower left: Ventspils 1947 V.22, Jelezve jobbra lent: Klie Z.

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 507 EUR
Becsérték: 750 000 – 1 100 000 Ft
Estimated price: 2 055 – 3 014 EUR

Klie Zoltán 1945-ben hadifogságba esett, majd két évet töltött fogolyként a Szovjetunióban, többek között Taliciben és Ventspilsben. 1947-ben – frissen hazatérve – mesélt élményeiről: „A művészet ott varázsszó s ezért a művésznek különleges helyzete van. Ahogy megtudták, hogy magyar festőművész vagyok és megnézte az egyik laborvezető tiszt ott készült pár skiccemet, rögtön felmentettek minden egyéb munka végzése alól és részint a tábor, részint a tisztek részére rajzolhattam, festhettem ezután. Nem szóltak bele, mit csinálok, nagyon tetszett nekik a munkám, portrékat, kompozíciókat, tájképeket festettem. Persze, a saját részemre csak pár apró vázlatot készíthettem, de ezek a skiccek annyi élményanyagot tartalmaznak, hogy nagyon becsesek nekem." (Fehér Rózsa: Hogyan élt egy festőművész a fogolytáborban? Szivárvány, 1947/31., 20.)

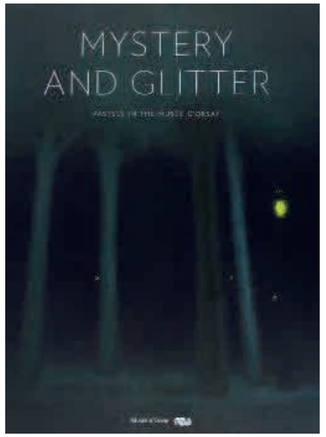
169 | Rippl-Rónai József
(Kaposvár, 1861 – 1927, Kaposvár)

A tőketerebesi kastély éjjel, 1900 körül
The Castle of Tőketerebes at Night, c. 1900

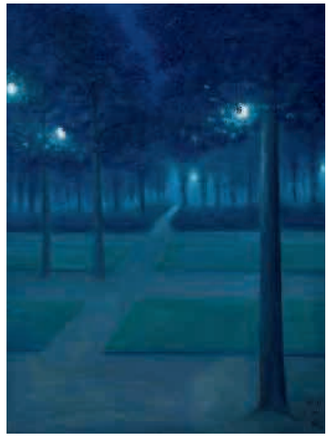
29,6 × 24,7 cm
Pasztell, papír kartonon | Pastel on cardboard
Jelezve a hátoldalon: Rippl-Rónai |
On the reverse: Rippl-Rónai

IRODALOM | LITERATURE
· Rippl-Rónai József kollektív kiállítása. Merkur-palota, Budapest, 1902.
· Rippl Rónai József: Emlékezései. Nyugat, Budapest, 1911.
· Petrovics Elek: Rippl-Rónai. Athenaeum, Budapest, 1942.
· Genthon István: Rippl-Rónai József. Corvina, Budapest, 1977.
· Szabadi Judit: Így élt Rippl-Rónai József. Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 1990.
· Rippl-Rónai József gyűjteményes kiállítása. Szerk.: Bernáth Mária – Nagy Ildikó, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1998.
· Bernáth Mária: Rippl-Rónai József. Szemimpex, Budapest, 1998.
· Szabadi Judit: Rippl-Rónai. Corvina, Budapest, 2000.
· Horváth János: Rippl-Rónai József iparművészeti munkássága, az Andrássy-ebédlő. Rippl-Rónai Múzeum, Kaposvár, 2013.
· Rippl-Rónai és Maillol. Egy művészbarátság története. Szerk.: Földi Eszter, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2014.
· Gréczi Emőke: A vörös ruhás nő és egy családregény vége. Artmagazin, 2015/2., 44–50.

Kikiáltási ár: 7 500 000 Ft / 20 548 EUR
Becsérték: 8 500 000 – 14 000 000 Ft
Estimated price: 23 288 – 38 356 EUR

Mystery and Glitter. Pastels in the Musée d'Orsay Szerk.: Annie Dufour, Párizs, 2008

William Degouve de Nuncques: Éjjel a brüsszeli királyi parkban, 1897, Musée d'Orsay, Párizs

»A művésznek az volt a szándéka, hogy a grófékat a nyaralójukra, a tőketerebesi kastély kertjére emlékeztesse Budapesten.«

HORVÁTH JÁNOS

Rippl-Rónai József: A tőketerebesi kastély (szőnyegterv), 1896-1897 körül, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Az előtérben ágaskodó fatörzsek mögött egy villany világította épület látható. A fák rácsozatán át messziről szemléljük a házat, mint egy misztikus kastélyt. Mindhárom szinten égnek a villanyok, fényárba öltöztetve a fehér épületet. A tetők felett a faágak arabeszkjén áttűnő sötétkék égbolt terül el, alul lángoló vörös őszi lombok. Mintha a nagyurak fényes estélyt adnának a mesebeli kastélyban. Rippl-Rónai József a pasztell franciás misztériumával varázsolta el az épületet. A fin de siècle-re, a századfordulóra jellemző szimbolista rejtelmességet valamelyest eloszlatják az életrajzi adatok. Tudjuk, hogy a pasztellfestmény az Andrássy grófok tőketerebesi kastélyát ábrázolja. A helyszín nem volt ismeretlen Rippl-Rónai József párizsi mestere, Munkácsy Mihály számára sem. Ugyanis a birtok ura, a „szép akasztott", idősebb Andrássy Gyula vendégül látta őt Tőketerebesen. A híres műgyűjtő fia, Andrássy Tivadar pedig tanítványát, az itthon még teljesen ismeretlen Rippl-Rónait kérte fel pesti palotájának és tiszadobi kastélyának dekorálására. A formálódó baráti viszonynak köszönhetően a Franciaországban dolgozó művész meglátogatta a „disztingvált ízlésű nagyurat" terebesi kastélyában is. Ennek páratlan dokumentuma ez az éjszakai kép.

A most vizsgált alkotás a franciás századfordulós noktürn műfaj egyik legszebb, legtüzesebb magyarországi darabja Rippl-Rónai életművéből. A téma azonosításában az segített, hogy ismert egy párdarabja, amely a *Művészet* hasábjain 1903-ban színes reprodukcióként is megjelent. A lap adatai szerint a folyóirat megvásárolta, ami mögött minden bizonnyal Rippl-Rónai nagy támogatója, Lyka Károly főszerkesztő állt. A festő századfordulós kiállítási katalógusaiból ismerünk az éjjeli terebesi kastélyt ábrázoló műveket. A kastély ura, Andrássy Tivadar pár évvel korábban, 1896-ban ismerte meg a fiatal művészt. Vásárolt tőle képeket és portrét is festetett magáról, majd nagyszabású iparművészeti megbízással látta el. (Felesége, a világraszóló szépség, Zichy Eleonóra a modellje a *Vörös ruhás nő* című ikonikus falikárpitnak.) Rippl-Rónai a palota ebédlőjébe tervezett egy három elemből álló üvegablakot is, amelyen hasonló módon a fák között, de egy rózsakerten túl látható a terebesi kastély. „A művésznek – írta az életmű kutatója, Horváth János – az volt a szándéka, hogy a grófékat a nyaralójukra, a tőketerebesi kastély kertjére emlékeztesse Budapesten." A nagy méretű üvegablakok megsemmisültek a Tanácsköztársaság pusztítása alatt, de az érzékeny szépségű éjszakai pasztellkép szerencsésen megőrződött.

Rippl-Rónai József: Terebesi kastély éjjel (forrás: Művészet, 1903/6.)

Rippl-Rónai József

Szinyei otthona (Jernye éjjel), 1895 körül

170 | Rippl-Rónai József
(Kaposvár, 1861 – 1927, Kaposvár)

Szinyei otthona (Jernye éjjel), 1895 körül
Szinyei's Home (Jernye at Night), c. 1895

40,5 × 84,5 cm
Olaj, pasztell, papír | Oil, pastel on paper
Jelezve jobbra lent: Rónai, Hátoldalon autográf felirat és kiállítási raglapok | Signed lower right: Rónai, On the reverse: autograph inscription and exhibition labels

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor Rónai Ödön tulajdonában.

Kikiáltási ár: 14 000 000 Ft / 38 356 EUR
Becsérték: 17 000 000 – 24 000 000 Ft
Estimated price: 46 575 – 65 753 EUR

Rippl-Rónai József:
Éjjeli park, 1892–1895 körül,
Musée d'Orsay, Párizs

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1899 (kat. 194., *Jernyei utca éjjel*).
· Rippl-Rónai József impressziói (1890–1900).
Royal Szálló, Budapest, 1900 (kat. 118., *Jernyei táj*).
· Rippl-Rónai József műveinek aukciója. „Könyves Kálmán"
Magyar Műkiadó Részvénytársaság kiállítási terme,
Budapest, 1906 (kat. 129., *Jernye sötét éjjel*).
· Rippl-Rónai József kaposvári retrospektív kiállítása.
Kaposvár, 1920.
· Rippl-Rónai József gyűjteményes kiállítása. Ernst Múzeum,
Budapest, 1920. november (kat. 122., *Jernye. Szinyei otthona*).

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Új Művészet, 1999/12., 37.

IRODALOM | LITERATURE
· Rippl-Rónai József kollektív kiállítása. Merkur-palota,
Budapest, 1902.
· Rippl Rónai József emlékezései. Nyugat, Budapest, 1911.
· Petrovics Elek: Rippl-Rónai. Athenaeum, Budapest, 1942.
· Genthon István: Rippl-Rónai József. Corvina, Budapest, 1977.
· Szabadi Judit: Így élt Rippl-Rónai József.
Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 1990.
· Rippl-Rónai József gyűjteményes kiállítása.
Szerk.: Bernáth Mária – Nagy Ildikó,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1998.
· Bernáth Mária: Rippl-Rónai József. Szemimpex,
Budapest, 1998.
· Szabadi Judit: Rippl-Rónai. Corvina, Budapest, 2000.
· Horváth János: Rippl-Rónai József iparművészeti
munkássága, az Andrássy-ebédlő. Rippl-Rónai Múzeum,
Kaposvár, 2013.
· Rippl-Rónai és Maillol. Egy művészbarátság története.
Szerk.: Földi Eszter, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2014.

»A kortársak biztosan értették azt a szellemes szembeállítást, ahogy Rippl-Rónai a plein air nagymesterének szülőfalujját az éjszaka kellős közepén ábrázolta«

Hátoldalon autográf felirat és kiállítási raglapok

Szinyei Merse Pál és Rippl-Rónai József a Japán Kávéház teraszán. Fotó: Magyar Kereskedelmi És Vendéglátóipari Múzeum gyűjteménye

A Majális mesterénél

Hosszas felkészülés után Rippl-Rónai József első párizsi kiállításával, 1892-ben robbant be a korabeli művészeti közéletbe. Finom költői húrokat megpendítő, franciás kulturáltságú képei elvarázsolták a művelt közönséget. Ahogy Ödön öccsének írta, Magyarországon ekkor még nem értették ezt a választékos stílust: „különös sors jutott osztályrészemül, Pesten visszautasítják a képemet, Párizsban pedig kitüntetett híres festőknek kell corigálnom; mesterük lenni. Most már nem tudom, hogy ezeknek ment-e el az eszük, vagy a pestiek tespedtek penészes butaságban." A kevés jó szemű műértő között volt a történeti arisztokrácia egyik leghíresebb családja, az Andrássyak. A modern művészetre nyitott família saját kastélyai és palotái dekorálására kérte fel a franciás festőt. Rippl-Rónai így egyre gyakrabban látogatott haza. Ekkoriban ismerte meg Pesten idősebb pályatársát, Szinyei Merse Pált, aki hosszú évek mellőzöttsége után a millenniumi kiállításon bűvölte el a fiatalokat régi főművével, a *Majális*sal. A két modern szemléletű festő összebarátkozott, és innentől vállt vállnak vetve küzdött a friss szellemű képzőművészet elfogadtatásáért. Kölcsönösen segítették egymást: Rippl-Rónai a főiskolai reformhoz küldött fogódzókat, Szinyei Merse pedig az állami vásárlásoknál működött közre.

Szinyei Merse Pál: A jernyei kúria, 1911, magántulajdon

Szinyei 1898 nyarán meghívta Rippl-Rónait festeni Jernyére, ősztől pedig átengedte neki a képviselői teendői miatt kihasználatlan műtermét, ahol kaposvári letelepedéséig tárolhatta képeit. (Később együtt ültek a Japán kávéház művészasztalánál, de a MIENK-et is közösen alapították a Műcsarnok retrográd törekvéseivel szemben.) Míg a *Majális* festője a megalkuvást nem tűrő plein airért, a szikrázó napsütésért rajongott, Rippl-Rónai a barátja birtokaira, Jernyére látogatva a falut az éj beköszönte után örökítette meg. A szélesen kanyarodó főutcán kék házikók sorakoznak, meleg fénnyel világító ablakokkal. A beszédes cím így szól: *Jernye sötét éjjel.* Így szerepelt az 1906-os kiállítási katalógusban, de a hátoldalon megmaradt sok-sok raglap egyikén kicsit bővebben: „Jernye falu, Szinyei Pali hazája." Rippl-Rónai három korai pesti tárlaton szerepeltette a képet, majd két 1920-as életműkiállításon is (és öccse, Rónai Ödön kivételes modern gyűjteményébe került.) A kortársak biztosan értették azt a szellemes szembeállítást, ahogy Rippl-Rónai a plein air nagymesterének szülőfalujját az éjszaka kellős közepén ábrázolta. De nagyfokú bátorság és modern érzékenység kellett ahhoz, hogy a mindig jól öltözött, szürke zakója zsebében selyemzsebkendőt hordó Rippl-Rónai este, feltehetőleg vacsora után, otthagyva a vendéglátók vidám társaságát, kimenjen a falu sáros főutcájára, elővegye a festőeszközeit, és csillagfénynél örökítse meg azt a magyar látványt, amelyre ő már messziről jött idegenként, a franciás érzékenységű művész szemével tudott rácsodálkozni. A párizsi ízlésnek és a hazai zamatnak ez a kettőssége formálta rendhagyó művé a széles panorámájú kompozíciót.

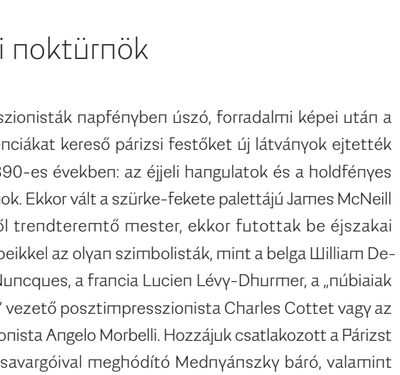
Párizsi noktürnök

Az impresszionisták napfényben úszó, forradalmi képei után a friss tendenciákat kereső párizsi festőket új látványok ejtették rabul az 1890-es években: az éjjeli hangulatok és a holdfényes szimbólumok. Ekkor vált a szürke-fekete palettájú James McNeill Whistlerből trendteremtő mester, ekkor futottak be éjszakai pasztellképeikkel az olyan szimbolisták, mint a belga William Degouve de Nuncques, a francia Lucien Lévy-Dhurmer, a „núbiaiak csoportját" vezető posztimpresszionista Charles Cottet vagy az olasz divizionista Angelo Morbelli. Hozzájuk csatlakozott a Párizst feketéllő csavargóival meghódító Mednyánszky báró, valamint Rippl-Rónai József. A magyar művészettörténet „fekete korszaknak" nevezi Rippl-Rónai párizsi periódusát, szembeállítva a kukoricás képek tarka színeivel. A francia kutatók pontosan érzékelik, hogy a „fekete korszak" képei a fin de siècle-re jellemző, holdfényes noktürnfestészet kiváló remekei. A kifinomult századvégi francia művészkörökben – az éjszakai képekkel párhuzamosan – valóságos kultusza alakult ki a pasztellképeknek. A technika illeszkedett az éteri szépség, a költői színhatások és a l'art pour l'art esztétika nyelvezetéhez. Ahhoz, amit Verlaine verselt meg a *Költészettan*ban: „Mert csak te kellesz, Árnyalat, és semmi Szín, koldusi ékül." Rippl-Rónai József hibátlan stílusérzékkel kapcsolódott ehhez a párizsias kifejezési módhoz. Nem véletlenül került be az egyik legszebb éjjeli Rippl-Rónai, a *Park éjszaka* (1892–1895) című pasztellremek a Musee d'Orsay gyűjteményébe. (Az intézmény annyira megbecsüli, hogy katalóguscímlapra is tette.)

Mednyánszky László: Vízparti táj, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Rippl-Rónai abban hasonlított impresszionista elődeihez, hogy a hirtelen benyomásokat gyorsan rögzítette. „Én – írta az *Emlékezések*ben – az egyszerre-festés szépségében és erejében teljesen bízom. Fő törekvésem azért mindig az, hogy bármit, bármily méretben – már amint ez fizikailag lehetséges – egyszerre, mint piktor-nyelven mondani szokás: egy-ülésre fessek meg. Az így készült kép festésmódja emlékeztet a virágra vagy gyümölcsre, amelyen még rajta van a hamva." Petrovics Elek elemezte a *Művészet* hasábjain megjelent tanulmányában Rippl-Rónai képeinek ezt a különlegességét: „Festőnk mindent alla prima old meg s ha csak lehet, egy ülésre be is fejezi a képet; csak ha a feladat terjedelme ezt nem engedi, osztja folytatásokra a munkát. […] Az út, mely a benyomás fogantatásától a megörökítéséig vezet, rövidebb, semhogy útközben elillanhatna annak frissessége." Ezt az alla prima frissességet érjük tetten a jernyei éjszakát megörökítő, az emlékeket megőrző kompozíción.

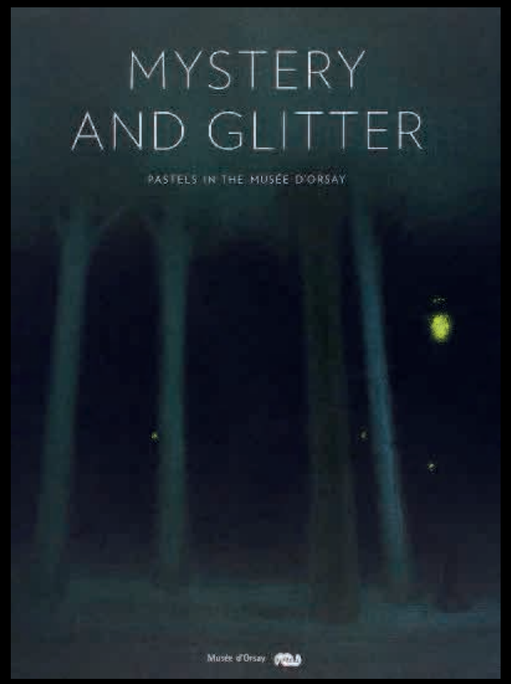
Kinszki Imre: Köd, 1929, magántulajdon

Csontváry Kosztka Tivadar: A Keleti pályaudvar éjjel, 1902, Herman Ottó Múzeum, Miskolc

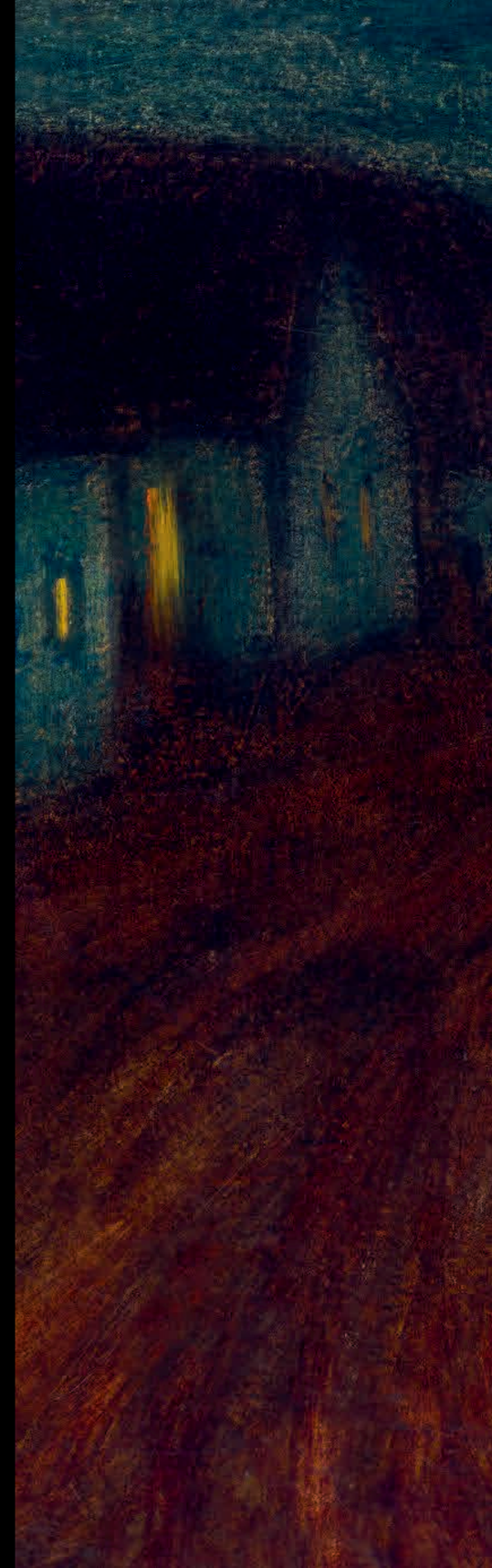

Munkácsy Mihály: A monceau-i park este, 1895, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Mystery and Glitter. Pastels in the Musée d'Orsay Szerk.: Annie Dufour, Párizs, 2008

»Az impresszionisták napfényben úszó, forradalmi képei után a friss tendenciákat kereső párizsi festőket új látványok ejtették rabul az 1890-es években: az éjjeli hangulatok és a holdfényes szimbólumok.«

171 | Koszta Rozália
(Gyula, 1925 – 1994, Gyula)

Ősz (Gesztenyék), 1980
Autumn (Chestnuts), 1980

50 × 70 cm
Olaj, farost | *Oil on fibre board*
Jelezve jobbra lent: Koszta R.,
Hátoldalon: autográf felirat |
Signed lower right: Koszta R.,
On the reverse: autograph inscription

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 2 055 EUR
Becsérték: 900 000 – 1 300 000 Ft
Estimated price: 2 466 – 3 562 EUR

172 | Redő Ferenc
(Budapest, 1913 – 2012, Budapest)

Vörös tölgy
Red Oak

110 × 130 cm
Gobelin | *Gobelin*
Jelezve balra lent: Redő | *Signed lower left: Redő*

Kikiáltási ár: 800 000 Ft / 2 192 EUR
Becsérték: 1 200 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 3 288 – 4 932 EUR

Redő Ferenc:
Az első ötven év,
Balassi Kiadó, 2013,
Budapest

173 | Nagy István
(Csíkszentlélek, 1873 – 1937, Baja)

Asztali csendélet körtékkel,
piros-fehér csíkos abroszon, 1932
Table Still Life with Pears
on Red-and-White Striped Tablecloth, 1932

31,5 × 48,5 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve jobbra lent: Nagy István 1932 |
Signed lower right: Nagy István 1932

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Nagy István. Tisztaság. Tömörség. Transzcendencia. Szerk.: Kieselbach Tamás. Kieselbach Galéria, Budapest, 2019, 264–265., 558.

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 3 836 EUR
Becsérték: 1 800 000 – 2 600 000 Ft
Estimated price: 4 932 – 7 123 EUR

Nagy István. Tisztaság, tömörség, transzcendencia.
Szerk.: Kieselbach Tamás.
Kieselbach Galéria, Budapest, 2019.
könyv borítója

»Egy életen át kerestem ezt a lényeget. A témában a lelket.«

NAGY ISTVÁN

„Nem szép képet kell festeni, hanem igazat" – idézte Nagy István egyik tömör hitvallását az őt személyesen is jól ismerő művésztárs, B. Mikli Ferenc. Az ars poeticának is beillő mondat valóban találóan jellemzi a pasztell utolérhetetlen mesterének igazságkereső, minden felszínes engedményt elutasító művészetét. Ám voltak kivételek, amikor ez a komor, társtalan festő az igazság keresése közben a szépséggel is szövetséget kötött. Az 1932-ben készült *Körték csíkos terítőn* című kép ezt a kivételes együttállást példázza: bensőséges harmónia, a természet szépségére rácsodálkozó ember csendes áhítata, a színek ereje és a pasztell bársonyos puhasága emeli a szerethető, időtlen remekművek sorába.

A kép a festő utolsó, Baján töltött korszakának elején született: annak az időszaknak az alkotása, amikor a hosszú vándorévek után Nagy István végre megtelepedett, de művészete semmit sem veszített korábbi nyugtalanságából és kérlelhetetlen következetességéből. A csendélet témája látszólag a lehető legegyszerűbb: egy kék geometrikus mintával díszített fehér tálban és az asztalra gurulva körték sorakoznak, alattuk vörös-fehér csíkos terítő, mögöttük szinte absztrakt, barnával, kékkel és olajzölddel felfestett, finoman vibráló háttér. Nincs egyetlen mellékes motívum, nincs anekdota, nincs a polgári enteriőrre utaló részlet, amely egy pillanatra is elterelné a néző fantáziáját a szerkezet tisztaságáról. Minden figyelem néhány gyümölcs súlyára, egymáshoz való viszonyára, a tál ovális formájára, valamint a színek sűrű, egymást feszítő rendjére összpontosul.

Nagy István: Birsalmák, 1930 körül, magántulajdon

Éppen a kép páratlanul koncentrált, puritán egyszerűsége vezeti a nézőt abba az irányba, hogy a pillanatról pillanatra változó látszat mögött szimbolikus tartalmakat keressen. A 17. századi németalföldi vanitas képeken a gyümölcs és a virág gyakran a mulandóság jelképrendszerének része volt: az érettség már magában hordozta a romlás, az elmúlás ígéretét. A spanyol Zurbarán a legegyszerűbb motívumokat is szinte szakrális csenddel és méltósággal ruházta fel, Chardin a 18. században a hétköznapi tárgyak hallgatag jelenlétéből teremtett költészetet, Cézanne pedig az almákból, körtékből és vázákból a kép teret konstruáló szerkezetét formálta meg. A 20. században Morandi vitte tovább ezt a redukciót a végsőkig. Természetesen nincs okunk konkrét ikonográfiai programot vagy éppen közvetlen inspirációt feltételezni a most vizsgált képpel kapcsolatban, de mintha a *Körték*... akaratlanul is ebbe a vizuális „táplálékláncba", ebbe a négy évszázadot átfogó tradícióba illeszkedne. Mindezzel együtt a jelképi értelmezésnél sokkal fontosabb az a mód, ahogyan a festő a hétköznapi motívumot a tömörítés eszközével emeli a valóság tünékeny felszínétől és szinte időtlen létezéssé sűríti.

Nagy István érett művészetének egyik legfontosabb sajátossága éppen ez a könyörtelen egyszerűsítés. Németh Lajos találó megfogalmazása szerint képeit „semmi felesleges részlet, tőmondat-egyszerű formasommázás" jellemzi, pasztellkrétája pedig „mintha késsel metszette volna a papírt". A *Körték*... minden részlete igazolja ezt a leírást. A gyümölcsök nem puhán omló, érzéki felületek által határolt tárgyak: vaskos fekete kontúrok fogják körül őket, árnyékuk sötét tömeggé tapasztja össze a tálban fekvő formákat. A sárgászöld, rozsdabarna és mélyzöld körtéket a kék tál hűvös íve fogja össze, miközben balra három, az edényből kikerült körte teremti meg az aszimmetrikus egyensúlyt.

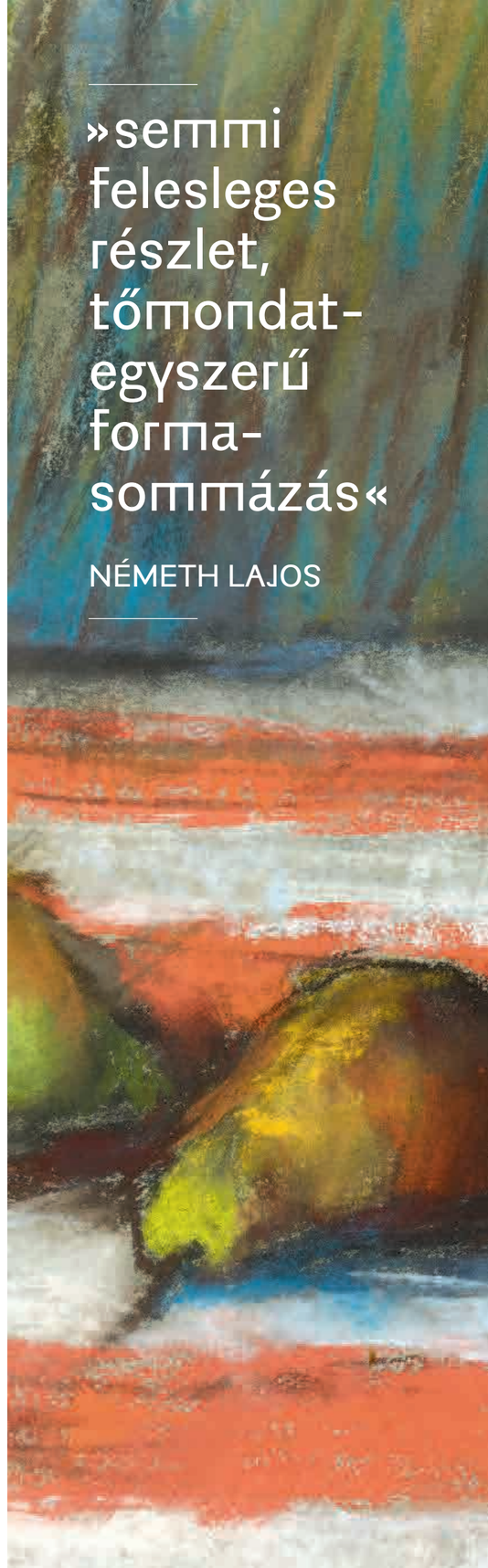

Nagy István: Birsalmák tányéron, 1930 körül, Türr István Múzeum – Nagy István Képtár, Baja

Különösen izgalmas a háttér és a terítő szerepe. A vörös és fehér sávok széles, vízszintes ritmusa stabil alapot ad a tárgyaknak, de a festő nem dekoratív mintaként kezeli azokat: a pasztell szemcsés, helyenként áttört anyaga mindenütt megőrzi a papír és a kézmozdulat nyomát. Ezzel éles ellentétben a háttér függőleges, seprűs vonásai – mint egy vihar áztatta táj felett feszülő égbolton – szinte záporoznak lefelé. A kék, barna és zöld rétegek vibráló falat építenek az asztal és a mozdulatlan gyümölcsök mögé. A kép így a nyugalom és a belső feszültség különös egyensúlyára épül. Markója Csilla Nagy István művészetében az „egyszerűség monumentalitását, a tiszta formák áhítatát" emelte ki – ez a kép pontosan ezt a monumentalitást teremti meg egy mindössze néhány tárgyból álló motívummal. A körték ugyanazzal a tömör, geológiai súllyal vannak jelen, mint Nagy István dombjai, parasztfejei vagy fekete fái: a műfaj és a motívum megváltozik, de a látásmód ugyanaz marad.

A festő 1933-ban, alig egy évvel a kép születése után így fogalmazott: „Egy életen át kerestem ezt a lényeget. A témában a lelket. Fák, házak, virágok, emberarcok bonyolult összevisszaságában azt, ami a felületek alatt vibrál. A belső hűséget." A most bemutatott kép éppen ennek a programnak az egyik legtisztább, cézanne-i tömörségű megvalósulása. Nagy István nem a körte felületének hamvas finomságát, nem a teríték otthonosságát, és végképp nem a tárgyak festői pompáját keresi. A dolgok belső súlyát akarja megragadni. Lyka Károly szerint „kevés szóval beszél, mint minden ember, aki biztosan tudja, mit akar mondani", pasztellképein pedig „a határozottan odatett, semmivel nem lágyított szín" tölti be ugyanazt a szerepet, mint rajzain a kemény vonal. A *Körték csíkos terítőn* ebből a szempontból szinte ars poetica: egyszerű, szűkszavú és puritán, mégis telítve van feszültséggel.

MOLNOS PÉTER

»semmi felesleges részlet, tőmondat-egyszerű forma-sommázás«

NÉMETH LAJOS

174 | Farkas István
(Budapest, 1887 – 1944, Auschwitz)

Csendélet fügékkel
Still Life with Figs

34 × 45 cm

Akvarell, papír | Watercolor on paper
Hátoldalon: Farkas István hagyatéki pecsét |
On the reverse: Estate stamp of István Farkas

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 3 836 EUR
Becsérték: 1 800 000 – 2 600 000 Ft
Estimated price: 4 932 – 7 123 EUR

Farkas István: Gyümölcscsendélet,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Pierre-Auguste Renoir: Csendélet gyümölcsökkel
(Fügékkel és ribizlivel), 1870 körül, Guggenheim Museum Bilbao

175 | Ország Lili
(Ungvár, 1926 – 1978, Budapest)

Különleges fények (Mátrai szénaboglyák)
Special Lights (Mátra Haystacks)

50 × 45 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Ország L. | Signed lower right: Ország L.

IRODALOM | LITERATURE
· Árny a kövön. Ország Lili művészete.
Szerk.: Kolozsváry Marianna, Magyar Nemzeti Galéria,
Budapest, 2016.

Kikiáltási ár: 3 600 000 Ft / 9 863 EUR
Becsérték: 5 000 000 – 7 500 000 Ft
Estimated price: 13 699 – 20 548 EUR

Metafizikus minimalizmus: két nagy boglya és egy kicsi – mint egy család – bújik össze a fehérre váló égbolt előtt. Az itáliai modernség pittura metafisicájának közelsége szinte kitapintható, bár a fiatal művész, Ország Lili a babonák, a jóslás és az okkultizmus irányából közelítette meg az ötvenes évek kötelező materializmusának idején a metafizikát. Kolozsváry Marianna, a művész monográfusa így magyarázta a festészeti kapcsolódást: „A korai Ország Lilire közvetlen hatást gyakorló Giorgio de Chirico, René Magritte és Paul Delvaux nagy találmánya ugyanis az volt, amit összefoglalóan *kísérteties tárgyiasságnak* nevezhetnénk: a dolgok identitás- és orientációvesztésének, *érzelemhiányának* szuggesztióját összekapcsolták *jelenlétük* szuggesztiójával. Ennek két, viszonylag könnyen formalizálható mozzanata van: az egyik a hangsúlyos motívumok elszigetelése, kiemelésük reális életösszefüggéseikből (elkülönítés, aránytalanítás, abszurd kontextusba való áthelyezés stb. révén), a másik egy meglehetősen közönséges képi toposz: a vetett árnyék markáns használata." A most vizsgált korai Ország Lili-remeken pontosan ez történik, az alacsony horizont előtt óriásira nőnek az ellenfénybe állított, szimbólummá váló kazlak.

A szénaboglya a modern festők, főleg az impresszionisták hatására vált kifejező képi témává. A magyar mezőket a 19. században még inkább a gémeskút jellemezte, de a nagybányaiak már szívesen ábrázolták a kazlakat is. Ahány boglya, annyi alakzat és annyi tájegység, más a breton, mint az erdélyi, más a holland, mint az alföldi. A vakrámán megőrzött felirat szerint a most felbukkant Ország-kép mátrai élmények hatására készült. De ebben a festészeti univerzumban a reális tapasztalat csak kiindulópont. „Szürrealizmust csináltam egyszerűen – mondta egy helyen –, mert így kezdtem látni." A boglyák sem tájélményt fogalmaznak meg, hanem emberi viszonyokat, metafizikus fényhatások között. Ország Lilitől mi sem állhatott távolabb, mint a plein air harsány vidámsága, kazlai így naplemente után magasodnak a látóhatár fölé. Ahogy idősebb, bölcs barátja, Bálint Endre fogalmazta meg róla: „szívesebben fürdette meg a tárgyakat holdfényben, mint a melegítő nap sugarainál." Ország Lilit (nem véletlenül tartották a barátai „boszorkánynak"!) ez a hűvösre hangolt, metafizikus horizont foglalkoztatta. Kifejezésmódja a magyar művészettörténetben egyedüli, és bár egyértelműen nyugati gyökerű, mégis tele van kelet-európai sajátosságokkal, mélységgel és történelemmel.

Ország Lili: Kóró, 1952, magántulajdon

176 | Kmetty János
(Miskolc, 1889 – 1975, Budapest)

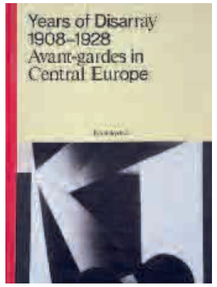
Golgota, 1913
Calvary, 1913

66 × 54 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve balra lent: Kmetty | Signed lower left: Kmetty

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Years of disarray 1908–1928. Avant-gardes in Central Europe. Szerk.: Karel Srp, Muzeum umeni Olomouc, Olmütz, 2018, 145.

IRODALOM | LITERATURE
· Kmetty János: Önmagamról. Műbarát, 1922/5., 115.
· Kmetty János: Festő voltam és vagyok. Corvina, Budapest, 1976.
· Ury Ibolya: Kmetty János. Képzőművészeti Alap, Budapest, 1979.
· Kmetty János 1889–1975. A magyar kubista. Szerk.: Pirint Andrea, Herman Ottó Múzeum, Miskolc, 2008.
· Years of disarray 1908–1928. Avant-gardes in Central Europe. Szerk.: Karel Srp, Muzeum umeni Olomouc, Olmütz, 2018.

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft / 32 877 EUR
Becsérték: 14 000 000 – 19 000 000 Ft
Estimated price: 38 356 – 52 055 EUR

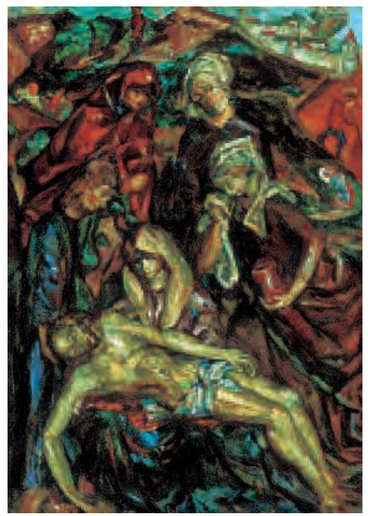

Years of disarray 1908–1928. Avant-gardes in Central Europe.

Kmetty János: Hegyibeszéd, 1913, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Perlrott Csaba Vilmos: Siratás, 1920 körül, magántulajdon

»Az 1910–1914 közötti közép-európai festészet és szobrászat gyakran választotta témául a szélsőséges pszichológiai állapotokat«

KAREL SRP

Bortnyik Sándor: Sírbatétel, 1917, magántulajdon

A 20. század eleji magyar modern festők, a nagybányai neósok és a belőlük kinövő Nyolcak számára Matisse és a fauvizmus volt a legmeghatározóbb élmény Párizsban. A vadak nyomában szorosan érkező kubisták analizáló, vonalszerkezetes látásmódja viszont nem hullott termékeny talajra itthon. A művészettörténet épp most kezdte el feltérképezni a Párizsba szakadt hazai kubizmus történetét, de az eddig is nyilvánvaló volt, hogy a fejezet hazai főszereplője Kmetty János, aki nemcsak élete végéig maradt hű a szerkezetes képfilozófiához, de az első magyar kubista képeket is megfestette. A pénzzel soha nem törődő Kmetty – kései visszaemlékezése szerint – 1911-ben „csak" a kubizmust hozta haza útravalóként Párizsból: „volt a zsebemben 6 krajcár, a kezemben kis csomag, rajtam nagy gallér, nagy kalap. A szakáll, a haj párizsi még. Koldusöltözet, kölcsön gallér és kalap, de a szellemi csomagom, amit Párizsból magamban és magammal hoztam, egy életre való volt, ma sem fogyott ki. Új természetszemléletet jelentett ez, új ábrázolási formát és módszert: a kubizmust. Túl az atmoszféra alkalmazásán, a síkon teret ábrázolni, színt és formát, észszerűen." Ennek a személyessé tett, expresszív vonásokkal teljes kubizmusnak a szelleme vezette akkor is, amikor egy klasszikus bibliai témához nyúlt.

A párizsi utazás hatása alatt született 1913-as festmény szerepelt a közép-európai avantgárd művészet soknemzetiségű elitjét bemutató, *A zűrzavar évei 1908–1928* című történeti kiállításon. A nagyszabású seregszemle az Olmützi Művészeti Múzeumban vonultatta fel 2018-ban a közép-keleti-európai régió korai modernségének legjavát, a crème de la crème-et. A kiváló szakértőgárdát és a legjobb múzeumi kutatókat felvonultató projekthez vaskos katalógus is készült. A neves cseh művészettörténész, Karel Srp ebben elemezte a Kmetty-festmény kontextusát. A „Végzetes vonzások" című szekcióban Kmetty alkotása – többek között – az osztrák expresszionistával, Egon Schielével, valamint a cseh kubistákkal, a szobrász Otto Gutfreunddal és a festő Bohumil Kubištával szerepelt együtt. De láthatók voltak ott annak az osztrák Max Oppenheimernek a kristályszerűen tördelt, sokszereplős jelenetei is, aki párhuzamot vont a modern ember sorsa és a krisztusi szenvedés között.

A katalógusban Karel Srp írta körül a Kmetty-kép nemzetközi kontextusát: „Közép-Európában a kubizmus és az expresszionizmus összeolvadt, elveszítve azokat a tiszta formákat, amelyeket Franciaországban és Németországban még megőriztek. A formai és szellemi források elképzelhetetlenül sokrétű kölcsönhatása ment végbe, lázas pezsgést idézve elő. […] Az 1910–1914 közötti közép-európai festészet és szobrászat gyakran választotta témául a szélsőséges pszichológiai állapotokat vagy a zsenialitással összefüggésbe hozott betegségeket, illetve irodalmi forrásokat – mindenekelőtt Dosztojevszkij műveit, amelyek jelentős hatást gyakoroltak a képzőművészetre. […] Bár Kubišta az ateizmust a modern kor alapvető sajátosságának tekintette, ez nem jelentette azt, hogy elutasította volna a transzcendens élményt. 1910 és 1915 között ez a fajta tapasztalat számos, újszövetségi motívumokat feldolgozó festmény témájává vált különböző közép-európai művészek körében, és a témák skálája összességében szokatlanul széles volt. Anton Kolig pályája legelején generációjának egyetlen olyan festője volt, aki nagyméretű oltárképet készített […]. A festőket Krisztus életének olyan témái vonzották, mint a pásztorok imádása (Perlrott-Csaba), de mindenekelőtt életének fájdalmas lezárulása: az ostorozás (Oppenheimer), a keresztre feszítés (Oppenheimer, Vaszary), a levétel a keresztről (Oppenheimer, Perlrott-Csaba, Kmetty, Christian Schad), a sírba tétel (Oppenheimer) és a siratás (Perlrott-Csaba, Oppenheimer)." A cseh kutatás segített megérteni azt az avantgárd kontextust, amelyben Kmetty János kubizáló-expresszív kompozíciója igazán megtalálta a helyét.

Perlrott Csaba Vilmos: Levétel a keresztről, 1912-1914 között, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

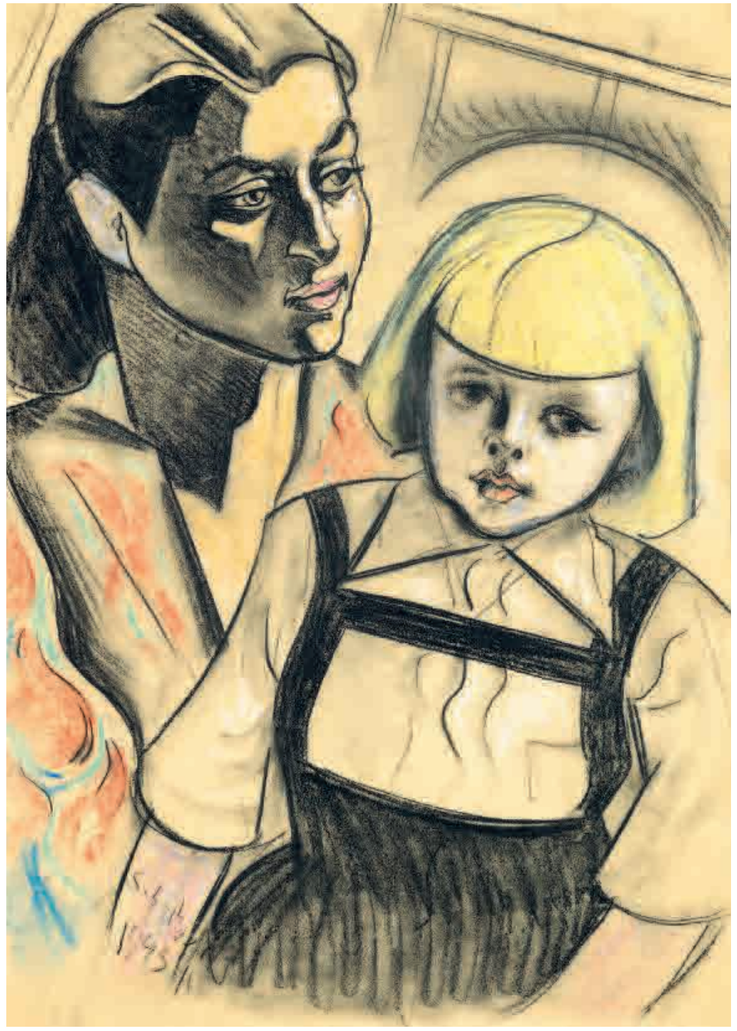

177 | Kádár Béla
(Budapest, 1877 – 1956, Budapest)

Műteremben
In the Studio

30,5 × 37 cm
Tempera, papír | Tempera on paper
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla |
Signed lower right: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 3 836 EUR
Becsérték: 2 000 000 – 2 800 000 Ft
Estimated price: 5 479 – 7 671 EUR

178 | Scheiber Hugó
(Budapest, 1873 – 1950, Budapest)

Anya gyermekével, 1943
Mother with Her Child, 1943

60 × 42 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: Scheiber H. 1943

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor A. P. úr gyűjteményében

Kikiáltási ár: 1 500 000 Ft / 4 110 EUR
Becsérték: 1 800 000 – 2 800 000 Ft
Estimated price: 4 932 – 7 671 EUR

179 | Kontuly Béla
(Miskolc, 1904 – 1983, Budapest)

Kislány görög vázával (Klasszicizmus), 1930-as évek közepe
Little Girl with Greek Vase (Classicism), mid 1930s

110 × 76 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Kontuly | Signed lower right: Kontuly

IRODALOM | LITERATURE
· P. Szűcs Julianna: A „római iskola". Corvina, Budapest, 1987.
· Bizzer István: Kontuly Béla, 1904–1983. Mikes, Budapest, 2003.
· Kosice modernism. Kosice Art in the Nineteen-Twenties. Szerk.: Lena Leskova, Vychodoslovenska Galeria, Kassa, 2013.
· New Realisms. Modern Realist Approaches across the Czeshoslovak Scene, 1918–1945. Szerk.: Ivo Habán, National Heritage Institute, Liberec, 2019.
· European Realities. Realism Movements of the 1920s and 1930s in Europe. Szerk.: Anja Richter – Florence Thurmes, Hirmer – Kunst Sammlungen Chemnitz, 2025.

Kikiáltási ár: 18 000 000 Ft / 49 315 EUR
Becsérték: 20 000 000 – 28 000 000 Ft
Estimated price: 54 795 – 76 712 EUR

Otto Dix: Nelly játékokkal, 1925, Kunstmuseum, Stuttgart

New Realisms. Modern Realist Approaches across the Czeshoslovak Scene, 1918–1945. Szerk.: Ivo Habán, National Heritage Institute, Liberec

Bizzer István:
Kontuly Béla, Mikes Kiadó, Budapest, 2003

European Realities. Realism Movements of the 1920s and 1930s in Europe.

»A kisgyerek sosem csak portré, hanem játék az idősíkokkal és a látószögekkel.«

Kontuly Béla: Leányom arcképe, 1940
(archív fotó: Bizzer István)

Gyermeki szemszög

A gyermeki szemszög lehetővé teszi, hogy a művész eltávolodjon érett felnőtti nézőpontjától. A kisgyerek sosem csak portré, hanem játék az idősíkokkal és a látószögekkel. A szépirodalomban a leglátványosabban a *Sorstalanság*ot jegyző Kertész Imre aknázta ki ezt groteszk hatást, a haláltáborokat gyermeki szemmel néző Köves Gyurka abszurd elbeszélőmodorával. A világirodalomban Günter Grass 1959-es regénye, *A bádogdob* a legismertebb példa, amelyben a főszereplő, Oskar nem hajlandó felnőni, és szándékosan torzított, alulnézeti perspektívából szemléli a nácizmus és a háború felnőtt világát. A modern festészetben megjelenített gyermekportrék legjobbjai is ezzel a teremtő feszültséggel élnek. Otto Dix expresszív jelenéssé változtatta masnis kislánymodelljét, Anna Margit a traumáinak adott hangot általuk, míg Kontuly Béla neoklasszicista figurává lényegítette át. Kontuly most vizsgált képén egy kislány áll a 20. század – klasszikus múzeumi időtlenségbe kimerevített – elvarázsoltan idilli pillanatában. A klasszikus szobrászi módon megjelenített lány körül a reneszánsz portrék kellékei sorakoznak: távolba nyíló ablak alacsony horizonttal, függöny és zöld drapériával letakart asztal. A római iskolások kiemelkedő figurája, Kontuly – itáliai hatásra – a régi korok világát idézi meg saját lánya portréján. A gyermekábrázolásokra jellemző játékok mellett hangsúlyos szerepet kap a könyv és az ókori görög művészet örökségét tárgyközelbe hozó különös motívum, az emblematikus ógörög „vörös alakos" váza. A visszafogott kolorit a klasszikus itáliai freskók színvilágából merít, összehangban a Novecento alapvető törekvésével. A festmény annak a római iskolás művészetnek a rangos alkotása, amelynek újra felfedezése jelenleg is zajlik – a nemzetközi színtérhez képest megkésett módon – a hazai művészettörténészek körében.

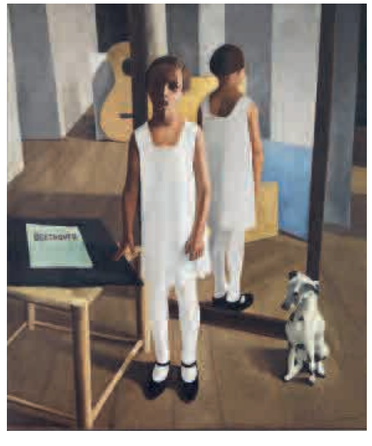

Ugo Celada da Virgilio: Olvasó leány, 1938, Collezione Cavallini-Vittorio Sgarbi, Ferrara

Antonio Donghi: Fiatal akrobaták, 1938, Palazzo Merulana, Róma

Kontuly művelt polgárcsaládban nőtt fel Kassán a 20. század elején. A kassai modernek körébe tartozó, de klasszicizáló Krón Jenő szabadiskolájában képezte magát a nyitott szellemiségű, pezsgő helyi művészeti színtéren. Rövid prágai kitérő után a budapesti Képzőművészeti Főiskolán folytatta tanulmányait, ahol megismerkedett a fiatal Szőnyi István körül összegyűlő újklasszicisták művészeteszményével. Korai művészetére az expresszív formaképzés gyakorolt nagy hatást. A nagy fordulatot a római ösztöndíj hozta el számára 1928 és 1931 között. Az 1930-as évek elején kiforró festészete a Római Iskola meghatározó képviselőjévé avatta. A hűvös, rajzos realizmust és plasztikus geometrikus formákat alkalmazó stílusa magába olvasztotta a kor több meghatározó irányzatát a pittura metafisicától kezdve a mágikus realizmuson, az art decón és a precizionizmuson át az új tárgyilagosságig. Ezek hatása tetten érhető a most vizsgált portré precíz rajzosságában és időtől elszakadó, klasszikus hangulatában.

Felice Casorati: Beethoven, 1928, Mart, Rovereto

Kontuly leglátványosabb sikereit a monumentális megbízásokkal érte el az 1930–40-es években. Az oltárképek és templomi freskók miatt a második világháború után indexre helyezték, állami megrendelést többé nem kapott. A legtöbb római iskolás társával együtt szinte „kiradírozták" a művészettörténetből, félelmetes rajzi tudását exportra készített csendéleteken kamatoztatta. A magyar színtér meglepetten szembesült korai művészetének kvalitásával a rendszerváltás után, amikor Carl László (László Károly), a neves bázeli kereskedő-gyűjtő kollekciójában találkozott az alkotásaival. A fiatal leventéről festett *Ifjabb Pacher István arcképe* (1940, magántulajdon) Carl László gyűjteményének kiállítása révén vált ismertté. Római iskolás sikerei után Kontuly keresett arcképfestőnek számított a harmincas–negyvenes években. Erről tanúskodik a Bauhaus bábszerű – Bortnyiknál is megjelenő – kifejezésmódját idéző fekete ruhás, kettős gyerekportréja (*Árvák,* 1931–1932 körül, Janus Pannonius Múzeum, Pécs). A befutott művészt különösen az értelmiség – tisztviselők, orvosok és építészek – látták el portrémegrendelésekkel. A Pacher család lányairól és fiairól készített, jól ismert alkotásai már a múzeumi klasszicizmus időtlen szellemiségét sugározzák, akárcsak a most elemzett leányportré.

Tamara de Lempicka: Poum Rachou kisasszony portréja, magántulajdon

Nemzetközi párhuzamok

A gyermekportré témája fontos szerepet játszott az első világháború utáni klasszicizáló-realista stíluskörben Európa-szerte. Az antikizáló-szobrászi figuraalakítás felváltotta az avantgárd formakísérletek forradalmi szellemiségét. (A paradigmaváltást Picasso neoklasszikus korszaka fémjelezte.) Az ártatlan gyermeki világ hűvösen tökéletes megjelenítésében az idilli Árkádiába való visszavágyás korszelleme öltött testet. A realista tendenciákat feldolgozó legújabb kötetben, az 2025-ig chemnitzi *Európai realitások* című történeti összefoglalásban is számos ilyen portré jelenik meg. (Kontuly természetesen ebben a katalógusban és kiállításban is helyet kapott.)

Sergius Pauser: Gyerek játékokkal, 1926, magántulajdon

Issai Kulvianski: Kiki lányom, 1927, Berlinische Galerie, Berlin

Az itáliai novecento világában kiemelt szerephez jutott a gyermekről készített portré. A reneszánsz hagyományokhoz visszatérő Felice Casorati például egy zeneleckére váró fehér ruhás leányt festett meg, a római születésű Antonio Donghi két fiatal artistát, a mágikus realizmus stílusában előadva. A mantuai Ugo Celada da Virgilio bájos gyermeklányt örökített meg ölében tartott olvasnivalójával, míg a milánói novecentisák képviselője, Pietro Marussig hűvösen fotószerű stílusban egy lányt a kezéből lecsúszó könyvvel. A német új tárgyilagosság vezéralakja, a fanyar kritikai látásmódjáról ismert Otto Dix lányát, Nellyt festette meg piros labdával és építőjátékkal az asztalnál ülve, Kontuly portréját idéző rózsaszín masnival. Az art deco lengyel arisztokrata nagyasszonya, a hűvösen elegáns Tamara de Lempicka a már-már nőként ábrázolt Poum Rachou kisasszonyt jelenítette meg egy hatalmas, világos játékmackóval. De a korszak kevésbé híres művészeitől is számtalan realisztikus hangütésű gyermekportré idézhető. Az osztrák Ernst Nepo a Keller lányokat festette meg könyvvel és építőkockákkal, a háttérben a szülőket is belevonva a családi csoportképbe. A bécsi Sergius Pauser a műteremben kipakolt játékok között örökítette meg melankolikus kislányát. A német új tárgyilagosságot képviselő Gerta Overbeck-Schenk rajzos mintázatok között ábrázolta a babaszerű gyerekmodelljét. A litvániai születésű Issai Kulvianski labdák között, babával festette meg kislányát, Kikit. Kontuly hasonló felfogású, előkelő, időtlenül frontális beállítása – a sok tipikus kellék (masni, labda, játékmackó) mellett – rokonítható sok korabeli nyugat-európai párhuzammal. Feltehetőleg ő sem megrendelésre készítette alkotását (ugyanis nem használt rajta latin betűs azonosító feliratokat), hanem saját kislányát festette meg, akinek arcvonásait a valamivel későbbi, lappangó *Leányom arcképe* című festményéről (1940, magángyűjtemény) ismerhetjük.

»A gyermekportré témája fontos szerepet játszott az első világháború utáni klasszicizáló-realista stíluskörben Európa-szerte.«

A művészettörténet a két világháború közötti „újrealizmusok" néven ismert jelenséget a világ minden táján kutatja. (Miközben a hazai szaktudomány P. Szűcs Julianna sok évtizeddel ezelőtt, 1987-ben kiadott, a Római Iskoláról szóló monográfiájára kénytelen támaszkodni.) Az elmúlt évtized szlovákiai kiállításai nyomán vált egyértelművé, hogy a két világháború közötti Kassán különleges művészeti teljesítmények születtek. A frissen alakult csehszlovák állam keleti nagyvárosában, a sok nemzetiségű Kassán különböző származású modern művészek gyűltek össze a cseh Frantisek Foltyntól kezdve az itt született Kontuly Bélán át az emigránsként ide vetődő Bortnyik Sándorig. A „kassai modernek" szlovákiai kutatásának radarján szerepelnek a Magyarországon hazai művészekként számon tartott alkotók is. Így került be Kontuly a 2013-as szlovák kötetbe *(Kosice modernism. Kosice Art in the Nineteen-Twenties)*. Hasonló módon szerepel alkotásaival a csehszlovák realista tendenciákat feldolgozó példamutató, *New Realisms* című friss tanulmánykötetben is. Ebben a könyvben – Kontuly mellett – láthatók további gyerekportrék is, például a cseh Alexandr Vladimír Hrskától a vonalakra épített *Fiú labdával* (1931, magántulajdon) vagy a magyar gyökerű Ilona Singer-Weinbergertől a naiv modorú *Kislány aranyesővel* (1930, Prágai Zsidó Múzeum). Utóbbitól ismerünk olyan játékmackós portrét is (*Fiú mackóval,* 1927, magántulajdon), amelyik a most vizsgált római iskolás Kontuly-alkotás távoli párhuzama.

Ernst Nepo: Keller család, 1929, olaj, vászon,
Tiroler Landesmuseum Fernandeum, Tirol

180 | Onódi Béla
(Budapest, 1900 – 1991, Szentendre)

Szentendre a Duna felől (Tükröződés), 1930 körül
Szentendre from the Danube (Reflection), c. 1930

50 × 83 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Onódi Béla | Signed lower right: Onódi Béla

Kikiáltási ár: 340 000 Ft / 932 EUR
Becsérték: 500 000 – 700 000 Ft
Estimated price: 1 370 – 1 918 EUR

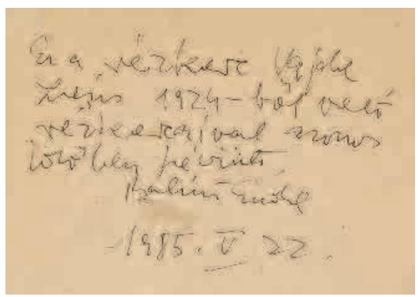

181 | Vajda Lajos
(Zalaegerszeg, 1908 – 1941, Budapest)

Szentendre, 1924 körül
Szentendre, c. 1924

18 × 16 cm
Rézkarc, papír | Engraving on paper
Jelezve a hátoldalon: Ez a rézkarc Vajda Lajos 1924-ből való rézkarcaival azonos időben készült. Bálint Endre 1985. V. 22. | On the reverse: Ez a rézkarc Vajda Lajos 1924-ből való rézkarcaival azonos időben készült. Bálint Endre 1985. V. 22.

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 2 055 EUR
Becsérték: 850 000 – 1 200 000 Ft
Estimated price: 2 329 – 3 288 EUR

A kép hátoldala Bálint Endre kézírásával

Barcsay Jenő

182 | Barcsay Jenő
(Katona, 1900 – 1988, Budapest)

Fasor napsütötte lombokkal, 1927 körül
Tree-Lined Alley with Sunlit Canopy, c. 1927

95 × 69 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzés nélkül, Hátoldalon kiállítási címke: (Barcsay. A festő. A tanár, Tornyai János Múzeum) | Unsigned, On the reverse: exhibition label (Barcsay. A festő. A tanár, Tornyai János Múzeum)

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· Barcsay Jenő (1900–1988) a festő, a tanár. Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ, Hódmezővásárhely, 2015.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Barcsay Jenő (1900–1988) a festő, a tanár. Szerk.: Szabó Noémi, KOGART Galéria – Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ, Budapest–Hódmezővásárhely, 2015, 18.

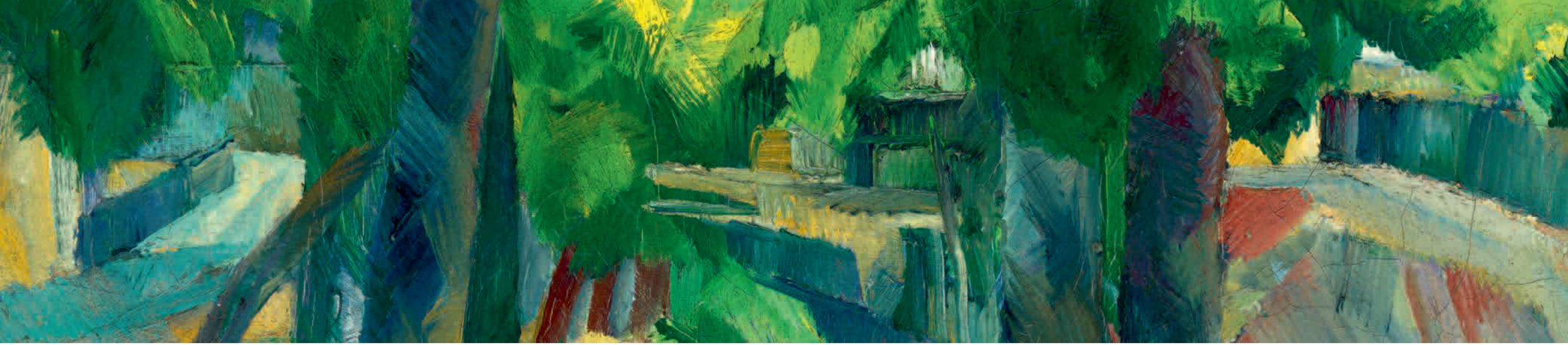
IRODALOM | LITERATURE
· Barcsay Jenő: Forma és tér. Corvina, Budapest, 1966.
· Barcsay Jenő: Munkám, sorsom, emlékeim. Barcsay Jenő önéletírása. Szerk.: Károlyi Zsigmond, Barcsay Jenő Képzőművészeti Alapítvány, Szentendre, 2011.
· Barcsay Jenő (1900–1988) a festő, a tanár. Szerk.: Szabó Noémi, KOGART Galéria – Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ, Budapest–Hódmezővásárhely, 2015.

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft / 32 877 EUR
Becsérték: 18 000 000 – 28 000 000 Ft
Estimated price: 49 315 – 76 712 EUR

Aba-Novák Vilmos: Rálátás Felsőbányára, 1925, magántulajdon

Kubisták nyomában

Barcsay egész különleges pályaívére rányomta bélyegét különc, mégis zseniális személyisége és a sorsfordulókkal teli 20. századi magyar történelem. Úgy vált az 1960–70-es évek ünnepelt művészévé, hogy mindvégig harcosan apolitikus volt, bár korábban alig értett az anatómiához, kényszerből elkezdett atlaszával tett szert Kossuth-díjra és világhírnévre, mindeközben népszerű tanárként oktatott a Képzőművészeti Főiskolán, zárkózott magánélete pedig mindvégig tabu maradt. Hosszú pályafutása alatt újraértékelte korai évtizedeit: a szűk színskálán mozgó, frontális, derékszögű geometria mentén felépített kései vizuális világából kirostálta a rudnays és cézanne-os szellemben fogant, 1920–30-as évekbeli műveket. Öregkorában többször is elmondta, hogy 1930–34 előtti művészetét nem tartja az életmű integráns részének, több alkotását saját kezűleg pusztította el, mások a világháború során vesztek oda, helyrehozhatatlan károkat okozva a művészettörténet számára.

Aba-Novák Vilmos: Zugligeti részlet ("Itt lakom"), 1926, magántulajdon

A Vaszarynál és Rudnaynál tanult fiatal festő 1926-ban végzett a Képzőművészeti Főiskolán. Önbizalomhiányát és kezdeti bizonytalanságát fényesen cáfolta a sikeres pályakezdés: rögtön beválogatták az Ernst Múzeum kiállítására, a Nemzeti Szalonban díjat nyert, majd megkapta a minisztérium párizsi ösztöndíját. Küzdelmes úton értette meg a párizsi modern izmusok jelentőségét, lenyűgözte Cézanne („alig tudtam elmenni" – írta egy képe előtt állva), és szakított a Rudnay-féle borongós tájfestészettel. Egy itáliai kitérő után 1927-ben tért haza Magyarországra, ahol már a párizsi hatás alatt kezdett el dolgozni. Már ekkor megsemmisítette pár korábbi képét, és az újonnan készülőket is folyton levakarta és újrakezdte. A Cézanne megértéséről tanúskodó kevés megmaradt képének kirobbanó ereje, múzeumi kvalitása ma érthetetlenné teszi a művész bizonytalanságát. A most vizsgált festmény is ezek közé tartozik. Az árnyas, magasba nyúló fák között patak és országút kanyarog, a távolban egy templom tűnik fel. A kompozíció nagy részét a zöld lombok töltik ki, de olyan kirobbanó elevenségű formaalakítással megfogalmazva, amely Cézanne és a kubisták tökéletes megértéséről tanúskodik.

Aba-Novák mellett

Barcsayra nemcsak a párizsi modernség szelleme hatott, hanem az árkádiai Szőnyi-kör robusztus plasztikusa is. Visszaemlékezése szerint a pénztelen fiatal festőt Aba-Novák Vilmos hívta meg Igalra 1927 nyarán. „Én bizony velük tartottam" – írta visszaemlékezéseiben. Nemcsak Igalra és Törökkoppányra tartott velük, hanem az esztétikai úton is követte őket. Olyan kiforrott stílusú művészekkel dolgozhatott végre együtt, mint Aba-Novák vagy Patkó Károly. Hatásuk is érzékelhető az itt készült csendéletsorozaton. De a most vizsgált tájképen is ott látjuk Aba-Novák keze nyomát, aki fiatalon pont ilyen kirobbanó, robusztus energiáktól fűtve formálta meg a lombokat az olajfesték csíkozott pászmáiból. Sőt korai korszakának fénymisztikuma is hatott az ifjú Barcsayra: szinte mágikus smaragd ragyogással tüzelte fel a lombárnyék nagybányás zöldjeit.

Barcsay Jenő: Erdei út (Dús, eső utáni hangulat), 1927 körül, magántulajdon

A festmény a második párizsi utazás előtt készült, a szentendrei korszak határán. A kanyarodó patakba bele lehet látni az igali Hársasberki-patakot, de a Szentendre belvárosát átszelő Bükkös-patakot is. Barcsay a jobb oldalon kinyíló panorámaszeletbe belekomponált egy templomot. Aba-Novák figurákat rakott volna az íves országútra, anekdotikus történeteket sejtetve, Barcsay viszont – megelőlegezve kiforró kései festészetét – szerkezetes konstrukciókba foglalta bele vízióját az életről és a világról. Ahogy az 1966-os *Forma a tér* című kézikönyvében összefoglalta: „Festés közben a festő gondoljon elsősorban a festőelemekre, tehát a színek, vonalak, foltok, formák, tömegek érdekeljék, hogy ezeknek együttese segítse a mű megteremtésében. A lélek úgyis ott van, mindenben jelen van, s kifejezésének kényszere irányítja a festő látszólag objektív, mérlegelő figyelmét."

183 | Szőnyi István
(Újpest, 1894 – 1960, Zebegény)

Beszélgetők (Zebegény)
Conversing (Zebegény)

14 × 18 cm
Gouache, papír | Gouache on paper
Jelezve a hátoldalon: Szőnyi István hagyatéki pecsét és K. dr.Szőnyi Jolán igazolása | Signed on the reserve: inheritence stamp of István Szőnyi and certificate of Jolán Szőnyi

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Szőnyi István. Dunakanyar – Zebegény – otthon – család. Szerk.: Kieselbach Tamás. Kieselbach Galéria, Budapest, 2023. III. 587.

Kikiáltási ár: 340 000 Ft / 932 EUR
Becsérték: 500 000 – 800 000 Ft
Estimated price: 1 370 – 2 192 EUR

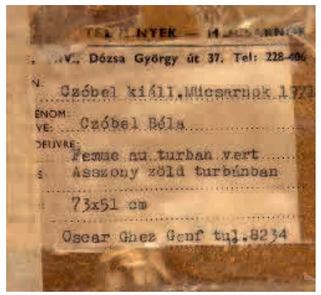
184 | Czóbel Béla
(Budapest, 1883 – 1976, Budapest)

Lány zöld fejkendőben
Girl in a Green Headscarf

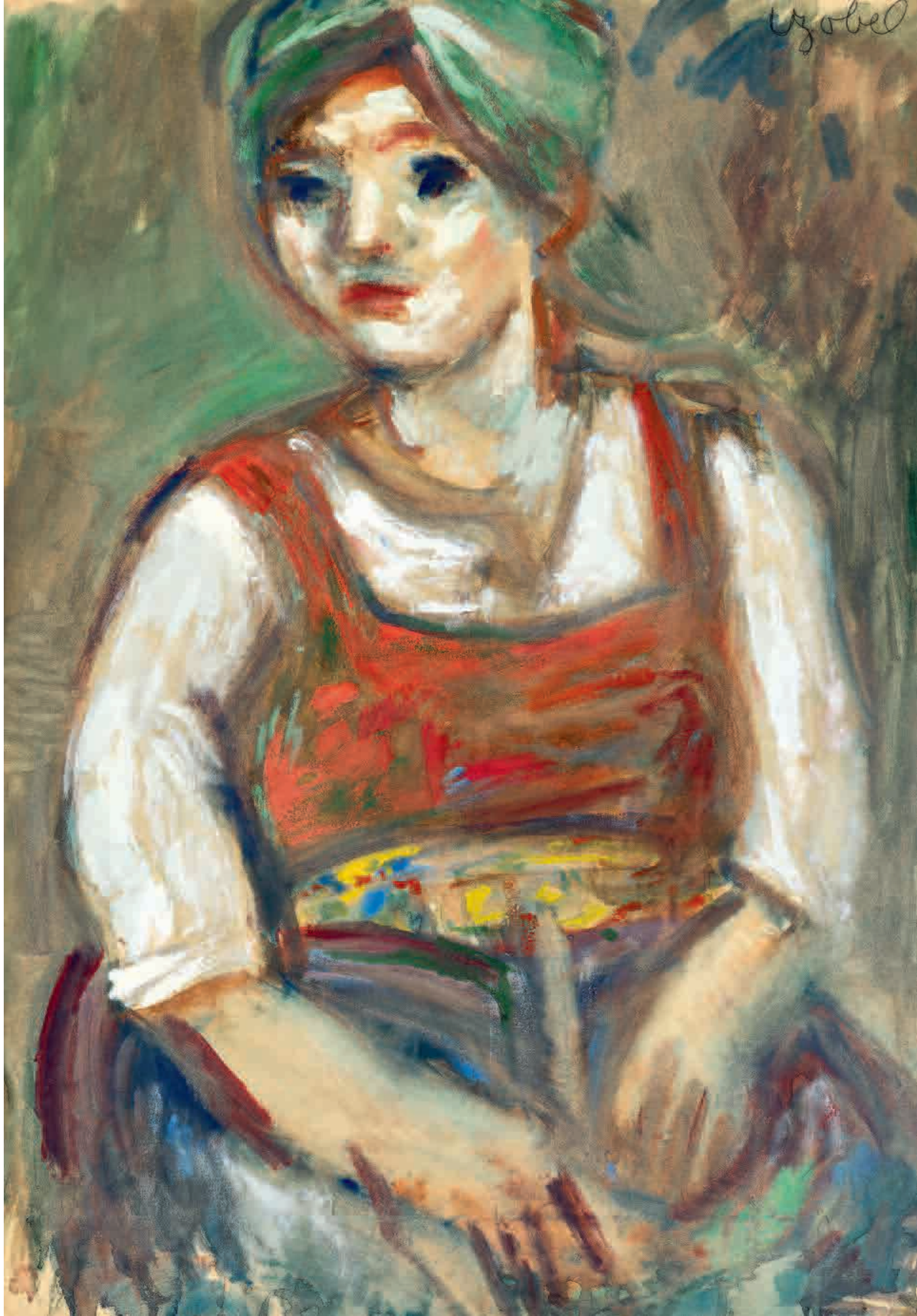
74 × 51,5 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra fent: Czóbel, Hátoldalon: genfi kiállítási címke és Műcsarnok kiállítási raglap | Signed upper right: Czóbel, On the reverse: exhibition labels

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor Oscar Ghez genfi magángyűjteményében

Kikiáltási ár: 4 200 000 Ft / 11 507 EUR
Becsérték: 5 500 000 – 7 500 000 Ft
Estimated price: 15 068 – 20 548 EUR

Genfi kiállítási címke és Műcsarnok kiállítási raglap

185 | Koszta József
(Brassó, 1861 – 1949, Budapest)

Tyúk, 1920-as évek
Hen, 1920s

35,5 × 49,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent: Koszta, Hátoldalon: Tamás Henrik Sövény u. 4 felirat és BÁV 47-es aukciós raglap |
Signed lower right: Koszta, On the reverse: Tamás Henrik Sövény u. 4 felirat és BÁV 47-es aukciós raglap

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Szinyei Merse Anna: Koszta József 1861–1949. Élete és művészete a dokumentumok tükrében. Kogart, Budapest, 2014, 101. kép
· Szinyei Merse Anna: Koszta József főművei köz- és magángyűjteményekben. Koszta József Múzeum, Szentes, 2006, 24. kép

IRODALOM | LITERATURE
· Tamás Henrik emlékezései (művészekre, képszalonokra, a Tamás Galériára...) és műgyűjteménye. Szerk.: Nagy András, Janus Pannonius Múzeum, Pécs, 2004.
· Gyöngyösi Lilla: „Azt a tévképzetet szeretném lebontani, hogy van a Jó meg a Rossz." Interjú Pálfi Györggyel a Tyúkról. 2026. június 18., https://filmtett.ro.

VÉDETT | NO EXPORT

Kikiáltási ár: 11 000 000 Ft / 30 137 EUR
Becsérték: 13 000 000 – 17 000 000 Ft
Estimated price: 35 616 – 46 575 EUR

Tamás Henrik gyermekei a gyűjtemény darabjai között, 1930-as évek eleje

»Tyúk [...] a világ minden táján él, mindenhol nagyon hasonló a viselkedéskultúrája, ugyanakkor rendkívüli izgalmas nézőpontot nyújt az emberek vizsgálatához.«

PÁLFI GYÖRGY

Koszta József egyértelműen állást foglalt abban a filozofikus vitában, hogy melyik volt előbb, a tyúk vagy a tojás. Érzékeny ecsettel – a régi állatfestők útját járva, antropomorfizáló jelentésárnyalattal – festette meg a baromfi portréját. A tyúk fehérlő begyét büszkén düllesztve, mégis magától értetődő természetességgel áll az udvaron, az ólba vezető tyúklépcső és egy kéken megcsillanó zománclábos között. Egyszerre magyaros téma, mégis univerzális. „Tyúk [...] a világ minden táján él, mindenhol nagyon hasonló a viselkedéskultúrája, ugyanakkor rendkívüli izgalmas nézőpontot nyújt az emberek vizsgálatához. Ez a nézőpont azonnal behozza a groteszket a filmbe, amit én különösen kedvelek" – nyilatkozta Pálfi György rendező, aki 2025-ben filmet forgatott *Tyúk* címmel. Pálfi alulnézetből követte végig egy tyúk útját a születéstől a boldogság megtalálásáig, háttérben a görög vidékkel, maffiózókkal, családi drámákkal és a mediterrán életörömmel. Szemszöge meglepően hasonló Koszta száz évvel korábbi perspektívájához.

Jelenet Pálfi György Tyúk című filmjéből (2025)

A Tyúk moziplakátja

A festmény hátoldalán nagybetűkkel olvasható Tamás Henrik neve és címe. Ő volt a két világháború közötti pesti modern galériás színtér egyik legjobb szemű műkereskedője. 1928 és 1944 között másfél száz kiállítást rendezett Egry Józseftől Ámos Imréig, Barcsay Jenőtől Márffy Ödönig. Ebben a listában kapott – kifejezetten előkelő – helyet Koszta is. Vele elsőként szerződött le, ahogy visszaemlékezéseiben megírta: „már a szerződés megkötésekor egy határozott, teljesen kialakult cél lebegett előttem; kiválasztani három olyan elsőrangú festőt, akiknek piktúrája a legpregnánsabban fejezi ki magyarságukat, akiknek érzelmi világa, színeiknek ragyogása, a kompozíciónak a magyar múltban gyökerező témája és hangulata a magyar televénynek sehol máshol nem érezhető különös ege és levegője a legnagyobb erővel érvényesült." Így választotta ki elsőként – Koszta mellett – Rudnay Gyulát és Iványi Grünwald Bélát. Nemcsak itthon menedzselte őket, hanem a nemzetközi piacon is nagy sikerrel Zürichtől Londonig. Tamás az igazi ínyencségeket megtartotta saját maga számára, saját lakása falán: így történt Koszta most vizsgált különös remekével, amelynek hátoldalán a műkereskedő címe (Sövény utca 4.) is olvasható.

186 | Molnár C. Pál
(Battonya, 1894-1981, Budapest)

Folyóparti árnyék (Tükröződés)
Shadow on the River Bank (Mirroring)

18 × 28 cm
Olaj, falemez | Oil on panel
Jelezve jobbra lent: MCP | Signed lower right: MCP

Kikiáltási ár: 140 000 Ft / 384 EUR
Becsérték: 200 000 – 350 000 Ft
Estimated price: 548 – 959 EUR

187 | Ismeretlen festő
20. század eleje (magyar?)

Párizsi Szajna-part
Bank of Seine in Paris

26 × 32 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 380 000 Ft / 1041 EUR

188 | Perlmutter Izsák
(Pest, 1866 – 1932, Budapest)

Nürnberg-i részlet, 1895
Nuremberg Detail, 1895

12,5 × 21,5 cm
Olaj, fa | Oil on wood
Jelezve jobbra lent: Perlmutter Izsák, Hátoldalon: Perlmutter Izsák fecit, Nürnberg, 1895 | Signed lower right: Perlmutter Izsák, On the reverse: Perlmutter Izsák fecit, Nürnberg, 1895

VÉDETT | NO EXPORT

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 507 EUR
Becsérték: 700 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 1 918 – 3 836 EUR

189 | Csuk Jenő
(Zákány, 1887 – 1927, Budapest)

Hamburgi kikötő, 1922
Port of Hamburg, 1922

49 × 69 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Eugen Csuk Hamburg 922 | Signed lower right: Eugen Csuk Hamburg 922

Kikiáltási ár: 460 000 Ft / 1 260 EUR
Becsérték: 750 000 – 1 200 000 Ft
Estimated price: 2 055 – 3 288 EUR

„Lélegzetvisszafojtva, mély szánalommal és borzalommal hallom a híreket a szövetségesek Hamburg elleni támadásairól... De gondoltok-e a gyalázatra, amely Coventry, Rotterdam és Varsó felett kezdődött? A kultúra nem véd meg minket a barbarizmustól, ha magunk válunk barbárrá. A német kultúra és a német városok pusztulása annak a szörnyű igazságnak a beteljesülése, hogy a rombolás, amit a világra szabadítottunk, végül önmagunkat égeti el." – Thomas Mann, részlet a „Deutsche Hörer!" (Német hallgatók!) című rádióbeszéd-sorozatából

190 | Páll Lajos
(Korond, 1938 – 2012, Székelyudvarhely)

Kapu előtt Korondon (Március)
In Front of the Gate in Korond (March)

69 × 50 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Páll L. | Signed lower right: Páll L.

Kikiáltási ár: 700 000 Ft / 1 918 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 500 000 Ft
Estimated price: 2 740 – 4 110 EUR

191 | Balázs János
(Alsókubin, 1905 – 1977, Salgótarján)

Táj szélmalommal, 1976
Landscape with Windmill, 1976

60 × 75 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Balázs János 1976 |
Signed lower right: Balázs János 1976

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· Balázs János a Kieselbach Galériában, 2005

Kikiáltási ár: 700 000 Ft / 1 918 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 2 740 – 3 836 EUR

192 | Batthyány Gyula
(Ikervár, 1887 – 1959, Budapest)

Mediterrán forgatag
(Utazás Spanyolországban), 1934 körül
Mediterranean Bustle
(Journey in Spain), c. 1934

90 × 80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve középen lent: Batthyány |
Signed lower middle: Batthyány

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Molnos Péter: Gróf Batthyány Gyula.
Az elveszett Magyarország festője.
Budapest, 2007, 37. kép.
· Molnos Péter: Gróf Batthyány Gyula.
Képek egy eltűnt világból. Kieselbach Galéria –
Römer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum,
Budapest–Győr, 2015, 169.

Kikiáltási ár: 14 000 000 Ft / 38 356 EUR
Becsérték: 18 000 000 – 26 000 000 Ft
Estimated price: 49 315 – 71 233 EUR

Batthyány Gyula: Spanyol gavallérok,
1934 körül, magántulajdon

Batthyány Gyula: Spanyol nők (Sevilla),
1934 körül, magántulajdon

Gróf Batthyány Gyula kiállított képeinek sokatmondó címei és az újságok interjúiban elejtett megjegyzések arra engednek következtetni, hogy az utazások – elsősorban a távoli, egzotikus célok felé vezető hajóutak – kiemelkedő szerepet töltöttek be a festő életében. A harmincas évek folyamán nem egy olyan kiállítása volt, melyek szinte teljes anyagát egy-egy motívumgyűjtő utazás intenzív élményei ihlették. Két fennmaradt, Lázár Bélának, a neves műkritikusnak küldött képeslap arról az utazásról tudósít, mely 1934 során Portugália, Spanyolország, a Kanári szigetek és Olaszország tájaira vezetett. Az itt gyűjtött képötletek a következő év februárjában kerültek közönség elé. 1933-as tárlatán mutatta be azt a képsorozatot, melynek témáit egy hónapokig tartó Földközi-tengeri körút szolgáltatta. Élményeire így emlékezett vissza közel nyolc év elteltével: „Életem legszebb emléke egy középtengeri utazás. Nyolc hétig utaztam egy olasz kereskedelmi hajón, mint magányos utas. A Baedeker által csillaggal nem jelzett helyeken jártunk, Ciprus szigetén, Kis-Ázsia és Szíria másodrangú kikötőiben és sokszor ég és tenger között... A levantei kikötők csőcseléke közé elvegyülve – boldog voltam."

193 | Dou, Oleg
(Moszkva, 1983)

Apáca 2. (Nun), 2006
Nun 2, 2006

100 × 100 cm
Lambda print diasec technikával |
Lambda print under diasec technique
Jelezve a hátoldalon: Duryagin edition 3/6 |
On the reverse: Duryagin edition 3/6

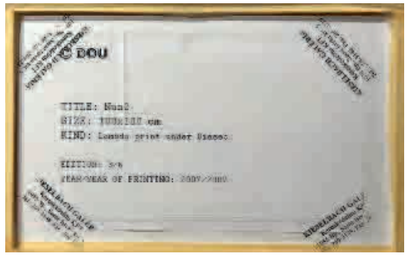
Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft / 6 027 EUR
Becsérték: 3 200 000 – 4 400 000 Ft
Estimated price: 8 767 – 12 055 EUR

Az Adobe Photoshop CS6 doboza Oleg Dou fotójával

Frozen Dreams: Contemporary Art from Russia című könyv címlapja Oleg Dou fotójával, Thames & Hudson

Igazolás a kép hátoldalán

194 | Korniss Dezső
(Beszterce, 1908 – 1984, Budapest)

Fuvolázó
Flute Player

28 × 20 cm
Tus, papír | Indian ink on paper
Jelzés nélkül | Unsigned

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor Körner Éva gyűjteményében

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 329 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 2 000 000 Ft
Estimated price: 2 740 – 5 479 EUR

Pablo Picasso:
A fuvolás és a kecske, 1956,
magántulajdon

195 | Bálint Endre
(Budapest, 1914 – 1986, Budapest)

Angyal a város felett, 1974
Angel over the City, 1974

30 × 29,5 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve jobbra lent: Bálint '74, Hátoldal: Bálint'74,
Zsennye, Harsonás angyal (Variáció egy témára) |
Signed lower right: Bálint '74, On t he reverse: Bálint'74,
Zsennye, Harsonás angyal (Variáció egy témára)

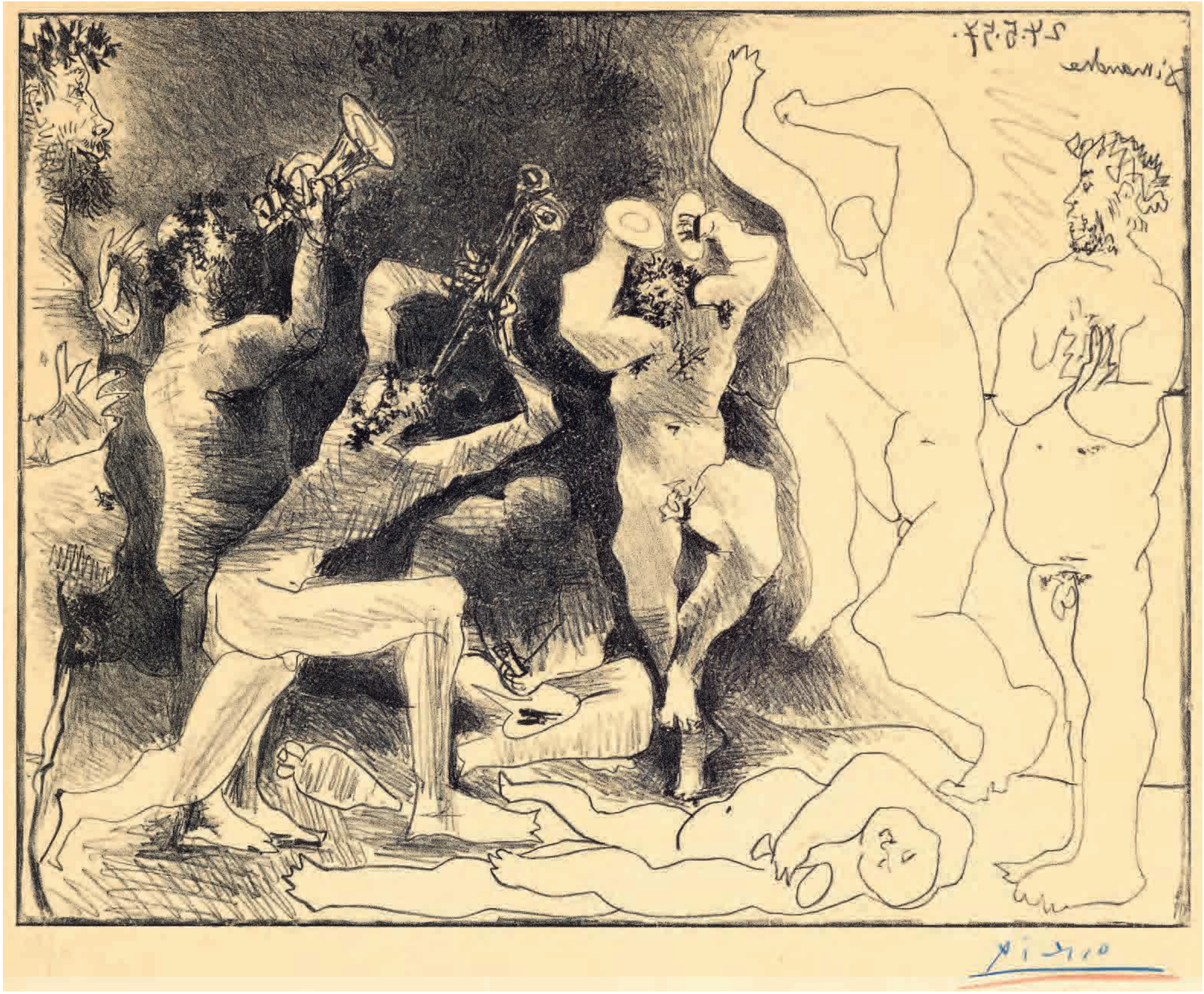
Kikiáltási ár: 1 500 000 Ft / 4 110 EUR
Becsérték: 2 000 000 – 3 000 000 Ft
Estimated price: 5 479 – 8 219 EUR

196 | Picasso, Pablo
(Málaga, 1881 – 1973, Mougins)

Faunok tánca, 1957
Dance of the Fauns, 1957

40 × 52 cm
Litográfia, papír | Lithography on paper
Jelezve jobbra lent: Picasso, Jelezve balra lent: 56/200 |
Signed lower right: Picasso, Signed lower left: 56/200

Kikiáltási ár: 2 600 000 Ft / 7 123 EUR
Becsérték: 3 000 000 – 3 400 000 Ft
Estimated price: 8 219 – 9 315 EUR

197 | Lakner László
(Budapest, 1936)

Száj, 1969
Mouth, 1969

66 × 48 cm
Olaj, ofszet, papír | Oil, ofset on paper
Jelezve balra lent: Száj 20/6/1969,
Jelezve jobbra lent: Lakner László |
Signed lower left: Száj 20/6/1969,
Signed lower right: Lakner László

Kikiáltási ár: 480 000 Ft / 1 315 EUR
Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft
Estimated price: 1 644 – 2 466 EUR

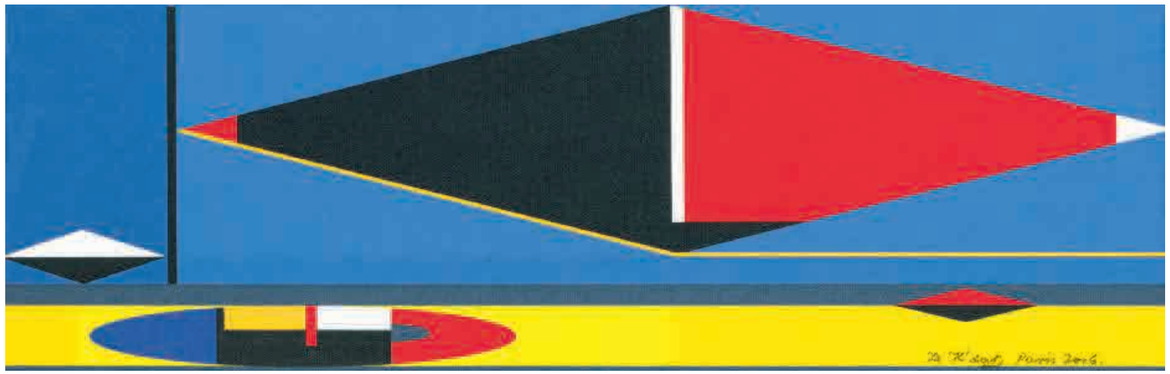
198 | Fajó János
(Orosháza, 1937 – 2018, Budapest)

Cím nélkül (Papír collage), 1966
Untitled (Paper Collage), 1966

50 × 39,5 cm
Kollázs, papír | Collage on paper
Jelezve jobbra lent: Fajó J. 1966 |
Signed lower right: Fajó J. 1966

Kikiáltási ár: 3 800 000 Ft / 10 411 EUR
Becsérték: 5 000 000 – 8 000 000 Ft
Estimated price: 13 699 – 21 918 EUR

199 | Kádár József
(Debrecen, 1936 – 2019, Hajdúszoboszló)

Lebegés (Horizontális kompozíció), 2006
Floating (Horizontal Composition), 2006

15 × 45 cm
Akril, fa | Acrylic on wood
Jelezve jobbra lent: Le K'dar Paris 2006 |
Signed lower right: Le K'dar Paris 2006

Kikiáltási ár: 240 000 Ft / 658 EUR
Becsérték: 400 000 – 800 000 Ft
Estimated price: 1 096 – 2 192 EUR

200 | Orosz Gellért
(Jászladány, 1919 – 2002, Budapest)

2+9, 1979
2+9, 1979

80 × 80 cm
Akril, farost | Acrylic on fibre board
Jelezve jobbra lent: Orosz G. 79 | Signed lower right: Orosz G. 79

Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft / 6 027 EUR
Becsérték: 2 800 000 – 3 800 000 Ft
Estimated price: 7 671 – 10 411 EUR

201 | El Kazovszkij
(Szentpétervár, 1948 – 2008, Budapest)

Vénusz születése
The Birth of Venus

101 × 80 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve a hátoldalon: El Kazovszkij |
Signed on the reverse: El Kazovszkij

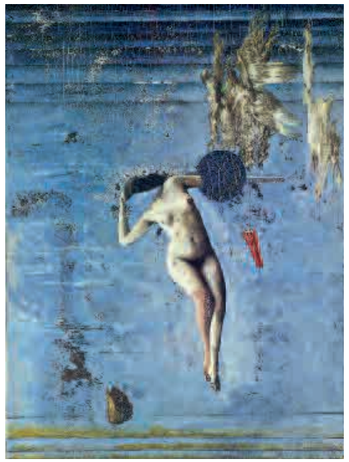
IRODALOM | LITERATURE
· Földényi F. László: Kétely és bizonyosság. Gondolatok El Kazovszkij művészetéről. Művészet, 1980/2., 34–37.
· A túlélő árnyéka. Az El Kazovszkij életmű. Szerk.: Rényi András, El Kazovszkij Alapítvány – Kieselbach Galéria, Budapest, 2017.

Kikiáltási ár: 2 800 000 Ft / 7 671 EUR
Becsérték: 4 000 000 – 6 000 000 Ft
Estimated price: 10 959 – 16 438 EUR

A görög mitológia szerint a szerelem istennője, Vénusz szépséges nőként egy kagylóhéjban született a tenger habjaiból, és Ciprus szigetén lépett szárazföldre elsőként. A nem evilági szépség földre szállásának pillanatát művészek sora örökítette meg, többek között Botticelli a Firenzében őrzött ikonikus remekművén. A reneszánsz tökéllyel szemben az 1970-es évekbeli kortárs művészet fiatal zsenije, El Kazovszkij a modern Vénuszt ábrázolta. Nála az istennő archaikus idolként fürdőzik a holdfényes tengerben. Torzó teste azokat az antik szobrokat idézi, amelyeket El Kazovszkij még gyerekként látott a leningrádi (szentpétervári) múzeumokban. „Amióta az eszemet tudom, szerelmes vagyok a görög szobrokba" – mondta. A festményen a zöldellő hullámok a rozsdavörös fövenyt mossák, ahol egy különös építmény magasodik. Mintha egy öltözőfülkébe (ahol a fürdőző otthagyja a ruháját felakasztva) oltott színpadi díszlet lenne, rászögezve (valós applikációként) egy rózsaszín selyemszalag. El Kazovszkij átlépett a hagyományos nemi szerepeken, de egy életen át kutatta és elemezte a klasszikus szépségeszményeket Adonisztól kezdve Galateán át egészen Vénuszig. „Kazovszkijt a szépség mint passzív, önmagára irányult és önmagában befejezett minősége izgatta. »Mert milyen a hősnő? – kérdezte egy 1978-as írásában. »Szép. Elsősorban szép. Ez lényének egyetlen, bőven elegendő és felcserélhetetlen ismérve«" – így elemezte a művész nézőpontját monográfusa, Forgács Éva.

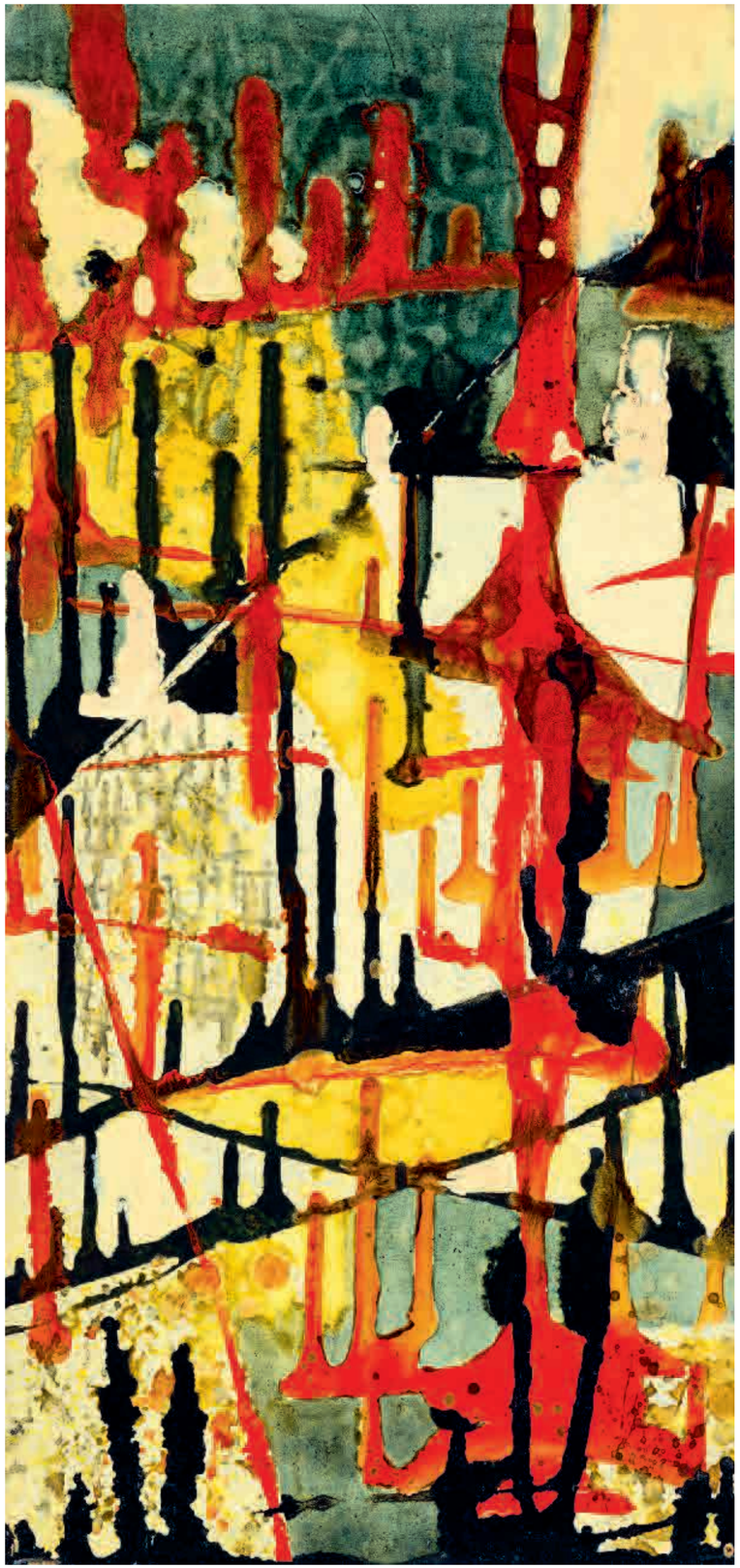

El Kazovszkij e korai alkotása fontos szerepet játszik az életműben. Földényi F. László 1980-as nagy tanulmányában egy másik mítoszátértelmezéshez, az aprócska állatot legyőző Szent György képéhez hasonlította: „Egy kultúra szilárd értékei egy másik kultúra számára esetlegessé válnak, miként öröknek hitt viszonyulásainkat, ítéleteinket és hitünket is erőteljesen módosítják (és zárójelbe teszik) a pillanat követelményei, az ízlés, az erő, az ösztön stb. A Szent György-kép konkrét helyzete ugyanúgy kitágul tehát, mint másfelől például a *Vénusz születése* című kép, amely eleve egyfajta világmagyarázattal, az El Kazovszkijnál ritka tájábrázolással »kezdődik«, és a befogadás első pillanataiban máris a »lét mint olyan« válik problémává, hogy azután a kép megértése fokozatosan haladjon a Szent György-kép konkrétsága felé. El Kazovszkijnál az általános létértelmezés a hús-vér konkrétság szintjén zajlik, és a Vénusz-képet nézve a gondolat ide-oda villódzik a két szint között, végeérhetetlenül erősítve egymást. A festmény megközelítésének egyik iránya a létezés megértése: a képen ábrázolt világ lehet gyarló, lehet mocskos, lehet hiábavaló – mégis fontosabb az, hogy létezik, van, kötelez bennünket, és ezen az alapvető szinten a jelzők mellékesek."

Max Ernst: Közelít a pubertás, 1921, magántulajdon

202 | Bojár Iván (Id.)
(Budapest, 1924 – 1995, Budapest)

Japán dallamok, 1960
Japanese Melodies, 1960

50 × 23,5 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Hátoldalon a művész fiának igazolásával |
On the reverse the certification
from the son of the artist

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· a művész hagyatékából

Kikiáltási ár: 360 000 Ft / 986 EUR
Becsérték: 450 000 – 650 000 Ft
Estimated price: 1 233 – 1 781 EUR

Bojár Iván a 20. század sors-üldözte kreatív szellemei közé tartozott. A sötét '50-es években se művészettörténészként, se képzőművészként nem találhatta meg a helyét, így régészeti ásatásokon dolgozott segédmunkásként, majd díszlettervezőként, szerkesztőként és műkritikusként tett szert hírnévre. Művészeti etalonját a modern franciás igazodású Európai Iskola jelentette. Kiforrott festői világa a 20. század közepi francia szürrealizmus absztrakt törekvéseihez áll közel.

203 | Tóth Menyhért
(Szeged-Mórahalom, 1904 – 1980, Budapest)

Fehér virágcsendélet
White Floral Still Life

80,5 × 60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: TM |
Signed lower left: TM

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 6 575 EUR
Becsérték: 3 000 000 – 4 000 000 Ft
Estimated price: 8 219 – 10 959 EUR

204 | Tóth István
(Marosvásárhely, 1892 – 1964, Kolozsvár)

Nagybányai főtér (Híd utca), 1926
Nagybánya Main Square (Híd Street), 1926

13,5 × 19 cm
Akvarell, papír | Watercolor on paper
Jelezve jobbra lent: Tóth 926 | Signed lower right: Tóth 926

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Genius Loci – Festői témák és motívumok Nagybányán
Szerk.: Murádin Jenő, Ștefan Blasko, Electro system, 2014, Budapest/Nagybánya 46.

Kikiáltási ár: 240 000 Ft / 658 EUR
Becsérték: 360 000 – 700 000 Ft
Estimated price: 986 – 1 918 EUR

Genius Loci – Festői témák
és motívumok Nagybányán, 2014

205 | Mikola András
(Nagypeleske, 1884 – 1970, Nagybánya)

Patak mentén
Along the Stream

52 × 70 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Mikola | Signed lower right: Mikola

Kikiáltási ár: 320 000 Ft / 877 EUR
Becsérték: 460 000 – 750 000 Ft
Estimated price: 1 260 – 2 055 EUR

206 | Ziffer Sándor
(Eger, 1880 – 1962, Nagybánya)

Malomárok Nagybányán, 1924 körül
Mill Race in Nagybánya, c. 1924

60 × 81 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Ziffer Sándor |
Signed lower left: Ziffer Sándor

IRODALOM | LITERATURE
· Borghida István: Ziffer Sándor. Kriterion, Bukarest, 1980.

Kikiáltási ár: 6 000 000 Ft / 16 4387 EUR
Becsérték: 9 000 000 – 12 000 000 Ft
Estimated price: 24 658 – 32 877 EUR

Nagybányai malom (archív fotó)

Érett profizmussal formált nagybányai kolorit. Az elegáns királykék kristályosan hűvös tónusba burkolja az eget és az árnyékos felületeket. A hideg színekhez narancsos vörösök és citromsárgák társulnak, kontrasztjukkal szinte felrobbantva a nagybányai malomárok menti városi részletet. Ziffer Sándor jól meg tanulta a nagybányai posztimpresszionizmus leckéjét. Csak egy nyarat akart Nagybányán tölteni 1906-ban Czóbel Béla hívására, de végül egész életében ottragadt. „Egérfogóba jöttem ide" – mondta később keserű gúnnyal. Kicsattanóan eleven koloritja, teli színfoltokkal operáló festészete a neós forradalom közepére repítette. A rendszerváltásig néhány múzeumi főművön kívül alig ismerhette munkásságát a hazai közönség, gazdag életműve Romániában forgott közkézen. Azóta sorra kerülnek elő kiérlelt, expresszív-fauve-os hangon megszólaló, izgalmasan komponált művei a műkereskedelemben.

207 | Szalay Ferenc

(Mosonmagyaróvár, 1931 – 2013, Hódmezővásárhely)

Próbán, 1962 körül
At Rehearsal, c. 1962

60 × 50 cm
Tempera, falemez | Tempera on panel
Jelezve jobbra fent: Szalay F. | Signed upper right: Szalay F.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· A Vásárhelyi Iskola – A magyar újrealizmus.
Neon Galéria, Budapest, 2024. 86 o.

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 507 EUR
Becsérték: 900 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 2 466 – 3 836 EUR

A Vásárhelyi Iskola.
A magyar újrealizmus.
Neon Galéria, Budapest, 2024

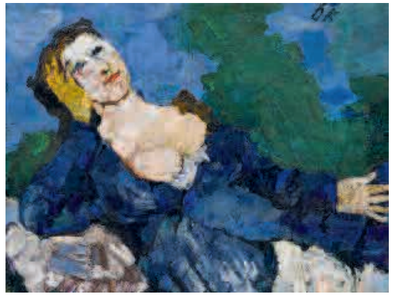
208 | Holló László

(Kiskunfélegyháza, 1887 – 1976, Debrecen)

Modell a műteremben
Model in the Studio

66 × 80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Holló L. XI.19. |
Signed lower left: Holló L. XI.19.

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 2 055 EUR
Becsérték: 1 100 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 3 014 – 4 932 EUR

Oskar Kokoschka: Nő kékben, 1919,
Staatsgalerie, Stuttgart

209 | Kazimierz Bienkowski
(1863 – 1918)

Fiúk a tóparton a Tátrában, 1897
Boys by the Lake in the Tatras, 1897

44 × 55 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Kazim. Bienkowski Budapest 1897 |
Signed lower left: Kazim. Bienkowski Budapest 1897

Kikiáltási ár: 340 000 Ft / 932 EUR
Becsérték: 650 000 – 1 000 000 Ft
Estimated price: 1 781 – 2 740 EUR

210 | Glatz Oszkár
(Budapest, 1872 – 1958, Budapest)

Gyerekek a domboldalon, 1935
Children on the Hillside, 1935

54 × 70 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Glatz 1935 | Signed lower right: Glatz 1935

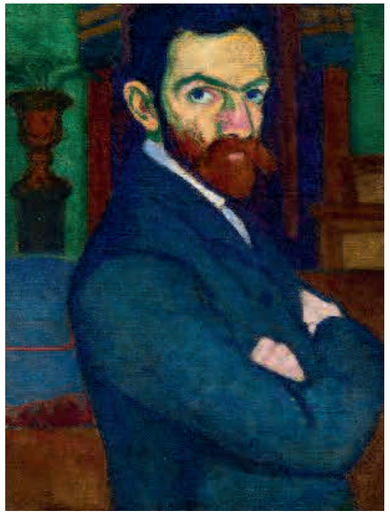
Kikiáltási ár: 1 000 000 Ft / 2 740 EUR
Becsérték: 1 400 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 3 836 – 4 932 EUR

211 | Ziffer Sándor
(Eger, 1880 – 1962, Nagybánya)

Virágcsendélet kosárral, 1916
Floral Still Life with Basket, 1916

79 × 63 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Ziffer S. 1916 |
Signed lower left: Ziffer S. 1916

Kikiáltási ár: 4 400 000 Ft / 12 055 EUR
Becsérték: 5 000 000 – 7 500 000 Ft
Estimated price: 13 699 – 20 548 EUR

Ziffer Sándor:
Önarckép zöld falú
nagybányai műteremben,
1907 körül,
Magyar Nemzeti Galéria,
Budapest

Ziffer Sándor: Virágcsendélet, 1912,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

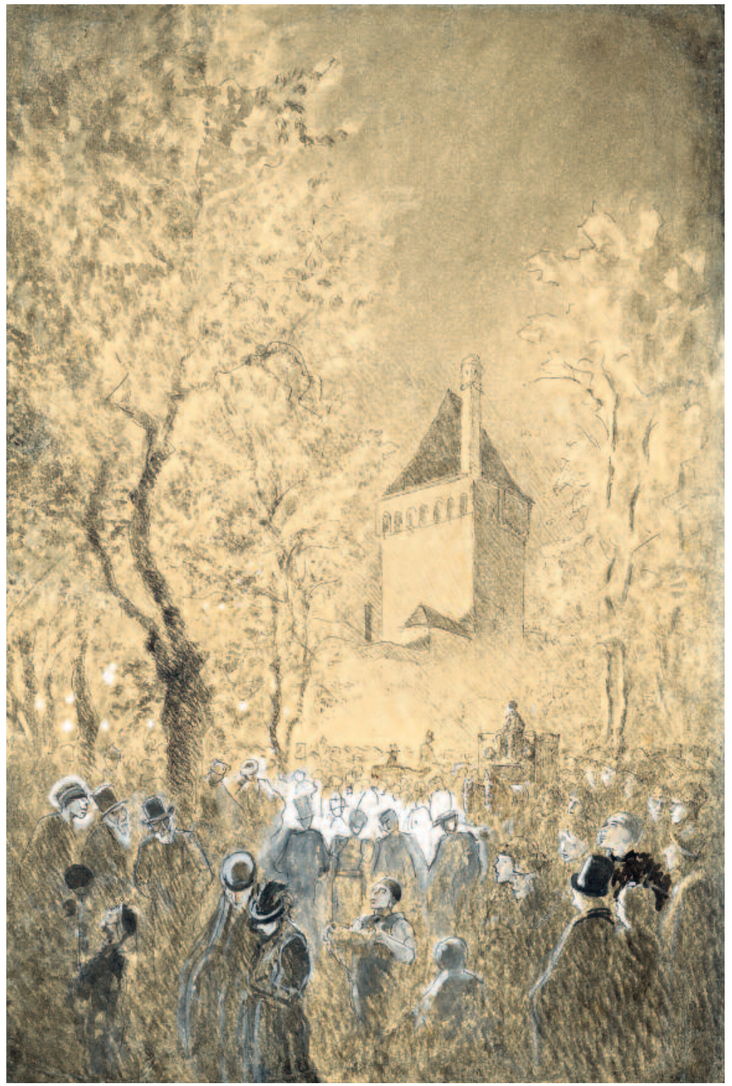

212 | Lakos Alfréd
(Székesfehérvár, 1870 – 1961, Budapest)

A Tóra tanítása, 1930 körül
The Teaching of the Torah, c. 1930

35 × 25 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Lakos A. | Signed lower left: Lakos A.

Kikiáltási ár: 450 000 Ft / 1 233 EUR
Becsérték: 550 000 – 750 000 Ft
Estimated price: 1 507 – 2 055 EUR

213 | Mednyánszky László
(Beczkó, 1852 – 1919, Bécs)

Este a városfal alatt, 1880-as évek
Evening Under the City Wall, 1880s

48 × 31,5 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelzés nélkül | Unsigned

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor Czóbel Margit hagyatékában

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 2 055 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 500 000 Ft
Estimated price: 2 740 – 4 110 EUR

Mednyánszky László: Az eső után, 1880–1890 körül, Szlovák Nemzeti Galéria, Pozsony

214 | Scheiber Hugó
(Budapest, 1873 – 1950, Budapest)

Olvasó rabbi, 1910-es évek második fele
Reading Rabbi, Second Half of the 1910s

54 × 43 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve balra lent: Scheiber H. | Signed lower left: Scheiber H.

Kikiáltási ár: 3 200 000 Ft / 8 767 EUR
Becsérték: 4 000 000 – 6 500 000 Ft
Estimated price: 10 959 – 17 808 EUR

Rembrandt van Rijn: Egy rabbi portréja, 1645 körül, The Leiden Collection, New York, USA

Rembrandt van Rijn: Turbános férfi fej, 1661, Agnes Etherington Art Centre, Ontario, Kanada

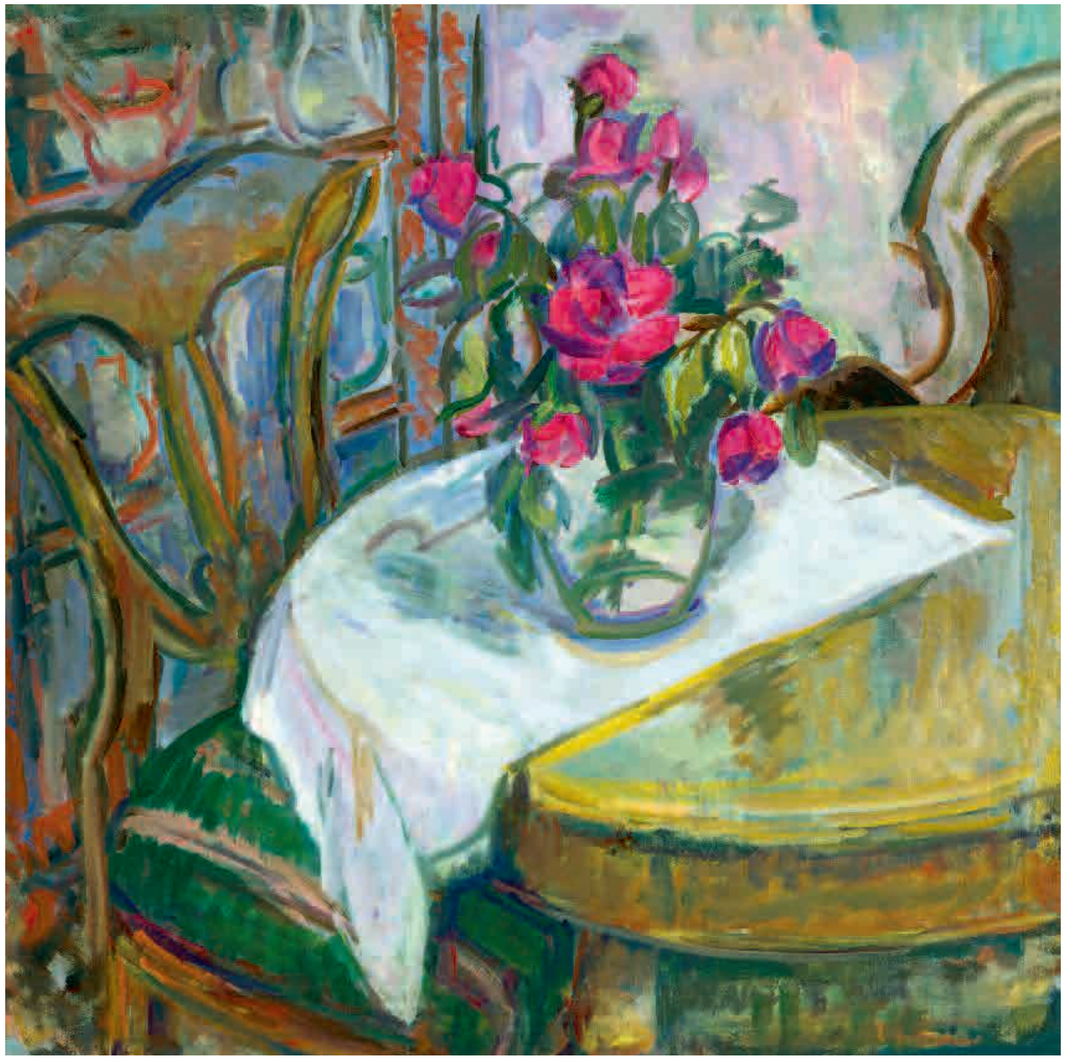

Rembrandt van Rijn: Tudós a dolgozószobában, 1634, National Gallery Prague, Csehország

Marc Chagall: Egy csipet tubák, 1912 körül, The Metropolitan Museum of Art, New York, USA

215 | Futásfalvi Márton Piroska
(Nyárádszereda, 1899 – 1996, Budapest)

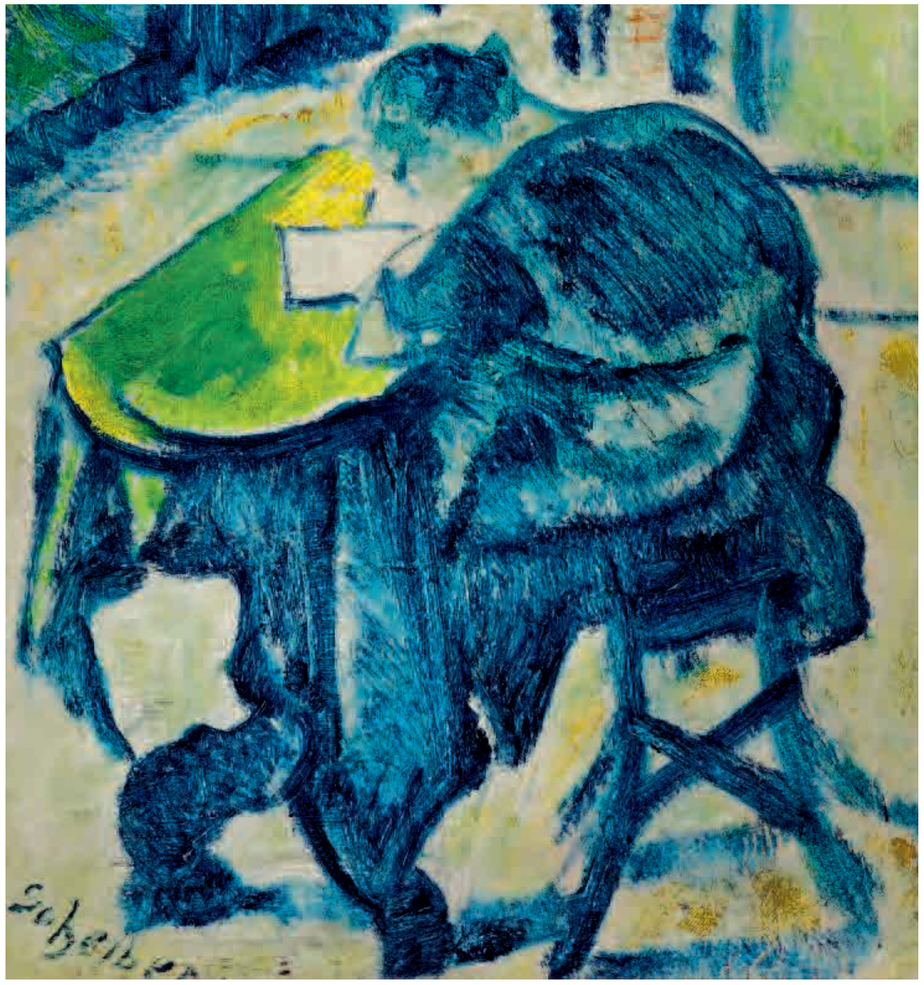
Műtermi csendélet rózsacsokorral
Studio Still Life with Bouquet of Roses

70 × 70 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzés nélkül, Hátoldalon: hagyatéki bélyegző |
Unsigned, On the reverse: Estate stamp

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 781 EUR
Becsérték: 900 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 2 466 – 3 836 EUR

Futásfalvi Márton Piroska
(1899÷1996)
Ernst Múzeum, 2002

216 | Scheiber Hugó
(Budapest, 1873 – 1950, Budapest)

Levélírás, 1922 körül
Writing a Letter, c. 1922

34 × 32 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve balra lent: Scheiber H. |
Signed lower left: Scheiber H.

Kikiáltási ár:1 200 000 Ft / 3 288 EUR
Becsérték: 1 600 000 – 2 000 000 Ft
Estimated price: 4 384 – 5 479 EUR

Scheiber Hugó: Varró nő enteriőrben,
1923 körül, magántulajdon

217 | Czóbel Béla
(Budapest, 1883-1976, Budapest)

Műtermi csendélet pöttyös bögrével
Studio Still Life with Dotted Mug

38 × 46 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Czóbel, Hátoldalon: R.S.Johnson Fine Art chicagoi galériás raglapja | Signed lower right: Czóbel, On the reverse: Gallery label of R.S. Johnson Fine Art (Chicago)

Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft / 6 027 EUR
Becsérték: 3 000 000 – 5 500 000 Ft
Estimated price: 8 219 – 15 068 EUR

Czóbel Béla: Pipás csendélet, magántulajdon

Czóbel Béla: Csendélet korsóval, 1930-as évek, magántulajdon

218 | Márffy Ödön
(Budapest, 1878 – 1959, Budapest)

Naracsos csendélet kék gyümölcsöstállal háttérben tükörrel
Still Life with Oranges and Blue Fruit Bowl with Mirror in the Background

55 × 73 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Hátoldalon: Qualitas Galéria kiállítási raglap |
On the reverse: exhibition label of Qualitas Galéria

Kikiáltási ár: 7 500 000 Ft / 20 548 EUR
Becsérték: 9 000 000 – 13 000 000 Ft
Estimated price: 24 658 – 35 616 EUR

219 | Szőnyi István
(Újpest, 1894 – 1960, Zebegény)

Zebegényi domboldal
Zebegény Hillside

21,5 × 29 cm
Színes ceruza, papír | Colored pencil on paper
Jelezve a hátoldalon: Szőnyi István hagyatéki pecsét és K. dr.Szőnyi Jolán igazolása |
Signed on the reserve: inheritence stamp of István Szőnyi and certificate of Jolán Szőnyi

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Szőnyi István. Dunakanyar – Zebegény – otthon – család. Szerk.: Kieselbach Tamás. Kieselbach Galéria, Budapest, 2023. III. 587.

Kikiáltási ár: 360 000 Ft / 986 EUR
Becsérték: 480 000 – 600 000 Ft
Estimated price: 1 315 – 1 644 EUR

220 | Aba-Novák Vilmos
(Budapest, 1894 – 1941, Budapest)

Nyári napfény (Szolnok)
Summer Sunlight (Szolnok)

40 × 50 cm
Tempera, fa | Tempera on wood
Jelezve balra lent: Aba-Novák,
Hátoldalon: Aba-Novák |
Signed lower left: Aba-Novák,
On the reverse: Aba-Novák

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 3 836 EUR
Becsérték: 2 400 000 – 3 800 000 Ft
Estimated price: 6 575 – 10 411 EUR

221 | Prohászka József
(Bodrogkisfalu, 1886 – 1964, Kecskemét)

Budapesti panoráma, 1940 körül
Budapest Panorama, c. 1940

42 × 60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Prohászka |
Signed lower right: Prohászka

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 507 EUR
Becsérték: 700 000 – 1 300 000 Ft
Estimated price: 1 918 – 3 562 EUR

222 | Szentgyörgyi Kornél
(Budapest, 1916 – 2006, Budapest)

Budapesti látkép, 1982
Budapest View, 1982

50 × 60 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve balra fent: Szentgyörgyi 982 |
Signed upper left: Szentgyörgyi 982

Kikiáltási ár: 360 000 Ft / 986 EUR
Becsérték: 480 000 – 850 000 Ft
Estimated price: 1 315 – 2 329 EUR

223 | Scheiber Hugó
(Budapest, 1873 – 1950, Budapest)

Budapesti részlet, 1920 körül
Budapest Detail, c. 1920

27,5 × 32,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent: Scheiber | Signed lower right: Scheiber

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 329 EUR
Becsérték: 1 200 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 3 288 – 4 932 EUR

Scheiber Hugó:
Utcarészlet,
1920-as évek eleje,
Magyar Nemzeti Galéria,
Budapest

224 | Schönberger Armand
(Galgóc, 1885-1974,Budapest)

Városrészlet (Rózsadomb)
City Scene (Rose Hill)

50 × 36 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve jobbra lent: Schönberger A. |
Signed lower right: Schönberger A.

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 329 EUR
Becsérték: 1 400 000 – 2 600 000 Ft
Estimated price: 3 836 – 7 123 EUR

225 | Vastagh Géza
(Kolozsvár, 1866 – 1919, Budapest)

Oroszlán
Lion

57,5 × 79 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Vastagh Géza |
Signed lower right: Vastagh Géza

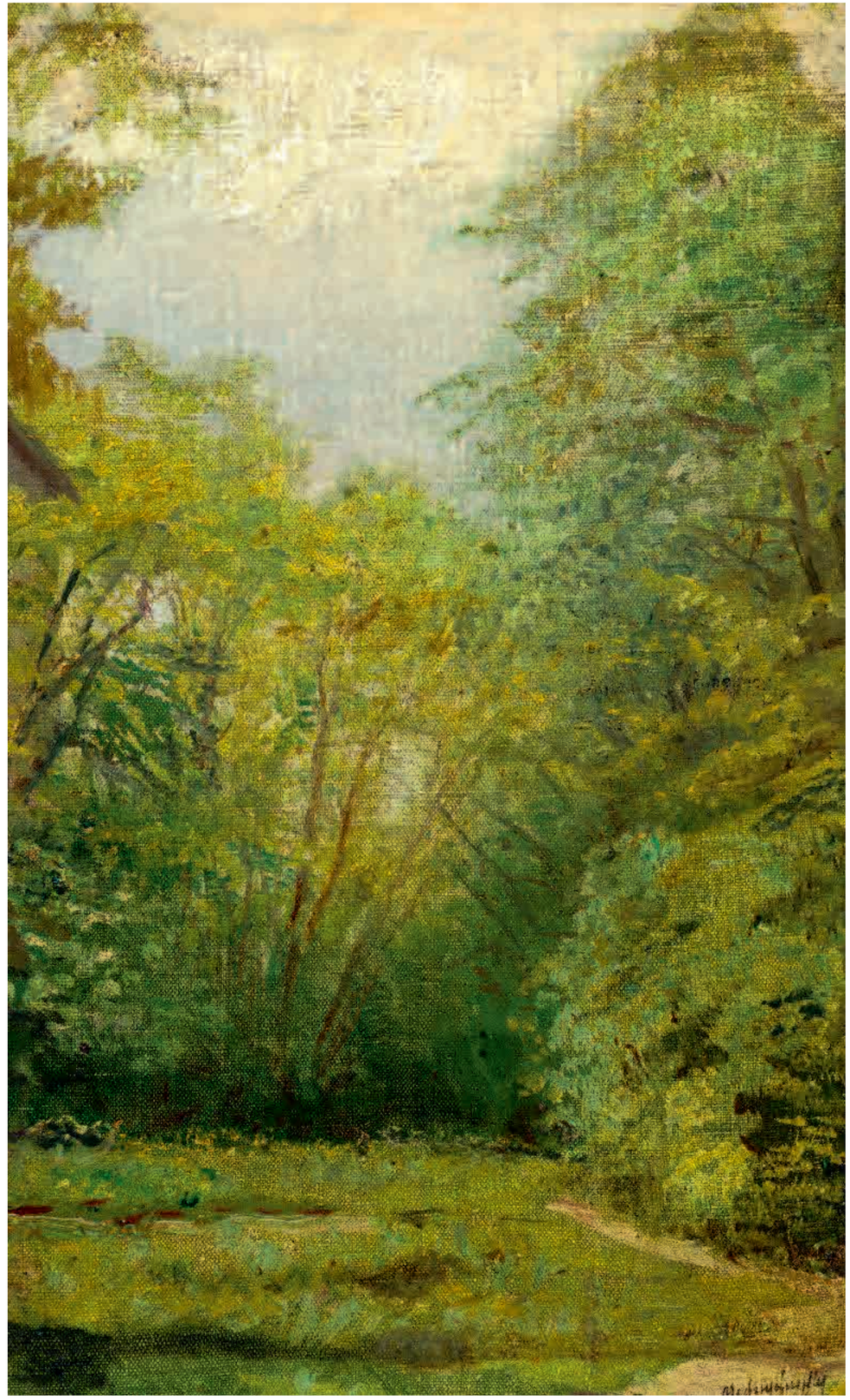
Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft / 4 932 EUR
Becsérték: 2 400 000 – 3 800 000 Ft
Estimated price: 6 575 – 10 411 EUR

226 | Mednyánszky László
(Beczkó, 1852 – 1919, Bécs)

Erdőrészlet
Forest Detail

36 × 23 cm
Olaj, vászon, kartonon | Oil, canvas on cardboard
Jelezve jobbra lent: Mednyánszky, Hátoldalon: Mednyánszky |
Signed lower right: Mednyánszky, On the reverse: Mednyánszky

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 2 055 EUR
Becsérték: 1 500 000 – 3 000 000 Ft
Estimated price: 4 110 – 8 219 EUR

227 | Zichy Mihály
(Zala, 1827 – 1906, Szentpétervár)

Rabsors
Slave's Fate

18,2 × 17,2 cm
Ceruza, akvarell, papír | Pencil, watercolor on paper
Jelzés nélkül, Hátoldalon: Magyar Nemzeti Galéria bírálati száma: 845/1985 | Unsigned, On the reverse: Hungarian National Gallery revius number: 845/1985

VÉDETT | NO EXPORT

Kikiáltási ár: 400 000 Ft / 1 096 EUR
Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft
Estimated price: 1 644 – 2 466 EUR

228 | Mednyánszky László
(Beczkó, 1852 – 1919, Bécs)

Fiatal fiú, 1900 előtt
Young Boy, before 1900

30,5 × 23 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzés nélkül | Unsigned

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Markója Csilla: Egy másik Mednyánszky. Tanulmányok. Budapest, Enigma, 2008. 1/35. sz.

Kikiáltási ár: 1 100 000 Ft / 3 014 EUR
Becsérték: 1 300 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 3 562 – 4 932 EUR

229 | Kohán György
(Gyulavári, 1910 – 1966, Gyula)

Műtermi csendélet, 1930-as évek
Studio Still Life, 1930s

56 × 74,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Kohán | Signed lower right: Kohán

Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft / 6 027 EUR
Becsérték: 3 800 000 – 6 500 000 Ft
Estimated price: 10 411 – 17 808 EUR

Kohán György: Műtermi csendélet tükörrel, 1940 körül, magántulajdon

A modern monumentalitásra és archaikus időtlenségre fogékony kifejezésmódja az 1930-as években forrt ki. „Neki egyszerűen nem volt kora. Olyan volt, mint aki kilépett a múltból, – volt benne valami ősi szellemiség, keleti ízű titokzatosság" – jellemezte későbbi felesége, Balló Margit. Monumentális, szilárd etikai alapra épített piktúrája Vásárhelyen bontakozott ki a következő évtizedekben, súlyos nélkülözések és elutasítottság közepette. A szárazabb, szerkezetes viasztempera-képek mellett mindvégig készített olajfestményeket is, a most vizsgált csendéletet is jellemző, pasztózus, érzéki expresszivitással.

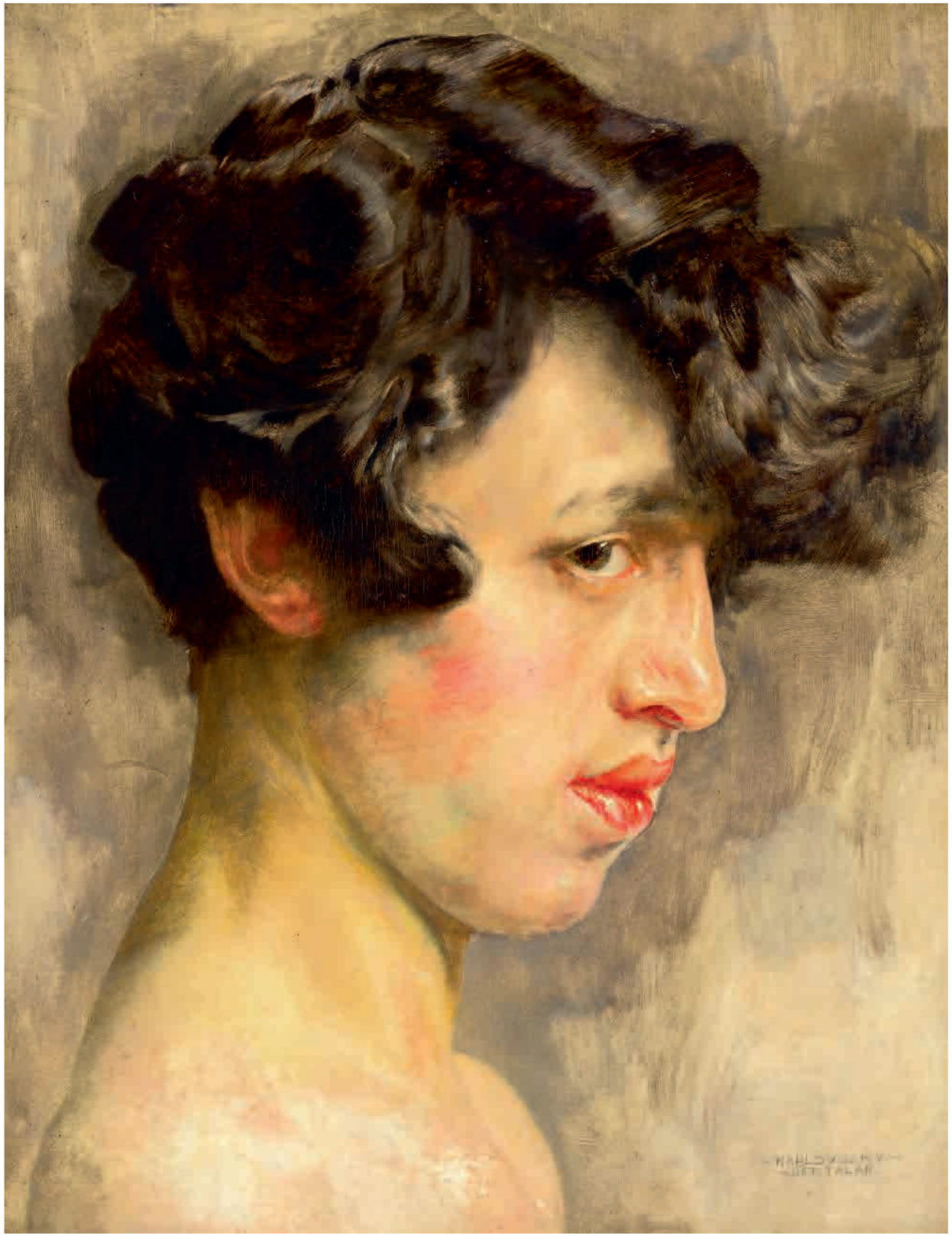

230 | Rudnay Gyula
(Pelsőc, 1878 – 1957, Budapest)

Emlékezés, 1917
Remembrance, 1917

75 × 63 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Rudnay Losonc 917 |
Signed lower right: Rudnay Losonc 917

Kikiáltási ár: 400 000 Ft / 1 096 EUR
Becsérték: 600 000 – 1 000 000 Ft
Estimated price: 1 644 – 2 740 EUR

231 | Karlovszky Bertalan
(Munkács, 1858 – 1938, Budapest)

Modell
Model

26 × 20,5 cm
Olaj, fa | Oil on board
Jelezve jobbra lent: Karlovszky Bertalan |
Signed lower right: Karlovszky Bertalan

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor a Reinle gyűjteményben

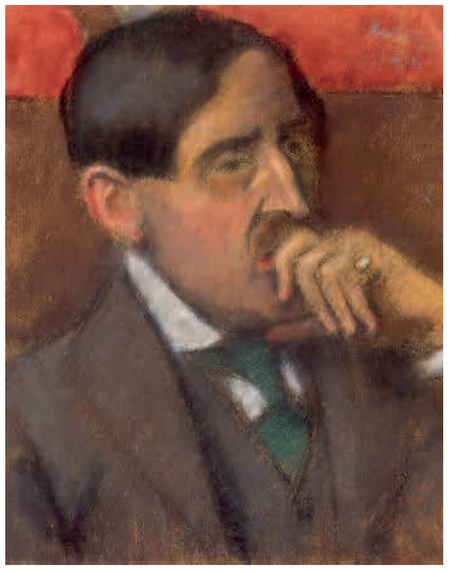
Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 329 EUR
Becsérték: 1 300 000 – 1 900 000 Ft
Estimated price: 3 562 – 5 205 EUR

232 | Rippl-Rónai József
(Kaposvár, 1861 – 1927, Kaposvár)

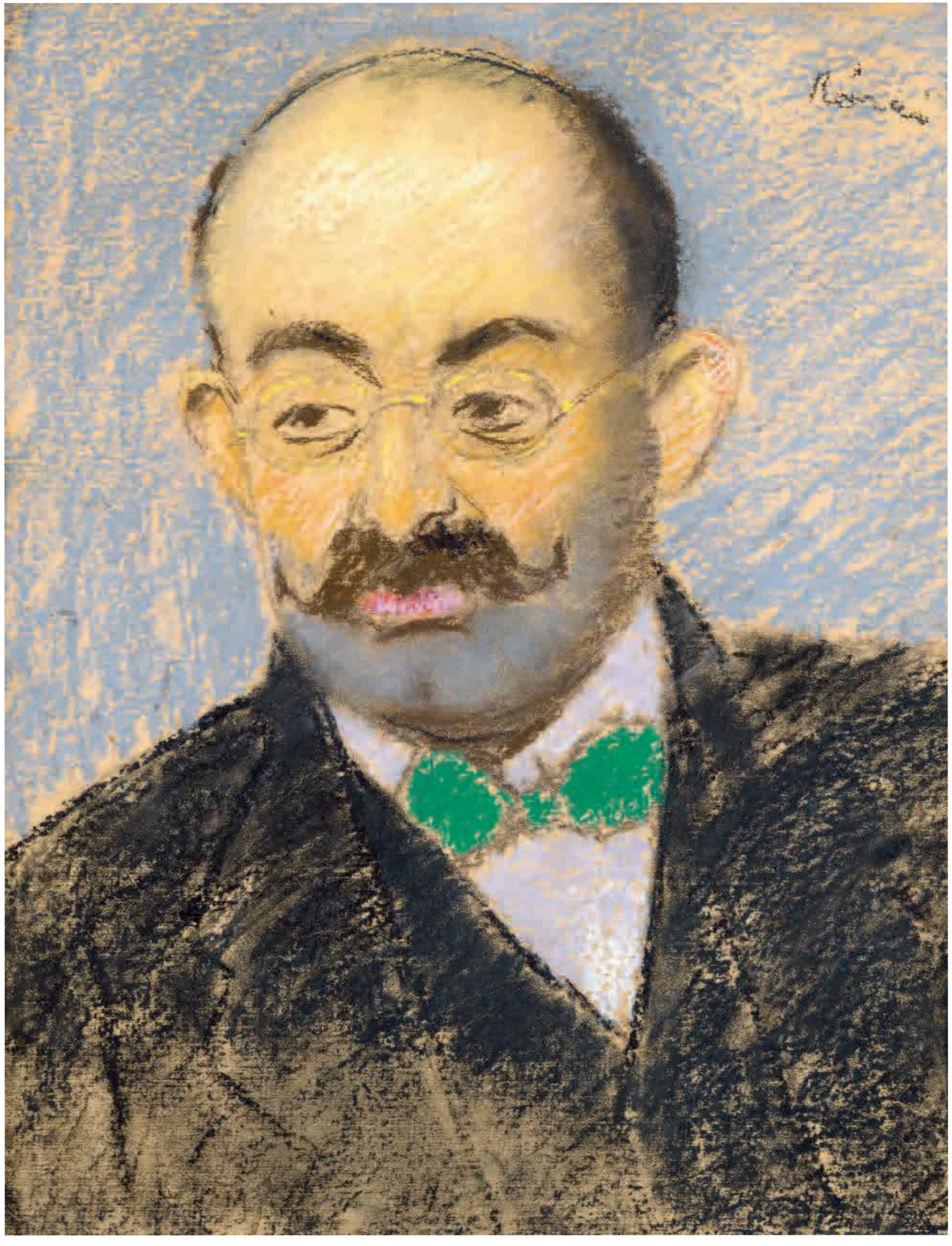
A zöld nyakkendő
The Green Tie

53 × 42 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve jobbra fent: Rónai | Signed upper right: Rónai

Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft / 10 959 EUR
Becsérték: 6 000 000 – 8 500 000 Ft
Estimated price: 16 438 – 23 288 EUR

Rippl-Rónai József: Vágó László képmása, 1916,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

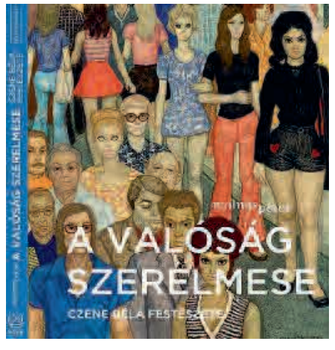

233 | Szabó Vladimir
(Balassagyarmat, 1905 – 1991, Budapest)

Öreg halász, 1984
Old Fisherman, 1984

49 × 59 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve jobbra lent: Szabó Vladimir 1984 |
Signed lower right: Szabó Vladimir 1984

Kikiáltási ár: 320 000 Ft / 877 EUR
Becsérték: 400 000 – 750 000 Ft
Estimated price: 1 096 – 2 055 EUR

Molnos Péter: A valóság szerelmese – Czene Béla festészete, Budapest, 2022 könyv borítója

234 | Czene Béla
(Isaszeg, 1911 – 1999, Budapest)

Aratók, 1940 körül
Reapers, c. 1940

81 × 65 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Ifj. Czene Béla |
Signed lower left: Ifj. Czene Béla

Kikiáltási ár: 700 000 Ft / 1 918 EUR
Becsérték: 1 200 000 – 2 000 000 Ft
Estimated price: 3 288 – 5 479 EUR

235 | Id. Markó Károly köre

Keresztelő Szent János megkeresztelteti Krisztust a Jordán folyóban
Saint John the Baptist Baptizing Christ in the Jordan River

24 × 32,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve a vakrámán: Battesimo de Gesú Christo |
Signed on the strecher: Battesimo de Gesú Christo

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 288 EUR
Becsérték: 1 500 000 – 1 900 000 Ft
Estimated price: 4 110 – 5 205 EUR

Id. Markó Károly: Krisztus megkeresztelése a Jordánban, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

236 | Lotz Károly
(Homburg vor der Höhe, 1833 – 1904, Budapest)

Szűz Mária szobrának visszahelyezése a Budai várra
Re-erection of the Statue of the Virgin Mary on Buda Castle

19 × 68 cm
Tempera, papír | Tempera on fibre board
Jelzés nélkül | Unsigned

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· Lotz Károly emlékkiállítás, Műcsarnok, 1933

Kikiáltási ár: 400 000 Ft / 1 096 EUR
Becsérték: 800 000 – 1 200 000 Ft
Estimated price: 2 192 – 3 288 EUR

Mária-anya szobor a megújuló Várkert Bazár felett, a Budai Vár Cortina-falán a Vízhordó-lépcsőnél.

237 | Vastagh Géza
(Kolozsvár, 1866 – 1919, Budapest)

Oroszlán, 1908
Lion, 1908

37,5 × 44 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve jobbra lent: Vastagh Géza Berlin 1908 |
Signed lower right: Vastagh Géza Berlin 1908

Kikiáltási ár: 360 000 Ft / 986 EUR
Becsérték: 700 000 – 1 000 000 Ft
Estimated price: 1 918 – 2 740 EUR

238 | Molnár C. Pál
(Battonya, 1894 – 1981, Budapest)

Olasz táj
Italian Landscape

59 × 78 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: MCP | Signed lower right: MCP

Kikiáltási ár: 480 000 Ft / 1 315 EUR
Becsérték: 800 000 – 1 200 000 Ft
Estimated price: 2 192 – 3 288 EUR

239 | Préjelan, René
(1877 – 1968)

Francia tengerpart, 1892
French Coast, 1892

20 × 26,5 cm
Olaj, fa | Oil on wood
Jelezve jobbra lent: Trouville P 92 |
Signed lower right: Trouville P 92

Kikiáltási ár: 400 000 Ft / 1 096 EUR
Becsérték: 550 000 – 800 000 Ft
Estimated price: 1 507 – 2 192 EUR

240 | Gábor Móric
(Kisújszállás, 1889 – 1987, Budapest)

Virágcsendélet, 1925
Floral Still Life, 1925

41 × 45 cm
Olaj, fa | Oil on wood
Jelezve jobbra lent: Gábor Móric 1925 |
Signed lower right: Gábor Móric 1925

Kikiáltási ár: 480 000 Ft / 1 315 EUR
Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft
Estimated price: 1 644 – 2 466 EUR

241 | Mészöly Géza

(Sárbogárd, 1844 – 1887, Jobbágyi)

Fürdőház, 1875
Bathhouse, 1875

16,5 × 33 cm
Olaj, fa | Oil on board
Jelezve jobbra lent: Mészöly G. 75 |
Signed lower right: Mészöly G. 75

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor a Figdor család tulajdonában

IRODALOM | LITERATURE
· Malonyay Dezső: Mészöly Géza. Művészet 1903/5., 289–298.
· Rajnai Miklós: Mészöly Géza 1844–1887.
Művelt Nép, Budapest, 1953.
· Szinyei Merse Anna: Mészöly Géza.
Kossuth – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2015.

Kikiáltási ár: 11 000 000 Ft / 30 137 EUR
Becsérték: 14 000 000 – 18 000 000 Ft
Estimated price: 38 356 – 49 315 EUR

Mészöly Géza: Balatonpart, 1876, magántulajdon

Szinyei Merse Pál: Fürdőházikó, 1872,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

»őt tekintették a magyar tájképfestés megalapítójának, első nagymesterének«

MALONYAY DEZSŐ

Régi földbirtokos család sarjaként és Petőfi szellemi utódaként Mészöly Géza magától értetődő módon látta meg a napfény járta magyar vidékben a hétköznapi romantikát. Finom ecsetkezelésének puha takarójába burkolta a szeretett tájat, a balatoni vízparti fürdőház köré gyűlő falusi figurákat, a rezzenéstelen víztükrön sikló vitorlásokat és a háttérben húzódó északi part hegyeit. Fatáblára festett, intim méretű kabinetkép (Mészöly kedvenc műfaja!), oldott, érzékeny realizmussal előadva, értő kézzel váltogatva egymással a vékony és az egyetlen szőrszálból állót ecsetet. Mészöly lelkesedett a Balatonként („annyi itt a festői kincs, hogy évtizedeken át lehetne munkát találni"), szinte minden évben visszajárt.

Malonyay jóvoltából első kézből értesültünk arról, hogy mi történt Mészöllyel az 1870-es évek derekán: „Trefort Ágoston, néhai közoktatási miniszterünk megbízta 1874-ben, festene valamit a Nemzeti Múzeumnak: ez a képe ábrázolja a *Balatoni Halásztanyát*, hátterében a tihanyi hegyekkel. A kép országszerte feltűnést keltett, s már ezután őt tekintették a magyar tájképfestés megalapítójának, első nagymesterének."

Mészöly hosszú utat járt be, míg kiérdemelte a Balaton első festője titulust. „A hatvanas [1860-as] években mostoha idő járt még itt Pesten a magyar művészekre, nem volt műpártoló közönség, így tehát művészetünk se lehetett. Néhány elszánt tehetség – Barabás, Than, Lotz, Orlay, Ligeti – küszködött, hogy magyar művészetet teremtsenek, s egy-két vagyonosabb mágnás veregette a pesti piktorok vállát" – kezdi Malonyay Dezső, a művészettörténet nagy mesélője Mészöly Gézáról szóló esszéjét. A Markó Károly-képeket másoló tehetséges ifjú a jogi pályát hagyta el (Ligeti Antal biztatására), hogy kitanulja a bécsi akadémián a tájfestészet csínját-bínját. A Barbizonból induló, realista hangon megszólaló, mégis lírai és érzékeny, intim hangulatú tájképfestészet legragyogóbb kelet-európai képviselőjeként komoly sikereket ért el a nemzetközi műkereskedelemben (legjobb képei onnan térnek vissza). A most felbukkant alkotás elsőrangú balatoni tájkép, az életmű egyik ritka gyöngyszeme.

KIESELBACH GALÉRIA ÉS AUKCIÓSHÁZ

H–1055 Budapest, Szent István krt. 5. ▪ Phone/Tel.: (36-1) 269-3148, 269-3149 ▪ Fax: (36-1) 269-2219

BIDDING SLIP ▪ VÉTELI MEGBÍZÁS

Sale No.: MŰVÉSZETI AUKCIÓ Date / Dátum: 202 !. .....

Please bid on my behalf at the above sale for the following lot(s) up to the price(s) mentioned below. These bids are to be executed as is permitted by other bids. I agree to comply with the Conditions of Sale as printed in the catalogue.

Megbízom Önöket, hogy nevemben a fenti aukción az alább felsorolt tárgy(ak)ra az általam limitált leütési ár(ak)on vásárlást eszközöljenek a többi licitáló által lehetővé tett legalacsonyabb áron. A katalógusban leírt árverési feltételeket elfogadom.

LOT NO. TÉTELSZÁM	TITLE OR DESCRIPTION / ELNEVEZÉS	BID PRICE (HUF) MAX. NETTO VÉTELÁR

Deposit / Előleg: .....

Payment deadline / Fizetési határidő: .... signature / aláírás

PLEASE CHECK YOUR BID

ARRANGEMENT FOR PAYMENT

In order to avoid delay in clearing purchases buyers who are unknown to us are advised to make arrangements for payment before the sale or for satisfactory references to be supplied.

Please post to:
KIESELBACH GALÉRIA KERESKEDELMI KFT.
H–1055 Budapest Szent István krt. 5.
phone / tel.: (36-1) 269-3148, 269-3149 ▪ fax: (36-1) 269-2219
bankszámlaszám: 12001008-00214850-00100003

PLEASE USE BLOCK LETTERS

Full name: .....
.....
Address: .....
.....
Telephone No.: .....
.....
Date: .....

Signed: .....

SZÁLLÍTÁS / DESPATCH AND TRANSIT: Saját megoldás / On my own ▪ Kérem a szállítást / I require your transit
FIZETÉSI MÓD / METHODS OF PAYMENT: Készpénz / Cash ▪ Banki átutalás / Bank remittance ▪ Hitelkártya / Credit card

UNIQA
együtt egy jobb életért
Műtárgybiztosítás?
Jobb időben.
Múzeumok, művészeti kiállítások, galériák, magángyűjtemények, műtárgyszállítás biztosítása.
Jaksa Éva termékmenedzser
+36 70 371 9229 | eva.jaksa@uniqa.hu
Pongrácz Márta műtárgy- és festménybecsüs
+36 70 381 0243 | marta.pongracz@uniqa.hu
uniqa.hu